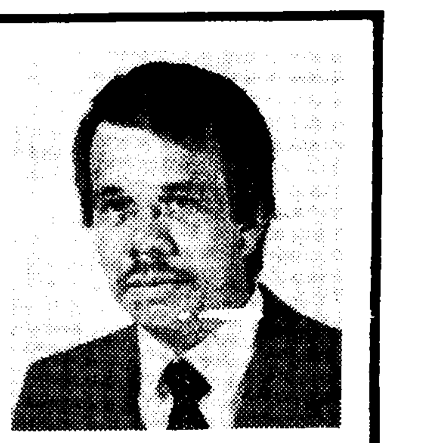
Prèkè

Liberia ging dus leentje-buur spelen

Amigoe

VANDAAG

MITO CROES
...huiswerk...

101STE JAARGANG — NO.: 272

VRIJDAG 23 NOVEMBER 1984

Nieuws in vogelvlucht

MOSKOU — Op 6 en 7 januari ontmoeten de Buitenland- ministers Shultz (VS) en Gromyko (SU) elkaar in Geneve voor een gesprek over atoom- en ruimtewapens, aldus Tass. Volgens de belangrijkste Kremlin-adviseur over VS-relaties Arbatov praat men over een brede benadering van het wapenbeheersingsoverleg. Hij wilde niet zeggen of de SU-eis blijft staan dat eerst de kruisraketten weg moeten uit West Europa.

*****

WASHINGTON — Er komt weer beweging in het ontwapeningsoverleg nu de VS-stembus achter de rug is. Dit gebeurt dan via het paraplu-overleg-voorstel dat Reagan al vóór zijn herverkiezing lanceerde. Overigens is dit idee nog niet helemaal uitgewerkt. Onder die paraplu vallen diverse wapenonderhandelingen zoals de strategische wapens, middellange afstandsraketten, ruimtebewapening, vertrouwen- wekkende maatregelen in Europa, chemische wapens en de conventionele strijdkrachten in Europa.

*****

SEOEL — Bij een grensincident bij Panmunjon tussen Noord en Zuid Korea zijn 2 Noordkoreanen en 1 Zuidkoreaan omgekomen bij een schotenwisseling toen een Rus naar Zuid Korea probeerde te vluchten wat hem lukte. Dit gebeurde toen Noordkoreanen de gedemilitariseerde zone binnendrongen, wat volgens de veiligheidsmaatregelen niet mag. De Rus maakte deel uit van een groep toeristen. Het was het ergste incident sedert 76.

*****

BRUSSEL — Tussen de EG en de ACP-landen is een akkoord bereikt voor het Lome 3 verdrag, waarbij de EG zijn ontwikkelingshulp aan de 64 landen in Afrika, Oceanie en de Cariben bepaalt op 6,8 miljard dollar over 5 jaar. De EG acht het akkoord een belangrijke politieke gebeurtenis, maar de ontwikkkelingslanden zijn er niet gelukkig mee. Men had meer verwacht.

*****

AMMAN — Vandaag moet het eigenlijke overleg binnen het Palestijnse parlement in ballingschap beginnen dat op initiatief van PLO-leider Arafat in Jordanie bijeen is. Gisteren overlegde Arafat met de leiders der verschillende organisaties zoals de Arabische liga, de Islamitische conferentie. Koning Hoessein van Jordanie stelde de vergadering een gezamenlijk Jordaans-Palestijns vredesplan voor het Midden Oosten. Olv de VN moet er een internationale MO-conferentie komen waaraan de PLO op voet van gelijkheid moet deelnemen. Ook Arafat wil zo'n conferentie.

*****

MOSKOU — De vice-voorzitter van de Opperste Sovjet (parlement) Watsjenko is overleden aan een ernstige ziekte. Hij was lid van het Centrale comite (CC) en voorzitter van het Ukraine-parlement. Ditmaal is er geen herfstzitting van het CC voorafgaande aan de zitting van het parlement. Volgens waarnemers als gevolg van interne politieke conflicten.

*****

GENEVE — In veel ontwikkelingslanden dreigt een nieuwe energiecrisis, niet alleen door de dure olie maar ook doordat er steeds minder traditionele energiebronnen zoals hout, steenkool, mest en oogstafval beschikbaar zijn, aldus de ILO.

*****

KAMPALA — Uganda erkent dat een paar honderd Noordkoreaanse militaire instructeurs aanwezig zijn, maar deze nemen niet deel aan de militaire operaties tegen de rebellen. Deze hadden gezegd Noordkoreanen bij gevechten te hebben gedood en gevangen genomen te hebben. Men schat dat er 1000 Noordkoreaanse soldaten zijn.

*****

PRETORIA — Zuid Afrika droeg de ambassadeur in Washington op 3 VS neger-leiders uit het gebouw te zetten. Zij waren er binnengegaan om de vrijlating te eisen van 13 zwarte vakbondsleiders in Zuid Afrika en weigerden het gebouw te verlaten. Politie heeft het 3-tal geboeid meegenomen.

****

TRIPOLI — Door technische oorzaken is er vertraging in de terugtrekking van de Libiers uit Tsjaad. De operatie verloopt echter weer «zeer goed». Parijs heeft gedreigd met maatregelen als Libie zich niet aan het terugtrekkingsakkoord houdt.

*****

HARARE — In Zimbabwe zijn 2 rebellen ter dood veroordeeld wegens de ontvoering van 6 blanke toeristen in 82. Volgens een der verdachten leven de blanken nog maar hij wil niet zeggen waar zij zijn. De bedoeling was geweest de regering te dwingen aan de oppositiepartij Zapu eigendommen terug te geven, waarop beslag was gelegd.

*****

DRASTISCHE ECONOMISCHE MAATREGELEN AFGEKONDIGD

Communisten stappen uit kabinet, basis regering nog smaller

Politiek akkoord Bolivia; staking na week opgeschort

LA PAZ — Regerings- en oppositie-partijen hebben elkaar in Bolivia gevonden in een akkoord waarbij het voortbestaan van de democratie wordt gegarandeerd en vervroegde verkiezingen zijn overeengekomen. Het akkoord valt samen met de aankondiging van een pakket drastische economische maatregelen zoals prijsverhogingen voor levensmiddelen van 100 tot 300 procent en van brandstoffen van 500 tot 900 procent en navenante tariefsverhogingen. Dit was op zijn beurt reden voor een nieuwe breuk in de regerings- coalitie doordat de Communistische partij opstapte. De algemene staking is door het Boliviaanse vakverbond COB opgeschort na bekendmaking van de maatregelen.

Volgens het politieke akkoord is het democratisch systeem de garantie voor een vreedzame samenleving van het Boliviaanse volk en biedt het de beste mogelijkheid om de economische en sociale problemen te overwinnen. Ook betuigen de partijen hun respect voor de grondwet en wordt de onderlinge onafhankelijkheid van de drie machten onderschreven: de uitvoerende, wetgevende en de rechterlijke macht. De partijen verplichten zich hun steun te geven aan een wetsontwerp waarbij op 16 juni 1985 algemene en gemeentelijke verkiezingen worden gehouden, waarbij president Hernan Siles Zuazo bereid is zijn regeringsperiode met één jaar te verkorten. Het akkoord was het resultaat van drie dagen intensief overleg waarbij een mislukking dreigde toen de regeringspartij MIR er op stond dat de oppositie zijn fiat zou geven aan het plan dat de huidige vice-president Jaime Paz Zamora zich verkiesbaar stelt als presidentskandidaat. Volgens de grondwet kunnen een president en vice-president niet aan de eerstvolgende verkiezing deelnemen als kandidaat voor een der beide posten. Uiteindelijk werd hierover een compromis bereikt. De vergadering werd gehouden onder leiding van de voorzitter van de Boliviaanse bisschoppenconferentie mgr Luis Rodriguez. Het initiatief tot deze dialoog kwam van kerkelijke zijde na de hongerstaking door president Siles Zuazo.

Intensief overleg van regeringszijde met het Boliviaanse vakverbond COB om een einde te maken aan de algemene staking had geen succes. De staking stort het land dat er al beroerd voorstaat op economisch gebied in een nog grotere economische chaos, ook al is de eis van de stakers dat de regering met een economisch herstelprogramma op de proppen komt. Het COB wil echter niets weten van maatregelen welke van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) kunnen komen. De staking duurde al een week.

De regering was echter vastbesloten zijn maatregelen door te zetten, ook al wilde het COB er niet van horen. Doel ervan is de economie weer op poten te zetten, aldus minister Gualberto Mercado van Financien. Minister van Planning Rene Fernandez erkent dat het niet de meest ideale maatregelen zijn maar het zijn de enige maatregelen welke op dit ogenblik genomen moeten worden, gezien de kritieke toestand van de economie. De Communistische partij heeft uit het pakket maatregelen de conclusie getrokken dat men daaraan niet kan meewerken en heeft daarom zijn twee ministers uit het kabinet van Siles Zuazo teruggetrokken. Breekpunt was volgens waarnemers dat de andere partijen de Communisten niet steunden waar deze een aantal nationalisaties van het verzekeringswezen, de Industriele bank en de graanindustrie wilden doorvoeren om de economie gezond te maken. De ondernemers waren daar falikant tegen en gaven daaraan bij voorbaat uiting in grote advertenties. De steun voor het kabinet is daarmee weer kleiner geworden. Nog slechts twee partijen staan achter het kabinet en wel de Links revolutionaire beweging MIR van vice-president Jaime Paz Zamora en de Nationalistische links revolutionaire beweging van Siles Zuazo. Het kabinet had al geen meerderheid in het parlement.

Het economisch pakket van 27 regeringsdecreten omvat een devaluatie van de peso: de koers was 2000 of 5000 pesos (naar gelang het ging om basis- of luxe producten) voor 1 dollar en wordt nu 8.571 pesos. De prijzen voor rijst, spijsolie, koffie enz. gaan met 300 procent omhoog; brood, eieren, suiker enz. met 200 %; de benzine met 90 octaangehalte van 300 tot 1.800 pesos per liter; kerosine voor huishoudelijk gebruik van 80 naar 600 pesos en het gas van 50 naar 300 per kilo. Daarnaast gaan de tarieven voor het openbaar vervoer, het transport in het algemeen, voor de telecommunicatie, telefonie, het treinverkeer en posterijen omhoog. Het minimumloon bij het kleinbedrijf wordt 13,55 maal verhoogd. Ook de andere lonen gaan omhoog; er komt een nieuwe loonstructuur. Bij dit alles streeft men er naar de inflatie welke meer dan 1000 procent bedraagt terug te dringen. De werkloosheid welke van 6 tot 13 procent steeg wil men drukken door projecten in de bouwsector. Overigens is de productiviteit in 1983 met 17 procent gedaald en werd het inkomen per hoofd van de bevolking 24 procent lager. Op de maatregelen is door het COB verrassend gereageerd doordat de algemene staking werd opgeschort. Motief hiervoor was om te zien hoe de arbeiders op deze maatregelen zouden reageren. Ander motief was dat men bang was dat de staking misbruikt zou worden om een staatsgreep tegen Siles Zuazo te ondernemen. Voor hoe lang men de staking opschort heeft men er niet bij gezegd. De regering kan nu hoe dan ook even op adem komen. Mogelijk is deze adempauze van korte duur.

WILLEMSTAD— "Tipico Politico" zou de naam moeten zijn van de gisteren als zodanig opgetreden muziekgroep, bestaande uit politici. Die namen tijdens de viering van de "Dia di Musiko" plaats achter de instrumenten van de aanwezige band in het centrum van de "Asosashon di Musiko". Van politieke controverse, zoals in het dagelijks bestaan nog wel eens wordt ervaren, leek in ieder geval bij deze gelegenheid geen sprake, toen DP-minister Frank Rozendal, bijgestaan door PNP-gedeputeerde George Hueck als drummer, een ophitsend ritme uit de conga's haalde, terwijl gezaghebber Ronald Casseres met de maraca's en DP-gedeputeerde Agustin Diaz op de "raspu" voor verfijning van het oeuvre zorgden. MAN- voorzitter Reintje Martina zorgde er als dirigent voor dat zowel toon als maat enigszins herkenbaar bleven.

Lutherse dominee vermoord in El Salvador

SAN SALVADOR — In de oostelijke San Miguel-provincie in El Salvador is het stoffelijk overschot gevonden van een Lutherse dominee die met geweerschoten om het leven is gebracht. De 37-jarige David Ernesto Fernadez Espino was al tien jaar werkzaam in het betrokken gebied als dominee waar zo'n vierduizend Lutheranen wonen. Zijn moeder had hem donderdag nog gezien toen hij haar opzocht met twee mannen. Hij moest op een missie had hij toen gezegd. Het is niet bekend door wie hij werd vermoord.

Ungo niet meer optimistisch over eind burgeroorlog in El Salvador

DURHAM — De Salvadoriaanse guerrillaleider Guillermo Ungo die de leiding heeft van de politieke vleugel van het Farabundo Marti bevrijdingsfront heeft zich pessimistisch uitgelaten over de toekomst van de dialoog tussen guerrilla en regering in zijn vaderland. Hij baseerde het verdwijnen van zijn optimisme op de herverkiezing van Ronald Reagan als president van de Verenigde Staten en op het stilzwijgen in regeringskringen in El Salvador over de tweede gespreksronde met de guerrilla. Op deze manier wordt het heel erg moeilijk optimistisch te zijn over het einde van de burgeroorlog, zei hij in Durham in North Carolina, waar hij aan een universiteit een inleiding moest houden. President Jose Napoleon Duarte van El Salvador zegt dat hij in een brief aan de guerrillaleiders het voorstel heeft gedaan voor een nieuwe overlegronde. Hij zei echter niet wat er in zijn boodschap stond.

Landbouwexperts opgepakt

Kerk Haiti bezorgd over gearresteerden

PORT AU PRINCE — Volgens de katholieke radiozender Soleil in Haiti zijn recentelijk negen arrestaties verricht, vooral onder Haitiaanse landbouwdeskunduigen die werkzaam zijn in ontwikkelingsprojecten. Volgens ballingen-organisaties gaat het om meer arrestaties. Van officiele zijde is daarover niets meegedeeld.

In een herderlijk schrijven heeft het Haitiaanse episcopaat afgelopen zondag zijn verontrusting uitgesproken over deze arrestaties en over het feit dat er sinds hun aanhouding niets meer van hen werd vernomen. Kennelijk worden betrokkenen gezien als opposanten van het regiem van president voor het leven Jean Claude Duvalier. De landbouwexperts zetten zich namelijk in voor de arme boeren. De regering voelt niet veel voor dit soort projecten waarbij de mensen ook bewust worden gemaakt van hun positie.

In Ecuador

Slachtoffers vliegtuig ongeluk geborgen

QUITO — In de omgeving van het stadje Palanda, Ecuador, heeft men de veertien stoffelijke overschotten gevonden van de inzittenden van een Twinotter welke eerder deze week neerstortte. Dit gebeurde toen het op een lijnvlucht was tussen wtee steden in Ecuador, met een vliegtijd van 25 minuten. Over de oorzaak van het ongeluk is nog niets bekend.

Door zeven partijen waren er tien kandidaten gesteld

Campagne Uruguay met triest slot: presidentskandidaat overlijdt plots

MONTEVIDEO — De verkiezingscampagne in Uruguay welke in de finale-fase is beland met zijn massabijeenkomsten in Montevideo heeft een triest accent gekregen met de instorting van een presidentskandidaat van een der kleine partijen, die een hersenbloeding kreeg en daaraan overleed. Aan de verkiezingen doen zeven partijen mee, die in totaal tien kandidaten hebben gesteld voor het presidentschap en vice-presidentschap.

Op het Plaza Rivera verzamelden zich gisteren, donderdag, de aanhangers van de presidentskandidaat Julio Sanguinetti, die naast de advocatuur ook actief is op journalistiek gebied. Zijn compagnon voor het vice- presidentschap is Enrique Triago. In het centrum van de hoofdstad kwam ook de aanhang bijeen van het Frente amplio oftewel het Linkse front, dat kans maakt de winnaar in Montevideo te worden. De linkse kandidaat voor de presidentiele zetel is de exuniversiteitsrector Juan J. Crottogini. Links wil als vice president exgeneraal Liber Seregni. Deze vroegere leger-chef was bij het militaire bewind niet bepaald geliefd en zat jarenlang gevangen.

Ook de Union civica hield zijn slotbijeenkomst. Voor deze minipartij van conservatief-christelijke huize kwamen vierduizend mensen op de been om hun kandidaat advocaat Juan V. Chiarino toe te juichen. Deze trotseerde met zijn partijgenoten de stromende regen. Dit ondanks zijn hoge ouderdom van 82 jaar. Wij zijn de enige partij, zo hield hij zijn toehoorders voor, die nooit tussenbeiden is gekomen of die een staatsgreep heeft gesteund in de geschiedenis van dit jaar. Ondanks deze trotse vaststelling maakt de partij geen schijn van kans zondag. Morgen is het de beurt aan de Nationalisten om de campagne te beeindigen met een massabijeenkomst aan de voet van de obelisk der grondwet in de hoofdstad waar presidentskandidaat Alberto Zumaran de menigte toespreekt. Hij sluit dan een rondtocht door het land van drie weken af.

Voor de Patriottische unie, één der kleine partijen, kreeg de campagne een dramatisch slot: zijn presidentskandidaat Newstor Bolentini (61 jaar) kreeg tijdens een bijeenkomst met journalisten een hersenbloeding en geraakte daarna in coma en is uiteindelijk aan de gevolgen van de beroerte overleden. Bolentini was een kolonel buiten dienst die amper een paar maanden geleden aftrad als minister van Arbeid in het militaire kabinet. Hij trad op het ogenblik dat de beroerte hem trof op in een plaatselijk radioprogramma, dat twee uur in beslag nam. Hij beantwoordde de vragen normaal. Maar plotseling kon hij niet meer antwoorden. Deze Unie is een der minipartijen van Uruguay.

Eerder deze week sloeg het noodlot ook al toe bij de Nationalistische partij, waarvan de presidents-kandidaat Juan C. Payse betrokken raakte bij een verkeers-ongeluk, waarbij hij verwondingen opliep welke hem het verder campagne voeren onmogelijk maakte met zijn kandidate voor het vice-presidentschap Cristina Maeso.

Met de afsluiting van de verkiezingscampagne is een periode van drie maanden ten einde gekomen welke zich kenmerkte door rust en orde. Dit ondanks de grote belangstelling bij het publiek voor het verkiezingsgebeuren. Uruguay kent in zijn kiessysteem een bijzonderheid. Een partij kan meer dan één kandidaat voorstellen voor dezelfde post. De partij die de meeste stemmen heeft gekregen krijgt het recht de president bv aan te wijzen. Heeft men meer dan één kandidaat voor die functie dan wordt diegene van hen president die de meeste stemmen heeft gekregen. Zo kan het gebeuren dat er zeven partijen meedingen bij deze verkiezingen maar dat er tien kandidaten zijn voor het presidentschap.

Met ingang van 1986

Engeland uit Unesco bij uitblijven hervormingen

LONDEN — Groot-Brittannie heeft de UNESCO laten weten dat het op 31 december 1985 zijn lidmaatschap van deze culturele en wetenschappelijke organisatie der Verenigde Naties wil beeindigen. Het kondigde dit nu reeds aan omdat volgens de statuten een opzegtermijn van 123 maanden in acht moet worden genomen.

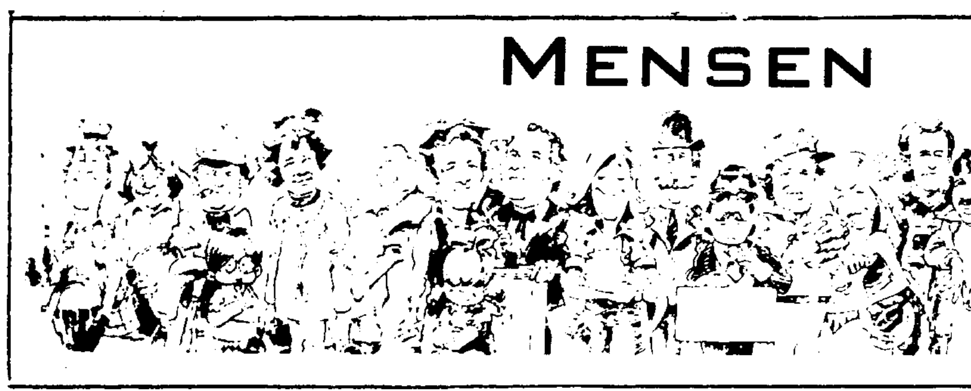
De Britse minister van Buitenlandse zaken, Sir Geoffrey Howe, die dit besluit donderdag in het Lagerhuis bekendmaakte, liet de deur evenwel op een kier. Hij zei dat de regering voor het einde van volgend jaar nog zal overwegen of Unesco de wensen van Groot-Brittannie en met haar van vele Westerse landen, ter harte heeft genomen en de verlangde hervormingen heeft doorgevoerd. Het definitieve besluit zal Londen pas nemen na de algemene conferentie van Unesco, die in oktober 1985 in Sofia wordt gehouden en waar zal moeten blijken of er van deze hervormingen iets terecht is gekomen.

Het Britse besluit werd al verscheidene weken verwacht. Londen, evenals Washington dat het Unesco-lidmaatschap eind 1984 definitief beeindigt, verwijten de VN-organisatie dat zij wordt overheerst door een anti- westerse lobby en dat zij in feite onbestuurbaar is geworden. Daarin moet volgens die landen verandering komen. Premier Margaret Thatcher zei dinsdag in het Lagerhuis al dat de „overvloedige kritiek op Unesco ruimschoots gerechtvaardigd is". Zij beschuldigde de organisatie ervan zich herhaaldelijk te keren tegen de vrijheid van woord en de persvrijheid in bepaalde landen.

Groot-Brittannie droeg vorig jaar meer dan miljoen pond bij aan Unesco. De belangrijkste geldschieters zijn de Verenigde Staten, die een kwart van de begroting voor hun rekening nemen. Het Britse aandeel bedraagt 4,6 procent. De organisatie zal in ieder geval in 1985 nog op de Britse contributie kunnen rekenen. Deze valt pas in 1986 weg als Engeland inderdaad uit de Unesco stapt.

Verscheidene landen, onder andere van het Gemenebest en de Europese Gemeenschap, hadden er bij Groot-Brittannie, dat een der oprichters van Unesco is, op aangedrongen in de organisatie te blijven. Naar de mening van deze landen kunnen de gewenste hervormingen beter van binnen uit dan als buitenstander worden bewerkstelligd.

MENSEN

Twaalf piepjonge EENDJES zijn door de Haagse politie onlangs uit een sloot gevist. De eendjes die slechts een paar dagen oud zijn, werden overgebracht naar het dierenasiel. Daar moeten zij nu onder een warmtelamp zien te groeien. Een en ander is het gevolg van het uitzonderlijke zachte najaarsweer.

*****

De rooms- katholieke aartsbisschop van Santiago in Chili, MGR LARRAIN heeft in een herderlijk schrijven gegrepen naar het sterkste middel om het verzet van de kerk tegen de binnenlandse politiek te benadrukken: de belijdende katholieke president Pinochet moet oppasen dat hij niet geëxcommuniceerd wordt, buiten de kerk gezet. De Monseigneur oefent scherpe kritiek uit op de onderdrukkingsmethoden van de regering, op de nog steeds van kracht zijnde staat van beleg en op de razzia's en massale arrestaties in de krottenwijken van Santiago. Voor de kerk is het volgens de aartsbisschop, zelfs wanner de staat van beleg heerst, onaanvaardbaar dat de waarde van de mens en zijn fundamentele rechten met voeten worden getreden.

*****

In een gemeentemuseum in San Francico wordt een portret vermist van de hand van de 16e-eeuwse Duitse meester LUCAS CRANACH DE JONGE. Een onderzoek heeft uitgewezen dat het portret, voorstellende de reformator Philipp Melachton wellicht al in 1949 werd gestolen, direct nadat het schilderij in bruikleen was gegeven door een particuliere. Niemand heeft het werk na dat jaar nog gezien. De eigenaresse had het schilderij in bruikleen gegeven, omdat ze dacht dat het in het museum veiliger was, dan bij haar thuis. Ze heeft nu een eis tot schadevergoeding van 100.000 dollar ingediend.

*****

De Amerikaanse atlete MARY DEKKER, die bij de Olympische Spelen een gouden medaille aan haar neus voorbij zag gaan, doordat ze in een botsing met Zola Budd ten val kwam is weer helemaal de "oude". Ze heeft de trainingen weer opgepakt en zegt over vier jaar weer van de partij te zullen zijn. Een aanbod van 400.000 dollar heeft ze afgewezen om tegen Zola Budd uit te komen in een wedstrijd. De 26-jarige Decker trouwt op 1 januari met de Britse Olympische dicuskampioen Richard Slaney in Eugene te Oregon.

*****

De Joodse Sovjet- dissident ANATOLI SJTSJARANSKI is overgeplaatst naar een werkkamp in het Oeral- gebergte. Hij heeft dit meegedeeld in een telegram aan zijn familie in Moskou, die al meer dan een maand niets meer van hem had vernomen. In het telegram zegt de dissident dat de "situatie niet slecht is". De echtgenote zegt echter erg ongerust te zijn over de gezondheid van haar man. Als militant voor het recht van Joden naar Israël te emigreren werd Sjtsjaranski in 1978 tot 13 jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens „spionage". Nadat hij het eerste deel van zijn straf in een gevangenis had uitgezeten, werd hij overgeplaatst naar een werkkamp. Zijn familie had sindsdien niets meer van hem gehoord.

*****

Toen een INWONER uit het Nederlandse Zuidbroek, onlangs een coniféertje in zijn tuin wilde verplaatsen, werd hij geconfronteerd met drie skeletten. Uit een eerste onderzoek van de technische recherche van de politie is gebleken dat het hier om oude skeletten moet gaan, die mogelijk iets te maken hebben met een galg die tot tenminste 1860 in Zuidbroek heeft gestaan. Het is heel goed mogeli k dat er nog meer skeletten zullen worden gevonden. Al eerder werden in de omgeving vondsten gedaam zoals urnen en kogelpotten. De skeletten lagen slechts veertig centimeter onder het maaiveld.

*****

De Poolse priester STANISLAW MALKOWSKI die bekend staat wegens zijn sympathie voor het verboden vakverbond Solidariteit heeft de afgelopen tijd meer dan 20 brieven ontvangen waarin hij met de dood wordt bedreigd. Malkowski was een vriend van de vermoorde priester Jerzy Popieluszko en heeft meerdere malen gepreekt in diens parochiekerk. Aanhangers van de oppositie in Polen verklaarden onlangs dat ook de biechtvader van Lech Walesa, opnieuw dreigbrieven heeft ontvangen. Dit alles duidt erop dat de intimidatiecampagne tegen de oppositionele priesters nog steeds voortduurt.

*****

OP de Filippijnen doen hardnekkige geruchten de ronde als zou president MARCOS ernstig ziek zijn en een niertransplantatie moeten ondergaan. De regering bezweert dat de 67- jarige president goed van gezondheid is. De oppositie daarentegen zegt dat ze niet eens weten, waar Marcos op het ogenblik is en of hij nog in leven is.

*****

De VROUWEN in de socialistische fractie van het Europese Parlement zijn ontgoocheld, maar niet moedeloos, na de eerste lezing van de begroting van de EG voor 1985. Dit gezien het geld dat op die begroting is uitgetrokken voor vrouwenemancipatie. De Nederlandse Ien van den Heuvel merkte op dat het hele vrouwenbudget van de EG kleiner is dan het geld dat op Europees vlak wordt uitgetrokken voor het slachten van zieke runderen. De Belgische Marijke van Hemeldonck vroeg zich daarentegen af, of je in de EG niet beter een babyzeehondje of een friswaterzalm kan zijn dan een vrouw die haar economische en sociale rechten opeist.

*****

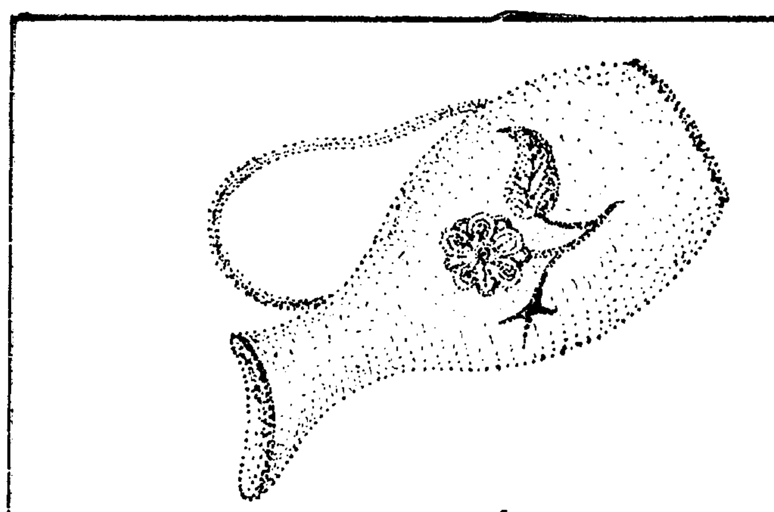
Achtenzeventig Vietnamese WEZEN die in 1975 bij een vliegtuigongeluk gewond raakten, krijgen een schadevergoeding van 19,7 miljoen dollar. De Amerikaanse regering, de vliegtuigfabriek Lockheed en de advocaten van de wezen hebben een accoord van die strekking bereikt. De wezen leven momenteel in Europa en in Canada. Zij raakten gewond bij een vliegtuigongeluk in de buurt van Saigon. Het toestel stortte kort na de start neer in een rijstveld. Het toestel vervoerde Vietnamezen die het land ontvluchtten. Het ongeluk had plaats enkele weken voor de val van Saigon. Bij de ramp kwamen 135 inzittenden om het leven. De 78 Vietnamese wezen die het ongeluk overleefden wonen in verschillende landen in Europa en Canada.

*****

In Australië zijn drie ZUIGELINGEN gestorven en een vierde is ernstig ziek nadat zij bloedtransfusie hadden gekregen met bloed van een donor die vermoedelijk aan de immuniteitsziekte aids lijdt. Er is nu een onderzoek gestart naar het verband tussen de sterfgevallen en de transfusies met bloed van een 27- jarige donor. De man had in februari bloed gegeven. De drie zuigelingen overleden in september en oktober. De medische functionarissen kregen verdenkingen dat het bloed was besmet met het virus van de immuniteitsziekte aids, toen zij ontdekten dat het aan de zuigelingen gegeven bloed van dezelfde donor afkomstig was.

*****

Monseigneur EDWARD CASSIDY, titulair aartsbisschop van Amanzia, is door Paus Johannes Paulus II benoemd tot Pro- Nuntius in Nederland. Hij volgt Mgr B. Wustenberg op die in mei is overleden. De Australiër, die in 1924 geboren is in Sydney, is sinds 1955 werkzaam in de diplomatieke dienst van de Rooms-Katholiele kerk. Hij verbleef onder meer in India, Ierland, El Salvador, Argentinië, Taiwan en Bangladesh. Sinds 1979 was Cassidy Pro- Nuntius in Lesotho.

BERÁN

Welmu yu, b'a tende kaba?
Kos te bira 'sina malu
ku kada toro lo tin ku lembe
su mes 'kosa-ki-yama'... !hm!

Ai komèr no preokupabu.
Malu tambe tin su bon.
Mi ñetunan lo tin ku siña
drenta mondi pela kadushi,
piki bembe ku kalalú.

Ma Welmu, e problema ta,
té na ora bo haña mondi,
riba kada planchi' yerba
lo tin un bòrchi ku ta bisa:
Laga para! Dimi e ta!

OPI (44-'84)
(Organisashon Planifikashon Independensha)

CHARM MODELING FOUNDATION presenteert op acht december om half negen 's avonds een modeshow in de Ballroom van Hotel Concorde. De show draagt de naam "Modern Moves". Aan de show nemen de zaken Boutique Gina, Boutique Lilou, Angelo Mini Shop, Palais Hindu, Flora's Bootery en Mama Mia deel. Kaarten voor deze groots opgezette modeshow zijn verkrijgbaar bij: Van Dorp/ Eddine Punda en Promenade, Adam & Eve, Mama Mia, Boutique Lilou en bij de ingang. De deurprijs is een ticket naar Sto. Domingo. Op de foto enkele van de modellen die aan de show deelnemen. Vlnr Solange Diaz, Giselle Sulbaran, Nathaly de Haseth, Eve Garmes, Jennifer Yrausquin, en Yvette Caupain.

Zakenvaria

WILLEMSTAD— De cellist Yehuda Hanani die op drie december in Centro Pro Arte een concert verzorgd zal de volgende werken ten gehore brengen: Kolnidrei van Max Bruch, Five Pieces in Folk Style van Robert Schumann, een sonate van Claude Debussy en een sonate in F van Johannes Brahms en Variations Forone String on the theme from Rossini's ,,Mozes,, van Niccolo Paganini.

Amigoe

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n
Curacao N.A.
Giro 440.000
Bankrek.: nr. 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek.: nr. 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank n.v.
CURACAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Namens Antillean News Holding n.v.:
R.F. Snow

Hoofdredacteur:
Frans Heiligers
Overige leden Redaktie:
Toon van Dongen, Laureen Ravelli-Schenk, Hanneke van Kouwen, Max Suart (sportverslaggever), Sheila Rhodes (secretaresse), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf).

ADVERTENTIE-AFDELING
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 7.30-16.00 uur;
Zaterdag 7.30-10.00 uur.
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren voor 3 uur binnen zijn.
Advertentie-afdeling (acquisitie):
Ingrid de Maayer, Viola Bernardus en Janny Naaldijk.

ZOEKERTJES: verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 7.30-16.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag.
Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag voor 12 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE
(ARUBA) N.V.
Nassaustraat 110,
tel.: 24333 (drie lijnen).
Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot.
Redaktie: Ramiro Tromp, Ludwina Perez, Djisbie Franken (fotograaf).
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Etleen Landsmark.

BONAIRE:
CORRESPONDENT:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154, tel.: 8627.

SINT MAARTEN:
Abonnement en Advertenties:
Popular Agencies,
SMTC Building, Illidge Road 38,
Tel.: 2737.
Losse nummers: Papergarden, Food Center, Shipwreck Stores in: Frontstreet (opposite Holland House), Great Bay Hotel, Little Bay Hotel, Mullet Bay Hotel en Papertrip Julianaluchthaven.
SABA:
Vertegenwoordigster / Correspondente: Ruth Hassell, Hell's Gate, tel.: 2265, 2266 (werk) en 2299 (thuis).
ST EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente: mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1.

DEN HAAG
CORRESPONDENT
Frans Kok (tel.: 070-614911)

HILVERSUM
CORRESPONDENTEN
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel.: 035-16151, toestel 319).

UTRECHT
Frans Croes (fotograaf).

WASHINGTON
Medewerker: Paul Comenencia (tel.: 202-4623933).

Persagentschappen: ANP en AP.
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, de Haagsche Courant, de Brabantse Pers.

DRUKKERIJ: Rotaprint n.v.
DISTRIBUTIE (abonnementen)
Curacao: Districo n.v., tel.: 70503, 70504 en 70304.
Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr. 208.000, Maduro's Bank rek. nr. 286.330.08 en ABN rek. nr 11.15.626.
Aruba: Nassaustraat 110, tel.: 24333.
Bonaire (Abonnementen en Incasso): mv. A. Wong - Loi - Sing, Noord Salinja.

Losse nummers 50 cent.
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen veertien gulden per maand.

Buiten Antillen (Nederland):
NAfl. 80,15 per maand (luchtpost) of NAfl. 24,00 per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen.

Tom Poes en het Kukel

Door Marten Toonder

4848 — Het apparaatje ontplofde met zoveel geweld, dat er een diepe trechter in de vloer van de kelder geslagen werd. Uit de verbrijzelde waterleiding spoot een heldere straal klaterend op de tors van heer Bommel, maar Tom Poes had daar geen aandacht voor.

"Tjonge", mompelde hij ontdaan. "Die Droon is geen aardig iemand! Als zijn waarnemers hem niet aanstaan, neemt hij geen halve maatregelen, dat blijkt.

"Help!" riep heer Ollie klagend. "Doe toch iets! Ik verdrink! Wat doe je toch, Tom Poes. Wat betekent dit allemaal?"

De aangesprokene stond moeilijk op en draaide de hoofdkraan dicht.

"Dit betekent", zei hij, "dat we met iets gevaarlijks te maken hebben. Tot nu toe meten ze alleen ons kukel, wat dat dan ook is. Maar over een poosje zou er wel iets ergs kunnen gebeuren!"

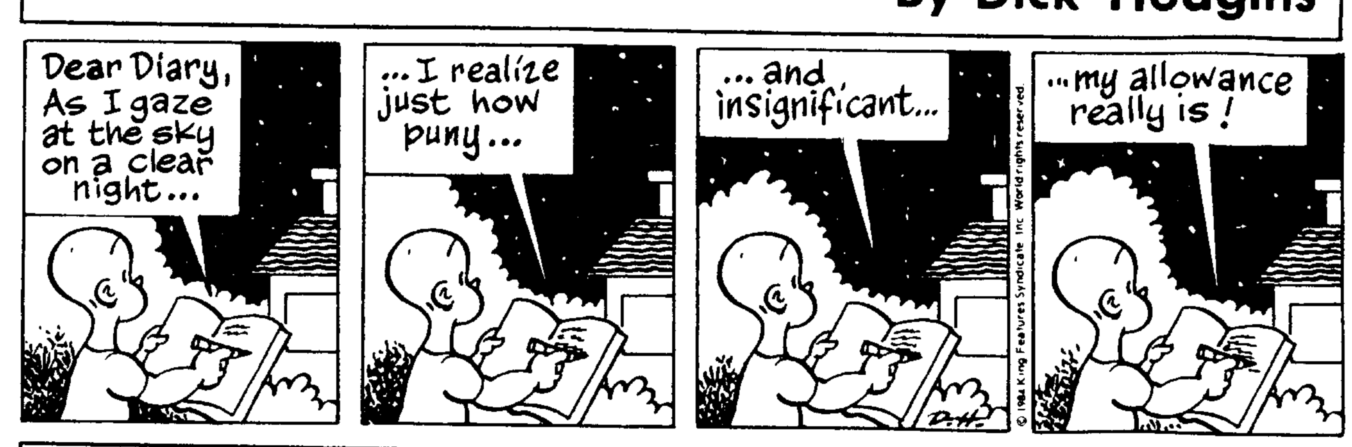
"Wat er nu gebeurt, is al erg genoeg!" prevelde heer Bommel met bevende lippen. Hij stond druipend aan de rand van het gat en staarde vol afkeer naar de dampen die er uit opstegen.

"Nattigheid en stank", zei hij walgend. "En dat terwijl ik niets over kukels wil horen. Ik begrijp je niet, jonge vriend; je moest toch weten, dat het niets is voor een heer. Wat het dan ook is: ik kan er niet tegen!"

Op datzelfde moment dreef professor Prlwytzkofsky met krachtige slagen een brede buis in het moeras; niet ver van daar.

"Praw", sprak de geleerde tot zichzelf. "Vloedigheid en slechte reuk! Maar de wetenschap wil klarigheid over der kukel hebben! Mijne becijferingen verraden mij, dat hier ener gevaar dreigt. Maar welk! De gegevens ontbreken mij..."

HENRY ® By Dick Hodgins

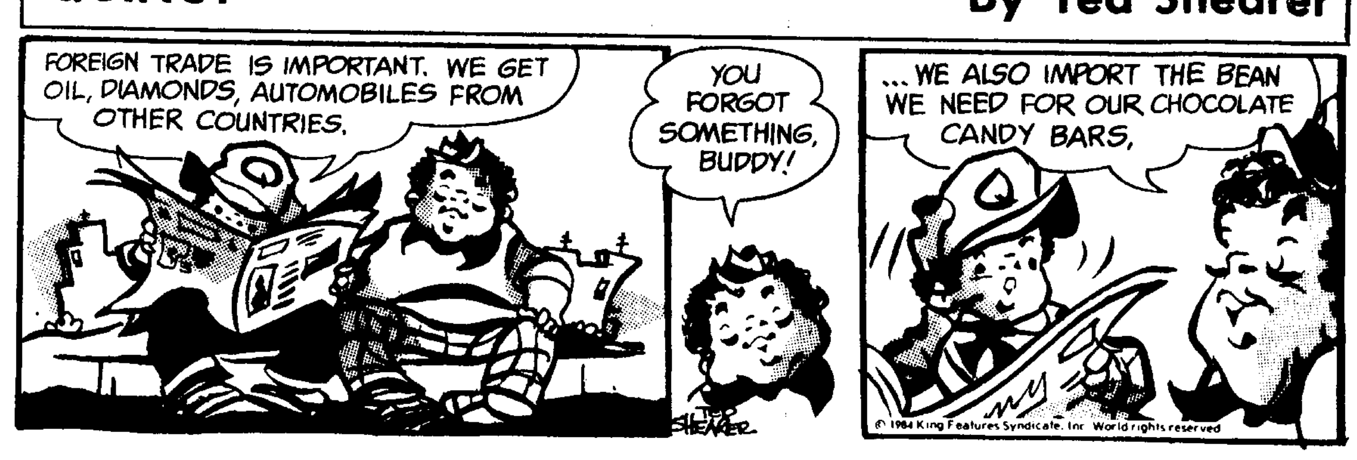
Jim Henson's™ MUPPETS

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

QUINCY ® By Ted Shearer

PREMIER LIBERIA LOOFT VENEZOLAANSE STEUN

SCNV-directeur optimistisch gestemd

Shell-betrokkenheid op Curaçao onderdeel van voorwaardenpakket

WILLEMSTAD— De twee belangrijkste voorwaarden die van Venezolaanse zijde zijn opgebracht in verband met een volumetoename in de olie- leveranties aan de Shell- raffinaderij op Curaçao, omvatten de continuïteit van de maatschappij en het technisch niveau van de raffinaderij. Het staatsolie- bedrijf van Venezuela Petroleos de Venezuela (PDVSA) wil de garantie dat de raffinaderij op Curaçao blijft voortbestaan. Zij wil daarnaast ook de verzekering dat de Shell zal blijven investeren in de raffinaderij, zodat deze van technisch hoog niveau blijft. Tegen geen van beide voorwaarden, zo verklaarde General Manager van Shell Curaçao dr Ernst van Mourik Broekman na afloop van een gesprek met minister- president Maria Liberia- Peters, heeft de maatschappij in principe bezwaren.

De weg voor verhoogde olietoevoer aan de Shell lijkt nu vooralsnog vrij te zijn. Met de betrokkenheid van de Shell in de raffinaderij, zoals door Venezuela geëist, noch met de voorwaarden ten aanzien van de investeringen zei Van Mourik Broekman, "voor zover er goede projecten zijn", moeite te hebben. Er moet met de Venezolanen echter nog een aantal vrij belangrijke zaken worden onderhandeld, voegde hij hier aan toe. De situatie vond hij er desalniettemin momenteel "goed uit zien".

Premier Liberia- Peters verklaarde gisteren dat zi de verhoogde olie- leveranties voor 99 procent zeker achtte. Liberia, die zei met name na de persoonlijke gesprekken met de Venezolaanse president Jaime Lusinchi en met functionarissen van PDVSA zeer optimistisch te zijn teruggekeerd uit Venezuela, verwacht uiterlijk halverwege de maand december uit het buurland de definitieve beslissing te kunnen vernemen. Dan zal PDVSA de toewijzing van haar olie- voorraden over de diverse afnemers hebben afgerond. Zoals eerder bericht werd, krijgt de Shell volgens het in Venezuela bereikte principe- accoord, per januari volgend jaar de beschikking over 15.000 extra vaten ruwe olie per dag en wordt dit volume per juli verdubbeld om tenslotte begin 1986 de door Shell nagestreefde 50.000 vaten te bereiken. Dat komt de Shell uitstekend uit, bleek uit de verklaringen van de premier. De maatschappij had al laten weten, aldus Liberia, dat zij in verband met werkzaamheden aan de raffinaderij, de voorkeur zou geven aan een geleidelijke opvoering van de olie- leveranties.

De premier wees er gisteren nadrukkelijk op dat van Venezolaanse zijde een enorme medewerking was verleend. Per slot van rekening, zo voerde zij aan, vloeide uit een volume- verhoging voor de Shell, een zekere vorm van "inleveren" voor Venezuela voort. Weliswaar dient het buurland rekening te houden met het productie- plafond dat door de Opec wordt bepaald; in een prijs- bepaling voor de ruwe olie laat de Opec haar leden vrij. Venezuela zou derhalve, gezien de toenemende vraag naar ruwe olie, deze makkelijk voor een hogere prijs aan andere geïnteresseerde raffinaderijen kunnen slijten. Dat Venezuela er de voorkeur aan gaf een verhoging van de olie- leveranties aan de Shell te overwegen en daarbij ook de nodige expertise aanbood, bewees voor haar dat het spreekwoord "Beter een goede buur dan een verre vriend" ook in dit opzicht opgeld deed. De Venezolaanse autoriteiten gaven er hierdoor blijk van dat de problemen die de raffinaderijen op de Antillen doormaken, niet slechts puur commercieel werden benaderd.

De "morele steun" die Venezuela toonde en de bereidwilligheid, die in het buurland werd ondervonden, vond premier Liberia zeer gunstig afsteken bij de houding van Nederland. Vooral met betrekking tot de houding die werd aangenomen nadat de sluiting van de Lago- raffinaderij op Aruba werd aangekondigd. Het enige dat van Nederlandse kant werd ingebracht, was de verwijzing van minister van Antilliaanse Zaken Jan de Koning, naar het plafond van de ontwikkelings- gelden. Alsof alleen geld in dit opzicht belangrijk was, viel MAN- Statenlid Jules Eisden, die deelnam aan de delegatie die in Venezuela de afgelopen dagen besprekingen voerde, de premier bij. Eisden wees er enigszins verwijtend op, dat ook van Nederlandse kant zulke morele steun welkom zou zijn geweest. De Koning had tenminste technische bijstand of deskundigen op het gebied van olie- aangelegenheden kunnen aanbieden om de Antillen bij te staan in hun pogingen de Lago open te houden en het voortbestaan van de Shell te verzekeren, aldus Eisden.

De voorwaarde van Venezuela met betrekking tot het aanblijven van de Shell- raffinaderij op Curaçao werd ingegeven, zo lichtte premier Liberia toe, omdat "zij daar niet willen dat wij over twee of drie jaar komen aankloppen met een zelfde problematiek als nu Aruba met de Lago ondervindt". Volgens directeur van PDVSA Brigido Natera, heeft bovendien de Shell op Curaçao een "fighting chance". De raffinaderij beschikt over niet alleen een goede naam in de oliewereld, maar heeft ook een goede capaciteit en een gedegen afzetmarkt. Venezuela zou de markt niet willen verliezen, werd Liberia te kennen gegeven. Ondanks het feit dat er in de Caribische regio in wezen een over- capaciteit aan raffinaderijen bestaat, achtte de PDVSA- top de overlevings- kansen van die van de Shell op Curaçao relatief gunstig.

Man dood aangetroffen

WILLEMSTAD— Op Pietermaai is een man dood aangetroffen, badend in een plas bloed. De man vertoonde verschillende verwondingen aan zijn lichaam. In verband met het onderzoek, dat nog in volle gang is, is niet alleen het pand afgesloten waar het slachtoffer is gevonden, maar ook de directe omgeving. Misdrijf in deze zaak sluit de politie niet uit.

WILLEMSTAD— Uit een enquête gehouden onder de hoofden van kleuter-, basis- scholen en bijzonder onderwijs, is de noodzaak gebleken voor hul bij het begeleiden van leerkrachten. De opleiding van een hoofd van school is dezelfde als die van een leerkracht. Toch is het werk van een school- hoofd zeer verschillend.

Om de hoofden van school tegemoet te komen heeft het eilandgebied twee experts van het "Christelijk Pedagogisch Studiecentrum" naar Curaçao gehaald om een 18- tal medewerkers van Sedukal op te leiden. Deze kunnen vervolgens cursussen organiseren voor de schoolhoofden. Men hoopt daar in januari 1985 mee te beginnen.

Op de foto de twee Nederlandse experts op bezoek bij de gedeputeerde van Onderwijs, mr Raquel Reuijl- Raven en drie vertegenwoordigers van Sedukal.

Als deelname in besluitvorming achterwege blijft

ABVO schermt met actie-dreigingen

WILLEMSTAD— Indien er geen korte- midden- en langetermijn plan komt om de economie te redden waarbij alle vertegenwoordigers van het volk betrokken worden, zal de vakbond ABVO alle actie ondernemen die mogelijk is.

Naar woordvoerder Bebe Rojer in het radioprogramma van de ABVO via Z- 86 verklaarde, zal de ABVO geen medewerking verlenen en zelfs grote tegenstand bieden aan elke werkgever die van de slechte economische situatie gebruik maakt om de verkregen rechten van werknemers af te nemen. "Dit wil niet zeggen dat de ABVO zich niet bewust is van de ernst van de situatie", zo vervolgde Rojer. "Integendeel, maar wij zijn ons ook bewust dat om tot een eerlijke oplossing te komen er medewerking en inbreng moet zijn van iedereen."

Naar de mening van de vakbond kan er alleen een oplossing bereikt worden als zowel de overheid, als de werknemers en de werkgevers samenwerken aan een korte-, midden-, en langetermijn plan. Indien dit niet het geval is, zal de ABVO strijden met alle middelen die zij ter beschikking heeft en net zo ver gaan als de leden bereid zijn. "Dit betekent niet dat we geen begrip hebben voor het vele werk en de vele problemen waarmee de overheid zich geconfronteerd ziet, maar zij moeten ook begrijpen dat wij, als leiders van de werknemers ook geconfronteerd worden met de problemen en onzekerheid van de leden. De aanhoudende geruchten over salaris verlaging en het ontnemen van verkregen rechten veroorzaken een enorme onzekerheid onder de werknemers", aldus Bebe Rojer.

Hij gaf ook een veeg uit de pan naar de "kapitalistische machtscentra" die deze economische crisis hebben veroorzaakt. Zij hebben er profijt van als de salarissen worden gekort en de toeslagen ingeleverd, als de economie zich dan herstelt hebben zij een record aan inkomsten. Het is dan ook volgens de vakbond zeker het geval dat na de crisis het verschil tussen arm en rijk nog meer is toegenomen.

Exxon vraagt 1 dollar

Lago voor symbolisch bedrag aangeboden

WILLEMSTAD — De moeder- maatschappij van de Lago- raffinaderij op Aruba, het Amerikaanse concern Exxon, heeft de raffinaderij aan de Antilliaanse en de Venezolaanse overheid te koop aangeboden voor het symbolische bedrag van één dollar. Bij verkoop haalt Exxon evenwel het werkkapitaal uit het bedrijf. Dat zou neerkomen op een bedrag van 180 miljoen dollar, verklaarde gisteren premier Maria Liberia- Peters tijdens een persconferentie.

Koop van de raffinaderij zou derhalve inhouden dat de Antilliaanse regering een bedrag van tenminste die 180 miljoen dollar zou moeten opbrengen om de raffinaderij draaiende te kunnen houden. Voor de regering een onmogelijke zaak. De hele landsbegroting, zo voegde Statenvoorzitter Roy Markes, die eveneens in Venezuela als lid van de Antilliaanse delegatie aan de besprekingen deelnam daar gekscherend aan toe, komt op dat bedrag, met haar totaal 200 miljoen, nauwelijks te boven.

De premier noemde het voorstel van de Amerikaanse maatschappij weinig realistisch. Toch was zij van mening dat het voorstel om de raffinaderij op Aruba voor 1 dollar van de hand te doen, een rol zou kunnen spelen bij het vinden van een koper voor de Lago. Zij wees er op dat de Antilliaanse regering al werd benaderd door ondernemingen, die aanboden op zoek te gaan naar belangstellenden. Hierover werd ondermeer vorige week door minister van Economische Zaken Don Mansur gesproken met de Amerikaanse handels- maatschappij Phibro Salomon. Van deze maatschappij verwacht de minister binnen afzienbare tijd een voorstel te ontvangen aangaande de toekomst van de Lago op Aruba.

De Venezolaanse president, Jaime Lusinchi, zal op 2 december een reis maken naar de Verenigde Staten. Hij zal daar ondermeer president Ronald Reagan ontmoeten. Lusinchi zegde premier Liberia toe, in de Verenigde Staten met Reagan over de Lago- problematiek te zullen spreken. "Lusinchi zal het onderwerp van de Antilliaanse situatie, alsmede de laatste ontwikkelingen aan de orde brengen", aldus de premier. Naar voren zal worden gebracht, zo was haar door het Venezolaanse staatshoofd te kennen gegeven, dat Exxon een Amerikaanse maatschappij is en Reagan derhalve met betrekking tot de ontwikkelingen op de Antillen, niet onverschillig zou mogen staan ten opzichte van de ervaren problematiek.

Bushaltes onveilig door bende mannen

WILLEMSTAD— De politie heeft verschillende klachten gekregen over een groep mannen die bij bepaalde bushaltes de personen die staan te wachten, lastig te vallen. Bij de bushalte aan de Kaminda Brievengat is het zo erg geworden dat de buurt er last van ondervindt. "Vrouwelijke personen moeten onzedelijke taal aanhoren van de bende jongemannen die niet naar school gaan en niet willen werken maar de hele ganse dag daar zitten rotzooien", zo stelt het politie- rapport. De politie zal streng optreden om een einde te maken aan dit probleem.

Door barter-deal in Frans Guyana

Bevroren ALM-tegoeden worden door rijstaankoop vrijgemaakt

WILLEMSTAD — De 4.4 miljoen gulden die de Antilliaanse Luchtvaart Maatschappij (ALM) in Frans Guyana heeft uitstaan, zal de maatschappij, middels een overeenkomst met de rijstfabriek Alesie Curaçao NV, op Curaçao geleidelijk aan kunnen vorderen. Op het hoofdkantoor van de ALM ondertekenden vandaag vertegenwoordigers van de ALM, de rijstfabriek en een rijstproducent uit Guyana daarvoor een intentie- verklaring.

Tussen de rijstfabriek en de producent, die één van de grootste aanplanten van rijst in Frans Guyana bezit, kwam het gisteren tot een vergelijk over de aankoop van rijst, die Alesie Curaçao NV, wanneer de fabriek eenmaal in productie gaat, verder zal verwerken. De rijst uit Guyana zal voornamelijk voor export- **doeleinden bestemd zijn. Voor de** verkoop op de lokale markt zal daarentegen rijst gebruikt worden gemaakt.

Voor de ALM biedt de overeenkomst een reële mogelijkheid de deviezen, waarover de maatschappij in Frans Guyana beschikt, binnen haar bereik te krijgen. De ALM stelt al geruime tijd pogingen in het werk de gelden die zij in dat land heeft, naar de Antillen te laten overmaken. De gelden zijn afkomstig van inkomsten van de maatschappij op de passage- verkoop in Frans Guyana. Die konden tot nog toe, wegens geldende deviezen- **restricties in het land, niet worden vrijgemaakt.** Alhoewel ook door de Antilliaanse regering herhaalde malen werd geprobeerd regelingen te treffen om de geaccumuleerde ALM- fondsen, desnoods via zogenaamde "barter deals", overgemaakt te krijgen, leverden geen van de in het werk gestelde pogingen tot dusver enig concreet resultaat op.

Het is de bedoeling dat Alesie de rijst in Frans Guyana betrekt, maar de betaling hiervoor in dat land door de ALM wordt gedaan. De luchtvaart- maatschappij zal hiervoor gebruik maken van de geaccumuleerde fondsen in het land. Op de Antillen zal vervolgens de verrekening plaatsvinden tussen de ALM en de rijstfabriek. Alhoewel de uitstaande ALM- gelden daardoor niet binnen een al te kort tijdsbestek binnen maatschappij- bereik komen, betekent dit desalniettemin dat geleidelijk aan de verdere accumulering van ALM- gelden in Frans Guyana zal kunnen worden voorkomen.

Eerste rechtszaak sinds verbod

Speervissers worden bij verstek veroordeeld

WILLEMSTAD— Twee overtreders van de eilandsverordening die het speervissen verbiedt, werden vanmorgen veroordeeld tot respectievelijk 150 en 100 gulden boete.

Naar officier van Justitie mr Gorsira desgevraagd verklaarde, zijn de twee beklaagden bij verstek veroordeeld omdat zij niet kwamen opdagen. Hij zei dit te betreuren, omdat het vanmorgen de eerste keer was dat er iemand veroordeeld werd voor overtreding van deze eilandsverordening. Het ging er de officier voornamelijk om de twee beklaagden te wijzen op de noodzaak van het milieu- behoud. Hij had dat in zijn requisitor willen doen.

Zoals bekend verbiedt de desbetreffende eilandsverordening onder andere het speervissen, omdat daardoor het vissen- bestand op onnatuurlijke wijze wordt uitgeroeid en het gevaar voor uitsterving van bepaalde vissoorten dreigt.

Officier van Justitie Gorsira zei de twee beklaagden bewust gedagvaard te hebben. De meeste van deze strafzaken, waarbij er een boete betaald moet worden, komen niet voor de rechter. Omdat het echter de eerste keer is dat een dergelijke zaak voorkomt, leek het Gorsira nuttig om behalve het betalen van een boete, de twee beklaagden erop te wijzen dat het op illegale wijze schieten van vissen, nadelig is voor het milieu. Nu de beklaagden niet voor de rechter verschenen, heeft de officier van Justitie geen requisitor gehouden. De beklaagde, die betrapt was op het speervissen, kreeg een boete van 150 gulden of zes dagen, terwijl de beklaagde met wie hij was geweest die boete de twee er op uit waren gegaan, een boete kreeg van 100 gulden.

Feest van Christus Koning

WILLEMSTAD— In de kerk van Wishi wordt op zondag 25 november het feest van Christus Koning gevierd. De kerk zal daarvoor de hele dag geopend zijn. Van vijf tot zes uur 's avonds wordt het feest afgesloten met een zangmis. Deze wordt voorgedragen door monseigneur Ellis die zijn 11 jarige inwijding als bisschop herdenkt.

Vermiste vissers op zee gevonden

WILLEMSTAD— De twee sinds woensdag vermiste vissers zijn gistermiddag door een vissersboot van Westpunt terug gevonden. Het bootje dreef op zo'n drie mijl ten noorden van Westpunt met motorpech.

De twee vissers waren woensdagochtend uitgevaren in een bootje waarvan het kenteken onbekend was, en waren sindsdien niet meer gezien. De Citro werd ingeschakeld en zette gisteren een zoekactie op touw. Inmiddels waren verschillende vissers van Westpunt ook uitgevaren om te zoeken naar hun collega's. Een van de boten vond het vermiste bootje met de vissers aan boord op zo'n drie mijl uit de kust van Westpunt. De vissers verklaarden motorpech te hebben. Ze zijn bij aankomst op het droge onder doktersbehandeling gesteld waarna ze veilig huiswaarts konden keren.

Na aftreden van voorzitter Maynard

Verkiezingen van Hotel Association uitgesteld

WILLEMSTAD— Tijdens een informele vergadering is gisteren besloten dat vice-voorzitter Harold Kurtske van de Curaçao Hotel Association voorlopig zal optreden als voorzitter. Dit besluit volgde na het vertrek van voorzitter Frank Maynard.

Oorspronkelijk stond er voor dinsdagochtend een vergadering van de Curaçao Hotel Association op het programma. Deze vond echter geen doorgang omdat voorzitter Frank Maynard zaterdag, nadat hij vernomen had op non- actief gesteld te zijn door de Holding Company, de overige leden had laten weten af te treden als voorzitter.

Zoals de Amigoe eerder deze week uitgebreid berichtte, heeft de Curaçao Holding Company de heer Frank Maynard, manager van het Las Palmas Hotel, op non- actief gesteld. Deze zei toen desgevraagd het niet juist te vinden om als hij in de hotelwereld op non- actief wordt gesteld, aan te blijven als voorzitter van de Curaçao Hotel Association. Maynard had de leden van deze organisatie overigens al eerder laten weten af te willen treden als voorzitter, dit proces is nu echter versneld.

Gistermiddag zijn de leden op een informele vergadering bijeen gekomen om te bespreken wat er nu gaat gebeuren. Besloten is dat de vice- voorzitter Harold Kurtske, manager van het Holiday Beach Hotel, voorlopig op zal treden als voorzitter. Wanneer er een nieuwe voorzitter wordt gekozen is nog niet bekend. Dit zal waarschijnlijk pas in februari, wanneer de zittingstermijn van de voorzitter afloopt, plaatsvinden. In principe zouden er nu vervroegde verkiezingen moeten plaatsvinden, zo verklaarde Kurtske. Aangezien de leden het in verband met het hoog- seizoen in de toeristische wereld allemaal behoorlijk druk hebben, worden de verkiezingen voorlopig voor onbepaalde tijd uitgesteld, aldus de vice- voorzitter.

Show en kunst in landhuis Brievengat

WILLEMSTAD— OP 25 november wordt in Landhuis Brievengat tussen tien uur 's morgens en drie uur 's middags een folkloristische show verzorgd door "Grupo Folklorico Antillano". Tussen de shows door zullen de vijf kandidaten van Curaçao, voor de Miss Tanga Antilla verkiezingen zich aan het publiek presenteren. Ook is een "echte" waarzegster aanwezig, evenals Edwin the Showman, die voor de muzikale noot zorgt. Lokaal vervaardigde produkten worden te koop aangeboden en de keuken is ruim gesorteerd.

Brokken gemaakt met gestolen auto

ORANJESTAD — Tegen achten 's avonds meldde de 20-jarige U.B. dat men joyriding gepleegd had met zijn witte Camaro die in de buurt van de stoplichten te Sero Blanco stond. Even later kwam het bericht bij de politie binnen dat een witte Camaro een tuinmuur aan de Hugo de Grootstraat had omver gereden. Toen de politie ter plaatse verscheen, was de auto al weer verdwenen. In de buurt van een bar aan de Arendstraat werd R.C. aangehouden die de vermoedelijke bestuurder was. Hij kon geen redelijke verklaring geven en werd overgedragen aan de Verkeers- politie. Hij ontkende enige overtreding te hebben begaan. Nadat het proces- verbaal werd opgemaakt, kon hij naar huis.

Ook in San Nicolas razzia

ORANJESTAD — De politie zette gisteren op Aruba op verschillende plaatsen zijn razzia's voort. Nadat eergisteren in Oranjestad een overval werd gedaan op «El Castillo» aan de Kruisweg, waarbij wapens, verdovende middelen en gestolen goederen werden gevonden, was gisteren San Nicolas aan de beurt. Hier werd een gedeelte van de Village doorzocht. Ook de Boliviastraat en Nicaraguastraat in Oranjestad ontkwamen niet aan het onderzoek. Ook gisteren werden weer enige personen aangehouden. De razzia's gaan door.

Eerst huiswerk doen en anderen inschakelen, wordt vaak vergeten

Mito Croes: Gevaarlijke situatie als Lago kwestie van enkeling is

ORANJESTAD — "Al dat op en neer gereis zoals destijds met de staatkundige problemen haalt niets uit als we eerst niet op Aruba zelf ons huiswerk doen", aldus ex-minister mr. Mito Croes in een gesprek met de Amigoe over de laatste ontwikkelingen rond de sluiting van Lago. Hij maakte deel uit van de delegatie die met de premier begin deze week naar Caracas reisde. De heer Croes noemt het bijzonder belangrijk dat alle krachten gebundeld worden en niet dat een en twee personen menen "alles te kunnen doen". In dit verband haalt hij als voorbeeld aan hoe Venezuela op nationaal niveau — waarbij alle politieke partijen betrokken zijn — de kwestie van Lago en Shell behandelde. Nu er gesproken wordt van een mogelijke «joint venture» rond de Lago blijkt weer eens hoe het te betreuren valt dat van de ruim driehonderd miljoen gulden die de Lago de laatste jaren als extra winst- belasting betaalde, geen cent is overgebleven en men ook niet kan vertellen waaraan het is besteed, aldus mr. Mito Croes.

Mr. Mito Croes noemde de situatie rond de Lago erg kritiek vooral nu de besprekingen tussen Exxon en Venezuela in Coral Gables zijn vastgelopen. In Venezuela werd niet verteld waarom, maar het is wel zaak dat getracht wordt partijen opnieuw aan tafel te brengen. Venezuela noemt de eisen van Exxon — die steeds weer op het standpunt blijft staan dat er winst gemaakt moet worden — onaanvaardbaar en voelt er weinig voor om Exxon te gaan subsidiëren. De Exxon is wel bereid om de Lago voor een symbolisch bedrag van één dollar aan Aruba te verkopen. Men is dan wel bereid onder een nieuwe eigenaar het bedrijf te blijven beheren, doch hiervoor zal een nieuw werkkapitaal van 180 miljoen dollar op tafel moeten komen. Exxon wil namelijk de stock op Aruba geheel verkopen. Om daarna het bedrijf opnieuw te gaan runnen, is een nieuwe stock van ongeveer zes miljoen barrels nodig, gerekend op 30 dollar per barrel betekent dit 180 miljoen dollar. Had Aruba nu maar wat gereserveerd van de ruim driehonderd miljoen gulden extra winst- belasting, zo verzuchtte mr. Mito Croes, dan hadden we nu mee kunnen doen met een eventueel «joint venture» met Venezuela, nu Lago voor een dollar aan ons verkocht kan worden. Maar we hebben geen cent, erger nog we hebben onvoorstelbare tekorten. In dit verband haalt de ex-minister van Staatkundige Structuur nog eens aan, dat voor de ingang van status aparte ruim zestig miljoen gulden extra nodig is. Reeds jaren geleden heeft hi aangedrongen bij het BC om hiervoor een reserve- fonds te vormen, hetgeen niet geschiedde. Hierdoor zit Aruba nu diep in de financiële put.

Tijdens een gesprek in Caracas kwam duidelijk naar voren dat de zaken tussen Shell en Lago verschillen. Shell is goed onderhouden. Het tegendeel is bij Lago het geval, welk bedrijf door de Venezolaanse president in een gesprek een koffie- branderij werd genoemd. "We hebben geen geld zelfs al blijft Lago nog enige tijd", zo merkte mr. Mito Croes in gesprek met de Amigoe op. Hij herhaalde dat in Venezuela wel belangstelling bestaat voor een «joint venture» maar waar haalt Aruba het geld vandaan?

Ernstige bezwaren uitte hij ook dat de "show gerund" wordt door één of twee personen. Dit is een gevaarlijke situatie die nare gevolgen kan hebben, Belangrijk noemt mr. Croes het dat ook anderen worden ingeschakeld, in dit verband noemt hij oud- gezaghebber Oscar Henriquez, een man die destijds toen Lago ook veel mensen naar huis stuurde, leiding wist te geven en daadwerkelijke oplossingen aan te dragen. Er zijn zeker nog wel andere mensen die dit kunnen en ook wel willen doen, aldus mr. Mito Croes, die besloot met te stellen dat we eerst op Aruba ons huiswerk moeten doen. Dat wordt veel te dikwijls vergeten.

Lago sluiting:

Voor ruim 1600 werknemers ontslag aangevraagd

ORANJESTAD — Bij het departement van Arbeidszaken werden ruim zestienhonderd verzoeken ontvangen voor ontslag van personeel. Dit betreft de 976 man personeel van Lago alsmede de aannemers- bedrijven. Van de lokale handel werden geen verzoeken ontvangen ofschoon wel bekend is dat in verschillende zaken dit onderdeel uitmaakt van de gedwongen bezuinigings- plannen.

Hoofd Arbeidszaken Eddy Maduro liet de Amigoe desgevraagd weten dat de ontslag- commissie zich nog niet heeft gebogen over het Lago- verzoek. De vakbond IOWUA voert nog overleg met Lago over enige punten die niet duidelijk zijn, en de heer Maduro is van mening dat deze eerst behandeld moeten worden opdat er geen moeilijkheden worden veroorzaakt.

Man verwondt zichzelf bij eethuis-ruzie

ORANJESTAD — In de ochtenduren werd de politie geroepen voor een vechtpartij bij een eethuis aan de Klipstraat. Bij aankomst van de politie reed een van de vechters- bazers met zijn wagen weg.

De patrouille zette de achtervolging in. De 24- jarige G.F. werd op de Zoutmanstraat aangehouden. Hij had een grote snijwond aan zijn linker- onderarm en verklaarde dat M.P., met wie hij ruzie kreeg, hem met een mes had verwond. Met de ambulance werd hij naar het ziekenhuis gebracht. De politie ging terug naar het eethuis. Daar kreeg men een ander verhaal te horen van de bewaker ter plaatse. Hij verklaarde dat M.P. rustig zat te eten toen de gebroeders F. waren binnengekomen om een oude schuld te vereffenen. De bewakers zetten de beide broers de deur uit, maar G.F. sloeg eerst met zijn vuist de ruit van de voordeur kapot en verwondde daarbij zijn arm. De eigenaar werd verwezen naar de recherche om een klacht in te dienen.

FTA: waarschuwt werknemers ontslag aanbod niet te tekenen

SAN NICOLAS — In een persverklaring protesteert de FTA ten scherpste tegen bedrijven die van de huidige situatie misbruik maken om zich van personeel te ontdoen.

Getracht wordt de problemen over de ruggen van de werknemers op te lossen. In dit verband wijst de FTA in het bijzonder naar de aannemers- bedrijven, die trachten ontslagen te forceren door de werknemers een pakket aan te bieden, dat minder inhoudt dan waarop de werknemer volgens de wettelijke bepalingen recht heeft. De FTA doet dan ook een dringend beroep op werknemers dergelijke voorstellen niet zonder meer te aanvaarden, maar eerst overleg met de vakbond te plegen. Verzocht wordt geen enkele concessie te tekenen. Op de werkgevers doet de FTA een beroep geen misbruik

Winkelruiten gesneuveld

ORANJESTAD — In de ochtenduren werd de etalageruit van een kinder- kledingzaak aan de Wilhelminastraat kapot geslagen. De bewaker waarschuwde de politie. Door zijn goede beschrijving werd in de Nassaustraat de 19- jarige J.T. aangehouden. Hij verklaarde dat hij geslipt was en tegen de ruit was aangekomen. Hij was bereid de kosten te betalen.

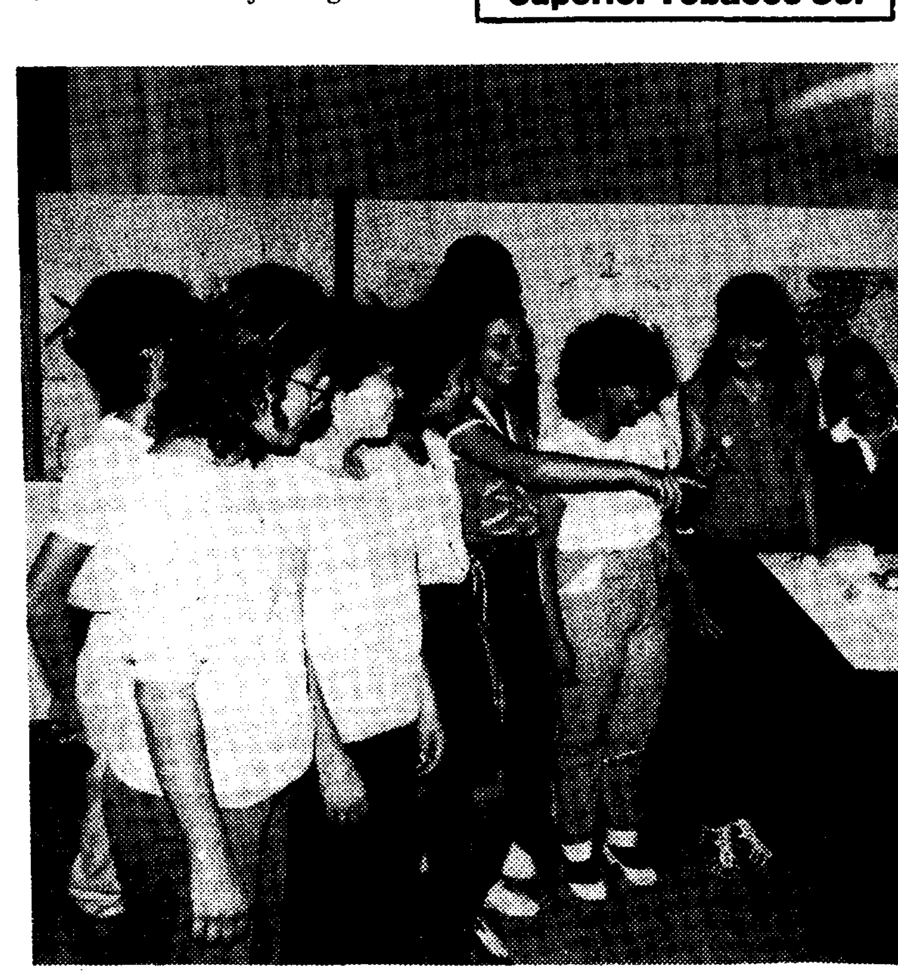
Ook te San Nicolas ging zes uur 's morgens een etalageruit, van Antillean Mercantile, aan diggelen. Een knaap rende na zijn daad de Village in. De politie stelt een onderzoek in.

Echtpaar moet terug

ORANJESTAD — Met de ALM kwam uit Miami het Amerikaanse echtpaar P.G. op Aruba aan. Als enig document hadden ze hun rijbewijs bij zich. Daarom werden ze niet toegelaten. Ze worden met de eerstvolgende vlucht teruggestuurd.

ORANJESTAD — Bi de politiewachten te Oranjestad (zie foto) en San Nicolas staan enige fietsen en motor- rijwielen, waarvan de eigenaar niet bekend is. Voorts staan bij de Verkeerspolitie ook nog enige auto's, die niet gehaald werden. Verzocht wordt om bij de politiewachten deze fietsen en andere voertuigen op te komen halen of te zien of er een van U bij is.

ORANJESTAD — In het Instituto di Cultura werd woensdagavond door het ex-hoofd van dit departement, Hubert Booi, in bijzijn van het tegenwoordige hoofd, Leo Tromp, de tentoonstelling «Arte Popular 1984» geopend. Er werd ook dit jaar weer een groot aantal werkstukken ingediend die het bezoeken van deze tentoonstelling — geopend tot 3 november iedere avond van zes tot negen uur — de moeite waard maakt. Er zijn tachtig werkstukken te bewonderen door 36 personen ingediend. Gisteren brachten reeds de eerste scholen (zie foto) een bezoek aan de tentoonstelling.

Stroom-misère

ORANJESTAD — Enige delen van Aruba zaten vanmorgen een uurtje zonder stroom, terwijl tussen de middag ook nog voor een kwartiertje de stroom uitviel. Oorzaak hiervan was dat Elmar doende is deze gebieden over te schakelen op het onderstation te Sabana Libre.

Bedreigd en duidelijk aangeslagen

Betico Croes doet beroep op gezamenlijk optreden

ORANJESTAD — Een duidelijk teneergeslagen Betico Croes sprak gisteravond in het televisie- programma «Aruba i su Independencia» over de huidige besprekingen en ontwikkelingen rond Lago. Hij deed een dringend beroep op de gehele gemeenschap om tezamen te trachten Aruba in deze moeilijke uren te helpen.

Indien we stappen terug moeten doen, dan zal met gezamenlijke inspanning bereikt kunnen worden dat Aruba sterker terug komt. Met nadruk stelde de MEP- leider dat hij geenszins van plan is Aruba te verlaten ondanks het feit dat hij door bepaalde persberichten in diskrediet werd gebracht. Zoals een kapitein op een schip of een piloot in een vliegtuig zal ik de laatste zijn die als het moet van boord gaat.

In het programma bevestigde Betico Croes de berichten dat hij telefonisch bedreigd zou zijn. Hij vertelde de tele- kijkers dat een woedende man hem had gebeld en gezegd dat hij vader van zeven kinderen was en dat hij Betico Croes had horen zeggen dat de buikriem moest worden aangehaald. Indien echter zi n zeven kinderen niet te eten zouden hebben dan zal hij daarvoor Betico Croes aansprakelijk stellen. Wij kunnen niet helpen dat Lago weggaat en Aruba daarvoor in een crisis komt, maar als politicus zullen wij de verantwoordelijkheid dragen en alles doen om te redden wat er te redden valt, aldus Betico Croes.

Opnieuw stelde Betico Croes dat offers gebracht moeten worden door iedereen, hoe moeilijk ook. Hij merkte op dat het overheids- personeel veel te groot is en dat ook hier maatregelen moeten worden genomen, die pijn en problemen kunnen veroorzaken. Opnieuw verdedigde hij de aparte status voor Aruba. "Beter een aparte status zonder Lago, dan in Antilliaans verband zonder Lago".

Uit de gehele tv- toespraak viel op te maken dat de heer Croes ernstig bezorgd is en ook een stevige klap heeft gekregen tijdens de besprekingen met de IOWUA toen een opmerking in zijn richting werd gemaakt, die hem deed besluiten de vergadering te verlaten.

Betico Croes weer naar Venezuela; nog enige lichtpuntjes

ORANJESTAD — Maandag zal de Arubaanse delegatie onder de leiding van Betico Croes opnieuw besprekingen in Venezuela gaan voeren in een laatste poging om de abrupte sluiting van de Lago tegen te gaan. Er zouden nog enige lichtpuntjes in deze zijn, die men nu in Venezuela verder uit wil diepen.

Jeugdtennistoernooi komt morgen ten einde

ORANJESTAD — Alle tennis- liefhebbers worden morgen verwacht op de banen van het Marlboro Tennispark voor de finales van het Kool- Aid jeugdtennis- toernooi met als sponsor Compra nv en onder auspiciën van de Aruba Lawn Tennis Bond. De afgelopen weken is gespeeld op de banen van het Marlboro Tennispark.

De uitslagen van de halve finales zijn: jongens C-klasse: M. van de Poel - Jario Gooskesn 6-3 en 6-1, Maurice Celaire - Aaron Hose 6-3 en 61-; jongens B-klasse: Marcel Celaire - Frans Ponson 2-6, 6-0 en 7-5, Onno van Romondt - Arjan Welmers, wegens default in voordeel van Onno van Romondt; jongens C-klasse: Dave van Romondt - Robert Lieveld 6-1 en 6-2; Clifton Wong - Theron Swaen 6-0 en 6-2; meisjes B-klasse: Lisette Tromp - Charmaine Ruiz 6-0 en 6-0; meisjes A-klasse: Ilonka de Mey - Manon Toppenberg 6-1 en 6-3, Diana van Gulick - Yvonne Escalona 6-2 en 6-0.

Voor de finales van morgen 3.00 uur in Marlboro Tennispark hebben zich geplaatst:

finales C-klasse
Marian Weenink - Indira Solognier (meisjes), Michel van de Poel - Maurice Celaire (jongens).

finales B-klasse
Janelle Martinus - Lisette Tromp (meisjes), Marcel Celaire - Onno van Romondt (jongens).

finales A-klasse
Diana van Gulick - Ilonka de Mey (meisjes), Clifton Wong - Dave van Romondt (jongens).

Tijdens een «Hamburger Party» is om negen uur de prijsuitreiking van zowel het Kool-Aid- toernooi als de overige jeugd- toernooien, die in 1984 gespeeld zijn. Iedere deelnemer aan het jeugd- toernooi heeft recht op een kaartje voor een gratis hamburger. Degenen die nog geen kaartje hebben, kunnen dit alsnog krijgen bij Eddy Ras, mevr. Juddan of mevr. Ruiz.

Sepa voor echte participatie van vakbonden

ORANJESTAD — SEPA-voorzitter Leo Yarzagaray juicht het toe dat de overheid commissies in gaat stellen om de toestand rond de sluiting van de Lago onder ogen te kunnen zien.

Hij hoopt echter wel dat het in zo'n commissie dan niet zal toegaan als in de Raads Commissie Onafhankelijkheid Aruba, waaruit de vakbonden zich destijds terugtrokken. Zij deden dit omdat ze er toch maar als "spek en bonen" bijzaten, geen gelijke status hadden en het gevoel hadden dat ze "gebruikt" werden.

De heer Yarzagaray wees erop dat de sluiting van de Lago een nationale zaak is en dat alle groeperingen hieraan moeten deelnemen, doch niet dat dan beslissingen worden genomen zonder rekening te houden met voorstellen en adviezen van die commissie.

De heer Yarzagaray vond het een lichtpuntje in de Lago- zaak, dat Exxon onder meer het idee van nu winst maken liet varen en voor het ogenblik genoegen zou nemen met een «break even». Zoals gedeputeerde Nelson Oduber aan de vakbonden had verklaard.

Man aangehouden na achtervolging

ORANJESTAD — Half tien 's avonds zag een politie- patrouille de 34- jarige J.W. met een zak onder zijn arm in de Macubastraat lopen. Omdat hij een goede bekende van de politie is, werd een onderzoek ingesteld. Bij het zien van de politiewagen nam W. de benen. De politie zette al rennend de achtervolging in en moest zelfs een waarschuwings- schot lossen, maar die scheen W. alleen maar meer snelheid te geven. Even later werd hij toch aangehouden. Hij had splinternieuwe jeans en 5 fantasie- ringen bij zich. Daar hij geen redelijke verklaring kon geven werd hij naar de recherche overgebracht. Hij is opgesloten voor verder onderzoek.

AVB bijeen op 14 dec.

ORANJESTAD — Op 14 december 's avonds om half acht wordt een buitengewone algemene leden- vergadering van de Arubaanse Voetbal Bond (AVB) gehouden. Er moeten in deze vergadering nog twee bestuurs- leden worden gekozen om het bestuur volledig te maken. Tot 30 november kunnen kandidaten worden gesteld bij het AVB- bestuur.

Overlast van steenbrekerij

SAN NICOLAS — De politiepost te San Nicolas kreeg verschillende telefoontjes van mensen die in de buurt «Drumi Tera» wonen. De steen- brekerij in de buurt gebruikte springstoffen om stenen te breken, waardoor de ruiten van de woningen trilden. Ze vrezen dat ze zouden springen en dat de muren van hun huizen zouden scheuren. De politie ging met de firma praten om verdere overlast te voorkomen.

Abattoir: nu voor feestdagen laten slachten

ORANJESTAD — Voor de komende feestdagen zal er wel weer de nodige belangstelling bestaan om vee te laten slachten, zoals varkens, geiten enz. In verband met het feit dat de overheid — in verband met de bezuinigingen — geen overwerk betaalt, zal het moeilijk zijn om aan alle slacht- verzoeken te voldoen. Daarom doet het hoofd van de Veterinaire Dienst een beroep op iedereen om nu reeds te laten slachten. Dit voorkomt dat men straks niet aan de beurt kan komen omdat het slachthuis in de gewone uren de slachtingen niet allemaal kan afhandelen. Nogmaals dit is niet mogelijk vanwege het feit dat de overheid geen overwerk meer betaalt, aldus de mededeling.

*****

JERUZALEM — Bij rellen op de bezette Jordaanoever is een 17-jarige Palestijn gedood en raakte een andere gewond toen Israelische soldaten op Palestijnen schoten, nadat zij met stenen waren bekogeld. Er werd gericht op de benen geschoten, aldus het leger.

*****

ARUBA AGENDA

LOSSE NUMMERS OP Aruba dagelijks verkrijgbaar bij:

ORANJESTAD: Zepp Wever, La Fama en Piet Soda Fountain.

NOORD: Panaderia Turibana.

SAN NICOLAS: Nicolas Store; Van Dorp in Americana; Holiday Inn Drugstore en Van den Berg Giftshop in Dr. Horacio Oduber Hospitaal.

KANTOORUREN: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

Telefoon: 24333 (drie lijnen).

Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22950 en 22316.
Pageboy: 027-774 en 027-845.

Bankrek. nr.: 248-1 Barclays Bank.
Taxicentrale: 24 uur per dag, tel.: 22116 of 21604.

POLITIE: 100.

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag voor 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
BOULEVARD: (I) 20.15 uur *Once upon a time in America* (18 jr.); (II) 20.45 uur *The Gremnlins* (14jr.); 23.30 uur *Baby Blue* (18 jr.).
DRIVE-IN: 20.30 en 24.00 uur *Superstition* (18 jr.).

* * *

BOTICA'S: Oranjestad: Sta. Cruz, tel.: 28028; San Nicolas: San Lucas, tel.: 45119.

* * *

WACHTREGELING DOKTOREN
Oranjestad, Sta. Cruz, Paradera en Noord: dokter E. de Cuba, Sta. Cruz 56, tel.: 25666/25549 (thuis).
San Nicolas en Savaneta: dokter C.E. Zaandam, via Centro Clinica San Nicolas, tel.: 48833 of via hospitaal, tel.: 24300.

* * *

WIT GELE KRUIS: Oranjestad: tel.: 23168; Noord: tel.: 23425; Santa Cruz en Paradera: tel.: 28288/25543; Savaneta en Brazil: tel.: 47020/48301; San Nicolas: tel.: 45906; Dakota: tel.: 29008 (wijkgebouw), 24444 (kantoor).

* * *

(voor brandgevallen, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115).

* * *

DIVERSEN
FLIGHT INFORMATION CENTRE: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informaties via verkeerstoren.

ESSO SERVICE CENTRE (Oranjestad): **24.00 uur per dag geopend** (alleen gesloten van zondag 20.00 uur tot maandagmorgen 07.00 uur).

TENTOONSTELLING
ARTE POPULAR 1984: 18.00-21.00 uur gelegenheid tot bezichtiging - Instituto di Cultura **(van 21 t/m 30 november 1984)**

SPORT
BASKETBALL: 19.00 uur **(jrs.-kl)** Estrella vs Aguila Rel Rey; 20.00 uur **(dames-kl.)** Connie Francisclub vs Don Bosco; 21.00 uur **(A-kl.)** RCA/Marlboro vs Aruba Concorde Hotel - Sporthal.

* * *

ZAALVOETBAL: 20.00 uur Bibliotheek vs Douane - Club Estrella.

ZATERDAG
DIVERSEN
TOERISTENSCHIP: 14.00-02.00 uur «Oceanic» - vert. SELMA.

SPORT
IDEFRE: 10.30 uur aanvang open tafeltennis- toernooi - San Nicolas Sportcentrum.

TENNIS: 15.00 uur finale Kool- Aid tennistoernooi met prijsuitreiking - Marlboro Tennispark.

MOKO ZOO RANCH open voor het publiek: zaterdag 13.00-18.00 uur; zondag 10.00-18.00.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

STICHTING TOT BEVORDERING VERANTWOORD OUDERSCHAP (Famia Planea): dagelijks van 08.00-12.00/13.00-16.00 uur - Medical Centre, Bernhardstraat 75, San Nicolas, tel.: 48833, toestel 219/225.

Bij de praktijken in het Wit Gele Kruisgebouw: dinsdag 10.00-12.00 uur te Noord 66, tel.: 23425; 13.00-14.00 uur te Oranjestad, Koningstraat/Emmastraat, tel.: 23168; woensdag: 13.00-15.00 uur te Santa Cruz 39C, tel.: 28288; donderdag: 10.00-12.00 uur te Pampoenastraat 15, Dakota.
Centro di Bario Dakota, Pampoenastraat 19, tel.: 23822; donderdag: 08.00-10.00 uur.
Club Caiquetío, Paradera 47A, tel.: 24280; dinsdag: 08.00-10.00 uur.

OPENBARE BIBLIOTHEEK (**openingstijden)**
LEES- EN KRANTENZAAL: maandag t/m vrijdag vanaf 07.30 uur.
UITLENING AFDELING: maandag, woensdag en vrijdag van 09.00-11.55/13.30-20.00 uur; dinsdag en donderdag van 13.30-17.30 ('s morgens gesloten).

FILIAAL SAN NICOLAS: openingstijden maandag, woensdag en vrijdag van 09.00-12.00/13.30-17.30 uur; dinsdag van 13.30-17.30 uur; donderdag de hele dag gesloten.

BIBLIOTHEEK CENTRO DI BARIO DAKOTA: dinsdag en vrijdag van 16.00-20.00 uur geopend.

SHASA (Stichting Hulp aan Slechthorenden Aruba), Engelandstraat (Lionsgebouw t/o Eagleclub), is dagelijks geopend van 08.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * *

TELEARUBA

VRIJDAG: 17.30 Fat Albert; 18.00 The Smurfs; 18.30 Nos tambe por; 18.45 Telenovela: «Chispita»; 19.30 Cocktail musical; 20.]00 Telenoticias; 20.30 Falcon crest; 21.30 Wrestling; 22.30 Repiticion Telenoticias; 23.00 Sluiting.

ZATERDAG: 17.00 Dance fever; 17.30 Matinee (Green eyes); 19.00 Programa di RVD; 19.30 The A-team (Recipe for heavy bread); 20.30 Jacques Cousteau (Lost relics of the end); 21.30 Santo Domingo invita; 22.30 Estreno (Like Mon, like me); 24.00 Sluiting.

De Regering van de Nederlandse Antillen

roept sollicitanten op voor de functie van:

HOOFD VAN HET DEPARTEMENT VAN ARBEID EN SOCIALE ZAKEN, AFDELING BONAIRE

Functie-informatie:

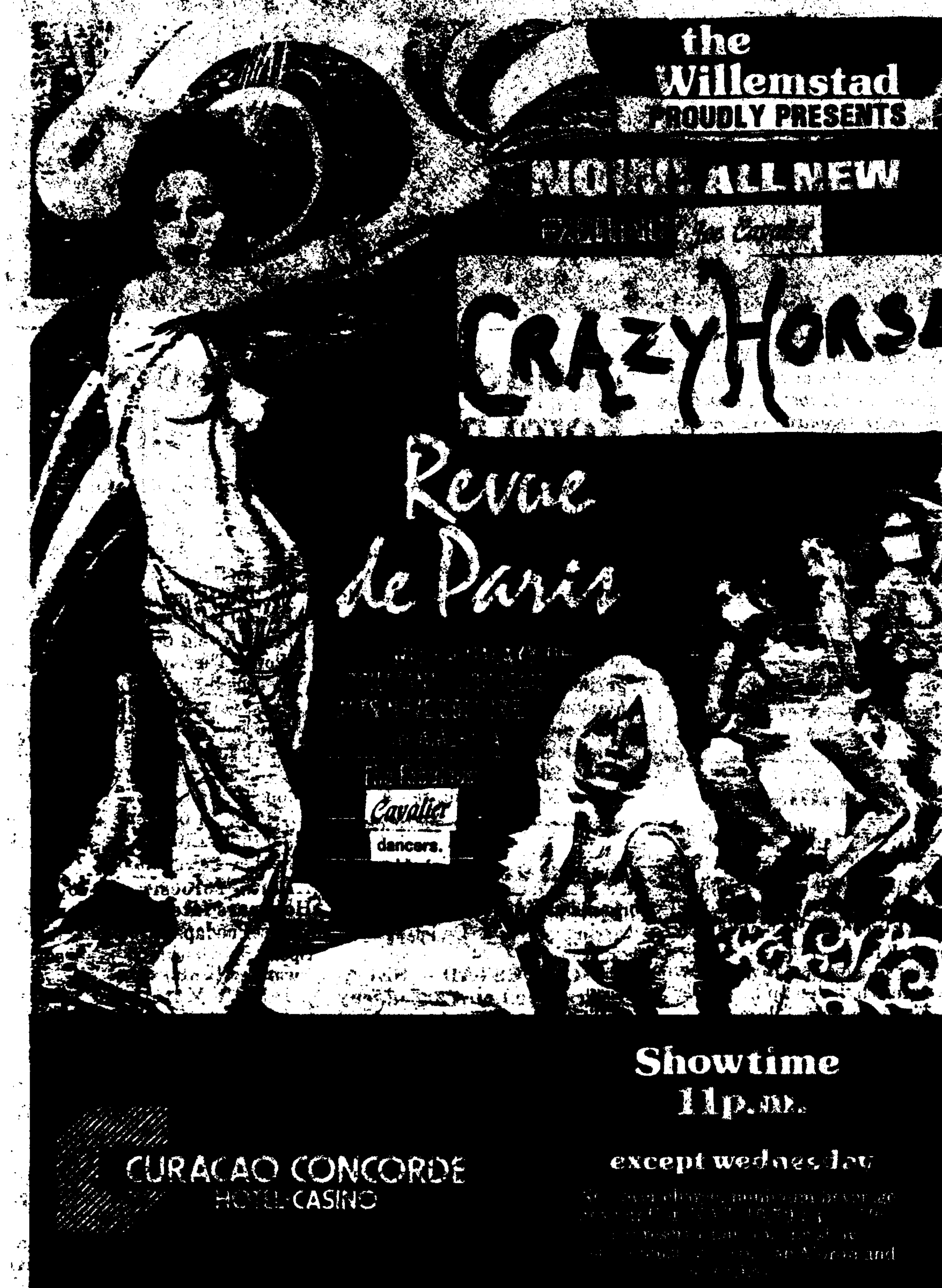
I.
- het belast zijn met de algehele leiding over het personeel en met de coordinatie der werkzaamheden.
- het onderhouden van de externe contacten.
- het zorg dragen voor en het toezicht houden op de werkzaamheden verbandhoudend met de controle op de naleving van de arbeidswetgeving.
- het vertegenwoordigen van de directeur als beslissend autoriteit met betrekking tot de bepalingen van de Landsverordening Beëindiging Arbeidsovereenkomsten.

II. Bedoelde functionaris zal tevens moeten fungeren als waarnemer van de Landsbemiddelaar met standplaats Bonaire en dient daarbij o.a. de navolgende werkzaamheden te verrichten.
- het bemiddelen in ontstane geschillen tussen werkgevers (vereniging van werkgevers) en werknemers (vereniging van werknemers) over arbeidsaangelegenheden.
- het verlenen van bemiddeling bij onderhandelingen omtrent het aangaan van collectieve arbeidsovereenkomsten.
- het houden van referenda onder één of meerdere categorieën van werknemers in bedrijven teneinde vast te stellen welke vakvereniging door de meerderheid van die werknemers wordt aangewezen om hen te vertegenwoordigen.

Functie-eisen:
- Bij voorkeur een H.E.A.O.-opleiding (economisch-juridische richting) of een daarmee vergelijkbare opleiding op H.B.O.-nivo.
- leiding geven en organisatorische capaciteiten bezitten.
- goede beheersing van de Nederlandse en Papiamentse taal.
- goede contactuele eigenschappen.
- gedegen kennis van het arbeidsrecht.

Arbeidsvoorwaarden:
- Salaris nader overeen te komen, afhankelijk van opleiding, ervaring en deskundigheid.
- Vakantie-toelage overeenkomstig de Regeling Vakantie en Vrijstelling van Dienst Ambtenaren.
- Verder zijn de gebruikelijke rechtspositieregelingen van de overheid van toepassing.
- Een psychologische keuring kan deel uitmaken van de procedure.

Antillianen die aan bovengenoemde eisen voldoen genieten de voorkeur.
Sollicitaties met curriculum-vitae dienen binnen 2 weken na het verschijnen van deze advertentie gericht te worden aan de heer Directeur van het Departement van Arbeid en Sociale Zaken, A.P.N.A.-gebouw, Schouwburgweg 24, Curaçao.

DE REGERING VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

roept sollicitanten op voor de funktie van:

WND. LANDSBEMIDDELAAR in het Eilandgebied Curaçao

De bezetting van het Bureau Landsbemiddelaar bestaat uit een 8-tal medewerkers waarvan 2 o.m. full-time belast zijn met bemiddelingswerkzaamheden.

FUNKTIE INFORMATIE:
- Het bemiddelen in ontstane geschillen tussen werkgevers (vereniging van werkgevers) en werknemers (vereniging van werknemers) over arbeidsaangelegenheden.
- Het verlenen van bemiddeling bij de onderhandelingen omtrent het aangaan van collectieve arbeidsovereenkomsten.
- Het houden van referenda onder één of meerdere categorieen van werknemers in bedrijven teneinde vast te stellen welke vakvereniging door de meerderheid van die werknemers wordt aangewezen om hen te vertegenwoordigen.
- Het zonodig adviseren van de Minister van Arbeid en Sociale Zaken en de Directeur van het Departement van Arbeid en Sociale Zaken omtrent onderwerpen van sociaal-economische aard.
- Het zonodig verstrekken van adviezen en het geven van voorlichting aan werkgevers (vereniging van werkgevers) en werknemers (vereniging van werknemers over arbeidsaangelegenheden).

FUNKTIE EISEN:
- Bij voorkeur academische opleiding of een daarmee vergelijkbare opleiding.
- Goede contactuele eigenschappen.
- Onder grote druk kunnen werken.
- Spanningen en konflikten kunnen hanteren.
- Een gedegen kennis van het arbeidsrecht.
- Leeftijd minimaal 35 jaar.

ARBEIDSVOORWAARDEN:
- salaris nader overeen te komen, afhankelijk van opleiding, ervaring en deskundigheid.
- vakantietoelage overeenkomstig de Regeling Vakantie en Vrijstelling van Dienst Ambtenaren.
- 22 of 25 vakantiedagen per jaar.
- tegemoetkoming in de ziektekosten tot 90% der onvermijdelijke uitgaven, alsmede mogelijkheid van indiensttreding in vaste pensioengerechtigde dienst.

Verder zijn de gebruikelijke rechtspositionele regelingen van de Landsoverheid van toepassing.
Een medische en psychologische keuring kan deel uitmaken van de selektieprocedure.
Antillianen die aan bovengenoemde eisen voldoen genieten de voorkeur.
Sollicitaties met curriculum vitae dienen binnen 3 weken na het verschijnen van deze advertentie gericht te worden aan de heer Minister van Arbeid en Sociale Zaken, Fort Amsterdam 17, Curaçao N.A.
Voor inlichtingen over de funktie kan men zich wenden tot de huidige landsbemiddelaar, Mevr. drs. M.N. Schill-Martis, Fort Amsterdam, telefoon 611840.

INVESTERINGSMAATSCHAPPIJ BINNENKALKHAVEN N.V.

Notice of the Annual General Meeting of Shareholders to be held on December 7, 1984

Notice is hereby given to the Shareholders of INVESTERINGSMAATSCHAPPIJ BINNENKALKHAVEN N.V. that the Annual General Meeting of Shareholders will be held at the office of the company on Friday, December 7, 1984 at 9.30 a.m.

The agenda is available to Shareholders at the office of the company.

BY ORDER OF THE BOARD OF DIRECTORS.

PSV KAN BIJ MISSTAP AJAX WEER DE EERSTE PLAATS OVERNEMEN

Open strijd zondagmiddag in De Kuip

Alle belangstelling naar Ajax-Feyenoord

Door Willem Dekker

WILLEMSTAD — Dit weekeinde gaat de meeste aandacht ongetwijfeld uit naar de wedstrijd tussen de aartsrivalen Ajax en Feyenoord. Nog niet zo heel lang geleden was dit een wedstrijd waar De Kuip voor vol liep. Toen was het dan ook nog een echte topper. Vandaag de dag is er niet zo veel meer over van die twee topklubs. Het is de laatste tijd meer tobben en niet zo weinig ook. Feyenoord zit stuk, zeker na het onverwachte verlies voor de KNVB beker afgelopen zondag, in eigen huis notabene, tegen stadsgenoot Excelsior. Evenals tegenstander Ajax is men reeds uitgeschakeld voor de strijd op Europees niveau zodat men nu alles op de kompetitie kan gooien. Het moet echter betwijfeld worden of dit Feyenoord nog lang een belangrijke rol in de Nederlandse kompetitie zal spelen. Alles zal afhangen van de ontmoeting zondag met Ajax.

De Amsterdammers gaan nog steeds ongeslagen op kop, hoewel men afgelopen week voor de beker tegen de amateurs van Dovo en de week daarvoor tegen PEC Zwolle geen moment hebben kunnen waarmaken dat men koploper in de eredivisie is. Er wordt weliswaar nog steeds niet verloren maar lang zal dit niet meer op zich laten wachten. Vandaar dat de wedstrijd voor beide teams een test is om te bewijzen dat men tegenslagen en vormverlies snel kan verwerken. Gezien het huidige spelerspotentieel moet Ajax toch als licht favoriet beschouwd worden maar een voorspelling maken over Ajax-Feyenoord is ondanks alles een moeilijke zaak.

Feyenoord zou normaal gesproken met het legioen als twaalfde speler natuurlijk favoriet moeten zijn maar van dat legioen van weleer is ook niet veel meer over. Het wordt dus een open strijd zondagmiddag in De Kuip. Winst voor de Rotterdammers betekend in dit geval dat men mee blijft draaien in de top drie, verlies echter werpt de ploeg ver terug. Het verschil tussen beide klubs is nu al 4 punten in het voordeel van de Amsterdammers.

LACHENDE DERDE

PSV kan bij eem misstap van Ajax na winst op het bezoekende MVV de eerste plaats weer overnemen. Of MVV daar mee wil werken valt nog te bezien want de ploeg van Barry Hughes zit na een moeilijke aanloopperiode eindelijk eens in de lift. Men verkeert ondanks dat altijd nog in de onderste helft van de zeer grote middenmoters met 8 punten achterstand op PSV. Bij PSV is de nieuwe aankoop, Rene van der Gijp, nu al weer middelpunt van discussies. Van der Gijp doet te weinig in het veld vindt trainer Reker en daar is hij nu eenmaal niet tussentijds voor aangekocht. Voorlopig wijt men het in Eindhoven nog aan de grote konditionele achterstand die Van der Gijp heeft op de rest van zijn kollegas. Van der Gijp zelf haalt voor alle kritiek rond zijn persoon al jaren de schouders op dus zal hij nu ook niet wakker liggen van het stormpje langs zijn persoon.

MVV heeft Hughes toestemming gegeven om versterking aan te kopen en daar zit de Brit op dit moment behoorlijk mee in zijn maag. Het elftal draait namelijk zo goed dat een aankoop voorlopig op de bank terecht zou komen en dat kan natuurlijk nooit de bedoeling zijn. Vandaar dat Hughes niet al te serieus op zoek is naar nieuwe spelers. Hughes hoopt op een stunt van "zijn" MVV, iets wat gezien de sprekende resultaten van de laatste weken zeker verwacht kan worden.

MIDDENMOOT

In de schaduw van de top drie worden er dit weekeinde geen echt opzienbarende wedstrijden afgewerkt. Van de grote groep achtervolgers van de top drie spelen een aantal tegen elkaar. Zo is Volendam, vijfde, gastheer van Sparta, achtste op de ranglijst. Volendam draait op dit moment erg stroef en heeft de laatste twee kompetitiewedstrijden dan ook verloren. Tegen de bezoekende Rotterdammers hoopt het palingdorp op herstel van hun favorieten. Volendam moet het waarschijnlijk ook nu weer zonder de geblesseerde spits Blanker doen.

De Eagles, 14e, krijgt het verrassende Den Bosch, zesde, op bezoek. Het verschil in punten is minder dan het aantal plaatsen dat beide klubs op de ranglijst scheidt, namelijk vijf. Bij winst van de ploeg van Rinus Israel draait men zelfs mee direkt achter de leidende kopgroep. Met de inhaalwedstrijd tegen Ajax nog in het vat biedt dat de nodige perspektieven voor de Brabanders.

Twente, zevende, gaat naar Haarlem om te proberen de stijgende lijn van de laatste weken voort te zetten. Haarlem zit als hekkesluiter duideli k in de hoek waar de klappen vallen. Toch geeft men de moed nog lang niet op al heeft men nog maar 12 punten behaald in 12 wedstrijden. Om de gemoederen binnen de klub en vooral binnen de spelersgroep rustig te houden werd de afgelopen week het contract met trainer Hans van Doornevelt weer verlengd, hoewel hij nog een contract had tot het einde van dit seizoen. Het Haarlem bestuur wil de sympathieke trainer graag houden zeker ook na het openlijke steun gegeven van de spelersgroep aan hun trainer.

De aanvoerder van de achtervolgers is nog steeds Groningen wat men een gelijk aantal punten als Volendam (14) op de vierde plaats staat.. Men kreeg zondag Europa Cup deelnemer Fortuna Sittars op bezoek. De Limburgers draaien na de onverwachte successen in de Europa Cup ook in de kompetitie steeds beter. Middelpunt zowel letterlijk als figuurlijk is routinier Frans Thijssen. De spelbepalende middenvelder heeft zich al helemaal binnengespeeld bij de ploeg en wordt door eenieder als leider beschouwd. Hij is de man die de lijnen uitzeten de impulsen geeft voor de meeste aanvallen. In Groningen krijgt hij onder anderen te maken met Erwin Koeman die de laatste tijd weer goed presteert.

Het laatste middenmoot duel gaat tussen Roda JC en Excelsior. Roda neemt met 12 uit 12 de negende plaats in terwijl de Rotterdammers met slechts twee punten minder op een 12e plaats prijkt. Excelsior is in de "winningmood" na de overwinning op Feyenoord terwijl Roda JC alleen maar probeert niet te verliezen. Excelsior zal zeker niet gaan verdedigen omdat men aanvallend nu eenmaal veel gevaarlijker is. Winst voor de kleinste Rotterdamse betaalde klub is dan ook niet ondenkbeeldig.

DEGRADATIEZONE

Net boven de rode streep balanceert AZ'67 met 8 uit 12 wedstrijden. Men zal die plaats waarschijnlijk ook na komende zondag nog wel innemen want **men moet op bezoek bij Utrecht en juist in het eigen Galgenwaard is de Domstadploeg bijna** niet te kloppen. Echt degradatievoetbal wordt zondag gespeeld in Zwolle. PEC, voorlaatste, ontvangt NAC wat slechts een plaatsje hoger terug te vinden is. NAC heeft afgelopen week echter goed kunnen oefenen in de bekerwedstrijd tegen DETO terwijl PEC niet in actie kwam. Met de steeds beter spelende Engelse spits Futcher en de talenten Van de Borgt en Remie is NAC licht favoriet.

GRENOBLE — Op de foto staat John McEnroe (tweede van rechts) naast aanvoerder Arthur Ashe van het Amerikaanse Davis Cup-team na het veroveren van de bokaal twee jaar geleden. Het is nu ook een vraag of McEnroe half december van de partij zal zijn in de Davis Cup-finale tegen Zweden.

Kans op Grand Slam titel praktisch verkeken

McEnroe wegens blessure niet naar Australië

SYDNEY — John McEnroe zal niet deelnemen aan de open Australische kampioenschappen, die maandag in Melbourne beginnen. De beste speler van de wereld moet op doktersadvies twee weken rust nemen wegens een polsblessure. Dat maakte Benji Robbins, de vertegenwoordiger van de vereniging van beroepstennissers (ATP) voor Melbourne, donderdag in Sydney bekend.

De blessure aan de linkerpols, die de New Yorker twee weken geleden opliep tijdens een trainingssessie in Californië, is van dien aard, dat eveneens gevreesd moet worden voor zijn meespelen in het Amerikaanse team in de finale van het toernooi om de Davis-Beker tegen Zweden, die half december op het programma **staat.**

Robbins vertelde verslaggevers donderdag, dat hij telefonisch met McEnroe had gesproken. "Onderweg van New York naar Melbourne heeft John zijn dokter bezocht. Die adviseerde hem minstens twee weken volledige rust te nemen om de blessure te laten genezen. John vertelde mij, dat de blessure tamelijk pijnlijk is en dat hij onmogelijk kan spelen in Melbourne".

De afschrijving moet voor McEnroe ongetwijfeld een zware teleurstelling betekenen. Drie weken geleden raakte hij in Stockholm boven de boetegrens van 7500 dollar, waardoor hij de keuze had uit 21 dagen helemaal geen tennis of 42 dagen geen Grand Prix-tennis. Om voor de open Australische titelstrijd weer speelgerechtigd te zijn, koos hij voor het eerste alternatief en liet hij een toernooi in Londen en een lucratieve invitatietoernooi in Antwerpen lopen. In Melbourne wilde hij beslist van de partij zijn, omdat de verwezenlijking van de Grand Slam, het winnen van de vier grote toernooien in een jaar, binnen handbereik lag. Na zijn zeges op Wimbledon en Flushing Meadow was Melbourne de derde halte, in het voorjaar gevolgd door Roland Garros in Parijs.

De afzegging van McEnroe, die zeker is van een bonus van 600.000 dollar als winnaar van het Grand Prix-circuit, heeft de organisatie in Melbourne in ver*warring gebracht. De loting die vandaag zou worden gehouden,* is uitgesteld tot zondag. McEnroe's aanvoerderschap van de plaatsingslijst wordt hoogst waarschijnlijk overgenomen door Ivan Lendl. Verder doen de organisatoren pogingen Jimmy Connors als vervanger voor McEnroe te strikken. Connors heeft nog niet toegehapt. Zijn vrouw verwacht een tweede kind en Connors had het voornemen in december uitsluitend in het Davis-Bekerfinale te spelen. Indien hij bij dat voornemen blijft, wordt in Melbourne de Zweed Wilander vermoedelijk als tweede geplaatst achter Lendl. Zijn landgenoot Nystrom wordt in dat geval derde en Pat Cash, als eerste speler van eigen bodem, vierde.

Mesker uitgeschakeld in Nieuw-Zuid Wales

SYDNEY — Marcella Mesker is er niet in geslaagd de halve finales van de open tenniskampioenschappen van Nieuw-Zuid Wales in Sydney te bereiken. De Nederlandse nummer één bij de dames verloor vandaag in de kwartfinales in twee sets van de Amerikaanse Ann Henricksson. De cijfers waren: 5-7 en 4-6.

De halve eindstrijden worden een merendeels Amerikaanse aangelegenheid met verder nog Martina Navraratilova en Zina Garrison. Bij de laatste vier plaatste zich ook nog de Australische Wendy Turnbull, die Gigi Fernandez (Vst) uitschakelde.

VOETBAL - BOEDAPEST — Andras Torocsik, 45-voudig Hongaars international, ruilt **Ujpest Boedapest voor Lausanne Sport in Zwitserland. Woensdag** kwamen de partijen tot een akkoord.

Voetbal semi-finale

SLD en RCA gelijk in matige wedstrijd

SAN NICOLAS — De gisteravond in het Lago Sportpark gespeelde voetbal- playoff-wedstrijden tussen SLD/Banco di Caribe en RCA/Toyota eindigde zonder enig doelpunt (0-0).

Het was een wedstrijd waarin matig voetbal was te zien. RCA liet nogal door Edwin Todd wat kansen verloren gaan. Gevarieerd spelend met lange en korte passes kwam de ploeg van Solito gisteravond niet aan zijn voetbal- trekken. SLD/Banco di Caribe speelde op laag staand niveau, met slechte passes en zonder coördinatie. De wedstrijd werd geleid door de Europees-Nederlandse scheidsrechter Cees Bosse die weer voor drie jaar naar Aruba terugkeerde. Voor het voetbalscheidsrechterskorps is hij een goede aanwinst. Hij werd bijgestaan door David Cruz en José Robbles.

Voor dit weekeinde staan voor deze playoff op het programma: zaterdagavond in het Lago Sportpark: Dakota/Budweiser tegen RCA/Toyota en zondagmiddag in het Wilhelminastadion: Estrella/Concorde tegen SLD/Banco di Caribe.

Landskantoor naar zaalvoetbal-finale

SANTA CRUZ — Bij voortzetting van de eliminatie zaalvoetbal- wedstrijden tussen de Eilands- en Landsdiensten (overheid) won Douane met 5-1 van Combi en Landskantoor met 7-5 van het Bestuurskantoor. De wedstrijd tussen Landskantoor en Bestuurscollege was vol spannende momenten. De ongeslagen ploeg van het Bestuurscollege had niet op zo'n sterke ploeg van het Landskantoor gerekend en moest toezien hoe in de laatste 4 minuten van de wedstrijd Landskantoor twee doelpunten scoorde. Door deze overwinning gaat Landskantoor automatisch naar de finale. Gewacht wordt op de winnaar in de verliezende poule.

Vanavond wordt het toernooi om 8.00 uur in Club Estrella voortgezet tussen Douane en Bibliotheek.

Chin-A-Lien wint snelschaaktoernooi van Capablanca

WILLEMSTAD — Vrijdag jongstleden hield schaakvereniging Capablanca haar snelschaakkampioenschap 1984. Acht leden namen hieraan deel. Na een zeer hard bevochten strijd zegevierde Gerard Chin-A-Lien met een honderd procent scire van 7 uit 7. Hiermee bewees hij weer eens zijn "patentrechten" op dit soort toernooien. Als tweede volgde de jeugdige Marlon Jeandor met 6-7 verrassend gevolgd door de opkomende "teener" Johnny Martis met 4,5-7.

...GERARD CHIN-A-LIEN....
...."patent-recht"....

De eindstand is als volgt: 1. G. Chin-A-Lien 7-7; 2. M. Jeandor 6-7; 3. J. Martis 4,5-7; 4. F. Heijtel 4-7; 5. J. Plaate 2,5-7; 6. E. Plaate 1,5-7 SB 3,25; 7. R. Baart 1,5-7 SB 2,75; 8. J. La Pas 1-7.

Vrijdag 30 november zal het "Angel Luyando" in memoriam toernooi van start gaan. Het zal 5 ronden volgens het Zwitsers-systeem in beslag nemen. Er zal op vrijdagen en dinsdagen gespeeld worden. De bedenktijd bedraagt 2x2,5 uur. Er zullen maximaal 24 deelnemers worden toegelaten. De inschrijving sluit op donderdag 29 november. Alle schakers die in deelname geinteresseerd zijn kunnen inschrijving doen toekomen aan het bestuur van schaakvereniging Capablanca, p/a Mgr. Kieckensweg 31.

BOKSEN - BANGKOK — De Thailandse bokser Khaosai Galaxy heeft woensdag in Bangkok het wereldkampioenschap (WBA-versie) bij de zwaarvliegegewichten veroverd. Galaxy versloeg in de strijd om de vacante titel de Dominicaan Eusebio Espinal door een knockout in de zesde ronde.

Programma voetbaltoernooi SV Willemstad

WILLEMSTAD — Als alles mee zit dan beginnen we aan het voorlaatste voetbalweekeinde van het Willemstad jubileumtoernooi. Van de drie inhaalwedstrijden die gepland stonden voor het afgelopen weekeinde zijn er twee afgelast. Slechts de wedstrijd Abrahamsz Havenwerken tegen DTS/Fatum is door gegaan. In dit te harde duel hielden beide teams elkaar vrij aardig in evenwicht. Na een ruststand van 2-1 werd het uiteindelijk een 3-2 overwinning voor DTS/Fatum. Door veel te egoïstisch optreden van een paar Abrahamsz- voorwaartsen werden vele goede kansen vroegtijdig om zeep geholpen. Het tot dan nog officieuze kampioenschap van Quick'60 werd door dit resultaat een feit. Ze werd door deze uitslag onbereikbaar voor de vier andere pleogen in de A-klasse.

Het komend weekinde wordt een volledig programma afgewerkt. Het is zelfs zo dat vanavond TES/CM op het Asiento- terrein te Rust en Burgh speelt tegen Bandi Kas.

Het programma voor het komende weekeinde ziet er als volgt uit:

A-klasse			
Quick'60 - Willemstad	ZO	16.30	QCK
AHW - Unidos	ZO	16.30	AHW
B-klasse			
Willemstad 3 - Willemstad 2	ZO	16.30	WSD
Bandi Kas - JT Boys	ZO	15.00	WSD
Bandi Kas - TES/CM	VR	20.00	R&B
C-klasse			
Hoekloos - AHW 2	ZO	16.30	DTS
Juristen - Angua	ZA	16.30	AHW
V-klasse			
Quick'60 3 - AHW	ZA	16.30	QCK
Willemstad 4 - Quick'60 4	ZA	16.30	WSD

AMIGOE-KIJKTIP:
zaterdag: Juristen - Angua
zondag: Quick'60 - Willemstad

Medio december heropening International raceway park

ORANJESTAD — Op 15 en 16 december is de officiele heropening van de dragstrip van het International Raceway Park te Palo Marga.

Nadat van de overheid toestemming werd verkregen de baan te gebruiken, is de Aruba Racing Association (ARA) met man en macht doende om dere sport — die vele maanden noodgedwongen niet beoefend kon worden — weer op gang te krijgen. De roadtests van de afgelopen drie zondagen werden druk bezocht. Zoals bekend is de dragstrip iedere zondagmiddag van twee tot vijf uur geopend voor roadtests. Op Curaçao bestaat belangstelling om aan de wedstrijden van midden december op Aruba deel te nemen. Voorts wordt door de Aruba Motorcycle Association ook motorwedstrijden georganiseerd.

Op woensdagavond 28 november om zeven uur wordt in de Trapperscclub te Santa Cruz een vergadering van de ARA gehouden. Het bestuur zal inlichtingen geven over de gang van zaken rond de dragstrip, de ledenwerving voor de ARA, de internationale wedstrijden op 15 december en er is een rondvraag.

Rapid naar finale van B-volleyball

SANTA CRUZ — Bij de eerste volleyball- finale- wedstrijd, in een «best out of 5», tussen de da*mes A-klassers CB Noord en Burger King,* versloeg Burger King de dames van Noord met 3-0.

In de beslissende wedstrijd tussen de heren B-klassers ging Rapid Wegenbouw naar de finale na een overwinning van 3-1 op Galeria Moderna. De setstanden bij de heren waren 15-5, 13-15, 15-12 en 15-10. In de finale zal Rapid tegen CB Dakota/Art Photo uitkomen voor de kampioens- titel in de B-klasse. Bij de tweede wedstrijd nam Burger King de voorsprong in deze finales en won de drie sets met de standen van 15-3, 16-14 en 15-7.

Zaterdagavond worden de finale- wedstrijden voortgezet met om 7.30 pm de ontmoeting Burger en CB Noord en daarna Galeria Moderna - Brasil/Coca Cola.

Herhaling volleybalfinale tussen VS en Brazilië

OS overwinning levert geld op

LONG BEACH — Vier maanden na de Olympische Spelen in Los Angeles komt het op 7 december in het Convention-Centre van Long Beach tot een herhaling van de volleybalfinale tussen de Verenigde Staten en Brazilië. Het is een wedstrijd in het kader van een langdurige toernee, die de Amerikaanse volleyballers door eigen land maken. De Amerikanen spelen tijdens die toernee als werknemers van hun nationale bond.

De Amerikaanse Volleybal Asscociatie (USVA) heeft forse bedragen geinvesteerd om het winnende olympische team bij elkaar te houden. Het jaarsalarissen, die lopen van 30 tot 60.000 dollar, is de bond erin geslaagd acht van de twaalf spelers voor het nationale team te behouden. Het doel is de ploeg bijeen te houden tot de Olympische Spelen van Seoel, waar dan de titel verdedigd moet worden. "Wanneer wij deze oplossing niet hadden gevonden, dan was de merendeel van de spelers als prof naar Italië gegaan", aldus Al Monaco, de directeur van de Amerikaanse volleybalbond.

De Amerikaanse spelers ontvangen een deel van hun salaris in natura, bij voorbeeld gratis huisvesting. Verder mogen de spelers zelf reclame-contracten afsluiten om nog wat "bij te verdienen". De Amerikaanse volleybalbond heeft de beschikking over het benodigde geld gekregen door een contract met een televisiemaatschappij, die het exclusieve recht tot uitzending van alle interlandwedstrijden heeft verworven. de directeur van de televisie-organisatie is een voormalig vooraanstaand lid van het organisatie-comite van de Olympische Spelen in Los Angeles (LAOOC).

De Amerikaanse herenturnploeg, die in de teamwedstrijd het goud veroverde, heeft de afgelopen maanden een succesvolle en financieel lucratieve toernee door de Verenigde Staten gemaakt. Het voorbeeld wordt nu gevolgd door de volleyballers.

JUDO - DEN HAAG — De Judo Bond Nederland krijgt per 1 januari 1985 bijna 2500 nieuwe leden bij. Op die datum gaat de International Budo Federation namelijk op in de BJN, die daarmee een totaal aan leden brengt op bijna 60.000. De IBF is binnen vrij korte termijn de tweede 'splinter'-organisatie, die opgaat in de grote judo bond. Ook de Nederlandse Judo en Jiu Jitsu Associatie heeft enige tijd geleden de overstap naar de JBN gemaakt.

****

CURAÇAO AGENDA

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN

Stads- en 2de distrikt Oost
24 november 1984 vanaf 08.00 uur t/m 25 november 1984 om 07.00 uur: dokter Guerrero- Bakmeyer, Sentro Mediko Marie Pampun, tel.: 615044/615265; spreekuren: 11.00-12.00 uur/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 74279/53480.
25 november 1984 vanaf 07.00 uur t/m 26 november 1984 om 07.00 uur: dokter Da Costa Gomez, Sentro Mediko Marie Pampun, tel.: 615044/615265; spreekuren: 11.00-12.00 uur/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 614460.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: mevr. Guerrero, Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, mevr. Nassy-Tseng, Lutchman, Tseng, Rauchbaar, Braakman, Doran en Pattinaja).

Stads- en 2de distrikt West
23 november 1984 vanaf 18.00 uur t/m 26 november 1984 om 06.00 uur: dokter Rosales- Concession, Konsultorio Brievengat, Kaya John Monsanto z/n, tel.: 77244; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 75611.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, mevr. Goilo, mevr. Van der Burgh, mevr. Braakman, King, mevr. Soliana, Whiteman, Heerenveen, Nivillac, mevr. Rosales-Concession en de bario Sta. Maria)

Derde distrikt Bandabao
24 november 1984 vanaf 18.00 uur t/m 26 novmeber 1984 om 06.00 uur: dokter Botero Duque, Spreekkamer Soto, tel.: 641790/641690; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 641790.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Vonhögen, Schellens, Botero Duque, Hernandez)

N.B.: zondag om 11 uur houdt dokter Botero Duque in het Don Sartoschool een lezing over alcohol en drugs.

* * *

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e distrikt) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoord- apparaat afluisteren.
De patiënten van de andere medische distrikten kunnen voor spoedgevallen de artsen- praktijk van hun eigen huisarts bellen, het antwoord- apparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

* * *

WITGELE KRUIS (wijkverpleging): Kantoor Santa Maria 17, tel.: 82947; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag de gehele dag gesloten; de wacht hebben zuster Kwidama, tel.: 78089 en zuster Marsden, tel.: 614607/43647.

* * *

KLEUTERBUREAU: 14.00-16.00 uur alleen volgens afspraak.

ZUIGELINGENBUREAU: maandagmiddag van 12.30-15.30 uur; donderdagmiddag van 07.15-10.30 uur; alleen volgens afspraak.

GEZINSVERZORGING (Kwido pa Famia): geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-12.30/13.30-17.00 uur, kantoor Sta. Maria 17, tel.: 80222.

BOTICA BANDABAO: geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag gesloten.

* * *

BOTICA'S **(nachtdienst)**
Otrobanda: del Pueblo, tel.: 625333; Punda: Cerrito, tel.: 77393.

* * *

CURAÇAOSCH MUSEUM: t/m 13 december expositie van schilderijen van de schrijver/schilder Jaap ter Haar; openingstijden: 10.00-12.00/14.00-17.00 uur.

* * *

SOSIEDAT PA HISTORIA DI KORSOU (t.g.v. 5- jarig bestaan): 20.00 uur boekententoonstelling en video- vertoning - Universiteit.

CFW: 20.00'or inaugurashon kongreso «Desaroyo di Kòrsou derecho di trahadó» - Sentro di Siegunan, Corrieweg.

* * *

ZATERDAG
DIVERSEN
TOERISTENSCHIP: 08.00-19.00 uur «The Vicotria» - S.J.

* * *

ZONDAG
HOLIDAY BEACH: 07.30-17.00 uur tekenwedstrijd.

* * *

OPENBARE BIBLIOTHEEK (Johan van Walbeeckplein 13): openingstijden: maandagmiddag van 14.00-20.00 uur; dinsdag en vrijdag van 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; woensdag van 10.00-12.00/14.00-20.00 uur; donderdagmiddag van 14.00-18.00 uur en zaterdagmorgen van 09.00-12.00 uur.
De studiezaal is elke dag open vanaf 09.00 uur.

FILIAAL MUNDO NOBO: alleen op maandag open van 14.00-20.00 uur (voor volwassenen).

FILIAAL BARBER: maandagmiddag van 14.00-17.00 uur; dinsdag- en vrijdagmiddag van 14.00-19.00 uur

JEUGDBIBLIOTHEEK (Consciëntiesteeg, Plaza Brion): maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag, woensdag en vrij-

BIOSCOPEN
GOLDEN DRIVE-IN: 21.00 uur *The Gremlins* (alle leeft., ƒ.5,-); 24.00 uur *Meisjes die zich voor alle nummertjes lenen* (18 jr., ƒ.5,-).
CINELANDIA: 19.00 en 21.00 uur *Walking the edge* (18 jr., ƒ.2,75 en ƒ.3,75); 24.00 uur *Snake fist drunken step* (18 jr., ƒ.2,75 en ƒ.3,75).

* * *

TELECURAÇAO
VRIJDAG: 17.30 Hier zijn wij, wie ben jij; 17.00 CHIPS; 18.00 AGHUSA; 18.15 Agedres na plaka chikí; 18.30 Telenovela: «Chispita»; 19.15 Informe deportivo; 19.30 RVD; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.20 Hill Street Blues; 21.45 Nos tera met prof. Saleh; 22.00 Mundo na bista; 22.15 Show di Job; 23.15 Tempo pa Dios; 23.30 Sluiting.

ZATERDAG: 16.30 Telefiesta; 18.30 Studio sport; 19.30 Panoramiek; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Rikesa universal; 22.30 Just friends; 23.00 Sluiting.

dag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur en zaterdag van 09.00-12.00 uur.
Elke maandag ná 16.00 uur activiteiten voor kinderen.

BIBLIOTHEEK MONQUI MADURO (Landhuis Rooi Catootje): openingstijden dinsdag, donderdag en vrijdag van 09.00-12.00 uur (voor afspraken gelieve mevr. Dankmeyer, tel.: 34263 op te bellen).

BIBLIOTHEEK ALLIANCE FRANÇAISE: iedere zaterdag uitlenen van Franse boeken van 14.00-18.00 uur - Fokkerweg 7.

DOCUMENTATIECENTRUM "ZIKINZA": geopend op werkdagen van 08.00-11.30/14.00-16.30 uur - Roodeweg 7A.

BUREAU VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIJKHEDEN (Roodeweg 236, tel.: 26388): openingstijden 07.30-12.00/13.30-17.00 uur.

SPEEL-O-THEEK (Uteweg): open woensdag en vrijdag van 15.00-18.00 uur.

BARBARA BEACH CO.: iedere dinsdag- en vrijdagmiddag (behalve feestdagen) excursies en rondleiding naar de Tafelberg; vertrek: 14.00 uur vanaf de White Gate (Porta Blanco).

ST. ELIZABETH HOSPITAAL EN SANATORIUM: **(bezoekuren)** 's morgens van 11.30-12.30 uur en 's middags van 16.00-19.00 uur (kinderafdeling van 10.00-19.00 uur en Intensive Care: 18.00-19.00 uur).

DR. DAVID R. CAPRILESKLINIEK **(bezoekuren)**: opname afd. Mannen van 15.00-16.00/18.00-19.00 uur; opname afd. Vrouwen van 15.00-16.00/18.00-19.00 uur; overige afdelingen van 09.00-12.00/14.00-16.00/17.00-19.00 uur.

FUNDASHON PA KONSUMIDO (Scharlooweg 64, tel.: 611733): openingstijden van 08.30-12.00/14.00-17.00 uur.

BRIDGECLUB CURAÇAO: iedere vrijdagavond om 20.00 uur bridgen - Huize Scherpenheuvel.

SEDUKAL: elke woensdag van 14.00-16.00 uur is er vrij spreekuur.

CURAÇAO ONDERWATER PARK: duiktrips voor lokale duikers in het weekeinde. Voor informatie tel.: 624242/624705.

TENTOONSTELLING
CURAÇAOSCH MUSEUM: openingstijden 10.00-12.00/14.00-17.00 uur (behalve op maandag en laatste zondag van de maand).

HARTS GALLERY (Dr. Hugenholtzweg 36): openingstijden 09.00-12.00/14.00-18.00 uur.

SYNAGOGE: museum open van maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur.

LANDHUIS BRIEVENGAT: geopend van maandag t/m van 09.30-12.30/15.00-18.00 uur en iedere laatste zondag van de maand van 10.00-15.00 uur (toegangskaarten verkrijgbaar bij Curava en landhuis Brievengat).

CHRISTOFFELPARK: 08.00-15.00 uur geopend voor publiek (na 14.00 uur wordt niemand meer toegelaten).

TEMPEL GALLERY: openingstijden dagelijks van 11.00-24.00 uur; zaterdag en zondag van 18.00-24.00 uur.

KAS DI ARTE KORSOU (Local Art Gallery), Schrijnwerkersstraat 14, zijweg Breedestraat Otrobanda: open dagelijks van 09.00-18.00 uur; dinsdag en zondag gesloten.

KANTOOR ALKOHOL- EN DRUGTEAM (Witteweg 54, tel.: 623973): spreekuren dagelijks van maandag t/m vrijdag of volgens afspraak.

NEDERLANDSE RODE KRUIS (afd. Curaçao, Secretariaat: Fokkerweg, tel.: 614525/614630): geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00-11.30 uur.

SENTRO DI DAMA (Seroe Fortunaweg 8, tel.: 84647): openingstijden 07.30-12.00/14.00-17.30 uur.

* * *

WILLEMSTAD— De beginnerscursus "Het anders bloemschikken", die verzorgd wordt door Jenny Sjoer- Mommers is na acht weken afgesloten met een examen. De vier best geslaagden waren de dames Fong, Anthony, Schoot en Nes. De cursus die uit acht lessen bestaat behandelt alle facetten van het bloemschikken, zoals: het verwerken van verse bloemen in pot, vaas en mand, het werken met zijde bloemen en droogbloemen, het vervaardigen van schilderijen achter glas, tafelversieringen, Japans bloemschikken en het maken van originele kado's met verse- en droogbloemen. De volgende cursus voor beginners gaat in januari van start. Ook kan men zich inschrijven voor de cursus Exotisch bloemschikken. Voor informatie is Jenny Sjoer bereikbaar op telefoonnummer 675050.

Zakenvaria

Producent van de enige authentieke Curaçao likeur ter wereld, de firma SENIOR & CO INC, bracht onlangs een nieuw product op de markt. De firma, die sedert 1896 likeur distilleert, combineerde hierin cocolade en Curaçao likeur. Dat levert een, ook in andere producten niet onbekend, mengsel van sinaasappel en chocolade op.

De Curaçaose firma probeert door middel van de uitbreiding van haar productie- assortiment een minder kwetsbare positie te verkrijgen. Die kwetsbaarheid wordt ontleend aan het feit dat de naam van de likeur "Curaçao" niet als handelsmerk geregistreerd kan worden. Als gevolg van het unieke karakter van de likeur echter, wordt zij al geruime tijd over de gehele wereld geïmiteerd. In het kader van de uitbreiding van haar programma, bracht Senior & Co Inc eind 1982 al een tweede product, namelijk de koffie- likeur "Koffi Korsow" die niet voor andere soortgelijke koffie- likeuren onderdoet, op de markt. Met de introductie van de nieuwe chocolade/ Curaçao- likeur en daardoor de bredere productiebasis, denkt de firma haar kwetsbaarheid opnieuw enigszins gereduceerd te hebben.

HOTEL HOLLAND, voorheen Hotel Bianca heeft tot nu toe het grootste gedeelte van de renovatie achter de rug, waardoor er ruime explotatie- mogelijkheden zijn ontstaan. De kamers zijn allemaal vernieuwd en zijn uitstekend geschikt voor zakenmensen. De service van het hotel is hier dan ook aan aangepast. In het splinternieuwe restaurant, dat exclusief tropisch is ingericht biedt mogelijkheden voor ontbijt, lunch en diner. De sfeer is vooral gericht op een "family service". Ook biedt Hotel Holland de mogelijkheid voor volledig verzorgde party's, recepties, bruiloften en communies. Binnenkort wordt er ook een op de zakenman gerichte nachtclub geopend. Hotel Holland verzekert de klant een uitstekende service, zeer redelijke prijzen en persoonlijke aandacht voor al hun wensen.

F.G. ROSA COMPANY opent op zeven december haar deuren op het Industriepark Brievengat J1-2. De opening die plaatsvindt om zeven uur 's avonds wordt verricht door gedeputeerde van Financiën George Hueck.

DE DIERENARTS DOKTER KOSKI die onlangs in dienst trad bij de Continental Milling Company bezoekt van 25 tot 27 november Curaçao. Door het korte verblijf worden de klanten aan de hand van de problemen waar ze mee kampen geselecteerd voor een consult van Koski. Voor aanvraag van een consult moet kontakt worden op genomen met Mevrouw Pengel: tel: 76273.

Serie over Bijzonder Onderwijs

WILLEMSTAD— Tele- Curaçao brengt met ingang van aanstaande maandag 26 november een serie over het bijzondere onderwijs op de Nederlandse Antillen. Dit onderwijs is bedoeld voor kinderen die om de een of andere reden niet naar een "gewone" basis- school kunnen gaan.

In de eerste drie programma's op 26 november, 3 en 10 december wordt uitleg gegeven van de verschillende bijzondere scholen die bestaan. In de laatste twee programma's op 17 en 24 december wordt de aandacht meer gevestigd op de specefieke problemen waarmee men in dit onderwijs te kampen heeft. De programma's beginnen iedere week om half acht 's avonds.

Wetsontwerp over dividend-uitkeringen

Nederlands belastinglek via Antillen gaat dicht

DEN HAAG/ WILLEMSTAD — De Nederlandse regering diende deze week bij de Tweede Kamer een wetsontwerp in om een dividend- belastinglek via de Nederlandse Antillen te dichten. De bewindslieden van financiën bereikten daarover dit jaar in Den Haag overeenstemming met de Antilliaanse autoriteiten.

Het gaat in het ontwerp voornamelijk over het onbelast weglekken van dividenden via de Antillen. Dividend- uitkeringen van in Nederland gemaakte winst, die worden overgemaakt naar dochter- maatschappijen op de Antillen, worden tot dusver in geen van beide landen belast. In het wetsontwerp wordt voorzien in een nieuwe dividend- belasting op de Antillen van 7,5 procent.

Als de winst- belasting op de Antillen voor die dochter- maatschappijen minstens 5,5 procent bedraagt, wordt het dividend- belastingtarief teruggebracht tot vijf procent. De winst- belasting op de Nederlandse Antillen voor de zogenaamde off-shore maatschappijen, is in de praktijk meestal slechts een tiende van het gebruikelijke tarief van 24 tot dertig procent. Het wetsontwerp voorziet tevens in een uitwisseling van inlichtingen tussen Nederland en de Antillen, als instrument om internationale belasting- fraude tegen te gaan.

Het weer

WEERSVERWACHTING GELDIG tot morgenmiddag 12 uur. Licht tot halfbewolkt met een plaatselijke bui. Matige, af en toe vrijkrachtige oostelijke wind. OVERZICHT: In het Caribisch Gebied bevinden zich geen storingen die voor het weer op de Benedenwindse Eilanden van betekenis zijn. De aangevoerde lucht is echter voldoende vochtig en onstabiel om in de komende 24 uur een plaatselijke bui tot ontwikkeling te doen komen.

Onoplettendheid oorzaak ongeval

WILLEMSTAD— Door onoplettendheid bij het keren van de auto op de weg is de bestuurster van de tegenliggende auto gewond geraakt. De bestuurder van de kerende auto zag te laat een in zijn richting komende auto. De bestuurster van deze auto wilde uitwijken, maar botste tegen een afrastering. Hierbij liep ze een gebroken tand op en een kapwond aan haar lip. Hiervoor moest ze zich onder dokters behandeling stellen. De materiële schade bedroeg 600 gulden.

Slipjes en cocaïne in auto gevonden

WILLEMSTAD— In een auto die verdacht geparkeerd stond op de Caracasbaai weg werd een zakje cocaïne aangetroffen en een zak met acht vrouwen- slipjes en een hemd. De bestuurder van de auto kon niet vertellen hoe de goederen in zijn auto kwamen. Tenslotte verklaarde hij de goederen voor een zachte prijs bij een Dominicaanse vrouw te hebben gekocht. De 26- jarige man E.L. is voorlopig ingesloten zodat hij kan nadenken waar de goederen precies vandaan komen. De goederen zelf zijn in beslag genomen.

Betonmolen verwondt voetganger

WILLEMSTAD— Een voetganger op een parkeerterrein aan de Winston Churchillweg is door een vrachtwagen waaraan een betonmolen bevestigd was aangereden. De bestuurder van de vrachtauto reed door onoplettendheid met de aanhanger tegen de rug van de voetganger. Het slachtoffer klaagde over hevige pijn en werd per ambulance overgebracht naar de poli- kliniek. Na behandeling kon de man weer naar huis.

WILLEMSTAD— Om de verkoop in de Noord- Amerikaanse markt te vergroten en met name de Canadese markt verder te exploreren heeft de ALM de in Toronto gevestigde maatschappij "The R.M.R. Group" benoemd tot General Sales Agent. De maatschappij zal in samenwerking met alle in de Verenigde Staten en eventueel in Canada gevestigde eilandelijke toeristenbureau's, alle eilanden van de Nederlandse Antillen promoveren.

Op de foto: het moment van de ondertekening van het contract tussen de ALM en de RMR door de heer McNamara en mevrouw Ravin, in aanwezigheid van de heer Kevin Gormley (Marketing Adviseur van de ALM) en de heer Terry Houghton (Onder Directeur RMR).

Dollar wispelturig

AMSTERDAM — De dollar was vanmorgen wispelturig in West Europa. Tegenover de Westduitse Mark kwam hij vanmorgen uit op 3,0115, terwijl hij donderdagmiddag op 3,0080 sloot. In Amsterdam sloot hij gisteren op 3.3960 en noteerde hij vanmorgen 3,3950.

MEDEDELING

Hierbij delen wij onze elektriciteitsverbruikers mede dat wij thans bezig zijn met de voorbereidingen om begin 1985 een nieuw "verbruikersinformatiesysteem" in te voeren, waarbij gebruik zal worden gemaakt van een nieuwe (meer gespecificeerde) rekening, die dan per post aan onze verbruikers zal worden bezorgd.

Bij wijze van proef verzenden wij reeds sinds enige tijd de elektriciteitsrekeningen per post aan onze verbruikers.

Teneinde de overgang op het nieuwe "verbruikersinformatiesysteem" zo soepel mogelijk te laten verlopen, willen wij hiermede een beroep op al onze elektriciteitsverbruikers doen om hun openstaande rekeningen zo spoedig mogelijk te voldoen.

Bij niet tijdige betaling loopt elke verbruiker het risiko te worden afgesloten, terwijl bovendien de betalingen die na de op de rekening voorkomende vervaldatum binnenkomen, niet tijdig van het saldo van Uw rekening wordt afgeboekt. Na invoering van ons nieuw systeem, zullen ook de betalingen op de rekening vermeld worden.

Met ingang van maandag 3 december a.s. zullen wij onze aktiviteiten m.b.t. het afsluiten van percelen van verbruikers met achterstallige rekeningen verhogen en zullen alle aansluitingen waarvan de rekeningen over de boekmaand OKTOBER 1984 EN OUDER nog niet voldaan zijn, worden afgesloten.

BETAAL UW ELEKTRICITEITSREKENING(EN) DIREKT NA ONTVANGST EN BESPAAR UZELF ONGENOEGEN EN EXTRA ADMINISTRATIEKOSTEN.

Men gelieve er ook rekening mee te houden dat bank- en girobetalingen ons pas na meerdere dagen bereiken.

KODELA.
Elektriciteitsbedrijf.

DIENST ADMINISTRATIEVE AUTOMATISERING

VAKATURE	:	Hoofd Sectie "Systeemontwikkeling en Programmering".
OPLEIDING	:	Niveau Hogere Informatica Opleiding (bv. voldoend aantal Ambi -modules).
ERVARING	:	Enige jaren werkzaam geweest in programmering en systeemanalyse en gelet op het "hoofdschap" liefst in een soortgelijke betrekking werkzaam geweest dan wel beschikken over goede leidinggevende kwaliteiten.
LEEFTIJD	:	Minimaal 30 jaar.
SALARIS	:	Fl. 4.485,- tot Fl. 4.815,- per maand, afhankelijk van opleiding, leeftijd en ervaring.
SOLLICITATIE	:	Schriftelijk, onder bijvoeging van pasfoto en fotokopieën van cijferlijsten te richten aan "Hoofd D.A.A., Fort Amsterdam, Curaçao N.A." In het bijzonder opgedane werkervaringen behandelen. Een psychologische test maakt deel uit van de sollicitatieprocedure.

ZOEKERTJES

DINSDAGS EN VRIJDAGS
tot 10 woorden
F. 5,50
Elk woord meer f. 0,25
UITSLUITEND A CONTANT!

TE KOOP AANGEBODEN CURACAO

TOYOTA CRESSIDA GL 1984, apenas algun luna biew, Tepekaweg 7.

NIEUW HUIS te Korsal Partir, f.79.500,-. Voor informatie: P. van der Geest, tel.: 78814.

YAMAHA MOTORFIETS XT-500, weinig km., f.2.000,-, tel.: 80830.

ZITKAMER [illegible] wit, Pietermaai 31 na 17.00 uur an.

INBOEDEL D.A. mahonie bankstel; zwarte slaapkamer; [illegible] keuken [illegible] koelkast [illegible] Philips [illegible] per 18 à 19 januari: Lada 1200 Station, R. v.d. Bosselaar, Hoenderberg 58, tel.: 672363.

1 PERS. BED + matras 4 grenen fauteuils met kussens + tafel; 2 vensterbank- [illegible] koperen [illegible] en scheeps- lantaarn; planten, tel.: 8[illegible].

TERREIN VILLAPARK Groot Piscadera, f.28.000,-; ijskast (nieuw) f.750,-, babybed f.150,- en Mitsubishi Colt '81, tel.: 78027.

AUTO PLYMOUTH Valiant 1975. Inl.: tel.: 626707.

BOUWTERREIN 1110 m2 Jan Thiel Oost, prijs f.38,- per m2, tel.: 75141 na 18.00 uur.

FORD FAIRMONT, automatic, airco, 1980, tel.: 76165.

PRACHTIG HOOGGELEGEN terrein te Jan Sofat met uitzicht Tafelberg, tel.: 672891.

5 CHAMPAGNE- KLEURIGE Poodle puppies, f.300,- elk, tel.: 613143 kantooruren.

MARKLIN-HO TREIN, diverse onderdelen; rolschaatses; VW-bus 1982, [illegible] tel.: 672218.

WEGENS VERTREK: antieke boerenkast (Duits); antieke Spaanse schrijftafel 180x70 cm; antiek [illegible] tapijt, 160x-195 cm. Zat. 9 uur tot 12 uur, Soledad 14 (bij Jan Boos), tel.: 611176.

TOYOTA CORONA 1987, Volkswagen Gol LS 1981, tel.: 88190.

EEN ZWART/WIT tv (19 inch) plus tafel (heeft geluid, maar geen beeld) f.125,-, Heelsumstraat 37.

STAANDE FREEZER, 16 kub. feet, no frost, z.g.a.n., f.750,-; zeer originele [illegible] kabouters, diverse maten en modellen, prijzen f.[illegible] f.15,- f.25,- (nieuw); [illegible] gitaar f.100,-; [illegible] fototoestellen, spiegel- reflex [illegible] Canon met enkele lenzen, in één [illegible] f.300,-; originele [illegible] ; ontbijtservies, 6 pers. [illegible] servies); planten [illegible] f.30,-, Orionweg 10, tel.: 675480.

BUICK CENTURY '79, full equipped, zeer goede staat, 5[illegible]000 km; prachtig handbesneden kamferkist, tel.: 77084.

MOTORBOOT SEACRAFT, 2[illegible] ft., 2x120 HP, radio, 2 slaapplaatsen, veel extra's. Geschikt voor skiën, vissen, daycruisen, zeewaardig, f.12.500,-, tel.: 6155[illegible]064.

SPEAKERBOXEN [illegible] 100 W, [illegible] staat, f.700,-; [illegible] tafel met 6 stoelen, [illegible] 0.

[illegible] 4 [illegible] f.130,- [illegible] stoelen [illegible] bank en [illegible] f.135,-, 2 [illegible] f.[illegible] surf[illegible] f.100,-; stormzeil, [illegible] f.20,-; funplank f.175,-, [illegible] 48, tel.: 70336.

ZITHOEK: 3 leren + 2 stoffen stoelen; 2 salontafels, Roosevelweg 345.

EEN VOORZAALSET, coloniaal, f.600,-, tel.: 77383.

SUBARU 1600GL '78, 48.000 km, i.z.g.st., vraagprijs f.3.200,-, tel.: 77067, Phoenixweg 6A.

DAIHATSU CHARADE 1983, excellent condition, airco, AM/FM, f.7.500,-; rice cooker f.120,-; oven f.180,-; sandwich maker f.60,-; table fan, new, f.70,-; coffee maker f.80,-; beautiful plants; tv, 19 inch, f.400,-; tel.: 89973.

COMPLETE INBOEDEL; Lada Niva '81 f.3.500,-; Chevrolet Monte Carlo '76 f.4.500,-, Cabimasweg 24.

STOOF; bamboe porchset; 4 leren stoelen + 1 leren tafel. Bellen na 17.00 uur tel.: 44185.

TE KOOP GEVRAAGD CURACAO

NETVOEDINGS- APPARAAT (power supply) voor Commodore-64, tel.: 89337.

TE HUUR AANGEBODEN CURACAO

PER 1 DEC.: woonhuis met 3 slaapkamers, f.650,- per maand, met overname, tel.: 80978.

RUIME FLAT, ook geschikt voor echtpaar. Inlichtingen tel.: 54556.

TE HUUR GEVRAAGD CURACAO

GEZOCHT: ONGEM. 3 sl.- woning voor jong gezin voor periode van 3 jr. ingaande 26 Jan. '85, liefst omg. Julianadorp, Emmastad, Jan Thiel, max. f.900,-. Bel: 79252 tussen 8 en 12 uur.

DIVERSEN CURACAO

U KUNT bij ons een paard huren voor Sinterklaas. Inl.: tel.: 75198.

GEVRAAGD: OPPASHUIS periode van 16 dec. tot 5 januari voor mensen uit Nederland, tel.: 66-2520.

TE KOOP AANGEBODEN ARUBA

HUIS MET inboedel; 2 auto's: Toyota '84 St.wgn., Pontiac '74, Quillstraat 21, Lago Heights, tel.: 45574.

PATIO SALE Saturday 10-6: furniture; kitchen utensils; records; books; plants etc., Morgenster 18.

TE KOOP of te huur nieuw [illegible] Boulevard 185, Bonaire. Ook geschikt als kantoor, tel.: 8163 [illegible]

HUIS, Bruynewijk 50, tel.: 41063.

WEGENS VERTREK: antieke koperen potten en ketels; onyx schaakspel; Indon. [illegible]; antieke Syrische kist; Iraans aardewerk; fondueset; jongens- racefiets; surfplank; sailfish enz., enz., P. Corneillestraat 8 (hoek Shakespearestraat), Mon Plaisir, tel.: 23062.

FORD FIESTA 1979; stereo-installatie Sharp Optonica, beige tapijt, Bilderdijkstraat 4.

POSITIEF [illegible] 4 baby- [illegible]

DATSUN BLUEBIRD [illegible] 1982, [illegible] airco, [illegible] f.8.000,- [illegible] 18.

TOYOTA CELICA '81, 5 [illegible] P. Corneillestraat 8 (hoek Shakespeare- straat), Mon Plaisir.

TOYOTA COROLLA Station- wagon 1983, met airco; houten kinderbedje, tel.: 25100.

CELICA SUPRA 1983, uitstekende conditie, f.20.000,-, 1 jr., oud, tel.: 9-4871 (overdag); 47278 ('s avonds).

WEGENS VERTREK: huisinboedel + auto, z.g.a.n. (Mazda 323), Maripampoenstraat 14 of tel.: 21580 (in de middaguren), vragen naar Maria.

TE HUUR AANGEBODEN ARUBA

UN KAS meubla, preis rasonabel, Tanki Flip 24A, tel.: 27562, fam. Lampe.

GEM. APPARTEMENT inclusief water, licht en airco, f.575,- p.m., tel.: 24984.

1 PERS. APPARTEMENT, O'stad. Inl.: tel.: 21251.

GEM. EENPERSOONS appartement, tel.: 24758.

HUIS OP boven- verdieping, gebouw Antilliaanse Handel Mij te San Nicolas, geschikt voor bewoningen/of kantoorruimte, direct te aanvaarden. Adres: Helfrichstraat 29, Inl.: mr. H. Steenhuisen, tel.: 26560 (kantoortijd).

RUIM GEMEUBILEERD appartement, rustige omgeving, tel.: 26352.

TE HUUR GEVRAAGD ARUBA

WOONHUIS, GEMEUBILEERD, van half dec. tot half febr., 3 slaapkamers, 2 badkamers, goede buurt, omgeving Oranjestad, tot f.1.500,- p.m., tel.: 48600.

ONGEMEUBILEERD HUIS of gedeeltelijk gemeubileerd, 3 à 4 slaapkamers, tel.: 32469 na 6 uur.

DIVERSEN ARUBA

OPPASHUIS GEZOCHT voor de periode half februari tot half maart wegens overkomst ouders. Bereikbaar via tel.: 26505.

BONAIRE AGENDA

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFiLL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 08.00-16.00 uur; zaterdag 08.00-12.00 uur.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur)
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t m vrijdag aangetekende stukken 15.45 uur; gewone stukken 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur - Hotel Bonaire.
Lions: elke tweede vrijdag van de maand - Hotel Bonaire.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Terra Corra.
Rotary: woensdag 12.00 uur-Hotel Bonaire.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur loketten geopend

SINTERKLAAS (**25 november**): om 10.00 uur aankomst.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk Kralendijk:
dagelijks 18.45 uur; zondag 08.30-19.00 uur.
Coromotokerk Antriol:
dagelijks 19.30 uur; zondag 09.00 en 18.00 uur
Ludovicuskerk Rincon:
dagelijks, ook zondag, 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong- Loi- Sing, Noord Salinja z/n.

Raad unaniem akkoord met wijziging contract

Bopec ondervangt problemen met een mini-raffinaderij

KRALENDIJK — Ondanks de grote problemen die zich momenteel voordoen op Aruba, waar begin volgend jaar de Lago de deuren zal sluiten en de redelijk onzekere toekomst van de Shell op Curaçao ziet de toekomst voor de kleine raffinaderij die door de Bopec gebouwd wordt naast de olie-opslag en overslag terminal er minder zorgelijk uit. De leden van de eilandsraad bleken dinsdag in de vergadering dan ook geen moeite te hebben met het voorstel van het BC om een aantal wijzigingen in de indertijd afgesloten overeenkomst met de Bopec te brengen.

Deze unaniem genomen gunstige beslissing heeft de mogelijkheid geschapen dat de mini- raffinaderij kan gaan functioneren. Jopie Abraham de fractie- voorzitter van de PDB kenschetste het bereikte resultaat als belangrijk voor de overheid; vooral gezien in het licht van de nieuwe onder- handelingen ten aanzien van het contract met de Bopec.

Abraham memoreerde tijdens zijn toespraak in de raadsvergadering, dat de olie voor Bopec afkomstig was van de landen rond het Midden-Oosten. De olie wordt aangevoerd met grote tankers en in een later stadium wordt de olie weer doorgevoerd in kleinere tankers naar de Amerikaanse havens aan de oostkust van de Verenigde Staten. In eerste instantie floreerde de Bopec uitstekend, aldus Abraham maar later kwam daarin een drastische wijziging en dat bracht het bedrijf van Bopec in een zeer moeilijke positie. Zelfs werd de situatie dusdanig urgent, aldus Jopie Abraham dat het voortbestaan van de Bopec terminal betwijfeld kon worden. De Amerikaanse markt voor de Bopec zakte volledig in elkaar en gedurende enige tijd bleek de Bopec zelfs olie te ontvangen uit Mexico die door- getransporteerd moest worden naar een aantal Europese landen. Samenhangend met de negatieve ontwikkeling voor de Bopec kwam er een aantal van de 125 werknemers op de tocht te staan.

Ongeveer twee jaar geleden maakte de leiding van de Bopec er dan ook attent op, dat het bestaansrecht van de maatschappij eigenlijk enigszins twijfelachtig was geworden. Het lag daarbij in de bedoeling dan via de rechter het aantal werknemers terug te brengen tot tachtig, omdat dit het aantal was volgens de bedrijfs- leiding van de Bopec dat de terminal in bedrijf zou kunnen houden.

Toch deed de Bopec er alles aan om een aantal alternatieve mogelijkheden te vinden het bedrijf te redden. Eén van deze alternatieven, aldus Jopie Abraham was een mini-raffinaderij waar de ruwe olie zou kunnen worden bewerkt tot andere zware olieprodukten, zoals stookolie voor het Water- en Energiebedrijf WEB N.V. Bonaire.

Tijdens zijn toespraak in de raad attendeerde Abraham over de bestaande overeenkomst met Bopec die in 1973 was getekend. Daarin staat vermeld, dat het bedrijf van de Bopec gedurende tien jaar vrijdom van belasting heeft. Dat houdt dus wel in, dat de Bopec gehouden is om de komende jaren een aanzienlijk bedrag aan belasting op tafel te leggen. Dit bedrag zal in de eerstkomende jaren systematisch stijgen met twintig procent per jaar, waarna tenslotte de volle honderd procent belasting is bereikt zoals die is vastgelegd in de wet.

De laatste jaren, aldus Abraham in de eilandsraad kreeg meer en meer het idee van een mini- raffinaderij gestalte. Het vorige BC werd verschillende malen door de leiding van de Bopec verzocht om de overeenkomst zoals die in 1973 was getekend te wijzigen. Ook heeft de Bopec de Centrale regering reeds benaderd omdat ook dit een van de partijen was die de overeenkomst had mede- ondertekend. Er was echter nauwelijks enige reactie van de zijde van de overheid, aldus Abraham terwijl de Bopec maar wachtte op een wijziging in de gesloten overeenkomst.

Volgens Jopie Abraham vroeg de Bopec voor de mini-raffinaderij in principe een belasting vrijdom voor het tijdvak van tien jaar, maar het BC wist de maatschappij er van te overtuigen dat vijf jaar het maximale toegestane tijdperk kon zijn; waarbij aangetekend, dat dit uitsluitend zou gelden voor de mini-raffinaderij en niet voor de Bopec zelf, omdat dit bedrijf niet meer in een experimentele staat verkeert.

Volgens de fractie- voorzitter van de PDB tijdens zijn toespraak in de raads- vergadering van afgelopen dinsdag is het welhaast een historisch feit te noemen, dat in een tijd waarin de Lago zijn deuren sluit en de Shell in uiterste moeilijkheden verkeert het juist de Bopec is die met een nieuw project van een mini- raffinaderij begint. Ogenschijnlijk een tegenspraak, aldus Abraham maar wel een feit dat ons voor het eiland Bonaire vertrouwen geeft en een meer optimistische kijk op de toekomst.

Het nieuwe contract dat de overheid afsloot met Bopec over de mini- raffinaderij is welhaast uniek, aldus Abraham. Normaal gesproken wordt vrijdom van belasting toegestaan aan raffinaderijen die rond 50.000 barrel produceren. In het geval van de Bopec echter is dit teruggebracht tot 256.000 barrel, maar daarom geldt de belasting- vrijdom dan ook maar voor een tijdsperiode van vijf jaar. Overigens is de vernieuwde en voor de Bopec gunstige overeenkomst wel verbonden aan de voorwaarde dat er in het totaal 130 arbeidsplaatsen beschikbaar zullen zijn voor Antilliaanse werknemers, hetgeen vijf meer is dan in de vorige overeenkomst was bepaald.

KRALENDIJK — De onlangs overeengekomen uitwisseling tussen werknemers van Hotel Melia en de Bonaireaanse werknemers begint vruchten af te werpen. Afgelopen week arriveerden vier werknemers uit Venezuela die minimaal twaalf dagen op Bonaire zullen blijven ter begeleiding van de hotelwerknemers. De Venezolanen werden ontvangen op het Bestuurskantoor door ged uteerde Franklin Crestian, algemeen adviseur Jopie Abraham en Bonaire vertegenwoordiger in Caracas Fabian de Caso. De vier Venezolaanse werknemers zijn Luis Venavides, Ingrid Caraquell, Henrique Barrios en Freddy Sifonte. De eerste twee zullen te werk gesteld worden bij het Flamingo Beach hotel, terwijl beide anderen naar het Bonaire Beach-hotel gaan. Aangezien het een uitwisseling betreft, zullen er ook vier Bonaireaanse werknemers te werk gesteld worden in Hotel Melia en dat zijn Gerrel Pourier en Alamira Josephia van B.B.H. en Inocencio Helena en Hubert Frans van F.B.H. Bij de foto de Venezolaanse werknemers op bezoek bij gedeputeerde Crestian (op de rug gezien).

Waarnemend gezaghebber Cicilia:

Problemen creatief benaderen

KRALENDIJK — Bij het begin van de vergadering van de eilandsraad afgelopen dinsdag bracht wnd gezaghebber Avelino Cicilia naar voren, dat de houding van de raadsleden gestoeld diende te zijn op een creatieve benadering van de problemen.

Het zou mogelijk moeten zijn, aldus Cicilia dat de raadsleden zich aaneen schaarden om de problemen die de laatste tijd aan de horizon dagen, het hoofd te bieden. Wij weten allemaal, aldus de wnd gezaghebber hoe moeilijk de financiele situatie momenteel is. Dat geldt niet alleen voor Curaçao en Aruba waar men geconfronteerd wordt met een zekere sluiting van de Lago en mogelijke moeilijkheden met de Shell, maar uiteraard der zaak ook voor Bonaire.

De problemen met Lago en Shell kunnen ook hun terugslag hebben op Bonaire, aldus Cicilia en het zou goed zijn als de leden van de eilandsraad gezamenlijk deze problemen trachten op te lossen. Gezaghebber Avelino Cicilia memoreerde aan een toespraak van ged. Monchin Soliana die hij in juli van dit jaar heeft gehouden en waarin werd gewezen op de komende situatie. Nu zullen we de krachten moeten bundelen, aldus wnd gezaghebber Cicilia om te verzekeren dat het eiland de moeilijkheden weet op te vangen.

Kerstpakkettenactie van prot. gemeente

KRALENDIJK — Onder auspicien van de Protestantse Gemeente van Bonaire zal per 23 februari de bekende aktie voor alle armen weer van start gaan. Dit jaarlijks terugkerende gebeuren wordt telkens weer met dankbaarheid en vreugde begroet en daarom is het voor de organisatie een stimulans om op de ingeslagen weg te blijven voortgaan. De protestantse gemeente voelt zich derhalve gesteund om weer een bijdrage te vragen om de armen van Bonaire een wat prettiger Kerstfeest te bezorgen.

TRIPOLI — Een Libische krant heeft Egypte's president Mubarak gewaarschuwd dat hem hetzelfde lot wacht als zijn vermoorde voorganger Sadat doordat hij de Arabische wereld heeft vernederd.

*****

ST. EUSTATIUS — en blik in het Gov. De Graaffhuis, waar momenteel hard wordt gewerkt om het gebouw in de oorspronkelijke stijl te herstellen.

Op St Eustatius

Gov De Graaffhuis tegen jaarwisseling gereed

ST. EUSTATIUS — De «Historical Foundation» heeft de Stichting Nederland-St. Eustatius gevraagd een onderzoek in te stellen op historisch gebied. Stichtingsvoorzitter Wout van de Bor stelde hiervoor inmiddels een plan op, dat uit drie fasen bestaat.

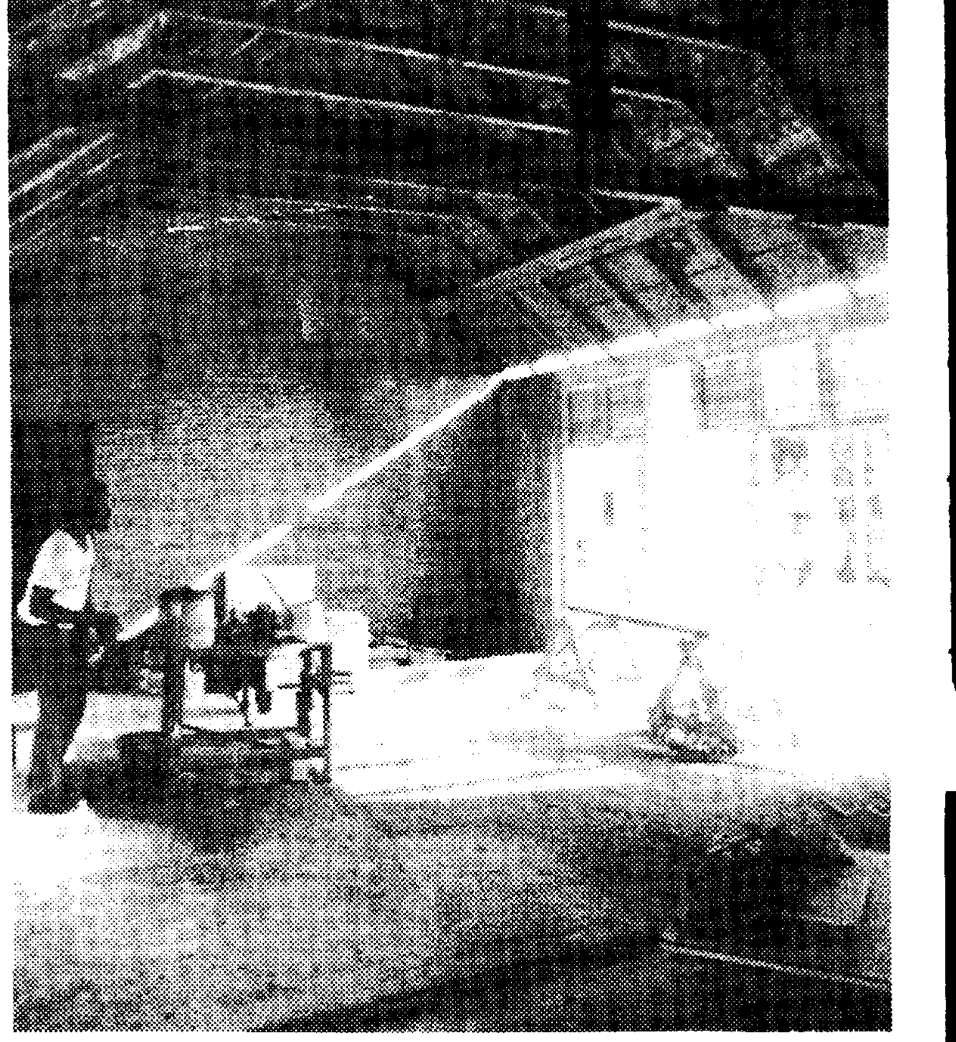
Met behulp van de Sticusa kreeg men het voor elkaar, dat vorig jaar met het eerste gedeelte van dit onderzoek begonnen kon worden. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door Han Jordaan die in Leiden bezig is met zijn doctoraal studie geschiedenis over de Javaanse contractarbeiders in Suriname. Zijn voorkeur gaat uit naar het Caribisch gebied.

Het eerste gedeelte bestond uit een voor- onderzoek in Nederland, waar vooral veel foto- materiaal, reprodukties en kaarten hoofdzakelijk uit de Atlas van Stolk, overgenomen van het Algemeen Rijksarchief te Den Haag, werden verzameld, evenals plattegronden van de talrijke forten, waarvan fotocopieën in het toekomstige museum gehangen zullen worden.

De tweede fase is het bezoek aan St. Eustatius dat vanaf 21 oktober tot 16 november duurde.

Han Jordaan en zijn vrouw Marijke hielden zich intensief bezig met het "katalogiseren", het op orde brengen van de aanwezige materialen en zijn met de aanleg van een inventaris- boek bezig geweest. Daarnaast werd er regelmatig met de «Historical Foundation» vergaderd, die graag richtlijnen wilde voor het inrichten van het Gov. De Graaffhuis, dat na oplevering door de firma Woudenberg als museum zal gaan functioneren. Door de keuze van materialen, die uit Suriname moeten komen, ontstond echter als gevolg van de politieke situatie in dat land enige vertraging.

Het oorspronkelijke gebouw van het Gouverneur De Graaffhuis zal hoofdzakelijk in stijl worden ingericht.

ST. EUSTATIUS — De eigenlijke expositie- ruimte zal in de zijgebouwen worden ondergebracht. De werkzaamheden vorderen gestadig en verwacht wordt het Gov. De Graaffhuis op 31 december op te kunnen leveren.

WARSCHAU — Het Poolse episcopaat heeft geeist dat er een eind komt aan het klimaat van intimidatie. De moord op pastor Popieluszko is een bedreiging voor de nationale verzoening. De verantwoordelijken daarvoor moesten worden ontmaskerd. Het kwaad moet bij zijn naam worden genoemd, vindt men.

» stockmarket « NEWS

AMSTERDAM, TODAY NOVEMBER 23, 1984.

Gen.Index	175,80	Elsevier	110,80
Ahold NV	176,70	Ennia Cert.	131,80
Akzo NV	94,90	Fokker	70,80
Amev Cert.	192,00	Gist.Broc.	157,30
Amro Bank	63,50	Heineken	138,30
Bijenkorf	34,80	Holl.Am.Ln.	228,00
Bos Kalis	16,20	Holl.Beton	107,00
Buehrmann	68,00	C.Lyonaise	62,80
Dord.Pet.Mij	150,00	Holl.Fund	39,00
Hoogovens	61,90	Ommeren	28,00
Int.Muller	36,50	Pakhoed	64,00
KLM	41,60	Philips	53,80
Kon.Nd.Pap.	95,50	Naarden	43,50
Robeco	67,10	Nat.Ned.	241,00
Ned.Midd.B.	144,00	Ned.Lloyd	157,50
Oce v.Grin.	273,00	Rodamco	135,00
Rolinco	63,10	Rorento	42,70
Royal Duuch	168,40	Tele Graaf	236,00
Unilever	296,50	Volker	28,80
West.Hyp.	109,00		

CANADA SEEKS 26 BILLION DLR FUNDING AUTHORITY.
Ottawa, Nov 23 - The federal Government will ask parliament next week for authority to borrow a record 26 billion dlrs to cover government needs for the rest of this year and early 1985, finance Minister MICHAEL Wilson said. He said the government has only seven billion dlrs. remaining of a 24.55 billion dlr borrowing authority approved last April under the former liberal government. "That won't carry us through the balance of this year," he said in a statement. "We have a cash requirement of 26 billion dlrs this year and 29 billion next year. We have to have borrowing authority which takes us past the (spring) budget."

URUGUAY SEEKS TO RESTRICT FOREIGN BANKS.
By Andres Wolberg-Stok.
Montevideo, Nov 23 - Uruguay goes to the polls on Sunday [illegible] General Elections which economists and diplomats s[illegible] spell trouble for foreign banks operating here. The main three parties in the elections, the first since a 1973 military coup, have programs calling for a series of restrictions on banks from state-controlled interest rates to outright nationalization. "Some of the bankers here are scared," Central Bank President Juan Protasi told Reuters. The left-wing frente amplio (broad front) coalition, which includes the communist party, says it will put all banks into the hands of the state, slash interest rates and fix official prices for basic goods in planned economy. The Blancos, one of Uruguay's two traditional political parties, say they will nationalize the banking system but leave most of it in private hands and allow foreign banks to operate as offshore banks. The other traditional party, the more conservative colorados who have ruled Uruguay for most of the last century, will leave banks untouched but put strict state controls on their activity.

NEW YORK PRECIOUS METALS NOVEMBER 23,1984.

Gold	342,00	Silver	7,54

REUTER.

Koersen Centrale Bank

NOTERINGEN CENTRALE BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN GELDIG OP VRIJDAG 23 NOVEMBER 1984 EN TOT NADER ORDER:

US DOLLAR	1.77	1.79	1.81
CAN DOLLAR	1.335	1.355	1.375
PND STERLING	2.115	2.17	2.23
NED GLD	51.76	52.48	53.28
BOLIVAR	—	—	
ZW FRANCS	70.98	71.70	72.50
FR FRANCS	18.00	19.10	19.80
DUITSE MARK	58.52	59.24	60.04
SUR GLD	—	100.07	102.59
IT LIRE	0.63	0.93	0.99

KOERSEN VAN DE OBLIGATIELENINGEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN UITGEGEVEN DOOR HET DEPARTEMENT VAN FINANCIEN EN GELDIG VANAF HEDEN 23 NOVEMBER 1984 EN TOT NADER ORDER.

9.75 %	OBLIGATIELENINGEN PER 85/89	98.56
13 %	OBLIGATIELENINGEN PER 86/90	109.15
12.5 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1986	104.44
12 %	OBLIGATIELENINGEN PER 88/92	107.81
10.5 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1988	100.79

HET EFFECTIEVE RENDEMENT OP ALLE OBLIGATIELENINGEN BEDRAAGT 10.28%.
DE AANKOOP VAN OBLIGATIELENINGEN KAN GESCHIEDEN BIJ HET LOKALE BANKWEZEN.

Orders vallen tegen, veel VS-concurrentie

Leerfabriek Saba dicht 14 werknemers op straat

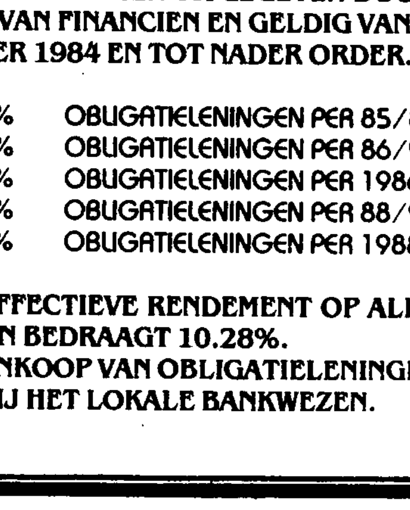
SABA — De leerfabriek Saba Ranger NV op Saba moet helaas worden gesloten. Dit kwam hard aan bij de mensen die werkzaam zijn in dit bedrijf. Hoewel er al een aantal maanden een gebrek aan orders was, hadden de werknemers eerder een tijdelijke shut- down verwacht dan definitieve sluiting. Volgens de Amerikaanse eigenaar van het bedrijf, Marley Hodgeson, was sluiting financieel gezien de enige mogelijkheid.

Saba Ranger begon dit jaar goed met een hoge productie van gemiddeld 3500 riemen per week om aan de verwachte vraag te voldoen. Deze vraag viel echter behoorlijk tegen en er was teveel voorraad- vorming waardoor nieuwe orders voor Saba Ranger beperkt werden. De loons- verhoging welke Saba Ranger vorig jaar moest betalen, gem. 36% in verband met het invoeren van het landelijk minimum- loon op Saba, speelt ook een rol daar dit doorberekend moest worden in de prijs van de riemen en bij de echte grote orders hebben relatief kleine verhogingen vaak grote gevolgen.

De eigenaar vindt het jammer dat zijn fabriek op Saba gesloten moest worden, alles wordt nu teruggestuurd naar Amerika. Hij benadrukt echter dat de werknemers geen enkele blaam treft, de grote reden is een gebrek aan vraag door de forse concurrentie op de Amerikaanse markt, en niet het functioneren van Saba Ranger op zich. Hij prees verder de werknemers voor hun inzet en vakmanschap en hoopt in de toekomst nog eens terug naar Saba te komen in verband met de huisindustrie.

De werknemers krijgen in totaal ongeveer vier maanden loon als vergoeding. Saba Ranger is zo'n vijf jaar op het eiland geweest en vervangend werk zal er op Saba, voor de 14 voor het merendeel vrouwelijke werknemers, niet zijn. In veel gezinnen zal het wegvallen van dit inkomen problemen opleveren daar de prijzen van levens- middelen op Saba erg hoog zijn.

De fabriekshal zal binnenkort leeg zijn en het is te hopen dat ondanks de ligging en het hoge loon in vergelijking met de omringende eilanden er toch een bedrijf gevonden wordt om de hal te gebruiken.

Bij **Paso a Paso**

een denneboompje kado!!

Bij aankopen van f. 25,— of meer bij

PASO A PASO

(keuze uit o.a. schoenen maat o t/43, van Baby- tot Teenerkleding, en ook kado-artikelen) krijgt u gratis een denneboompje kado van Paso Flora. Offerte geldig vanaf 15 november t/15 december.

Komt langs bij PASO A PASO en PASO FLORA te Santa Rosaweg 194.

NEW YORK NEW YORK

Nieuwe zending

GEKLEDE JUMPSUITS

ontvangen.

Open: maandag t/m zaterdag 9.00 a.m. - 6.30 p.m.
zondag: 10 a.m. - 1 p.m.

NEW YORK NEW YORK

Curacao Plaza Hotel

PRAKTIJK PSYCHOLOGIE EN PSYCHOTHERAPIE

Kaya Kiwa 1 Tel.: 77007

Wij bieden hulp bij persoonlijke problemen, partner-relatie- en gezinsproblemen.
Per januari 1985 start de therapiegroep "Gestalttherapie en zintuigelijke bewustwording".

Voor inlichtingen en deelname:

MICHAEL PENSO psychotherapeut — **ANNALIEN HAVERKAMP** psychologe

---

Joes,
Vergeven en vergeten?
Laten we dat vanavond vieren met escargots en tournedos bij
Jouw Annelies

Kòpùtrèk

Bar-Restaurant-Dancing
Caracasbaaiweg 14, tel. 615384

MEDEDELING

KODELA deelt aan alle op haar distributienet aangesloten elektriciteitsverbruikers die in onderstaande wijken of districten wonen het volgende mede.
In verband met de ingebruikneming van het ONDERSTATION TE ZEGU, kunnen de verbruikers die, te BANDA ABOU, JULIANADORP, HATO, JUAN DOMINGO, MAHUMA, SOUAX, STA. MARIA en OMGEVING wonen, verwachten dat de stroomlevering op ZATERDAG 24 NOVEMBER 1984 tussen 06.00 en 08.00 UUR en op ZONDAG 25 NOVEMBER 1984 tussen 14.00 en 16.00 UUR onderbroken kan worden.
Op ZONDAG 25 NOVEMBER 1984 kunnen de verbruikers van GEHEEL BANDA ABOU (vanaf Zegu t/m Westpunt) verwachten dat de stroomlevering vanaf 08.00 tot 16.00 UUR onderbroken zal worden.
Technici van KODELA zullen uiteraard al het mogelijke doen om de stroomonderbreking tot een minimum te beperken.
Elektriciteitsverbruikers van bovengenoemde wijken worden verzocht met het bovenstaande rekening te houden.

---

van uytrecht

Emballeer & Transportbedrijf N.V.
Tel. 84566 - Telex 3463 Utrec N.A.

VERZORGT VERHUIZINGEN OP INTERNATIONAAL NIVEAU.

AGENT: GEBR. NIJMAN B.V.
Thurledeweg 39
Tel. 010 - 372255 - Rotterdam

HENDERSON

RIO CANARIO

A.s. zaterdag

BRADERIE

met div. stands, o.a.:
Amstel, Coke.
B.B.Q. + Handcrafts

OPENING RIO'S TOYLAND

met een uitgebreide **kollektie speelgoed**

WELCOME TO TOYLAND

UNIVERSITEIT VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN (U.N.A.)
en
asosiashon pa ENSEÑANSA DEN TRABOU ELEKTROTECHNIKO (E.T.E.)

organiseren in de maand januari 1985 een drietal 2-daagse en 4-daagse

bijscholingskursussen

"NIEUWE NEN-1010", waarin de verschillen tussen de bestaande uitgave van de NEN-1010 en de geheel gewijzigde "derde druk" behandeld worden aan de hand van praktische voorbeelden.

De 4-daagse kursus, bestemd voor hen die als ontwerper, leidinggevend funktionaris of docent tevens kennis dienen te hebben van het ontwerpen en/of kontroleren van elektrische installaties.
kursuskosten NAf. 395,-- inklusief kursusboek, de nieuwe NEN-1010 en 4X lunch.

De 2-daagse kursus, bestemd voor uitvoerende monteurs en zij, die belast zijn met het realiseren van de wat kleinere projecten.
kursuskosten NAf. 235,-- inklusief kursusboek, de nieuwe NEN-1010 en 2X lunch.

Aanmeldingsformulieren verkrijgbaar bij:
U.N.A.
Jan Noorduynweg 111
of: **Philips Antillana, Schottegatweg Oost 142**

Sluitingsdatum: 7 december 1984.
Inschrijfformulier dient vergezeld van het kursusgeld bij één van de bovenstaande adressen te worden ingeleverd.
Leden E.T.E. genieten voorkeur bij inschrijving.

De container van Sinterklaas is binnen vol met

FIETSEN en SPEELGOED

bij:

LA GANGA

55 verschillende soorten fietsen van kinderfietsen tot racefietsen voor volwassenen en zéér goedkoop!

BMX 20" Super voor f. 195.-
BMX 20" Mac wheels en rem f. 225.-
Race-fiets 10 speed 27" voor f. 235.-
BMX 12" met remmen f. 110.-
Hyriser 20" fully equipped f. 159.-
Chopper f. 195.- Grote scooter f. 115.-

- Volop speelgoed en kado's voor alle leeftijden
- Groene en witte kunstkerstboom in alle maten en prijzen
- Kerstversierselen
- Kerstkaarten in verschillende talen en met muziek
- Kerstplaten en cassettes.

Doe mee met onze eindejaarscampagne!

LA GANGA - Prinsenstraat 86

binnenkort ook op Fokkerweg - Saliña.

for Everyone!

ANTOMAC

MEER DAN 20 JAAR BETROUWBAARHEID EN SERVICE!

Iedereen is reeds "weg" van onze overbekende

WORDPROCESSOR

en ook van de **Anker Electronische Kasregisters.**

Maar ook onze **Calculators, Typewriters, Timeclocks, Papershredders** en **photocopiers** zijn apparaten die aan ieders verwachtingen voldoen, en dus ook aan die van U.

Kom ook onze **Bureau's, Filekasten, Brandkasten** en ander meubilair eens bekijken.
Of bel eens op voor meerdere informatie.
Onze service staat garant voor tevreden kliënten.

TRIUMPH - ANKER - LATHEM - SECUREX -

DE RUYTERKADE 59. TEL. 612888.

HOE VERKEERD LEVEN WE HIER?

Bromt elke dag door weer en wind naar school. Maakt lange dagen en eet liever chips dan wat anders. Maar moeder zorgt voor Natuvit Knoflook-capsules.

Is 65-plus en geniet er elke dag van. Voelt zich fit en energiek. Vult haar maaltijden dan ook aan met Natuvit Knoflook-capsules.

Zit dagenlang langs de weg. Eet wat al te afwisselend, zodat opstipatie altijd dreigt. Voorkomt dat met Natuvit Vezeltabletten.

Is lid van twee disco's. Verbruikt onwijs veel energie. Redt 't niet met frites en sorbets. Krijgt dus Natuvit Tarwekiemolie-capsules.

Werkt vaak 's avonds door. Eet dan haastig in de stad. Blijft toch vitale echtgenoot. Natuvit Tarwekiemolie-capsules zijn een natuurlijke bondgenoot.

We beseffen het allemaal. Onze welvaart mag dan wat aan het afnemen zijn, onze welvaartskwalen worden er niet minder om. We bewegen te weinig. We leven teveel onder spanning. En niet te vergeten: ons moderne voedsel bevat niet altijd de natuurlijke stoffen die we nodig hebben. Dat verstoort onze stofwisseling. Dat ondermijnt onze weerstand en tast onze energie aan.

Natuvit doet daar wat aan. Brengt de natuur weer in ons lichaam terug. Met een serie produkten die de juiste aanvulling op onze voeding vormen. En dat is nodig. Want zijn wij mensen uiteindelijk niet zelf 'n stukje natuur?

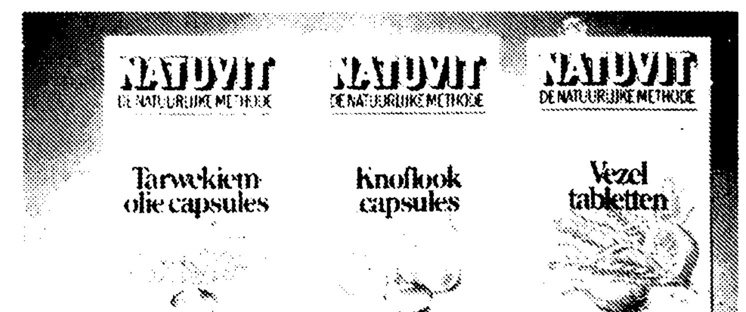
Natuvit Vezeltabletten laten de natuur uw stoelgang regelen. Nemen de oorzaak van verstopping weg door middel van zuivere vezelstoffen uit graan en citrusvruchten. Zonder risico's of ongemak. Een hele opluchting.

Natuvit Knoflook-capsules werken gunstig op het totale organisme. Geven een natuurlijke weerstand tegen de negatieve invloeden van ons klimaat en onze levenswijze.

Want knoflook is een zeer rijke bron van waardevolle voedingsstoffen. Vitaliseert en heeft een gunstige invloed op hart en bloedvaten. De Natuvit Knoflook-capsules zijn volkomen reuk- en smaakloos.

Natuvit Tarwekiemolie-capsules bevatten de pure kracht van louter tarwekiemen. Een natuurlijke bron van vitaminen (waaronder vitamine E), mineralen, meervoudig onverzadigde vetzuren, eiwitten en sporen-elementen. Onmisbaar bijvoorbeeld bij vermoeidheid en sport.

Alle Natuvit-produkten zijn van natuurlijke oorsprong en voldoen aan de hoogste kwaliteitseisen.

NATUVIT. DE NATUURLIJKE METHODE

NATUVIT IS VERKRIJGBAAR BIJ: Uw botica, favoriete toko of supermarket.

KARI KARI

807 - "De nieuwe weg naar Hato loopt ter hoogte van Veeris langs de Se di Santana, de kerkhofberg. Hij loopt over het kerkhof heen; "dat zullen de geesten niet straffeloos toelaten".

802 - Buchi Joní van Moonchi was geen gewone kurioso; hij had opleiding gehad op Somingo.

803 - Iedereen kende Kechi, de onverschrokken zeerob. Maar toen Kechi voor het eerst moest vliegen, van Bonaire naar Curaçao, putte hij moed uit een rumflesje en een rozenkransgebed.

804 - De pijproker van vroeger legde drie heel kleine steentjes onder in de kop, om verstopping tegen te gaan.

805 - Tegen rheuma is goed zich in te wrijven met krabbevet; je maakt zo'n beest dood, hangt hem in de zon en het vet druipt eruit.

806 - Wie gevallen is en lelijk terecht is gekomen, moet water drinken met wat zakjesblauwsel erin.

807 - Opvallend veel bruapraktijken hebben de bedoeling vijanden kwaad te berokkenen. En dat is tegen de eerste wet van een volk, dat zich kristen noemt.

808 - Kai di sabana stro, kreeg zijn bijnaam, omdat hij bij gebrek aan een reserveband zijn lekke band opvulde met stro.

809 - Benoorden het landhuis Rif ligt een kerkhof met drie graven in goede staat, dicht bij elkaar, precies oost-west. Hier rusten Shon Sofí, Shon Kalo en Shon Sara.

810 - Veel tamarijn eten of drinken kan gevaarlijk zijn; het maakt sommige mensen nerveus.

811 - Er bestonden oudtijds twee beroemde soortenrum: rom di Kai di Awasá en rom di Shon Neuman; beide wit.

812 - Talrijk zijn de montaclubs, die op vastgestelde dagen hun bijeenkomsten houden. Je komt er zomaar niet bij, tenzij uitgenodigd.

813 - Moeders met te weinig voeding voor baby's moesten afkooksel drinken van koeiebeenderen, funchi met geraspte kaas en boter eten, soep van kabikuchi kleine maïs met gort.

814 - De Seru di Birge van Koraal Specht dankt zijn naam aan een druipsteenpilaar, die met enige goede wil op een Mariabeeld lijkt.

815 - Wil je een wens vervuld zien? Niet zo moeilijk. Ga zeven keer naar de kerk met onder je tong een boonchi di Kabai, een rood boontje.

816 - Op Porto Marie gaf Wan Koeiman iedere zaterdagavond dansles, tot diep in de nacht; op de maat van fluit, matrimonial en tamboertrom.

817 - Op Rincon heeft ieder ook wel een stukje grond buiten het dorp, maar men woont daar niet, men komt iedere avond thuis.

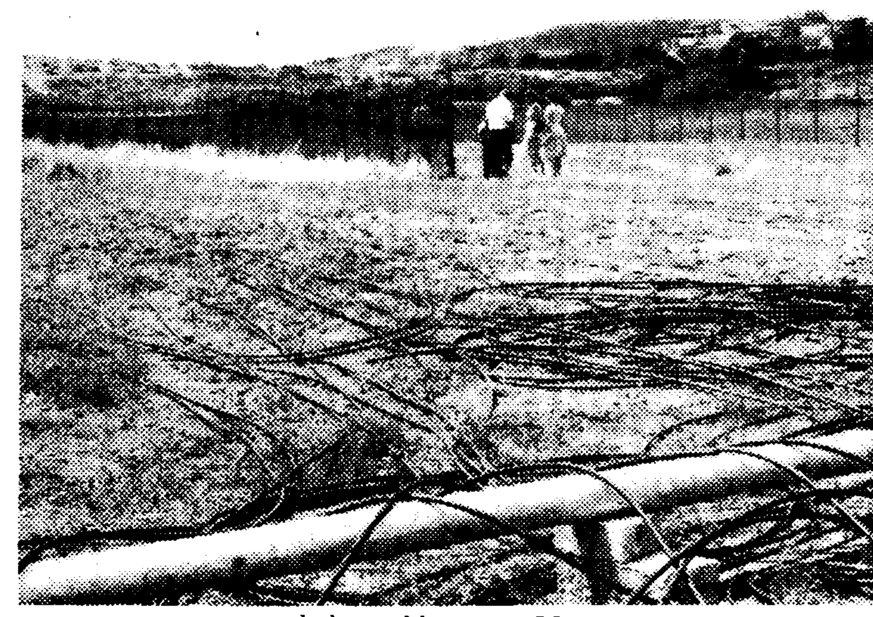
818 - Geldgebrek? Spijker een hoefijzer in de drempel van je voordeur, met de opening naar binnen.

819 - "Onder een laag zoet water ligt altijd een laag zout water. Daarom moet je nooit verder graven als je een zoetwaterader hebt aangetroffen"

820 - "Een helderziende heeft me uitgelegd, dat de dood van mijn eerste kind door mijn vader is veroorzaakt. Hij stuurde een boze geest voor mijn moeder, die hem naar mij doorzond."

821 - "Een leguaan die in een put valt, blijft op de bodem leven". Dat lijkt me sterk.

PAUL BRENNEKER

...de lege akkers van LVV, waar het drip- systeem wacht op gebruik...

..."Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst". Op Soltuna krijgt een groep scholieren voorlichting over "onze" landbouw...

...de tuin van - Unidat di Alimentu i Nutrishon -...

Op 16 oktober was het Wereld Voedsel Dag. Een dag van bezinning over het wereldvoedselprobleem en het voedselprobleem in eigen land. In het besef dat de agrarische sektor en de voedselproblematiek elementair zijn voor elke samenleving, besloot het Eilandgebied Curaçao te participeren aan de Wereld Voedseldag. Er werden een aantal activiteiten ontwikkeld om het publiek in aanraking te laten komen met zijn eigen agrarische situatie en voedingsgewoonten. Zo werd onder andere een "open dag" gehouden bij Soltuna (Stichting Ontwikkeling Land- en Tuinbouw Nederlandse Antillen) en bij LVV (Dienst Landbouw , Veeteelt en Visserij).

Beide "open dagen" zijn door ons bezocht. Bij Soltuna zagen we akkers waarop prachtig ogende gewassen stonden, terwijl er bij LVV geen enkel gewas op de akkers stond. Deze schrille tegenstelling is voor ons aanleiding geweest eens dieper in te gaan op de Landbouwsituatie van Curaçao. In verband hiermee hebben we gesproken met ing Spanjers van Soltuna, ir Ehrencron van LVV en drs Juliana van Unidat de Alimentu i Nutricion.

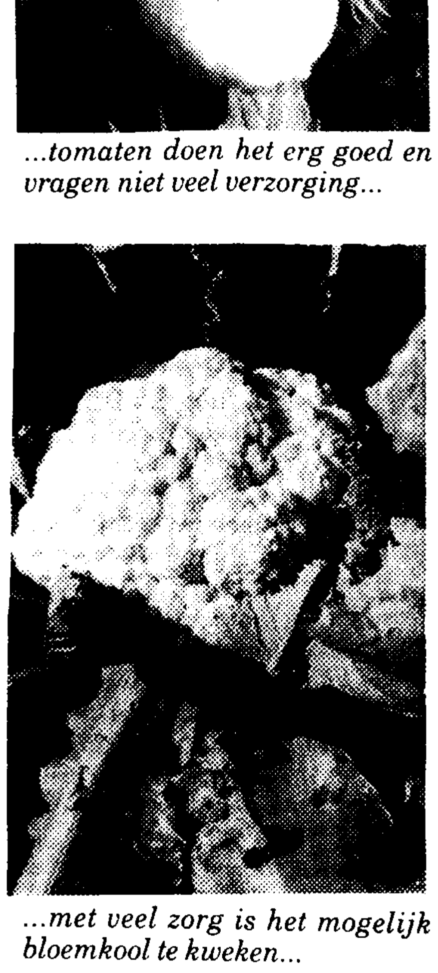
Spanjers zit nu drie jaar op Curaçao. Hiervoor was hij in Afrika **werkzaam, eveneens als landbouwkundige. Spanjers is** een vlotte prater en ondanks het feit dat hij al vele jaren weg is uit Nederland is, ligt het er duimendik bovenop, dat hij afkomstig is uit Brabant. Onder een boom in zijn prachige tuin, die ons beschermt tegen de zon, vertelt Spanjers over zijn visie ten aanzien van de landbouwsituatie op Curaçao.

Onafhankelijk van natuur

"Blijvende professionele landbouw kan alleen ontwikkeld worden als er blijvende mogelijkheden hiertoe zijn. Onder de natuurlijke omstandigheden is dit op Curaçao, gezien de ervaringen, onvoldoende het geval. Men zal zich daarom onafhankelijk van de natuur moeten opstellen middels moderne technieken. De belangrijkste basis is de continue aanvoer van voldoende goed water. De eerste aanzet in

...tomaten doen het erg goed en vragen niet veel verzorging...

...met veel zorg is het mogelijk bloemkool te kweken...

de richting van een blijvende landbouw was de aanleg van dammen waardoor de invloed van de regenperiode kon worden verlengd. De tweede poging was het plaatsen van windmolens waardoor in regenrijke jaren de droge periode van het jaar kon worden overbrugd. De derde aanzet om een werkeli k continue landbouw te creëren door ook droogteperioden van meerdere jaren te overbruggen, zal gezocht moeten worden in het gebruik van gezuiverd rioolwater of middels ontzilting van water".

Maar mensen beweren dat er vroeger volop landbouw werd bedreven en dat het ook meer regende.

"Vanaf de komst van de Spanjaarden op Curaçao is veel aandacht besteed aan de landbouw. Steeds is geprobeerd allerlei culturen in te voeren, dit met wisselend resultaat. Goede jaren met goede resultaten, wisselden elkaar af met slechte jaren met minder resultaten. De zogenaamde plantages waren in werkelijkheid voornamelijk zelfvoorzienings- bedrijven, waarvan de eigenaren ofwel een plantage als statussymbool bezaten, ofwel een bedrijf exploiteerden dat in slechte jaren vaak op de rand van faillisement balanceerde.

De eerste die landbouw probeerde te introduceren was Ampues, **die in 1526 van de Koning van Spanje de eilanden Aruba,** Bonaire en CuraÇao onder bescherming kreeg. De tuinen van Hato en St Joris bestonden reeds in deze Spaanse tijd. Winstgevend was de exploitatie echter niet. Vanaf de komst van de Hollanders werd weer serieus getracht een agrarisch gebied open te leggen. Dit was in 1634. Maar al spoedig werden de landbouwplannen opzij gezet, omdat de dalen wel prachtig uitziende schone en vette grond hadden, maar deze te lemig en vasthoudend was. In 1651 kwamen weer tien personen uit Nederland om de grond te bewerken, maar reeds in 1654 gaven ze de moed op. In 1659 kwamen onder Isaac da Costa 70 joden naar Curaçao om Landbouw te bedrijven. Zij legden de plantages De Hoop, Habaai, Blenheim en Marchena aan. Maar ook zij lieten de landbouw voor wat het was en zochten hun bestaan in de handel.

Ondanks alle tegenslagen bleef men veel aandacht aan de landbouw besteden. Veel plantages en tuinen werden aangelegd in de 17e eeuw. In de 18e daarintegen, werd door de overheid weinig aandacht besteed aan de landbouw.

Het wisselen van de resultaten van en belangstelling voor de landbouw zal gezocht moeten worden in de wisselende omstandigheden. Vooral de regenval lijkt vanaf de tijd van de in bezitneming van Curaçao weinig stabiel geweest te zijn. Lange perioden van droogte wisselden af met intense regenbuien. Deze perioden van regen roepen later vaak herinneringen op van een vroeger veel groener Curaçao, waardoor er talrijke beweringen zijn ontstaan, volgens welke het vroeger meer regende. Droogteperioden kwamen echter regelmatig voor. In de periode 1830 tot en met 1982, waarin met uitzonderingen van 11 jaar de regenval werd gemeten, werd geconstateerd: twee droogte- peroden van vijf jaar, zeven droogte- perioden van vier jaar, elf droogte- perioden van drie jaar, drie droogteperioden van twee jaar en elf droogte- perioden van een jaar- .Toch worden de beweringen dat er vroeger meer regen viel, graag geloofd en ook nu nog "

Curaçaoënaar landbouwminded

"Hoewel in de literatuur de mening naar voren komt dat de Curaçaoënaar niet landbouwminded is, blijkt uit de praktijk en uit een serieus onderzoek in deze richting, dat hij juist zeer veel belangstelling heeft voor de landbouw maar deze meer ziet als en hobby of vrijetijdsbesteding. Als op Curaçao wordt gesproken over landbouw, dan wordt er meestal volkstuinbouw mee bedoeld. Vaak wordt er op primitive wijze wat zaad in de grond gelegd en gewacht op regen. Op enkele plaatsen wordt sorgum (kleine maïs) verbouwd en het stro gebruikt als geitenvoer. De grond wordt gezien als droog, maar vruchtbaar. Het beschikken over een put kan dan ook volgens velen alle problemen oplossen. De investeringen als het aanschaffen van een windmolen en het bouwen van een waterbak worden gezien als kosten voor de hobby. Het werk is een werk, naast je betaalde job. De opbrengsten worden gezien als pure winst. Arbeid is immers gratis. De produkten worden zelf verbruikt.

In de professionele landbouw vraagt men een heel andere opstelling. Te vaak wordt landbouwer gezien als een vak zoals andere beroepen. Landbouwer zijn, is echter meer. Het is een levenspatroon. Voor een professionele landbouwer als beroep en als levenspatroon, is op Curaçao weinig referentiekader aanwezig. Daardoor wordt steeds weer de hobbylandbouw, waarin de kosten worden gezien als kosten voor de hobby en de produkten als pure winst, als **voorbeeld** genomen. **De professi**onele landbouwer moet echter zijn hele inkomen uit de landbouw verwerven en alle te maken kosten als vermindering op zijn inkomen aanmerken. Ook afschrijvingen op investeringen en rente op leningen, dienen als vermindering op de bedrijfswinsten te worden gezien.

Hoewel dit laatste de basis is voor een goede bedrijfsvoering, wordt dit in de landbouw ter plaatse niet altijd als een praktisch bedrijfsgegeven gehanteerd, maar meer als een theoretische benadering. De benadering van de landbouw vanuit bedrijfseconomische gegevens, dwingt de landbouw zich te beperken tot economisch teeltbare gewassen en deze zo efficiënt mogelijk te telen. Daar veel natuurlijke omstandigheden ongunstiger zijn dan in de omringende landen, terwijl de lonen hoger liggen, is het aantal commercieel te telen gewassen beperkt. Hiertoe behoren zoutresistente gewassen, als watermeloen, meloen, spinazie, warmoes en okra. De kwantiteit van het grondwater blijkt te beperkt voor een belangrijke uitbreiding van de landbouw op basis van irrigatie met grondwater.

Mogelijkheden tot verbetering

Uit het voorgaande kan worden afgeleid dat de ontwikkeling van een werkelijk blijvende, professionele landbouw, afhankelijk is van een continue aanvoer van voldoende goed water. Uit de successen van nu en uit het verleden tijdens regenrijke jaren, valt af te leiden dat met goed water landbouw niet alleen technisch, maar ook economisch mogelijk is. Met de natuurlijke hulpbronnen zal, behoudens enkele plaatsen op het eiland, het succes zeer wisselend blijven en onvoldoende continuïteit geven om een blijvende boerenstand te vormen. In vele delen van de wereld, waar nu belangrijke hoeveelheden voedsel worden geproduceerd, zijn de natuurlijke omstandigheden evenmin gunstig, maar heeft men zich met behulp van moderne technieken onafhankelijker van de natuur opgesteld. Ook op Curaçao kan men zich wat betreft aanvoer van water onafhankelijker van de natuur opstellen. Zo kan gebruik gemaakt worden van gezuiverd rioolwater. Het nadeel hiervan is dat volgens de normen van de wereld- gezondheids- organisatie niet alle gewassen hiermee geïrrigeerd mogen worden. Het gebruik van gezuiverd rioolwater is niet toegestaan voor op de grond liggende gewassen en voor bladgroenten.

Een andere methode is het irrigeren met ontzilt water. De ontzilting wordt dan verzorgd door een omgekeerde osmoseïnstallatie. Een nadeel van deze methode is dat het water duur wordt, maar het voordeel is dat alle gewassen hiermee geïrrigeerd mogen worden. Als gebruik wordt gemaakt van hogere technieken en daarmee gepaard gaande hoge investeringen, zullen de daaraan verbonden kosten ver terug moeten worden gewonnen. Dat kan alleen met teelten die veel opbrengst per vierkante meter geven. De zógenaamde intensieve teelten. Dit zijn vooral de groentegewassen. Daar groenten het meest smakelijk en gezond zijn als ze vers worden gegeten, moeten ingevoerde groenten snel en gekoeld worden vervoerd en dat vaak over lange afstanden. Dit snelle en gekoelde vervoer over grote afstanden is een kostbare zaak, wat maakt dat ingevoerde verse groenten erg duur zijn. Juist daardoor zijn er mogelijkheden om voor de prijs van ingevoerde groenten een aantal soorten verse Curaçaose groenten te telen.

Soltuna houdt het volgend jaar op te bestaan. Het project wordt dan over-gedragen aan het Eilandgebied Curaçao. Zal dit sluiting betekenen of lege akkers zoals bij LVV.

Landbouw, Veeteelt en Visserij

We spreken met Ehrencron in zijn kantoor op het terrein van de LVV. De eerste indruk die het gebied geeft, bezorgt je poëtische gevoelens. Deze houden echter op als het oog de akkers bereikt waarop niets staat. Ehrencon zegt hierover het volgende: " Het is niet de doelstelling van LVV om gewassen te verbouwen". Maar is dit niet zoiets als een schilder die pretendeert alles van verf af te weten en het verven alom promoveert, maar zijn eigen huis niet eens van een dun laagje verf voorziet.

Ehrencron gaat verder. "De doelstelling van LVV is het promoveren van landbouw, veeteelt en visteelt, met de bedoeling je minder afhankelijk te maken van het buitenland. Je spaart hierdoor meer deviezen en creeërt werk. LVV verleent diensten zoals verhuur van landbouwmachines waarmee de grond geploegd kan worden, verkoopt zaden, test verschillende variëteiten, organiseert cursussen waarin aan bod komen de voorbereiding van de grond en de irrigatie, laboratorium- onderzoek van water en voeding van dieren. Verder worden de boeren een keer per maand bezocht en krijgen voorlichting en begeleiding. Er zijn nog meer dienstverlenende aspecten, maar die zijn gericht op veeteelt en visteelt. De Dienst LVV is ondergebracht bij Economische Zaken. Dit is in verband met de produktie mogelijkheden en de importbeperkingen.

De boeren die LVV adviseert vormen een kleine groep, die tussen de 20 à 30 ha grond bezitten. De groep is klein, het getal niet precies bekend, omdat de boeren een individuële instelling hebben. Ze doen alles op hun eigen "houtje", waardoor je ook steeds met explosieve overschotten zit. De boer kan van overheidswege uit, niets opgelegd worden." Dus de boer "hij zaait maar voort", als het hier nu maar bij bleef, maar hij "spuit" ook voort. Met allerhande pesticiden, waarvan hij in de meeste gevallen niet eens de naam en het gevaar kent voor mens en milieu, probeert hij ziektes uit de gewassen te weren. Naar onze bescheiden mening wordt het hoog tijd dat al die ING-ers en IR- ers die bij LVV zitten hierin eens verandering gaan brengen.

"Maar er is geen wetgeving ten aan zien van pesticide, wel zijn er plannen in die richting. Ook zijn er andere plannen in de maak. Zo is er het plan Piscadera. Hier zal een zuiveringsinstallatie gezet worden, die water zal pompen naar het gebied waar de UNA ligt. Hier zijn door de overheid gronden bestemd voor landbouw. Tot op heden zit er weinig vaart in het project, omdat verschillende Diensten hiermee gemoeid zijn, waardoor een vlotte vooruitgang bijna ondenkbaar is. En die samenwerking is onontbeerlijk, want problemen moeten gezamelijk opgelost worden en niet één vooréén bekeken en aangepakt worden".

Het is duidelijk dat hier de overheid dus ook LVV een grote rol in moet spelen, willen we ooit kunnen komen tot een redelijk bestaan in één van de meest belangrijke en primaire beroepen ter wereld.

Wat niet is kan komen

Dit zijn de woorden van George Juliana, hoofd van de Unidad di Alimentu i Nutricion. De Unidad is ondergebracht bij de GGD. Juliana is gezondheidsdeskundige en van hieruit dus nauw betrokken met alles wat te maken heeft met de gezonde mens en dus ook met voeding. Hij kent de historische problemen van onze landbouw, maar laat zich hierdoor niet terug schrikken. "Wat niet is of was, kan altijd komen". Voor hem is het niet belangrijk in hoeverre landbouw economisch sterk is, voor hem is landbouw belangrijk op kleine schaal. "Op kleine schaal is het mogelijk landbouw te bedrijven en hiervoor moet je de technieken aanpassen. Het moet de mensen gemakkelijk gemaakt worden, waardoor eenieder zich kan voorzien van verse groenten. Dit moet door de overheid gestimuleerd worden, evenals de voorlichting van gezonde voeding. Naast de huisteelt pleit hij ook voor kleine tuinbouwbedrijven. Hierdoor heb je verse gezonde groenten en er wordt er ook nog iets gedaan aan de werkeloosheids- bestrijding."

"Vanaf 1978 is er een nieuwe trend gaande. Mensen zijn zich in de loop der jaren bewust geworden van hun ongezonde manier van leven. Door onder andere de WHO en de Unicef wordt hieraan de aandacht gegeven, door programma's op te zetten voor de "rehabilitatie" van de mens. Een van die programma's is het "primaire health care institute". In vele landen zijn deze instituten al gerealiseerd. Op non- profit basis worden mensen weerbaar gemaakt. Voeding is hier een primair onderdeel van.

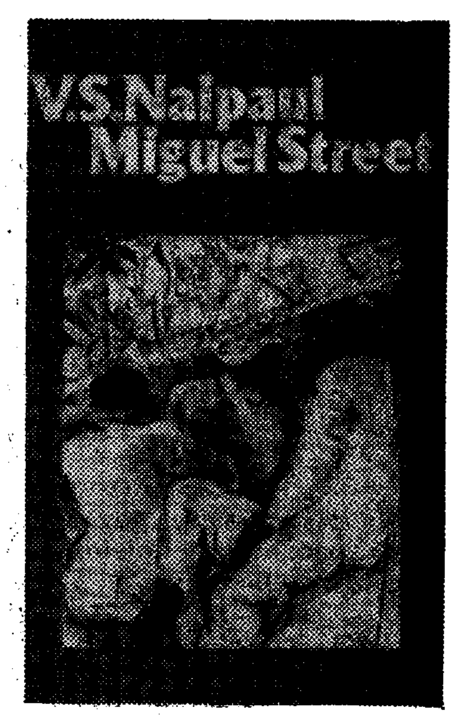
Als men praat over een geestelijk gezond klimaat, dan is dat voor veel mensen niet tastbaar. Je moet dus beginnen met iets wat wel tastbaar is en dat is het scheppen van een lichamelijk gezond klimaat. Er is veel discussie gaande over " hoe houd je mensen gezond" binnen GGD, ziekenhuis, politiek en LVV. Juliana ziet het allemaal met groot optimisme tegemoet, want per slot van rekening wil iedereen gezond zijn en lang leven."

Door: Marlys Douglas-Claassen

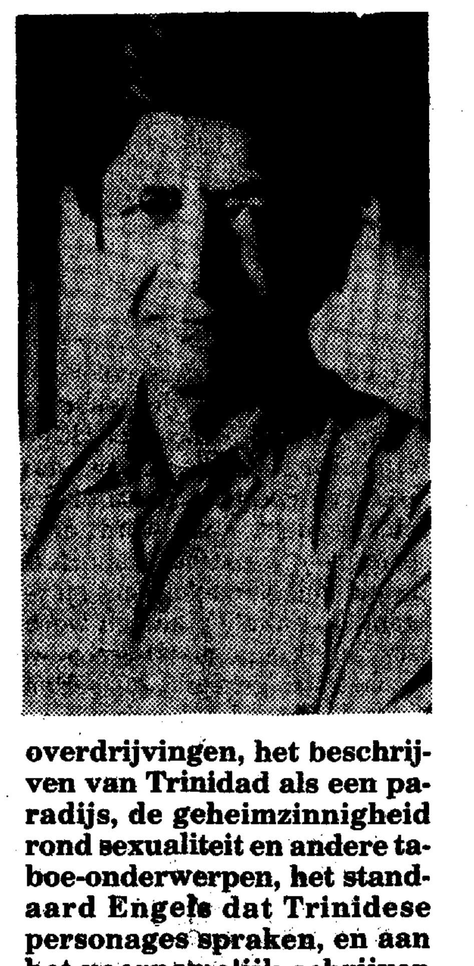

Het Caribische gebied:

Falen, idioten, corruptie en stom geluk

Bij het uitkomen van het nieuwe literaire tijdschrift "THE BEACON" in Trinidad in 1931, schreef de redactie een 'Short Story Competition' uit. Het merendeel van de inzendingen was in de ogen van de redactie weerzinwekkend. In een redactioneel commentaar (jrg. I, nr. 10) worden de inzenders en hun verhalenschrijverij een halt toegeroepen. Er moest nu maar eens een eind komen aan de grove

overdrijvingen, het beschrijven van Trinidad als een paradijs, de geheimzinnigheid rond sexualiteit en andere taboe-onderwerpen, het standaard Engels dat Trinidese personages spraken, en aan het voornamelijk schrijven over "creatures from other planets, American gangsters and English Members of Parliaments". De stellingname was duidelijk, de redactie wenste slechts verhalen op te nemen waarin West Indische personages, achtergronden, taalgebruik, problemen en situaties centraal stonden. Verder moesten de auteurs het leven in al haar facetten en vooral zo als het werkelijk was.

De literaire idealen van de Beacon-groep zouden zeer invloedrijk worden en resulteren in een sub-genre van de Engelstalige Caraïbische romans, de zgn. "barrack-yard novels". Deze romans (en verhalen) hebben een aantal gemeenschappelijke kenmerken. Steeds wordt het leven van de lagere sociale klassen in stedelijke gebieden beschreven, in het bijzonder de wederwaardigheid van de 'barrack-yard' bewoners - waarvan niets onbeschreven blijft.

Dikwijls slagen de auteurs erin een goede balans te vinden tussen het beschrijven van zeer serieuze en meer lachwekkende gebeurtenissen en situaties. Het taalgebruik van de personages is zo veel mogelijk in overeenstemming met de lokale variant van het Engels. Verder stellen de betreffende romans steeds individuele pogingen te ontsnappen aan de vrij slechte situatie waarin de personages zich bevinden min of meer centraal.

Het mislukken van dergelijke (individuele) pogingen is een terugkerend element, de verschillen ontstaan in de aangevoerde redenen voor deze mislukkingen van personages om verbetering te brengen in de bestaande situatie.

Meerdere verhalen uit "The Beacon" behoren tot dit genre, en in diezelfde jaren dertig schreef C.L.R. James zijn 'barrack-yard novel' "Minty Alley" en Ralph de Boissière "Crown Jewel". Na de tweede Wereld Oorlog bouwen meerdere schrijvers verder op de idealen van de Beacon-groep en geven in hun fictionele teksten hun visie op de mogelijkheden en beperking van veranderingen, Roger Mais in **"Brother Man"** (1954) en **"The Hills were Joyful Together"** (1953), Orlando Patterson in **"The Children of Sisyphus"** (1964), Roy Heath in **"A Man Come Home"** (1974) en Earl Lovelace in dit genre is Clyde Knights **"We Shall Not Die"** (1983). **In deze rij hoort ook de eerste roman die V.S. Naipaul schreef thuis, "Miguel Street"** gepubliceerd in 1959 ná **"The Mystic Masseur" 1957) en "The Suffrage of Elvira"** (1958).

Kort geleden verscheen voor het eerst een Nederlandse vertaling van **"Miguel Street"**, een goede aanleiding om Haipauls roman eens nader te bekijken.

In "MIGUEL STREET" tekent Naipaul door de ogen van een nog jonge verteller- een jongen - de bewoners van een gewone straat ergens in Port-of-Spain in hun doen en laten. [illegible] paul duidelijk over naar het beschrijven van grappige situaties waarin personages verzeild raken en vooral naar het op ironische wijze beschrijven van serieus bedoelde handelingen. Aan meer dan een dozijn personages wordt een apart hoofdstuk besteed. Vrijwel steeds komt een nieuw personage op aan het eind van het hoofdstuk gewijd aan een ander. Zo ontstaat een aaneenrijging van 'losse' verhalen. Verhalen met als gemeenschappelijke elementen de verteller, de straat en wat belangrijker is, de individuele pogingen van de personages om op de een of andere wijze te ontsnappen aan het leven in "Miguel Street", het mislukken in die poging en de desillusie die dit met zich meebrengt.

We maken kennis met Bogart wiens eigenlijke naam niemand kent, die zich de naam van de hoofdpersoon uit de film "Cassablanca" aanmeet (laat aanmeten) en uiteindelijk ook de nodige Amerikaanse allures. Achter Bogarts Amerikaanse stijl blijkt echter niets anders schuil te gaan dan een wetsovertreder: een bigamist, hij is met twee vrouwen getrouwd. De politie grijpt hem in zijn kraag en aan zijn dromen komt abrupt een einde. Ook Popo "die zichzelf timmerman noemde", streeft naar meer. Zijn artistieke aspiraties houden hem al jaren bezig, zijn ideaal is ooit 'het Ding Zonder Naam' te construeren. Popo krijgt ook de binnenkant van de gevangenis te zien als blijkt dat hij het nodige aan meubilair bij elkaar heeft gestolen. Zijn illusie gebroken, trekt hij zich uiteindelijk terug als gewone timmerman. George gaat het nog slechter af. Zijn poging zich te verrijken door een bordeel voor de aanwezige Amerikaanse soldaten op te zetten, laat hem zo arm achter dat 'de straat' geld bij elkaar moet brengen om hem te kunnen begraven. De ambities van zijn zoon Elias zijn respectabeler: hij wil arts worden. De bijlessen, de vele uren studie noch de aanmoedigingen helpen Elias aan de noodzakelijke beurs. Hij weet ten slotte toch nog vuilnisman te worden. Man-man zoekt het ook hoger op, in goddelijke sferen. Trinidad zou behoefte hebben aan een nieuwe Messias, Man-man voelt zich geroepen hieraan gehoor te geven door zich te laten kruisigen. Eenmaal aan het kruis en bereid zich bovendien te laten stenigen, weten de omstanders - in de ogen van Man-man wel te verstaan - zich niet aan de regels van het spel te houden. "De politie nam Man-man mee. De autoriteiten hielden hem vast ter observatie. En toen voorgoed."

De reeks portretten van falende idealisten is bijna driemaal zo lang, echter nooit eentonig door de grote varieteit in grote(ske) idealen en door de afstandelijke, ironische toon van vertellen. De teleurstellende onveranderbaarheid van de situatie - de tragiek voor alle bewoners van "Miguel Street" ... Op één na! - is overgoten met een brede glimlach, de enige manier om zich staande te houden (en zelfs dan niet altijd). De enige die uit "Miguel Street" ontsnapt is de verteller, aan het eind van de roman een vrijgevochten jonge volwassen man met in feite geen optimistischer toekomstperspectief dan dat van zijn mede-straatbewoners. Dat de verteller nu nèt een moeder treft die na jaren sparen een aardige bedrag bij elkaar heeft, is het geluk dat nodig is; dat met dit aardige bedrag een 'bevriende' regeringsfunctionaris kan worden omgekocht, is de corruptie die nodig is om aan een beurs voor studie in het buitenland te komen. Dat de verteller aan "Miguel Street" weet te ontsnappen heeft hij [illegible] niet aan zijn eigen inzet, doorzettingsvermogen, intelligentie of iets van dien aard, te danken. Op subtiele wijze wordt in de laatste zin van de roman kenbaar gemaakt dat de verteller zich hier ook van bewust is. "Ik liet ze allemaal achter en liep energiek naar het vliegtuig, zonder om te kijken; ik keek alleen maar naar de schaduw voor me uit, een dansende dwerg op het asfalt."

Het beeld van de 'dansende dwerg op het asfalt' completeert het beeld dat Naipaul van Trinidad (in feite van de Caraïbische regio) en zijn bewoners schetst: falen, idiote idealen, corruptie en stom geluk. Naipaul zou dit in de vele romans en artikelen die op **"Miguel Street"** volgden in allerlei toonaarden herhalen.

De Nederlandse vertaling van "MIGUEL STREET" laat zich, op één uitzondering na, probleemloos lezen in plaats van originele Engelse tekst. Het enige dat men in de Nederlandse vertaling zal moeten missen in de lokale variant van het Engels die de personages gebruiken, hiervoor is geen Nederlands equivalent terug te vinden in het boek.

Eenmaal onder de indruk van de portretten van Bogart, Popo, George, Elias, Man-man en anderen - en al dan niet geïrriteerd door Naipauls visie - is Naipauls **"Proloog voor een autobiografie"** (onlangs verschenen, en besproken in de **Napa** van 19 april 1984) een interessante aanvulling op **"Miguel Street"**. Naipaul verhaalt in zijn 'proloog' over het ontstaan van de hier besproken roman, over de bedoelde en onbedoelde vermenging van 'waarheid' en bedenksel', en over zijn eigen roeping, het schrijven.

Aart G. Broek

V.S. Naipaul, "Miguel Street" Amsterdam. Uitgeverij De Arbeiderspers, 1984. ISBN 90 295 32211, 181 blz. Naipauls "Proloog voor een autobiografie" verscheen eerder dit jaar eveneens bij De Arbeiderspers.

Rijmelarijen over ongerijmdheden

Uitgeverij Ordeman in Rotterdam publiceerde onlangs een bundeltje poëzie onder de lange titel SURINAME IS SWITI SRANANG NIET MEER; 26 hekeldichten over de Surinaamse revolutie, geschreven door Denise de Hart. Wie is deze onbekende dichteres die in geen enkel literair overzicht voorkomt, maar van wie niemand minder dan André Haakmat in een 'ter inleiding' op de uitgave zegt dat ze "de meest markante persoonlijkheid uit de Surinaamse politiek van de afgelopen tien jaren" is?

In een uitvoerig 'nawoord' geeft de Nederlandse journalist Rudie Kagie antwoord op deze vraag. "De poëtica combineerde de exploitatie van bedrijfskantines en een schoonmaakfirma destijds met de solo- redactie van het door haar uitgegeven weekblad 'Ons Suriname'. Wekelijks stortte zij kolommen vol ironische venijn uit over vriendjespolitiek, de arrogantie en de corruptie die de leiding van het land brandmerkte".

Ook in andere dan haar eigen blad publiceerde de nu 70-jarige Denise de Hart aanvankelijk haar kritische gedichten; [illegible] wind actiever werden, durfden deze het werk niet meer te plaatsen.

Na 25 februari 1980 kreeg mevr. De Hart aanvankelijk als sympathisante van de militaire coup een functie als ombudsvrouw in de Memre Boekoe kazerne. Al gauw ontstond er bij haar al de teleurstelling over de richting waarin de 'revolutie' zich bewoog, die ze uitte in haar kritische gedichten.

In 1981 verscheen haar bundel REVOLUTIE OF DODE DOKS (= eend); daarna volgde nog een tweede bundel waarin de dichteres haar kritiek versterkte. Augustus 1981 nam ze ontslag als 'Kabinetschef van het particuliere secretariaat van bevelhebber Bouterse' en vertrok 'ontgoocheld' naar Nederland, maar mei 1982 keerde ze terug om de leiding van het C.I.S. (Centraal Inkoopbureau Suriname), waar een complete chaos heerste, op zich te nemen. Maar ze verloor het gevecht met de bureaucratie aldaar. Na vier maanden werd ze op grond van een aanklacht verhoord en vastgehouden door de politie; ze ging daar direct in hongerstaking. Op 20 november 1982 reisde ze opnieuw naar Nederland, nu voor goed? Tot zover Rudie Kagie's nawoord.

Het is helaas niet zodat zo'n boeiende persoonlijkheid als Denise de Hart automatisch daardoor kwaliteitspoëzie produceert. Het tegendeel is het geval en Rudie Kagie's karakteristiek 'rijmelarijen' is volkomen terecht.

In de vorm schieten deze gedichten op alle manieren te kort; ze verraden een rijmdwang en stuntelige techniek die ze nog niet eens tot goede gelegenheidsgedichten maken.

Nu is hekelpoëzie er in de eeste plaats natuurlijk ook niet op uit om 'mooie' poëzie te zijn, maar aanklacht tegen misstanden. Maar waar de techniek zo te kort schiet functioneert de hekeling niet meer.

Wie deze 'poëzie' (proza op rijm) wil lezen, zal het uitsluitend om de inhoud, de kritiek op het Bouterse- regiem moeten doen, om kennis te maken met een karaktervast iemand die in haar eentje ten strijde durft te trekken tegen een compleet militair systeem.

Reeds in 1980 ziet De Hart dat het revolutionair proces stagneert; maar ze levert ook kritiek op Nederlandse bemoeizucht en verdedigen van de 'oude orde'. In oktober schrijft ze over de vervreemding tussen de gewone militair, de leiders en het volk; daarna klaagt ze over hoge prijzen, dure ministeriële reizen en onnutte prestige- projecten.

"Er heerst weer de oude apatische sfeer
want de revolutie boeit 't volk niet meer
en als wij niet spoedig het roer omgooien
zal de Nieuwe Republiek het beslist niet rooien".

Denise de Hart schrijft daarna over haar vertrek naar Nederland, vanwaaruit ze de Surinaamse zaken kritisch blijft volgen, haar terugkeer naar Suriname, en de snelle teleurstelling over de ontwikkelingen daarna, die tot het nieuwe afscheid leiden.

In Nederland blijft ze haar kritische rijmen schrijven, zoals het 'in memoriam' voor de slachtoffers van de 8 december moorden. Zij eindigt de bundel met 'Op het slappe koord' (januari 1984) waarvan ik de eerste en laatste verzen citeer:

"Het voorafgaand gerijmel speelt in het verleden
maar er zijn ook voorvallen in het heden
die ik onder de loep zou willen leggen
om er dan mijn mening over te zeggen
(...) [illegible]
wordt de democratie [illegible]
rechtsstaat niet hersteld
zijn van elke dictator de dagen geteld
Ziet Bouterse de tekenen aan de wand
dan is er misschien nog hoop voor ons land".

WIM RUTGERS

Denise de Hart: Suriname is Switi Sranang niet meer; 26 hekeldichten over de Surinaamse revolutie.
Met een Voorwoord van André Haakmat en een Nawoord van Rudie Kagie.
Uitgeverij Ordeman — Rotterdam; Postbus 28507, 3003 JA.

"Een familiedrama" en "De oorveeg"

Twee maal Brakman

ONLANGS SCHREEF IK — in deze kolommen dat er vreemde dingen gebeuren in het oosten van Nederland. Dit naar aanleiding van Willem Brakmans novelle "De reis van de douanier naar Bentheim". In zijn nieuwe roman "De oorveeg" wordt deze lijn voortgezet: wederom speelt het verhaal zich af in het oosten, ditmaal niet in de Achterhoek maar in Twente; wederom gebeuren er vreemde dingen, vooral op het einde van het boek als de hoofdpersoon op gezag van de Paus wordt onthoofd. Het boek begint niet met de lotgevallen van de hoofdpersoon, een bedrijfsarts van middelbare leeftijd, Loog, maar met die van de verteller, de heer Vliegen, directeur van een uitvaartbedrijf. Met zijn firma houdt hij zich niet zozeer bezig maar wel met alles wat de bedrijfsarts overkomt en kan overkomen, want dat is een merkwaardig gebeuren: gaandeweg krijgt de lezer de indruk dat Vliegen over zoveel macht beschikt dat Loog moet handelen zoals hij, Vliegen, wil. Zoals de duivel dat regelde in "De reis van de douanier naar Bentheim". Hij voorziet gebeurtenissen, arrangeert ze en correspondeert hierover uitgebreid met de heer Quaadvliege, advocaat en procureur. Dat in die naam ook de eigenschap van vogels voorkomt zal wel geen toeval zijn, evenmin als de warme belangstelling van Vliegen voor duiven. Ook een vorm van religieuze symboliek lijkt me mogelijk. Vliegen als de duivel, Quaadvliege als de advocaat van de duivel, de duif als de heilige Geest. En dat dan de Paus op 't einde optreedt, plus twee inquisitieachtige paters, hoeft geen bevreemding meer te wekken. Maar, hoe U, lezer, het verhaal wenst te lezen is uiteraard

Uw zaak. Terug naar het verhaal: Loog is geen fanatieke bedrijfsarts, hij kijkt graag naar enkele aantrekkelijke werkmeesters en heeft een bloedhekel aan zijn directeur de heer Kaloenke. Helaas, ook zijn baas zit achter de lieve Josientje aan. Na een bedrijfsuitstapje naar Harderwijk volgt het onvermijdelijke: Kaloenke geeft Loog een draai om zijn oren, de oorveeg. Vanaf dit moment is er voor Loog, al dan niet gedwarsboomd door de verteller Vliegen, maar één doel in zijn leven: Kaloenke vernietigen. Hij laat diens vrouw een heup breken, vernedert het echtpaar tijdens een avondje bij hem thuis en heeft tenslotte nog meer één oplossing: een brief aan de paus. Uit eindelijk draait alles om: de laatste bladzijden lijken zich in de middeleeuwen af te spelen, Paus en Kaloenke twee handen op één buik en het hoofd van Loog valt onder het zwaard van de beul. Ook hier weer een overeenkomst met "De reis van de douanier": deze eindigde immers ook in een middeleeuwse sfeer, de heksensabbath in het vestingstadje Bentheim. Al met al een wonderlijk verhaal waarin het soms moeilijk is droom en werkelijkheid uit elkaar te halen. De stijl is wederom typisch Brakmanniaans met flonkerende beeldspraak en onverwachte formuleringen.

Zeer recent verscheen van deze P.C. Hooft-prijswinnaar 1981 de verhalenbundel "Een familiedrama" waarvan ik een verhaal al kende uit de kersteditie van NCR-Handelsblad. Het boek bevat vijf verhalen: "De gegoeden", "Het evangelie naar Chabot", "Rendez-vous in de dierentuin", "Het Mariabeeld" en "Artorius". In alle verhalen gaat het om een familiedrama, soms zeer duidelijk, soms zeer verholen als in het verhaal" De gegoeden", waarin een oudere man wraak probeert te nemen op een jeugdvriend en diens gezin omdat, lang geleden, de gegoede familie van de vriend een vrouwelijk familielid, op wie de man verliefd was, neerbuigend behandelde. In "Het evangelie naar Chabot" worden God de Vader en Christus geschetst in een twintigste-eeuwse wereld die door de expressionistische schilder Hendrik Chabot gemaakt zou kunnen zijn. De verhaalfiguren hebben het uiterlijk van de figuren bij Chabot. Brakman noemt dat een chabothoofd: "dat kleine puntschedeltje, de dicht bij elkaar staande oogjes, hun neus groot als een suikerbiet en het grofgravende mondwerk". Geen Maria en Martha ditmaal, maar Maria en Anna, een ontmoeting die voor Anna een familiedramaatje wordt. In "Rendez-vous in de dierentuin "blijkt de leraar De Haas les te geven op een school waar allerlei Katholieken heiligen zijn ondergebracht, een hele familie. Tijdens een wandeling komt hij in een bejaardenhuis terecht: de verzamelde oudjes zijn de voormalige Griekse en Romeinse goden en godinnen, krakkemikkige brekebeentjes, Zeus in een rolstoel. Maar toch is er één uitzondering: Juno (Hera) is nog steeds beeldschoon, alleen een beetje dikker dan op de klassieke afbeeldingen.

De rollen worden omgedraaid: de vroeger zo overspelige Zeus krijgt nu de horens opgezet: de leraar begint een verhouding met Juno. De wraak dondert en bliksemt Zeus de school met de heiligen in elkaar. In "Het Mariabeeld staat de relatie moeder-zon centraal en "Artorius" is een van de vele varianten die er bestaan op de geboorte van de legendarische Koning Arthur der Britten. Een uitstekend verhaal.

De twee boeken van Brakman vergelijkend geef ik uiteindelijk de voorkeur aan de verhalenbundel omdat daarin duidelijker droom en werkelijkheid gescheiden zijn dan in„ De Oorveeg", waardoor de lezer niet zo in verwarring raakt of kan raken. Ondanks dit (kleine) bezwaar: twee voortreffelijke boeken. Wat mij betreft krijgt Brakman weer de P.C. Hooftprijs.

Hans H. van Straten

Willem Brakman. De oorveeg. Querido. Amsterdam, 1984. ISBN 90214 90214 5370 3.
Willem Brakman. Een familiedrama. Querido. Amsterdam, 1984. ISBN 90214 5369 .

Door:
drs CAREL DE HASETH

Nieuwe roman van Wolkers:

Gifsla, een zielig mens

Romanfiguren zijn net mensen: je kunt ze voor het gemak ook in categorieën van persoonlijke voorkeur stoppen. Zoals je allerlei soorten mensen hebt van zeer aangename tot uiterst onaangename, zo heb je ook romanfiguren die op de lezer soortgelijke effecten hebben. Figuren om van te houden zijn er genoeg, iedereen kent ze in zijn of haar favoriete boeken. Misselijke personages genoeg in andere verhalen en romans, ook allemaal bekend. En zo heeft ieder zijn voorkeuren.

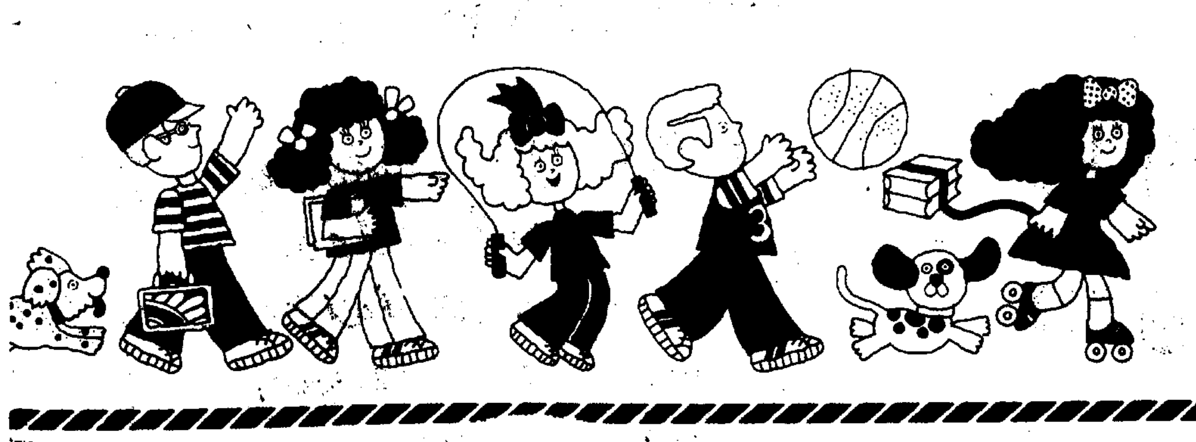
Nu ben ik in Jan Wolkers' nieuwste roman "Gifsla" een figuur tegengekomen die mij onsympathiek is en die ik tegelijkertijd zielig vind. Het zielige overheerst uiteindelijk. Het gaat hier om de hoofdpersoon Robert Dilling, een man van rond de zestig jaar, schrijver van thrillerachtige romans met sex, die goed verkopen. Hij woont helemaal alleen op het Waddeneiland Texel in een groot huis, is gescheiden en zijn dochter Nancy studeert kunstgeschiedenis in Amsterdam. Dilling is bezig met zijn zoveelste boek, "Gifsla", en hij lijkt erg veel op Wolkers zelf, die ook op Texel woont, ook geobsedeerd wordt door dode dieren (op de achterflap een foto van de auteur met een dode haas) en ook een boek in voorbereiding heeft dat "De zetpil van de dood" heet, net als Dilling. Verder gaat de vergelijking niet, vermoed ik.

Dilling moet in verband met hartklachten afvallen en mag niet drinken. Een ramp voor hem: als 't hem te machtig wordt propt hij zijn mond vol met zoetigheid, tot overgevens toe, en spoelt alles weg met losse slokken whisky. Zo gaat dat alle dagen. Zijn ouder-worden kan hij niet verdragen, reden waarom hij een verhouding heeft met Jeanne, de blonde cassière van de plaatselijke supermarkt die het maar allemachtig spannend vindt: heuse verkering met een beroemde schrijver. Eerder overheerst bij hun de vader-dochter- relatie dan die van minnaar- minnares, misschien wel ter compensatie van de echte relatie tussen Robert en Nancy, die voortdurend onder spanning staat. Nancy heeft een hekel aan het gespeelde jongenachtige van haar vader, vindt zijn grappen vaak niet leuk en ergert zich aan de vele erotiek in vaders werk.

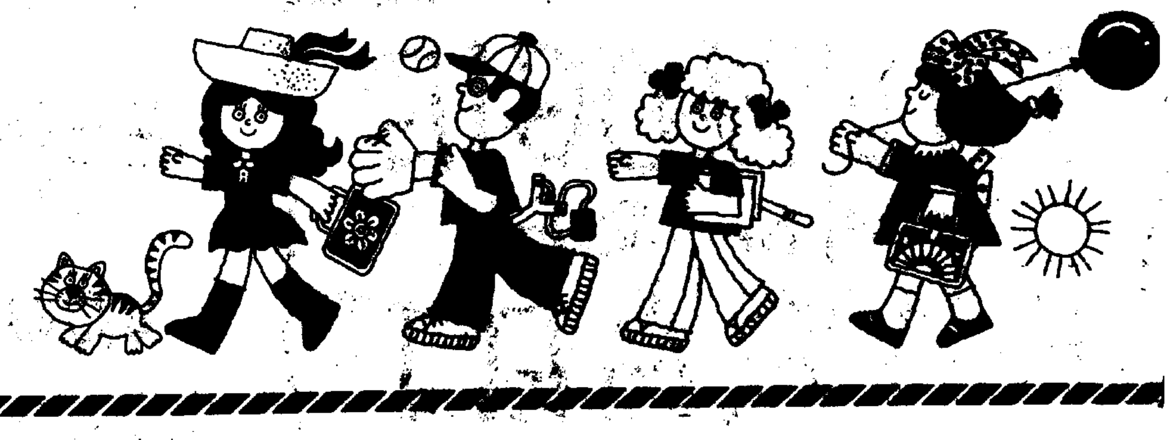
Het verhaal zelf speelt zich af in een periode van vier dagen: 29 dec. tot en met 1 jan. In het ondergesneeuwde huis wacht Robert, etend, drinkend en vrijend met Jeanne, op zijn dochter voor Oud en Nieuw. Dan dreigt er een kink in de kabel te komen: Nancy wil niet, want haar intieme relatie met haar vriendin Ellen vertoonde een daverende ontploffing die wel eens het einde van hun verhouding zou kunnen zijn. Gelukkig worden de scherven gelijmd en gaan Ellen en Nancy toch naar Texel waar zij kennis maken met Jeanne, vaders vriendin, die zij inpalmen zodat er een driemanschap ontstaat tegenover de veel oudere Robert. Deze gaat zijn fysieke ondergang tegemoet. Teveel etend en drinkend zal er van zijn goede voornemens voor het nieuwe jaar weinig terecht komen: het slot suggereert een fatale hartaanval. Zoals ik zei: Dilling is zielig. De kracht van Wolkers is dat hij zijn hoofdpersoon konsekwent blijft beschrijven. Maar wat een verschil met de hoofdpersoon uit "De perzik van onsterfelijkheid" die in zijn zieligheid tragisch is omdat hij een vent was. Dilling is helemaal niets.

HANS H.v. STRATEN

Jan Wolkers. Gifsla.
De Bezige Bij. Amsterdam, 1983.
ISBN 90 234 0865 9

Amigoe di mucha

Beste kinderen

EMELY LAMPE, de winnares van deze week, houdt van kleuren. Zelfs de oplossing van de puzzel van de week had ze mooi gekleurd. Ik vond het erg leuk, Emely.
Vandaag vinden jullie ook weer volop puzzels, verhalen en andere dingen om gezellig mee bezig te zijn. Over verhalen gesproken. Ze lezen is fijn, maar weten jullie, dat verhalen schrijven ook leuk is? En het is echt niet zo moeilijk, hoor.
Probeer het maar eens en stuur het me dan op. Het hoeft niet lang te zijn en je kunt het ook in het Papiamentu schrijven. Als je verhaal leuk is, komt het in de krant, met je naam eronder. Wie durft?

TANTE NEL

Hoe Biebeltje mier ging vliegen

BIEBELTJE MIER — woonde samen met de andere mieren van zijn nest aan de rand van een tennisveld. Maar van de mensen, die daar kwamen tennissen, merkte hij niet veel, want daar had hij het veel te druk voor.

Alleen als er af en toe een bal de kant in rolde, renden mieren in paniek alle kanten uit, om niet onder een paar grote kedsen vermorzeld te worden. Biebeltje keek wel altijd vol afgunst naar

de muggen en vliegen, die over het mierennest vlogen. Want die konden vliegen! Vliegen, stel je voor, wat zou hij dat ook graag eens willen! "Kun je mij ook niet leren vliegen?" vroeg hij op een keer aan een bijtje, dat vlak naast hem uitrustte op een grasssprietje. "Oh ja hoor", zei het bijtje vriendelijk, "Het is heel makkelijk.

Je klappert flink met je vleugels en dan ga je vanzelf omhoog. Kijk, zo!" En zoeff, weg was het bijtje. Bedroefd keek Biebeltje haar na. Hoe kon hij nu [illegible] bal rolde bijna over hem heen. "Kun je niet uitkijken, geelkop!" schreeuwde hij kwaad. "Oh, eh.. neem me niet kwalijk", zei de tennisbal verlegen. "Ik kon het echt niet helpen. Als ik een klap met een tennisracket krijg, vlieg ik door de lucht en moet ik maar afwachten, waar ik terecht kom.

Ik kan zelf niet sturen, moet je weten". "Ja ja", zei Biebeltje, "Dan vlieg je door de lucht, he?

Dus je kunt vliegen." "Wel, als je het zo noemen wilt", aarzelde de tennisbal. "Ik heb geen vleugels en eigenlijk val ik van de ene naar de andere kant". Biebeltje raakte plotseling helemaal opgewonden. "Zeg, mag ik niet eens met je mee? Ik wil zo graag ook eens vliegen". Natuurlijk", knikte de bal een beetje verbaasd, "stap dan maar gauw op, want daar komen ze me al halen".

Vlug klom Biebeltje Mier op de bal en met kloppend hart ging hij [illegible]. "Houd je goed vast", fluisterde de bal, "En kruip naar voren, want nu slaat hij me van achteren de lucht in". En daar vloog Biebeltje al. Vond hij het leuk? Nee, hij vond het helemaal niet leuk! "Help!" gilde hij, "Help, ik val naar beneden! Oh, ik word duizelig!" Doodsbang en met zijn ogen stijf dicht klemde

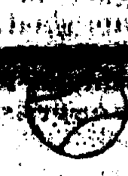
hij zich aan de bal vast. "Rustig maar", troostte de bal, "We gaan al naar beneden". Boem! stuitte de bal op de grond. "Mama!" krijste Biebeltje, "Papa, help!"

"Houd je vast, daar gaan we weer", riep de bal. Hij had weer een klap van een tennisracket gekregen en vloog terug over het net. Biebeltje dacht, dat hij dood ging. Gelukkig rolde de bal weer de kant in. "Ga maar vlug van me af, vóór ze me weer komen halen", zei de bal. Maar Biebeltjes pootjes waren zó verkrampt, dat hij geen voet kon verzetten.

"Kom eraf!" riepen de mieren, die toe kwamen rennen om hem te helpen. "Het is levensgevaarlijk, Biebeltje.

Vooruit, kom van die bal af!" Ze krioelden om de bal heen, "Lopen, Biebeltje!" Nu rende Biebeltje over de bal, maar hij was helemaal dronken en duizelig van zijn luchtreis en wist niet, waar hij heen liep.

Hij rende steeds maar in een rondje over de bal. "Wat is hier toch aan de hand?" Opeens stond kabouter Brr naast de bal. "Oh, kabouter Brr, help ons", schreeuwde de mieren. "Biebeltje kan niet meer van de bal af en daar komen ze al aan om hem de lucht in te slaan". "Aiaiai!" schrok kabouter Brr.

"Gaan jullie vlug aan die kant staan, dan rol ik de bal wat verder. En zo gauw Biebeltje wat lager komt, trekken jullie hem aan zijn poten eraf". Oef! Kabouter Brr moest vreselijk hard duwen, om die reuzentennisbal in beweging te krijgen. Maar het lukte. En wel vijftig mierenpootjes grepen de angstige Biebeltje beet en trokken hem op de grond. Net op tijd! Kabouter Brr kon nog net

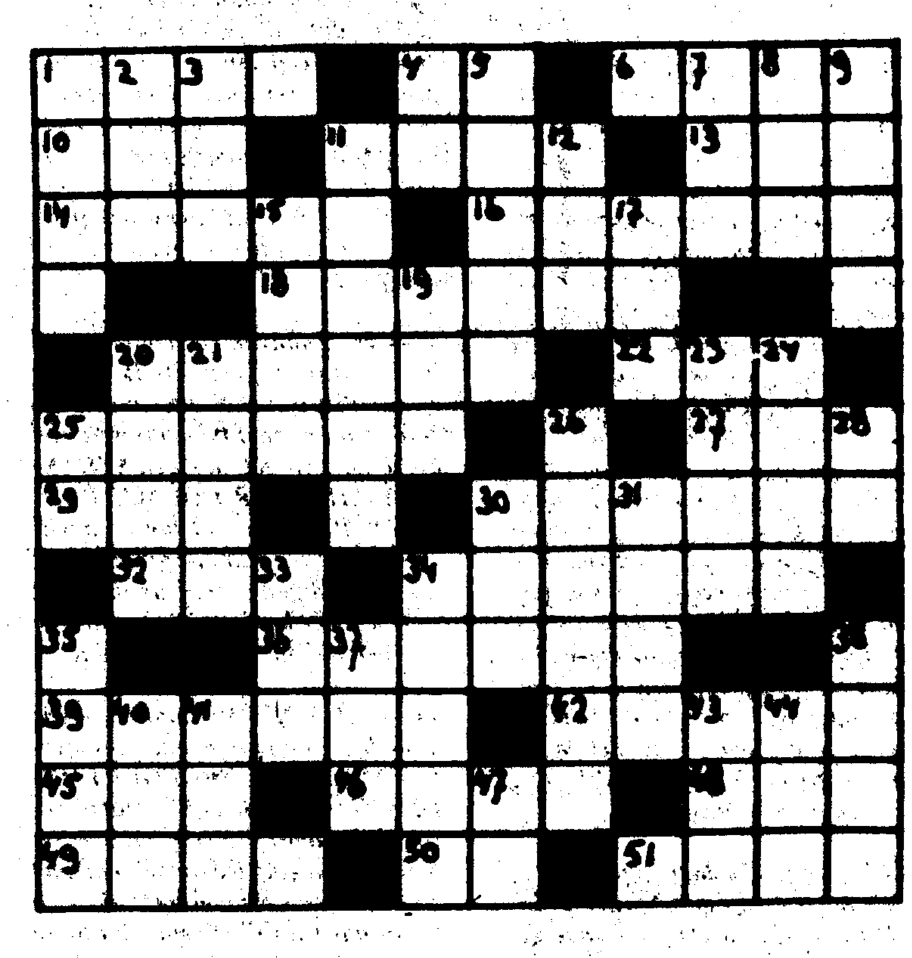

onder een paar dorre blaadjes duiken, zodat de mens hem niet zou zien. "Ajooo!" fluisterde de bal, voordat hij weer meegenomen werd. "Ajooo, ajoo", riepen alle mieren. Behalve Biebeltje, want die lag nog steeds met bonzend hart en gesloten oogjes duizelig op de grond. Maar toen kabouter Brr een stukje dadeltaart, dat hij voor de mieren meegebracht had, voor zijn neus hield, was hij al heel gauw weer de oude Biebeltje. En als hij in het vervolg een mug, een vlieg of een bijtje voorbij zag vliegen, keek hij niet langer afgunstig, maar juist vol medelijden naar hen. "Wat [illegible] geen vleugelt es heb", zuchtte hij dan tevreden.

Nel Basilio

Kinder-kruiswoord-puzzel

PUZZEL van deze week:
HORIZONTAAL: 1. zuivelproduct; 4. neonbuis; 6. dier dat zich heel langzaam voortbeweegt; 10. deel van graan; 11. deel van een jaar; 13. eer; 14. vuurtje; 16. ondeugd; 18. landbouwgronden; 20. weigeren te werken; 22. ... en vrouw; 25. strak naar één punt kijken; 27. hert; 29. vaas om de as van een overledene te bewaren; 30. geld bewaren; 32. loflied; 34. eten voor beesten; 36. meisjesnaam, die «ster» betekent; 39. jas; 42. vat om water in te dragen; 45. eer; 46. eerste persoon enkelvoud van lenen; 48. [illegible] deel van een mond; 23. ar; 24. omlaag; 25. Sovjet-Unie (afkorting); 26. spelletjes doen; 28. voegwoord; 30. muzieknoot; 31. eerste man; 33. bewoner van Estland; 34. een heleboel mensen; 35. einde van een gebed; 37. de ...kwijt raken; 38. delen van het hoofd; 40. oppervlaktemaat; 41. ontkenning; 43. dwaas; 44. eerste vrouw; 47. en anderen (afkorting).

VERTIKAAL: 1. buitenkant van een boek; 2. streling; ,3. woonboot; 4. voorzetsel; 5. studeren; 7. waar water doorsijpelt; 8. oppervlaktemaat; 9. Godshuis; 11. klok, die je ook wakker maakt; 12. wagen; 15. deel van een eeuw; 17. Koninklijke Stoomboot Maatschappij (afkorting); 19. eerste persoon enkelvoud van kennen; 20. uitgedorste halmen; 21.

Onder degenen, die alle antwoorden goed hebben, verloten we een waardebon van [illegible]

De oplossing en de gelukkige winnaar(es) zullen op de kinderpagina van 30 november 1984 worden bekend gemaakt.
Kinderen, die de puzzel hebben opgelost, kunnen die vóór 29 november 1983 opsturen naar de Amigoe - Scherpenheuvel z/n of P.O. Box 577; Aruba - Nassaustraat 110; Bonaire - de heer H. Linkels, P.O. Box 122, Bonaire.
Duidelijk op de enveloppe vermelden:

KINDERPUZZEL

WINNARES van de vorige keer:

Emely Lampe
Noord 78
Aruba

Zij kan langs komen bij Redactie Amigoe Aruba, Nassaustraat 110 (gedurende kantooruren) om haar prijs af te halen.

OPLOSSING van de vorige keer:

D	O	V	E
O	B	E	R
V	E	L	E
E	R	E	N

Raadseltjes

1. Waar zit de meeste vis?
2. Wat is het enige, wat je kunt verbreken, wanneer je het met naam noemt?
3. Welke vissen hebben de ogen het dichtst bij elkaar staan?
4. Amsterdam, die grote stad. Met hoeveel letters schrijf je dat?
5. Wat gaat door de deur, maar komt nooit in of buiten de kamer?
6. Waarom kijkt een man, die de straat over wil steken, eerst naar links en dan naar rechts?
7. Waarom ga je 's avonds naar bed?

OPLOSSINGEN

1. tussen kop en staart
2. de stilte
3. kleine vissen
4. met drie: D A T
5. het sleutelgat
6. hij kan niet twee kanten tegelijk uitkijken
7. omdat het bed niet naar jou toekomt

Mopjes

Er was eens een ongetje, dat ging biechten en aan de pastoor vertelde, dat hij uit de suikerpot gesnoept had. Hij belooft de pastoor het nooit meer te zullen [illegible] zijn moeder de kerk binnen komen. Snel schiet hij de biecht- stoel weer in en zegt tegen de pastoor:
"Niets aan mijn moeder verklappen hoor. Anders verstopt ze de suikerpot."

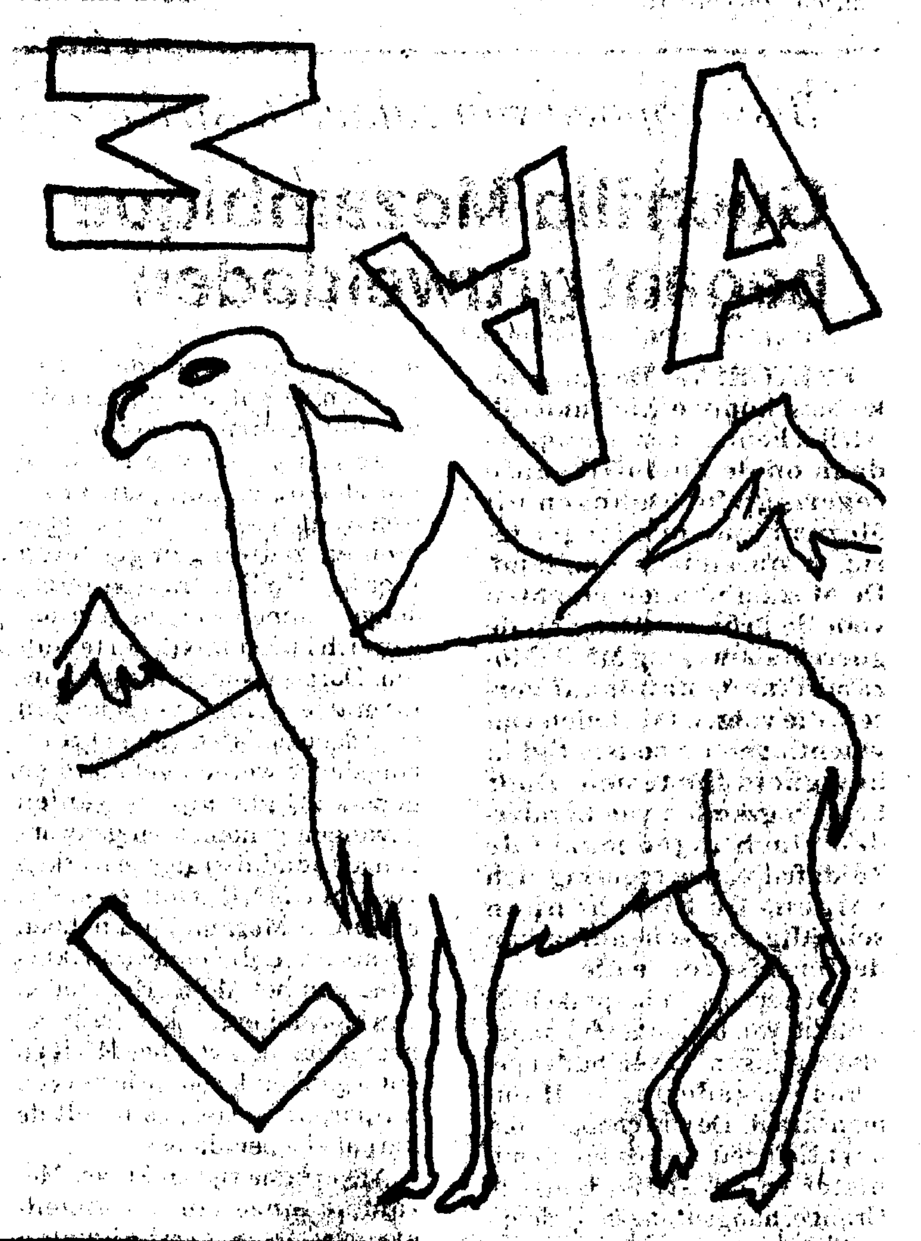
Vader moppert op Kees, omdat hij zo slecht zijn Engelse les leert.
"Jongen doe toch wat beter je best. Weet je wel dat ongeveer de helft van de wereld Engels spreekt?"
Kees: "Nou, vindt U dat niet voldoende?"

Er is een meisje in het water gevallen en het kind dreigt te verdrinken. Toeschouwers genoeg langs de kant, maar niemand die een hand uitsteekt. Tot plotseling een oude heer in het water plonst, het meisje beetpakt en aan de kant brengt.
Een journalist snelt toe: "Geweldig meneer, dat U dat hebt kunnen doen. Kunt U mij vertellen, wat er nu door U heen gaat?"
Oude heer: "Ik zou wel eens willen weten, wie mij die duw gegeven heeft."

Twee dronken mannen komen voorbij «El Tributo», als daar net iemand begraven wordt, die door verdrinking om het leven is gekomen.
Zegt de een tegen de ander: "Zo zie je, wat ervan komt, als je te veel water drinkt."

Onderwijzer: "Wat verstaat men onder de erfzonde?"
Elsje: "De erfzonde komt voor, wanneer iemand sterft, en de familie gaat ruzie maken over de erfenis."

ALS JE de letters in de goede volgorde zet, vind je de naam van dit dier.

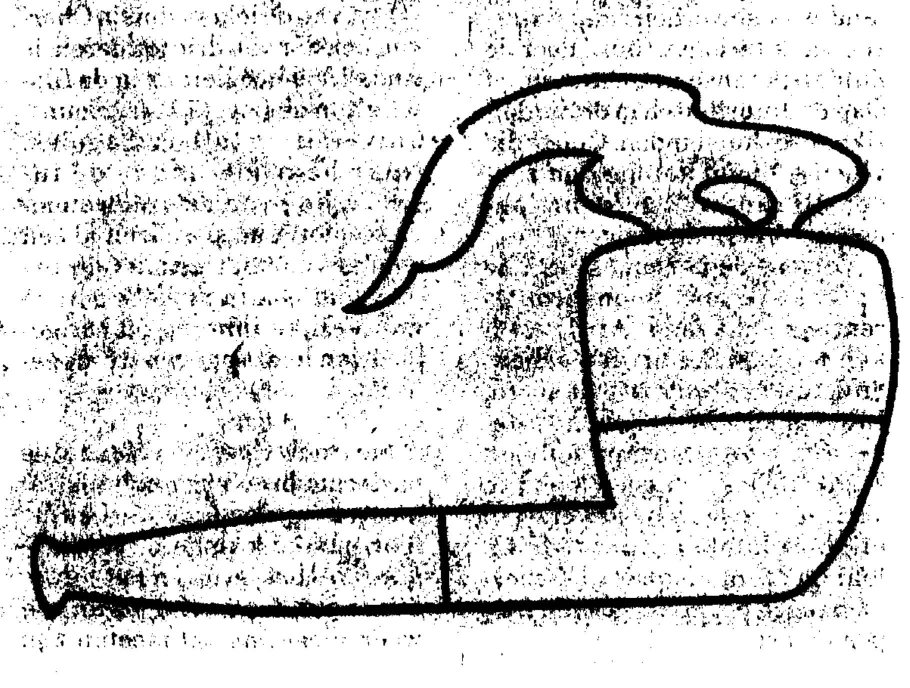
OPLOSSING:
Lama.

DEZE GLAZEN pot zit vol dropjes.
Kun je raden hoeveel erin zitten?
Daarna mag je tellen of je het goed geraden hebt.

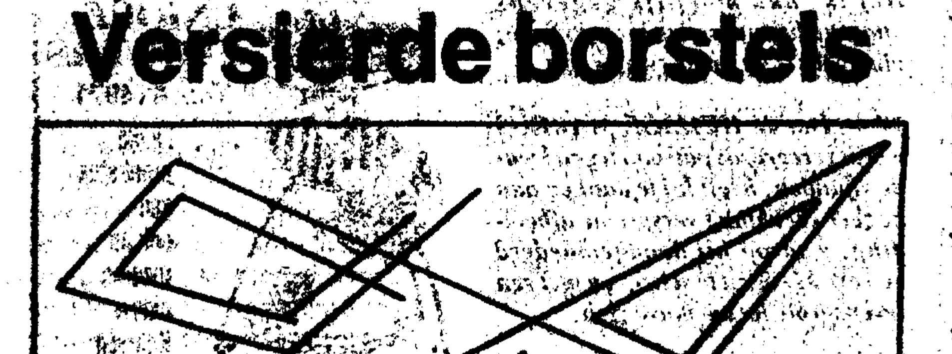
OPLOSSING
224

Om te kleuren

Om zelf te maken

Versierde borstels

VANDAAG GAAN we mama verrassen met een paar leuke borstels. Ze gebruikt vast wel zo'n houten borstel om te schrobben, of kleren te schuieren, of zo'n klein nagel- borsteltje. En die gaan we nu mooi versieren.
Eerst schuur je de te verven oppervlakte mooi glad met fijn schuurpapier. Daarna schilder je het oppervlak in de kleur die mama mooi vindt met plakkaat- verf. Laat het goed drogen en schilder er daarna met een penseel figuurtjes op. Noppes of bloemen of sterren. Net wat je wilt. Als je bloemen erop schildert, moet je er wel aan denken ze goed te laten drogen vóór je de hartjes erin schildert. Je kunt ook een lijnen- figuur maken, zoals bijgaand voorbeeld. Als alles goed droog is, vernis je de borstel en klaar is Kees.

THEOLOGIE VAN DE STRAAT

83 — In de buitendistrikten is het nog vrij algemeen gebruik een DODE EERST OM HET HUIS heen te dragen en dan naar het kerkhof. Thuis staat het lijk met het hoofd naar het westen opgebaard en wordt door de deur eerst met de voeten naar buiten gedragen. Dan gaat men eerst naar het oosten, dan rond het huis naar de dodewagen. Op het kerkhof wordt hij met hoofd naar het westen begraven of bijgezet. De voorlezer zegt, bij het opnemen van de kist nog even voor de zekerheid: „Kabes pabow, hoofd naar het westen". Alle losse graven in de wildernis, uit de oude tijd liggen precies oost- west, niet een uitgezonderd. Leg er maar een kompas op. De reden van deze strenge wetten weet bijna niemand meer. Heel vaag hoor je wel eens: Als de dode opstaat, moet hij meteen het licht zien, en oosten betekent licht, zonsopgang. Hoe dan ook, dit is wel zeker: voor mensen die met de natuur verbonden zijn is windrichting van enorme betekenis.

84 — Vroeger luidde iedere kerk nog drie maal daags de ENGEL DES HEREN. Het daarbij passende gebed was veel te moeilijk en werd, op een paar religieuzen na, door niemand gebeden. Wel maakte men een kruisteken.

85 — „GELD is een goed kind, het doet werk voor je, maar het heeft geen benen; iemand met benen moet het ergens heen brengen". Dit is wijsheid van Lan Dusapé.

86 — „Iedere namiddag om zes uur komt de HEILIGE MAAGD MARIA voorbij en zegent alle huizen waar reeds licht brandt". Vraag nou niet waar men deze wijsheid vandaan haalt. Dat heeft men nu eenmaal altijd gezegd en dat is zo.

87 — Wij bewijzen met statistieken, dat ALKOHOLISME moeilijk te bestrijden is. Chèli leert het haar grote zonen anders: „Een vader bezocht alle kroegen in de buurt om hen te verzoeken aan zijn zoon geen alkohol [illegible] dagelijks dronken. Die zoon zat daarna eens treurig voor het huis; de kwam een stomdronken man langs, die de fles rum niet eens meer in zijn mond kon gieten, alles liep erlangs op de grond. De zoon huilde. Blij riep zijn moeder tot vader: „Kom eens gauw kijken, onze zoon is al zo ver, dat hij huilt als hij een dronken man ziet". „Nee", zei de vader, „hij huilt omdat zoveel heerlijke rum niet in het keelgat terecht komt". Einde van het verhaal: en nu maar denken.

88 — „Bij de geboorte van Jezus heeft Maria een heel VLOTTE BEVALLING gehad, omdat zij een afkooksel van drie olijfblaadjes heeft gedronken". Dat beweert men.

89 — Kata BIDT IEDERE AVOND bij het sluiten van haar huis: „In de naam van God sluit ik de deur. Ik hoop dat God mij de kracht zal geven om hem morgenvroeg weer open te maken".

90 — De gelovige Antilliaan maakt VEELVULDIG EEN KRUISTEKEN: Als de moeder de funchi in de pot gaat roeren; als de klaargemaakte funchi wordt aangesneden; als men een kerk passeert; als de moeder haar kindje baadt, moet dat hoe stuntelig ook eerst een kruisje maken; ga je zwemmen dan steek je eerst je hand in de denkbeeldige wijwatersbak, maakt een kruis en tjeep! het water in. Wie 's morgens het eerst het huis verlaat, maakt een kruis. Sluit je een huis dan maak je ook eerst een kruis voordat je naar buiten gaat, en bij terugkeren ook een kruis voordat je het opent, waar dat het eerste licht wordt ontstoken, maak je een kruis.

91 — Een typische verwording van heiligen- verering is die van SINT ANTONIUS. Jaren na zijn dood fantaseerde men, dat hij een verschijning gehad zou hebben van het kindje Jezus, op zich al iets vreemds. Men ging hem afbeelden met het kindje op de arm. En dat was voor de bevolking de duidelijke aanwijzing, dat het zijn eigen kind was. En zo praat men er ook algemeen over. Niks Jezus- kind, zijn zoontje. Zo werd hij een zeer welkome heilige, de patroon van het slippertje. Ze zetten hem een stro- hoedje op, "want hij liep vaak in de mênu en daar heeft hij de moeder van het kind ontmoet". Hij is bovendien heilige van alle vrouwen die het moeilijk hebben met het moeilijke gebed. Lang is de reeks [illegible] feestjes die men ter ere van de heilige Antonius viert; het «lele Toni» staat bovenaan.

92 — De meeste huizen hebben in de zit- of slaapkamer een ALTAARTJE, dat is één tafeltje of schapje vol beeldjes, prentjes, kaarsjes, schilderijtjes en devotionalia. Dat is een heiligdom, dat is de kerk in huis. Ik trof er ook eens een aan met een Boedhabeeldje ertussen, maar dat geeft niet, ook dat zal wel een goede man geweest zijn. Het altaartje herinnert de huisgenoten eraan, dat er nog een ander leven bestaat; hier wordt gebeden, hier vindt men troost in tegenspoed.

93 — In de aanvang van mijn arbeid in de Antillen geraakte ik in een zwaar dispuut met een man over God, zonde, rechtvaardigheid. Ik hield me toen nog aan een STRAKKE VISIE OVER DOGMATISCH EN MORAAL en wist van geen wijken. Het einde van ons gesprek was niet bevredigend maar de man liet zich wel als laatste visie ontvallen: "Ik ben blij dat u geen God bent".

94 — HONDEN verstaan de mens duidelijk. Dat kun je aan alles merken. Maar HEEL VROEGER KONDEN ZIJ OOK PRATEN. Dat beweren oude mensen. Maar wat is er gebeurd? God ging iedere ochtend met zijn hond een wandeling maken en kwam dan voorbij een man, die bezig was een grote boom om te hakken, maar er niet mee klaar kwam. Op een morgen liep de hond een eind vooruit en zei de houthakker: "Weet je waarom jij niet klaarkomt met die boom? Iedere keer als God vraagt wanneer hij omvalt, zeg jij: Morgen. En dat is verkeerd; je moet zeggen: Morgen als het God belieft. Dat deed de hakker: "Morgen valt hij om, als het God belieft". Toen zei God tegen de hond: "Jij hebt gekletst, jij hebt je bemoeid met zaken die je niet aangaan. Voor straf neem ik je het spraakgebruik af; je mag nog alleen maar blaffen."

95 — Een KURIOSO is een genezer, die andere middelen gebruikt dan geneeskunde. Het zijn mannen en vrouwen. Afgezien van de vele malafide genezers, indien zij dan van God een bizondere gave hebben ontvangen om zieken beter te maken. Zo zegt een: "Ik heb die gave van God gekregen [illegible] ken, ook al word ik door sommigen voor brua- maakster getiteld, ook al is de wet tegen mij." Ze werken met kruiden, geesten, vreemde methodes en met gebed. Meestal heeft de behandeling plaats voor een altaartje of in een speciaal daarvoor ingerichte kamer, die vol staat met religieuze zaken. De kurioso wendt zich als mens tot de hele mens, dus als gelovige tot een zieke die gelovig is en dus wordt er bij iedere behandeling gebeden; ook wordt vaak wierook en wijwater aangewend.

96 — Dat de MUILEZEL geen nageslacht krijgt, is de straf voor zijn onfatsoenlijk gedrag in de stal van Betlehem. Daar moest hij samen met de os door zijn adem het Jezuskindje verwarmen; maar dat deed hij niet, hij vrat het stro in de kribbe op.

97 — "Dat de preken in de kerk door Hollandse paters gehouden vaak geschieden in HOUTERIG PAPIAMENTS, daar erger ik mij niet aan, als ze maar inhoud hebben", zei een intelligent Curaçaoënaar. "Die lui zijn als volwassenen naar hier gekomen, en dan leer je de taal nooit vloeiend spreken. Ik beschouw het als een soort kerklatijn."

98 — Zijn ziel en lichaam verkopen aan de duivel, is iets waarover iedereen je wel wat weet te vertellen uit het verleden; met naam en woonplaats en griezel- verhalen. Het heet: gaan LEVEN MET DE ALMASOLA, en komt ook nu nog voor. Dat gaat zo. Een vrouw [illegible] alleen en ontkleed in een donkere kamer en belooft de duivel, [illegible] beveelt na te komen. Zij wordt dan rijk aan geld, grond en [illegible] krijgt voorspoed in zaken. Maar ze moet hem betalen met "levend vlees". Dat betekent het kind van een man, een kind of een ander dierbare. De duivel komt dan vaak terug als zij alleen danst en koketteert met haar. Doch hiervan komen geen kinderen; "dat staat God niet toe". De vrouw kan nooit meer terug, want dan neemt de almasola wraak op haar zelf. Sterft zo'n bezetene, dan wil niemand meer in haar huis wonen. Er bestaat een wijk op Curaçao die men Kurá di Almasola noemt, omdat aldaar verschillende bezeten vrouwen bijeen woonden. Het is vaak moeilijk gegevens [illegible].

99 — Dat de HEILIGE MARKUS wordt vereerd als patroon tegen kwade vijanden, heeft hij te danken aan de zeer veelvuldig verspreide afbeelding, waarop hij doodgemoedereerd een evangelie zit te schrijven met een levensgrote leeuw naast zich.

PAUL BRENNEKER

Een panorama van extreme honger niet oplosbaar met aalmoezen

Episcopaat Brazilië komt op voor miljoenen hongerigen

SAO PAULO — Het beslag leggen op andermans eigendommen is volgens de Braziliaanse bisschoppen in bepaalde gevallen volledig gerechtvaardigd. In het zojuist verschenen document "Brood voor wie honger heeft" van de Nationale bisschoppen- conferentie (CNBB) wordt het de armen toegestaan in geval van extreme nood "openlijk of stiekem" te pakken wat er te pakken valt.

De Braziliaanse bisschoppen noemen het "schrikbarend te zien dat volwassenen, kinderen en bejaarden op ratten en hagedissen jagen om te kunnen overleven". Het "panorama van extreme honger" dat in Brazilië bestaat, kan niet alleen maar worden opgelost met "het geven van aalmoezen", aldus de bisschoppen. Ook moet volgens hen worden gewerkt aan structuur- veranderingen waaronder "een spoedige en werkelijke landbouw- hervorming".

In het document van de CNBB dat als basis- tekst gaat dienen voor de vasten- campagne voor 1985 wordt het een schande genoemd dat in een rijk land als Brazilië de bevolking totaal onvoldoende te eten krijgt. Als schrijnend voorbeeld wordt o.a. genoemd dat zeventig procent van de kinderen in de suikerrietgebieden in het noordoosten van het land geestelijk en lichamelijk onherstelbaar is verminkt, omdat hun voedsel uitsluitend bestaat uit water en suiker.

De economische crisis heeft volgens de bisschoppen de situatie nog ondraaglijker gemaakt. Zij wijzen op het feit dat de laatste drie jaar de bevolking met zes miljoen mensen is toegenomen, maar dat desalniettemin het totale verbruik van vlees en melk met dertig procent is gedaald. Zij uiten kritiek op de regerings- politiek, die in 1983 de lonen liet stijgen met 142 procent bij een inflatie van 313 procent. Het belangrijkste voedsel voor de Brazilianen, de bonen, werd ruim vijfhonderd procent duurder. Het is tegen deze achtergrond dat de Braziliaanse bisschoppen het privé- bezit niet langer als heilig beschouwen en de hongerigen aanraden te pakken wat ze nodig hebben om in leven te blijven.

Uit protest tegen de honger in Brazilië hebben de Braziliaanse bisschoppen opgeroepen tot een nationale vasten- dag. In Brazilië treft de honger 40 miljoen van de 130 miljoen inwoners en volgens de bisschoppen is dit een nationale schande. De Braziliaanse bisschoppen stonden onlangs in een officieel document de hongerigen toe "in geval van extreme nood andermans spullen te pakken om aldus in leven te kunnen blijven". Dit document heeft vele reacties losgemaakt. De meer behoudende sectoren in de samenleving zagen in het document een oproep tot plunderen, zoals dit het vorig jaar gebeurde toen hongerige menigten op vrij grote schaal warenhuizen en kruideniers- winkels bestormden, vooral in het verpauperde oosten van Brazilië en in de volkswijken rond de grote steden. Kardinaal Paulo Evarist Arns zei dat het onaanvaardbaar is dat in Brazilië de supermarkten uitpuilen van het voedsel, terwijl daarnaast de hongerigen in de vuilnis- vaten naar verrotte etens- resten zoeken.

De oproep van de Braziliaanse bisschoppen in geval van nood van de rijken het voedsel af te pakken, kreeg steun van het Franse episcopaat. Een woordvoerder van dit episcopaat verklaarde tegenover de krant „Folha de São Paulo", dat "als men het de hongerigen niet geeft, zij het mogen pakken, omdat het in leven blijven de prioriteit moet zijn."

Ook de Braziliaanse advocaten- orde steunde de stelling van de bisschoppen en wees erop, dat volgens het Braziliaanse wetboek van strafrecht iemand niet kan worden veroordeeld als hij in "extreme nood" een misdaad begaat.

De primaat van Brazilië, kardinaal Brandao Vilela, riep de basis- gemeenschappen op tot voorzichtigheid bij het interpreteren van dit kerkelijke document. Hij wees er evenwel op dat de Heilige Thomas van Aquino het al gerechtvaardigd noemde "iemand in nood te helpen met bezittingen van anderen".

Dat niet alle Braziliaanse bisschoppen het met deze stelling eens zijn, bleek uit de reactie van mgr. Augusto Petro, bisschop van Uruguaiana in het zuiden van het land, die een noodlijdend iemand een lift had gegeven en hem vervolgens met groot geweld de auto had uitgesmeten toen de lifter met een mes in de hand zich meester wilde maken van bisschoppelijke bezittingen.

EENHEID

Heer- Heer roepen
wordt veel gedaan
maar met dat alleen
wordt aan de wens
van de Heer
nog niet voldaan
velen die roepen
Heer- Heer
gaan tegen anderen
die Heer- Heer roepen
als vijanden te keer
maar dat is niet
de bedoeling van
de Heer

Kerk en wereld

Zwarte VS-episcopaat:

Lethargie doorbreken en meer getuigen

WASHINGTON — De tien zwarte Rooms-katholieke bisschoppen in de Verenigde Staten hebben in een herderlijk schrijven aan de 1,2 miljoen zwarte gelovigen er de nadruk op gelegd, dat het „zwarte katholicisme" nu een zodanige rijpheid vertoont, dat zwarte katholieken hun eigen cultuur in de kerk moeten uitdragen. De zwarte bisschoppen wijden bittere woorden aan het racisme binnen de RK kerk uit verleden en heden. Zij houden hun zwarte gelovigen voor dat zij niet bij de pakken moeten neerzitten, maar in actie komen.

De brief getiteld „Wat wij hebben gezien en gehoord" is in september uitgekomen en vormt nu onderwerp van druk beraad, onder meer in een te Washington gehouden vergadering van zwarten katholieken met een bestuurlijke taak in de kerk. Zij zijn van mening dat in parochies waar zwarten een minderheid vormen die uit hun lethargie moeten worden gewekt om levende getuigen van Christus te worden.

Zowel zwarte bisschoppen als zwarten op andere leidinggevende posten in de kerk zijn het erover eens dat de spiritualiteit van zwarte kerkleden de gemeente heel wat aan „warme gemeenschap" heeft te bieden. Dat zwarten evangeliseren betekent niet dat zij alleen maar moeten preken, zij moeten ook getuigen, zeggen de bisschoppen. Zij dienen deel te hebben aan de opbouw van de gemeente en niet alleen het woord horen, maar ook delen.

Volgens Bourdeaux die in Rusland studeerde:

Wereldraad faalt tegenover de christenen in Sovjet Unie

LONDEN — „De politiek die de Wereldraad van Kerken heeft gevoerd ten opzichte van de Sovjet- Unie is een volslagen mislukking geworden". Dat is de mening van directeur Michael Bourdeaux van het Britse instituut ter bestudering van de godsdienst in communistisch geregeerde landen, Keston College in zijn Sir Daniel Stevenson- lezing in het Koninklijk instituut voor Internationale zaken. Bourdeaux is een Anglicaanse priester die in de Sovjet- Unie heeft gestudeerd. Na terugkeer in Groot-Brittannië richtte hij jaren geleden Keston College op. Hij was dit jaar winnaar van de grote Templetonprijs voor „Progress in religion".

Volgens Bourdeaux is het streven van de Wereldraad sinds Uppsala (1968) steeds geweest moeilijkheden met de Sovjet- autoriteiten te vermijden. Dit om de band met de Russische christenen te kunnen bewaren. „Ik zeg niet te veel als ik verklaar, dat deze door Geneve gevoerde politiek de over de hele wereld verspreide lid- kerken heeft misleid over de werkelijke toestand waarin christenen in de Sovjet- Unie zich bevinden", verklaarde hij. „Als het doel is geweest hun lot te verlichten mag van een totale mislukking worden gesproken", voegde hij hieraan toe.

In plaats van milder te worden heeft de Sovjet- politiek ten opzichte van godsdienstvrijheid en de mensenrechten zich sinds 1979 juist verhard, meent Bourdeaux. Hij vindt overigens niet dat er een blaam moet worden geworpen op de leiding van de kerken in de USSR dat zij niet in staat is geweest een echte dialoog in een open christelijke geest te voeren, zoals zij wel had gewenst voor de ontwikkeling van de externe betrekkingen.

Onzichtbaar heeft zich onder de bovenbouw die samenwerkt met het regiem een soort „belijdende kerk" ontwikkeld, vergelijkbaar met wat in Nazi- Duitsland is gebeurd, verklaarde Bourdeaux. „Daarom bestaat het pad naar de waarachtige vrede uit het duidelijk maken van wat daar gebeurt en het aangrijpen van elke mogelijkheid contacten tot stand te brengen", aldus Bourdeaux.

Naar zijn mening dient de Wereldraad veel grondiger te studeren op de werkelijke toestand in de VS en op basis daarvan haar politiek te herzien. Dat zou bovendien beantwoorden aan de oproep voor hulpverlening, in 1975 gedaan op de assemblee te Nairobi door twee leden van de Russische Orthodoxe kerk. Dat waren de leek Lev Regelson en de priester Gleb Yakunin. „Zo'n benadering zou niet alleen moreel verantwoord zijn, maar waarschijnlijk ook de situatie waarin gelovigen in de Sovjet- Unie zich bevinden verbeteren", meent de directeur van Keston College.

Christendemocraten Chili:

Partijgenoot doodgemarteld

SANTIAGO — Een christendemocratische militant in Chili is door de politie zo mishandeld dat hij aan de verwondingen is overleden, zo heeft de voorzitter van deze partij Gabriel Valdes meegedeeld op een persconferentie. De oud-minister van Buitenlandse zaken Valdes zei dat de vijftigjarige transportarbeider Mario Fernandez Lopez in Ovalle was aangehouden. Onder het valse voorwendsel, aldus Valdes, dat hij springstoffen in zijn bezit had. Later werd hij naar het ziekenhuis gebracht in de op 400 kilometer van de hoofdstad gelegen plaats. Daar constateerden de artsen niet alleen inwendige bloedingen maar ook door sigaretten veroorzaakte brandwonden. Het slachtoffer is in de nacht van donderdag op vrijdag overleden. Volgens Valdes is dit een «nieuwe misdaad van de dictatuur» en het bewijst weer eens dat folteren wordt toegepast op politiek andersdenkenden. Volgens de politie was hij wegens zijn lage bloeddruk naar het ziekenhuis vervoerd nadat men in zijn woning springstoffen en propaganda-materiaal had aangetroffen.

Bisschoppen van zuidelijk Afrika:

Guerrilla Mozambique begaat gruweldaden

PRETORIA — De katholieke bisschoppen van zuidelijk Afrika hebben een beroep gedaan op de Zuidafrikaanse regering vluchtelingen uit Mozambique niet langer terug te sturen naar hun land. De Mozambikanen vluchten voor de gruweldaden van de guerrillabeweging MNR (Mozambikaans nationaal verzet), die volgens verhalen van vluchtingen de laatste tijd in hevigheid toenemen. Door het terugzenden van honderden vluchtingen maakt de Zuidafrikaanse regering zich volgens de bisschoppen schuldig aan schending van de Geneefse conventie.

De bisschoppen bespraken de situatie van de Mozambikaanse vluchtelingen op een buitengewone vergadering in Hammanskraal. De bisschoppenconferentie heeft tevens bij de minister van Justitie, Louis le Grange, aangedrongen op de instelling van een commissie van onderzoek naar de recente uitbarstingen van geweld in Zuid-Afrika.

Uit gesprekken met Mozambikaanse vluchtelingen blijkt dat de activiteit van het MNR sterk is toegenomen sinds de ondertekening van het Nkomati- akkoord, het non- agressiepact tussen Zuid- Afrika en Mozambique. De persdienst van de katholieke kerk meldt een dramatische toename van het aantal gruweldaden van MNR- strijders tegen de burgerbevolking. Volgens de vluchtelingen zijn de MNR- strijders die hun dorpen terroriseren, gewapend met Zuidafrikaanse geweren.

Tegenover kerkelijke vertegenwoordigers vertelden de vluchtelingen over MNR- rebellen die kinderen doodden van ouders, die medewerking met het MNR weigerden; over het vermoorden van bejaarden, wier hoofden vervolgens als "zetels" werden gebruikt; over verkrachting van vrouwen en plundering van dorpen. Vrouwen werden ook gevangen genomen en gedwongen goederen voor het MNR te transporteren. Jonge mannen werden gedwongen zich bij het MNR aan te sluiten. Dorpsbewoners die geen informatie wilden verschaffen over doen en laten van het regeringsleger werden gefolterd en gedood. Onderwijzers werden gevangen genomen en gedwongen als administrator te werken voor het MNR. Ook Zweedse artsen in Mozambique hebben gerapporteerd over het schrikbewind van het MNR. Het zuiden van Mozambique is kennelijk geheel in handen van het MNR en ontoegankelijk voor priesters en hulporganisaties, zo meldt de katholieke persdienst.

Al geruime tijd trekt een Mozambikaanse vluchtelingenstroom naar Zimbabwe en Swaziland, maar sinds de ondertekening van het Nkomati- akkoord ook naar Zuid- Afrika. De vluchtelingen meenden dat Zuid- Afrika nu een bevriend land was geworden, maar werden vaak teruggestuurd door de Zuidafrikaanse autoriteiten, of door de autoriteiten in de Zuidafrikaanse thuislanden. Chiefs die vluchtelingen aanmelden zouden 10 rand (22 gulden) "per hoofd" uitbetaald krijgen.

Volgens de persdienst van de katholieke bisschoppenconferentie maakt Zuid- Afrika zich kennelijk schuldig aan schending van het Nkomati- akkoord. In dat akkoord verplichten de regeringen van Mozambique en Zuid- Afrika zich geen steun te verlenen aan gewapend verzet in elkaars landen. Zuid- Afrika laat na Mozambique te beschermen tegen het MNR, zo meent de persdienst.

Brief over rol vrouw in voorbereiding:

Prof. Ronda Chervin: veel gaven aan kerk mee te delen

LOS ANGELES — De commissie die de Amerikaanse bisschoppenconferentie vorig jaar november op haar jaarvergadering heeft gevormd om een patorale brief voor te bereiden over de rol van de vrouw in kerk en samenleving, is te Chicago met haar werk begonnen. De commissie omvat zes bisschoppen en wordt geadviseerd door een college van vijf vrouwen, vier leken en een religieuze.

Een van de leken, Ronda Chervin, moeder van drie kinderen, is sinds 1969 hoogleraar in de filosofie aan de Loyola Marymount-universiteit te Los Angeles. Naar haar mening is de inschakeling van de vrouwenadviescommissie op zichzelf al een bewijs voor het groeiende belang, dat ook in de kerk aan de vrouwelijke inbreng op het gebied van leiding geven wordt gehecht.

Mevrouw Chervin vindt dat de pastorale brief erg duidelijk zal moeten zijn over de kerkelijke leer inzake kuisheid, verdediging van het leven en het huwelijk, maar dat de taal ervan een weerspiegeling zal moeten zijn van wat vrouwen ervaren in hun eigen vrouwelijkheid. Naar haar mening hebben vrouwen ontelbare gaven mee te delen aan de kerk, als daar zijn affectie, gevoeligheid, intuitie en contemplatie. Zij ziet haar rol in de adviescommissie als, vooral die van een filosofe en denker, die erop gebrand is zoveel mogelijk materiaal over wat vrouwen denken in de pastorale brief verwerkt te krijgen.

Mevrouw Chervin stamt uit een atheistisch gezin van joodse afstamming en ging naar het katholicisme over toen zij op 21-jarige leeftijd studeerde aan de Fordham-universiteit in haar geboortestad New York. Zij is de schrijfster van het boek „Vrouwelijk en vrij: een christelijk onderzoek van de vrouw", waarin zij de vrouwelijke component onderzoekt in de Heilige Drie- eenheid. In de kring van de feministische theologie, waarbij zij zich overigens niet uitdrukkelijk rekent, wordt de Heilige Geest als vrouwelijk gezien omdat zij in het Hebreeuws met een vrouwelijk woord wordt aangeduid.

De pastorale brief wordt niet voor 1988 verwacht.

Sedert Russische invasie in Afghanistan enorme toename

Pakistan: "gastheer" voor 3 miljoen vluchtelingen

KARACHI — Vanaf 1978 wordt Pakistan voor de derde maal in zijn geschiedenis geconfronteerd met een grote stroom vluchtelingen. In 1947 bij de opsplitsing van Brits-Indie en de onafhankelijkheid van Pakistan zochten Moslims uit hele Indische subcontinent een goed heenkomen in het nieuwe Islamitische thuisland Pakistan. De tweede stroom ontheemden kwam op gang na de oorlog tegen Oost-Pakistan (Bangladesh) in 1971. Na de communistische staatsgreep in 1978 tegen president Daud vluchtten 100.000 Afghanen naar Pakistan. De Russische inval in Afghanistan eind 1979 veroorzaakte een ware exodus en Pakistan herbergt nu de grootste concentratie vluchtelingen ter wereld: drie miljoen.

De nog steeds aanhoudende intocht van Afghanen bezorgt Pakistan niet alleen overlast. Door de opmars van het Russische leger in Afghanistan wordt Pakistan nog sterker dan voorheen door het Westen gezien als een geo-strategisch zeer belangrijke voorpost van het vrije westen. Vanuit de Arabische wereld werd Pakistan genereus tegemoetgekomen voor zijn gastvrijheid aan vluchtende Moslim-broeders en het westen voorzag Pakistan van de nodige economische en militaire steun om het land zo sterk mogelijk te maken de Russische dreiging.

De drie miljoen Afghanen, die sinds 1978 naar Pakistan zijn gevlucht, bevinden zich vooral in de twee armste grensprovincies: de noordwestelijke grensprovincie (80 procent), waar zich ongeveer 280 vluchtelingenkampen bevinden en Baluchistan (20 procent) met 90 kampen. Tweehonderdduizend vluchtelingen kregen in de rijke provincie Punjab een tijdelijk onderkomen. Verder is een deel van de vluchtelingen niet geregistreerd, omdat ze in de grensstreek buiten de kampen wonen of omdat ze naar steden als Peshawar en Quetta zijn getrokken.

Het overgrote deel van de vluchtelingen bestaat uit vrouwen en kinderen. Ook bejaarden zijn oververtegenwoordigd. De volwassen mannen zijn vaak in Afghanistan achtergebleven om als Mujaheddin de strijd aan te binden tegen de Russische bezettingstroepen. De energieke en trotse Afghanen, die ook in hun eigen land een eenvoudig en hard bestaan leiden, verwisselen na een korte periode hun door de Verenigde Naties verstrekte tenten voor zelf gebouwde lemen huisjes (katsha's). Ook zetten ze kleine ambachten en huisnijverheid op, waarvan de produkten in het kamp of in de lokale bazar worden verkocht zodat men minder afhankelijk is van de rantsoenering die wordt verzorgd door internationale en particuliere organisaties.

Dat die rantsoenering niet altijd zonder problemen verloopt bleek bijvoorbeeld toen minister Schoo van Ontwikkelingssamenwerking een van de twaalf vluchtelingenkampen in de Surkhab-vallei, 90 kilometer ten noordwesten van Quetta, bezocht. Tijdens het welkomstwoord van een Afghaanse kampleider ontstond er rumoer onder de honderden vluchtelingen (alleen maar mannen, vrouwen waren nergens te bekennen). Ze stonden op en riepen door elkaar heen. Ze waren niet tot bedaren te brengen door de Afghaanse ordebewaarders die links en recht met stokken rake klappen uitdeelden.

Het bleek dat ze verstoord waren over het intrekken van de rantsoeneringskaarten aan vluchtelingen die waren teruggekeerd naar Afghanistan. De aanvoer van voedsel bleek onregelmatig en ook andere grieven werden geuit. De vluchtelingen riepen dat ze munitie wilden en zware wapens. Een van hen stond op en zei: „Ik ben arm en ik kan geen wapen kopen. Hoe moet ik nu mijn familie in Afghanistan beschermen?".

De Pakistaanse majoor Mohammad Aslam Khattak, die verantwoordelijk is voor de vluchtelingen in de Surkhab-vallei, vertelde dat het de eerste keer was dat een dergelijke beroering ontstond tijdens het bezoek van een buitenlandse gast. De gemoederen kwamen enigszins tot bedaren nadat minister Schoo en de waarnemend gouverneur van de provincie Baluchistan, luitenant-generaal K.K. Afridi, hen hadden toegesproken.

Majoor Khattak: „De vluchtelingen krijgen per persoon slechts drie gram thee per dag en iedere familie moet het zien te doen met 20 liter kerosine per maand. Beide de rantsoenen zouden minstens moeten worden verdubbeld". „Deze vallei hier tegen het Gulistan-gebergte was voor de komst van de vluchtelingen een natuurreservaat, waar de president ging jagen. De afgelopen vier jaar hebben de vluchtelingen alle bomen gekapt, evenals de rest van de vegetatie, omdat ze te weinig brandstof hadden. De erosie en woestijnvorming zijn verder bevorderd omdat de tienduizenden stuks vee die de vluchtelingen hebben meegebracht vrijwel alles hebben kaalgevreten". De majoor zei dat het aantal vluchtelingen de laatste weken was toegenomen van 400 tot 500 mensen per dag, omdat het Sovjet-leger rond de Afghaanse stad Kandahar zijn operaties had opgevoerd.

„De problemen tussen de Afghaanse vluchtelingen en de lokale bevolking zijn tot nu toe beperkt gebleven", aldus luitenant-generaal Afridi. „Dat komt", aldus de gouverneur, „omdat veel Afghanen en Pakistanen aan beide zijden van de grens tot het stammengebied van de Pathanen behoren. Ze spreken dezelfde taal (Pashtu), hebben dezelfde cultuur en ze helpen elkaar als broeders zoals de Islamitische beginselen voorschrijven".

De Pakistan autoriteiten spreken er liever niet over, maar er zijn wel degelijk wrijvingen tussen de vluchtelingen en de autochtone bewoners. Een Pakistaanse commando, die liever niet met naam genoemd wilde worden, zei: De Afghanen concurreren de Pakistani van de arbeidsmarkt omdat ze goedkoper zijn en harder en efficienter werken. Ze hebben infectieziekten als malaria en TBC meegebracht en ze krijgen meer hulp van de overheid dan de lokale bevolking ooit heeft gekregen". Verder zijn er nog problemen als de overbelasting van het wegennet, waterbronnen, ziekenhuizen en sanitaire voorzieningen.

Pogingen om haat te kweken tussen de Afghanen en de lokale bevolking worden ondernomen door functionarissen van de geheime diensten van de Sovjet-Unie (KGB) en Afghanistan (KHAD), zo verluidde het in welingelichte kringen in Islamabad. Onlangs nog waarschuwde de gouverneur van de Noordwestelijke grensprovincie, luitenant-generaal Fazle Haq, tegen het verspreiden van geruchten als zouden de vluchtelingen verantwoordelijk zijn voor enkele tientallen bomexplosies, ontvoeringen en moorden. De gouverneur zei dat het mode was geworden om alles in de schoenen van de vluchtelingen te schuiven.

De regering van Pakistan schat dat de opvang van de vluchtelingen ongeveer 75 mil 750.000 dollar per dag kost. Volgens de Pakistaanse autoriteiten komt zeker 50 procent ten laste van de Pakistaanse schatkist, maar waarnemers menen dat dit overdreven is. Toch drukt de economische last van de vluchtelingen zwaar op de bevolking van Pakistan. Zo zouden volgens Islamabad per dag 70 goederenwagons met tarwe naar de provinciehoofdsteden worden vervoerd. Zeker 450 vrachtwagens bezorgden voedsel, kleding, melkpoeder, medicamenten en dergelijke vandaaruit naar de vluchtelingenkampen.

Behalve voor vervoer, administratie en de bouw van opslagloodsen, zorgden de Pakistaanse autoriteiten ook voor het bestuur en het handhaven van de orde in de kampen. De rest van de benodigde hulp wordt verleend door internationale organisaties als het Internationale Rode Kruis, de Hoge commissaris voor de vluchtelingen van de VN en het Wereldvoedselprogramma, en voor particuliere organisaties, zowel buitenlandse als Afghaanse.

Met de Russische inval in Afghanistan ontstond niet alleen het probleem van de vluchtelingen. Het Westen en vooral de Verenigde Staten zagen zich gedwongen de strategische positie van Pakistan ten opzichte van de Sovjet-Unie en India te versterken.

Washington had in april 1979 de hulp aan Pakistan ingetrokken omdat het weigerde zijn controversiele nucleaire programma stop te zetten en niet wilde toetreden tot het nonproliferatieverdrag. Na de Russische invasie werd het embargo opgeheven en werd een overeenkomst gesloten voor militaire en economische hulp ter waarde van 3,2 miljard dollar. De staf van de Amerikanen ambassade in Islamabad werd in korte tijd enorm uitgebreid, Pakistan zal onder andere 40 F-16-gevechtsvliegtuigen krijgen en onderhandelingen zijn gaande voor de verkoop van geavanceerde luchtafweer en radarapparatuur.

Al deze ontwikkelingen hebben tot grote ergernis geleid in de Indiase hoofdstad New Delhi, waar men een verstoring vreest van het machtsevenwicht op het Indische subcontinent en een toeneming van de wapenwedloop. Zowel Pakistan als India hebben er belang bij de spanningen aan de 2500 kilometer lange grens niet nog verder te laten escaleren.

Besprekingen om praktische stappen te zetten voor een toenadering tussen New Delhi en Islamabad werden eerder dit jaar afgebroken omdat India ervan overtuigd is dat Sikh-separisten die vanuit de Gouden tempel in Amritsar opereerden en een vliegtuig kaapten en zogeheten „subversieve krachten" in Jammu en Kashmir werden opgeleid en gesteund door Pakistan. Onlangs werd er zelfs openlijk gespeculeerd over een preventieve Indiase aanval op de Pakistaanse uraniumverrijkingsfabriek in Kahuta om de dreiging van een Pakistaanse atoombom weg te nemen.

Aan de westelijke en noordelijke frontlinie probeert Pakistan via diplomatiek kanalen en praktische verdedigingsmaatregelen een dam op te werpen tegen de Russische dreiging. In augustus 1982 werd de Khunjeraspas, die China en Pakistan met elkaar verbindt, formeel geopend en in oktober van datzelfde jaar haalde president Mohammad Zia Ul Haq de banden met China verder aan tijdens een bezoek aan Peking.

In Geneve zijn tot nu toe drie maal indirecte besprekingen gevoerd tussen Pakistan en Afghanistan onder auspicien van de Verenigde Naties. Islamabad weigert principieel het door de Sovjet-Unie geinstalleerde communistische bewind in kabul te erkennen. De besprekingen bevinden zich in een impasse. Het grootste struikelblok zou volgens diplomaten de weigering van Moskou zijn zich vast te leggen op een tijdschema voor de terugtrekking van zijn troepen uit Afghanistan.

...Afghaanse vluchtelingen in Pakistan...

AFGHAANSE REBELLEN
...hoe kan ik mijn familie beschermen?

Sikh-geloof moest Moslim verbroederen met de Hindoe

De Sikhs vormen met dertien miljoen gelovigen een kleine minderheid op een totaal van 750 miljoen Indiërs, maar in de Noordindiase deelstaat Punjab zijn ze in de meerderheid. Vreedzaam samenleven tussen Hindoes en Sikhs bleek juist in Punjab onmogelijk te zijn. Sikhs komt men overigens in alle geledingen van de Indiase maatschappij tegen, vooral in het leger, dat voor twaalf procent bestaat uit Sikhs.

Het Sikh-geloof is ontstaan rond 1500. De godsdienst was oorspronkelijk bedoeld als een buffer tussen de al eeuwen woedende strijd tussen Hindoes en Islamieten in India. Daarom telde het elementen waarin zowel Moslims als Hindoes zich konden terug vinden. Maar in de loop der eeuwen ging het Sikh-geloof steeds meer lijken op de Islam dan op het Hindoeïsme. Vanaf de zeventiende eeuw kregen de Sikhs dan ook militante, tegen het Hindoeïsme gerichte trekjes. Het vreedzame ideaal was eraf. De Sikh werd in de eerste plaats een krijger die bereid was voor zijn idealen te sterven. Toch bleven de relaties tussen Sikhs en de Hindoes betrekkelijk goed tot de opsplitsing van Punjab in 1947, toen India en Pakistan onafhankelijk werden. Nadat een groot deel van de Sikh-bevolking in het Pakistaanse deel van de Punjab terecht kwam, begonnen de Indiase Sikhs te vrezen overvleugeld te worden. De meeste Sikhs willen alleen maar dat hun geloof officieel erkend wordt als een afzonderlijke godsdienst naast de Hindoereligie. Aan die eis werd dit jaar toegegeven. Een kleine, extreme groep bleef streven naar een onafhankelijke Sikh-staat, Khalistan. In 1982 begon de Akali Dal, de politieke partij van de Sikhs een guerrilla tegen de regering-Gandhi. Juni dit jaar verschansten extremisten zich in de 'Gouden Tempel' in Amritsar, de heilige stad voor de Sikhs om van daaruit hun gewapende strijd te voeren. De bestorming van de 'Gouden Tempel' op last van Indira Gandhi om de extremisten te verwijderen en hun geweld in te perken, leidde uiteindelijk tot zoveel wraakgevoelens onder de militante Sikhs, dat de moord op Indira als een 'logisch vervolg' is ervaren in kringen van Sikh-extremisten.

Migs in Libie

LONDEN — De voor Nicaragua bestemde Migs- gevechtsvliegtuigen zijn inderdaad niet in Nicaragua aangekomen maar het betrokken Russische schip is waarschijnlijk uitgeweken naar Libie waar de vliegtuigen in afwachting van verder transport werden gedeponeerd. Dit gebeurde nadat de Verenigde Staten de nodige stampij hadden gemaakt over deze uitbreiding van de Nicaraguaanse defensie. Zo meldt Jane's Defense weekly. Het in militaire zaken goed ingelichte weekblad ontleent deze «nieuwe wending» in deze zaak aan Amerikaanse bronnen. Toen bekend werd dat de Migs kennelijk onderweg waren naar Managua waarschuwde Amerika onder meer de Sovjet Unie voor de eventuele gevolgen. Ook werd Nicaragua de wacht aangezegd. De Amerikaanse inlichtingen- diensten konden echter niet het bewijs produceren dat de Migs in Nicaragua waren aangekomen.

Bisschop Tutu

DE NOBELPRIJS VOOR de vrede blijkt bij herhaling gemengde gevoelens op te roepen: Walesa vorig jaar was daarvan een duidelijk voorbeeld. Het officiële Polen was er allerminst van gecharmeerd dat de leider van een verboden vakbond de prijs kreeg toegekend. Voor de regering in Warschau is hij eerder een oproerige reactionair dan een man die de vrede dient. Hetzelfde gold in 1975 met Sacharow: voor de Sovjet-Unie een hinderlijk man. Zo is er nog een aantal laureaten op te sommen dat om uiteenlopende redenen niet de algemene instemming kreeg: Henry Kissinger, Martin Luther King jr, Albert Lutuli en nu dan bisschop Desmond Mpilo Tutu, secretaris-generaal van de Zuidafrikaanse Raad van Kerken. Enthousiasme bij alle bestrijders van de apartheid, grote reserves en afkeuring bij blanken in Zuid-Afrika.

DE CRITICI KOMEN vrijwel altijd met één opmerking: een 'politieke prijs'. Dat is juist, maar tegelijkertijd onvermijdelijk in een wereld, waarin allerlei ideologiën en systemen fel tegenover elkaar staan. Het Noorse comité dat de prijswinnaar aanwijst, is bij haar keus uitgegaan van politieke overwegingen. Zij heeft Tutu gekozen op grond van zijn rol als leidinggevende figuur 'in de campagne om het probleem van apartheid in Zuid-Afrika op te lossen.' In de gedachtengang echter van president Botha zal dat wel niets anders zijn dan een vorm van rebellie tegen het wettig gezag. Het comité zegt verder nog dat de middelen, die Tutu voor zijn campagne kiest 'van vitaal belang zijn voor het hele Afrikaanse continent en voor de vrede in deze wereld'. Daarmee wordt een keus gedaan, die de blanken in Zuid-Afrika afwijzen.

OVERIGENS LEGT bisschop Tutu in zijn campagne voornamelijk het accent op de verzoening tussen blank en zwart, ook al komt hij soms met uiterst scherpe aanvallen op de politiek van de Zuidafrikaanse regering. Zo vergeleek hij eens de apartheid met de politiek van de nazi's jegens de joden en ook waarschuwde hij de blanke leiders voor 'Neurenbergse processen' als zij hun houding niet wensten te veranderen. In Vancouver voor de Wereldraad van Kerken evenwel wees hij er met nadruk op dat het er niet om gaat de blanken in Zuid-Afrika uit de wereldgemeenschap te houden, maar om de vraag hoe zij daarin kunnen terugkomen. Zo lang zij echter vast blijven houden aan apartheid, verhinderen zij zelf een oplossing. Hij had weliswaar begrip voor de 'blanke angst' voor de zwarte overmacht in Zuid-Afrika, maar vond die niet te rechtvaardigen: 'Wie alles wil behouden, zal alles verliezen'.

DE NOBELPRIJS VOOR de vrede geeft Tutu nog meer moreel gezag dan hij al had. In de Wereldraad van Kerken en vooral in de Angelicaanse kerk is hij een vooraanstaand man met vele internationale contacten. Hij studeerde niet alleen in eigen land, maar ook in Engeland, waar hij vele vrienden heeft. In 1975 werd hij benoemd tot deken van Johannesburg en betrekkelijk kort daarop tot bisschop van Lesotho. De verwachting is algemeen dat hij binnenkort zal worden aangewezen als bisschop van Johannesburg. Hij is een van de zeven kandidaten voor dit ambt dat thans nog wordt bekleed door Timothy Bavin. Deze geestelijke keert echter aan het einde van dit jaar terug naar Engeland: hem is namelijk het staatsburgerschap van Zuid-Afrika geweigerd.

IN ZUID-AFRIKA IS Tutu hoe dan ook een invloedrijk man. Bij de Angelicaanse kerk zijn driehonderdduizend gezinnen aangesloten, hetgeen op bijna twee miljoen mensen neerkomt. Zij spreken alle talen van Zuid-Afrika: Afrikaans, Engels, diverse bantoe-talen, 'alle natiën en tongen' zijn hier verenigd. Voor de meesten van hen is bisschop Tutu een strijder voor een vreedzame samenleving tussen blanken en de vele zwarte volken van dit land. De regering evenwel maakt de indruk niet goed te weten wat ze met hem aan moet. In 1981 werd zijn paspoort ingetrokken, maar toch kreeg hij reisdocumenten om naar het buitenland te reizen. In februari van dit jaar prees een minister hem nog voor zijn activiteiten bij de oplossing van de schoolboycot door zwarte scholieren. Men kan in Zuid-Afrika niet om Tutu heen, niet buiten zijn kerk, zeker niet daar binnen.

OP LANGERE TERMIJN — menen sommigen althans — zou hij in de Angelicaanse kerk een nog belangrijke rol kunnen spelen dan hij nu al doet als aartsbisschop van Kaapstad, waarmee hij de primaat zou zijn van de Angelicaanse gemeenschap in Zuid-Afrika, een invloedrijke multiraciale kerk, die sterke bindingen onderhoudt met het moederland, in het bijzonder ook met de aartsbisschop van Canterbury. Sommigen achten het zelfs niet uitgesloten dat Tutu nog wel eens kandidaat wordt voor deze bisschopszetel: als in Rome een Poolse paus kan worden benoemd, waarom zou dan in Engeland niet een zwarte aartsbisschop van Canterbury kunnen worden aangewezen?

VERMOEDELIJK ZAL DAT de Calvinistische protestanten van Zuid-Afrika niet overtuigen. Voor hen is de Anglicaanse kerk niet het kerktype, waarin zij zich thuisvoelen. Niettemin moeten zowel de verlening van deze Nobelprijs als de onmiskenbare instemming daarmee in de westelijke wereld voor de Zuidafrikaanse regering toch wel het zoveelste teken zijn, dat zij nog altijd in de hoek der veroordeelden staat.

Dit commentaar verscheen, in de Haagsche Courant en was van de hand van hoofdredacteur De Kok.

Toekomst ziet er somber uit

Nieuwe Indiase premier krijgt moeilijke economische erfenis

HAMBURG — De nieuwe premier van India, Rajiv Gandhi, heeft van zijn moeder een uiterst moeilijk te hanteren economische erfenis gekregen. Volgens officiele gegevens behoort India met een inkomen per hoofd van de bevolking van 230 dollar per jaar tot de arme landen in de wereld. Ondanks verwoede pogingen het geboortecijfer te verlagen groeit de Indiase bevolking met twee procent per jaar, hetgeen betekent dat er bij de huidige bevolking van 730 miljoen mensen ongeveer vijftien miljoen Indiers per jaar bijkomen.

Het bruto nationaal produkt, de waarde van alle goederen en diensten, is in het begrotingsjaar 1983/84 toegenomen met zeven procent na respectieveli k te zijn gegroeid met 2,6 en 5,9 procent in de twee voorgaande jaren. De landbouwproduktie nam toe met negen en de industriele produktie met 5,5 procent. De graanoogst leverde de recordhoeveelheid van 150 miljoen ton op en de inflatie komt in het lopende begrotingsjaar vermoedelijk niet boven de zeven procent uit.

Dat zijn allemaal betrekkelijk gunstiger gegevens en de Wereldbank heeft dan ook enige tijd geleden de Indiase regering lof toegezwaaid voor haar prestaties in de periode van de recessie. In 1980 is de regering- Gandhi voorzichtig begonnen met economische hervormingen, die tot doel hadden buitenlandse investeringen aan te trekken, de produktiviteit in de industrie te vergroten en het ambtenarenapparaat te verkleinen. Of de zoon van Indira Gandhi, die waarschijnlijk wat terughoudender te werk zal gaan, een en ander kan bestendigen is nog maar de vraag.

Deskundigen zien de toekomst voor India somber in. De Centrale bank van India heeft er al voor gewaarschuwd dat, wanneer het land zijn positie op de wereldmarkt niet sterk verbetert, er aan het eind van de jaren tachtig problemen zullen opduiken zoals die zich nu voordoen in de landen van Latijns- Amerika.

De Centrale bank heeft verwezen naar het tekort op de handelsbalans, dat in 1983/84 58 miljard rupee, ongeveer vijftien miljard dollar heeft bedragen. De uitvoer was maar iets groter dan in het jaar ervoor en als de export van ruwe olie buiten beschouwing wordt gelaten is er zelfs sprake van een vermindering van de uitvoer. De concurrentiepositie van India ten opzichte van andere ontwikkelingslanden wordt steeds slechter en de staalindustrie is zelfs een van de improduktiefste sectoren van het land, aldus de Indiase Centrale bank.

Op het ogenblik heeft het land een schuld aan het buitenland van 300 miljard rupee, ongeveer 25 miljard dollar. Er moet per jaar vijftien procent van de exportinkomsten worden besteed aan rente en aflossing, maar vanaf 1986/87 zal dat percentage volgens de Centrale bank veel hoger worden.

Om de staatsfinancien in de hand te kunnen houden moet volgens sommige economen de jaarlijkse economische groei van India vijftien procent bedragen, moeten de inkomsten uit de export sterk toenemen en dient de invoer stevig aan banden te worden gelegd. Of dat tot de mogelijkheden behoort is maar de vraag.

Terwijl de muziekindustrie hen als twee uitersten omschrijft

Pia Zadora en Jermaine Jackson werken graag samen

Jermaine Jackson en Pia Zadora worden in de muziekindustrie omschreven als twee uitersten. Een combinatie van die twee lijkt dan ook niet direct voor de hand te liggen. Het succes van de single When The Rain Begins To Fall, het feit dat Jermaine Pia's volgende elpee produceert en de tedere toon waarmee beiden over elkaar praten bewijzen echter het tegendeel.

Hans Piët van de Gelderlander sprak met het tweetal. „Kijk maar uit dat je niet verliefd op haar wordt", waarschuwt Jermaine voor Pia de kamer betreedt. „Hij is zo aardig" zegt zij achteraf.

Don King, een Amerikaanse bokspromotor, die tegenwoordig ook tournees van popgroepen organiseert, is eigenlijk verantwoordelijk voor de samenwerking tussen Jermaine Jackson en Pia Zadora. Jermaine: „Hij liet mij een cassette horen en wilde graag mijn mening over het nummer. Nadat ik had geluisterd, was ik nogal onder de indruk. Hij vertelde dat het door Pia werd gezongen en vroeg of ik zin had om het met haar op te nemen. Enige tijd later ontmoette ik Pia en vroeg haar of het een serieus aanbod was en zij zei: alleen als je er zin in hebt. Niet lang daarna stonden we samen in de studio en vlogen we samen naar Italië voor het opnemen van de video".

Pia: „Het nummer is afkomstig uit Voyage Of The Rock Aliens, een rolprent die gebaseerd is op de Amerikaanse Beach-Party-films uit de jaren vijftig. Het is echt een verhaal voor jongeren. Bob Geraldi, de regisseur, heeft gebruik gemaakt van een nieuw concept. Je zou de beelden kunnen opschrijven als een lange video-clip, die ongecompliceerd kijkplezier moet bieden. Er zit heel veel muziek in, maar ook wat science-fiction".

Welke rol speel jij?

Pia: „Ik speel de hoofdrol. Ik beeld een type uit dat van Olivia Newton-John in Grease. Ik speel een 17-jarig schoolmeisje, dat verliefd wordt op de leider van een groep. Ik wil graag in zijn band spelen, maar dat staat hij niet toe. Dan vindt er een invasie plaats van buitenaardse wezens. De leider wordt verliefd op me en neemt mij mee. Al snel kom ik erachter dat ik niet zonder Spielberg, het stadje waar ik woon, kan en verlaat hem weer. Het is echt een liefdesdrama, dat schoolmeisjes zal aanspreken".

In welk deel van de film zit de video van When The Rain Begins To Fall?

Pia: „Aan het begin. De buitenaardse wezens bespieden, voor ze naar de aarde komen, eerst allerlei planeten om zo te kunnen vaststellen waar ze naar toe zullen reizen. De video speelt zich af op de „planeet van de toekomst". Het jaar tweeduizend is daar inmiddels werkelijkheid. Ze besluiten echter niet tot een invasie over te gaan".

Zou je weer met Jermaine willen werken?

Pia: „Dat gebeurt in de toekomst. We hebben allebei filmaanbiedingen gekregen en Jermaine produceert mijn nieuwe elpee. Ik denk dat wij een goede werkrelatie hebben opgebouwd. Er zijn mensen die denken dat we twee uitersten zijn, maar dat is niet zo. Er zijn meer overeenkomsten. Zo zijn we beiden op vroege leeftijd de showbusiness ingerold. Hij was tien en ik zeven. We zijn allebei dol op wat we doen. We hangen beiden aan onze families en zijn geen jet-set-types. Zijn vrouw Hazel is een vriendin van mij en zijn kinderen komen regelmatig bij mij over de vloer".

Hoe is het om met Pia samen te werken?

Jermaine: „Heerlijk. Ik werk graag met haar samen. Daarom produceer ik ook haar nieuwe elpee. Ik zal er alles aan doen om er een goed verkopende langspeler van te maken. Ik heb inmiddels mijn broers Michael en Marty, maar ook Quincy Jones ingeschakeld om er songs voor te schrijven".

Jermaine ontvouwt even later de ideeën die ten grondslag liggen aan WORK, een platenmaatschappij die hij met zijn vrouw Hazel heeft opgericht.

„WORK staat voor World Organised Record Kompany. De reden om de platenmaatschappij die naam te geven is omdat wij weken met talent dat uit alle delen van de wereld afkomstig is. Bovendien willen we een wereldwijd distributiesysteem opzetten, waardoor een plaat overal in de wereld tegelijk wordt uitgebracht. Nadat de tournee met The Jacksons is afgelopen, wil ik nog meer uren in die maatschappij steken. Momenteel ben ik op zoek naar talent. Dankzij wat de radio-interviews en wat reclame spots die ik heb gedaan, zijn er de laatste weken ongelooflijk veel banden binnengekomen, maar ik geloof dat het beter is de clubs te gaan bekijken. Veel muzikanten, die een band opsturen, zien het alleen maar als een manier om tot één van The Jacksons door te dringen. Maar wat ik wil is top-kwaliteit. Ik probeer dus nu contacten te leggen met groepen die net uit het nachtclubcircuit zijn gegroeid en op zoek zijn naar een eerste platencontract".

Neem je niet té veel hooi op je vork: een eigen platenmaatschappij, je werkt als een van The Jacksons, je solo-carrière, de filmplannen en de aanbiedingen om als producer op te treden?

Jermaine: „Misschien... Voor volgend jaar ben ik al helemaal volgeboekt. Over een paar weken beginnen de opnamen van Pia's elpee, tussen door moet ik de tournee met mijn broers afmaken en heb ik met Pia nog een paar televisie-optredens in Europa. Na de Jacksons-concerten maak ik Pia's elpee af. Dan ga ik de studio in voor mijn volgende solo-langspeler. Als die gereed is, staat er een film te wachten, die gevolgd zal worden door een solo-tournee om mijn elpee onder de aandacht te brengen".

Wat is het nadeel van beroemd zijn?

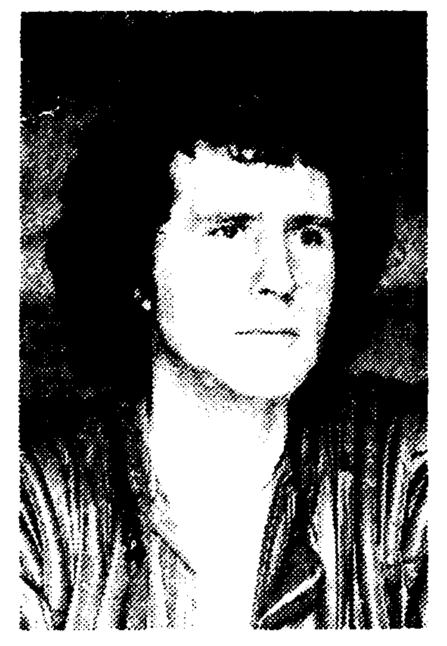
Jermaine: „Dat je niet normaal over straat kunt lopen".

Wat is het voordeel?

Jermaine: „Dat je over de hele wereld kunt reizen en dingen kunt zien waar je op school over hebt geleerd".

Illsley: niet om over naar huis te schrijven

Voor de liefhebbers van Britse standaard-popmuziek was het verdwijnen van de groep Squeeze ('Cool For Cats', 'East Side Story') een groot verlies. Als er één groep voorbeeldig bezig was met 3 minuten- pareltjes, dan was het Squeeze wel. Welnu, Squeeze is er weer. Weliswaar niet als band en ook niet onder die naam maar de twee belangrijkste componisten en muzikanten, Chris

Diffort en Clenn Tillbroek, hebben uiteindelijk weer een exemplaar gemaakt. Diffortd & Tilbrook, inmiddels een fameus duo dat dezelfde trekjes vertoont als destijds Lennon & McCartney. Een stereotype tweetal, geheel op elkaar ingespeeld en slechts in elkanders nabijheid in staat tot het maken van grootste composities. Daar staat 'Difford & Tilbroek' vol van: Squeeze-muziek, korte, compacte songs, tegendraadse stemmen (het handelsmerk van het duo) en verbazing bij het horen van hetgeen er op de dag van vandaag nog gecomponeerd kan worden. Het is niet meer dan begrijpelijk dat een bassist van een vermeende wereldgroep ook eens wat méér wil. John Illsley zal het gevoel hebben gekregen dat hij te veel en te lang twee passen rechtsachter Mark Knoffler heeft gestaan. Een eigen plaatje zou zijn gedeukte ego al een behoorlijk eind opkrikken. Maakt niet uit hoe het klinkt als de naam 'Illsley' maar eens gehoord wordt.

En zo kan het gebeuren dat de bassist inderdaad zo'n plaatje heeft kunnen maken. 'Never Told A Soul' is de titel van het werkje van de Dire Straits-bassist. En het mag duidelijk zijn dat de elpee van een Dire Straits-muzikant met de nodige poeha aan den volke wordt gepresenteerd en dat, voor alle zekerheid, op de hoes van de plaat komt te staan dat hij wel degelijk die bassist van Dire Straits is. Dat helpt, want er zijn nog altijd genoeg 'liefhebbers' die bij het woord 'Dire Straits' op tilt slaan en onmiddellijk de beurs trekken om opnieuw een dom plaatje aan te schaffen. Want, dat is het, dit geval van Illsley: dom en intens slecht. Alsof de man van zijn chef Knopfler alle afdankers van het Strait-repertoire heeft mogen gebruiken. Want het is verschrikkelijk. Nog erger is het zangwerk van de bassist. De hond van de buurvrouw was met stomheid geslagen en dat was, aldus welingelichte kringen, nog nooit gebeurd in zijn 26-jarige loopbaan als hinderlijk keffertje.

Knopfler helpt nog om te voorkomen dat deze armzalige stumperd helemaal in de vernieling gaat. Maar het heeft geen enkele zin.

Dit is werkelijk verschrikkelijk. John Illsley heet ie. Altijd de toch al machtig getalenteerde bassist van Knopfler geweest. In een interview ontdekt hij evenwel hardnekkig dat de dingetjes op zijn plaatje iets met Dire Straits te maken zouden hebben. 'Niet waar', dreint het kind. Hij zegt wél benieuwd te zijn wat de mensen van zijn plaatje vinden. De sufferd.

Bluebells

De Brit ervaart popmuziek geheel anders dan de rest van de Europeanen. Dat is altijd zo geweest, maar nooit is dat verschil zó groot geweest als de laatste maanden. In het verleden is het nogal eens voorgekomen dat het continent zich verbaasde over de muzikale voorkeuren van de eilandbewoners, maar als even later die zelfde rantsoen door de strot geperst kregen zaten die alweer snel op dezelfde lijn.

Tegenwoordig gaat dat echter anders. Sinds de beeldbuis een onlosmakelijk medium voor de popbeleving is geworden, drijft het eiland steeds verder weg. Immers, wat het visuele onderdeel van de popmuziek betreft zitten ze niet bepaald op één lijn. Alleen al het feit dat grote delen van West-Europa zoiets als Sky Channel moeten ontberen, betekent dat deze niet hetzelfde zien als zij. En zien is, zoals bekend, geloven in de huidige popmuziek.

Zo kan het dus gebeuren dat grote toppers op het eiland die via Sky Channel en bijbehorende video's hun status hebben opgebouwd de rest van Europa volstrekt onbekend en niet relevant zijn.

The Bluebells bijvoorbeeld. Een groepje uit Glasgow dat dankzij de beeldbuis enkele hits heeft gescoord en het nu nodig vond een elpee uit te brengen. De hits 'I'm Falling' en 'Young At Heart' stellen weinig voor en de elpee nog minder. Vrolijk klinkende pubmuziek waar Elvis Costello wel gecharmeerd van is en dan is succes doorgaans wel verzekerd. Overigens kunnen Britten al in extase raken als'n leuk groepje zo af en toe een mond- harmonica in de muziek gooit. Van het vijf (of drie)-tal The Bluebells en de elpee 'Sitters hoeft niemand echter niet wakker te liggen. Het is niks en het zal nooit wat worden. Of Sky Channel zou binnen nu en 'n half jaar ook op het vasteland ingeburgerd moeten zijn en die kans is, vrij klein.

De Top Tien van Latijns Amerika

DE TOP Tien in Latijns-Amerika:

ARGENTINIE

1. Amaneciendo en Tí — José-Luís Perales
2. Palabra de Honor — Luís Miguel
3. El continuado es Eluznante — Cuarteto Imperial
4. Convivencia — Pimpinela
5. Faltan cinco pa' las... — Los Cate
6. Hombre de Suerte — Sebastian
7. Baglietto y Companía — Juan Carlos Baglietto
8. Al fin Solos — Dyango
9. Cada vez Mas - Los Wawanco.
10. Los exitos de... — José Feliciano

CHILI

1. I just called to say I love you — Stevie Wonder
2. Querida - Juan Gabriel
3. Me va, Me va — Julio Iglesias
4. Agualuna - Fernando Ubiergo
5. Acordeón — Masiel
6. Me gustas tal como eres — Sheena Easton/Luis Miguel
7. Abrázame — José Feliciano
8. Porqué me abandonaste? — Paloma San Basilio
9. Stuck on you - Lionel Richie
10. Torture — The Jackson

COLOMBIA

1. Muchachita — Miguel Gallardo
2. Usted que haría — Diego Verdaguer
3. Amor que tienes tú - Vicky
4. Querida — Juan Gabriel
5. Pero... se la llevó — Hermanos Zuleta
6. La Ñapa — Gabriel Romero
7. El Machin - Juan Piña
8. Desilusión — Pastor López
9. La Arepa — Gabriel Romero
10. Break Machine — Break Dance

PERU

1. I just called to say I love you — Stevie Wonder
2. Stuck on you — Lionel Richie
3. Esta Noche — José Feliciano
4. Yo no te pido la luna — Daniela Romo
5. Baby, talk — Billy Idol
6. Missing You - John Waite
7. Me va, Me va — Julio Iglesias
8. Porqué me abandonaste? — Paloma San Basilio
9. Shine, shine — Barry Gib
10. Chao amor mío — Janeth

PUERTO RICO

1. I just called to say I love you — Stevie Wonder
2. Una noche mas — Danny Rivera
3. He renunciado a tí — José-José
4. Lo dudo — Tommy Olivencia
5. Oye — Julio Mateo y Las Chican del Kan
6. Querida — Alex Bueno
7. She bob — Cindy Lauper
8. De que color — Alejandro Montalban
9. Voy a conquistarte — José-Luís Rodríguez
10. Fuego — Lisette Alvarez

DOMINICAANSE REPUBLIEK

1. Charo — Voltaje
2. Todo me gusta de tí — Jerry Legrand
3. Si piensas que no te amo — Cuco Valoy
4. Hoy no hago mas que recordarte — Luisa-María Guell
5. El Quijote — Fernandito Villalona
6. Negrito Kumba — Los Hijos del Rey
7. El hombre lloró — Johnny Ventura
8. Sin él — Las Chican
9. Volver a enamorarte — Basilio
10. Suéltame — Sophy

VENEZUELA

1. Perdidos en París — José-Luís Rodríguez
2. Agua que no has de beber — Daiquiri
3. I just called to say I love you — Stevie Wonder
4. Llevo perfume a tí — Guillermo Dávila
5. Upa Upa — Maracaibo 15
6. Un cigarillo y unc afé — Los Guacos
7. Perdóname, olvídalo — Rocío Durcal y Juan Gabriel
8. War Song — Culture Club
9. Un buen perdedor — Franco de Vita
10. Ride — The Cars

Rats

En toen waren er nog The Boomtown Rats. Als er iets op dit moment moeite heeft nog serieus genomen te worden temidden van al die 'echte' muziek, dan is het dit gezelschap wel.

Razendsnel groot gegroeid en even zo vlug weer terug naar af. De snelheid waarmee dat alles zich voor de oren van het pop- publiek heeft afgespeeld, heeft de Boomtown Rats evenveel voor- als tegenstemmers opgeleverd.

D'r zijn er nog die deze Ierse band 'die zo veel Springsteen en onvervalste rockmuziek van de kouwe grond in haar muziek stopt' nog op handen dragen en de filmcarrière van ene Bob Geldof op de voet volgen (hetgeen geen probleem hoeft op te leveren). De rest, de kleine meerderheid, heeft de gezwollen pathetiek al vele jaren geleden voor gezien gehouden en verbaast zich sindsdien over de mateloze onbenulligheid van het Rats-repertoire.

The Boomtown Rats heeft inventieve pop(rock)muziek gemaakt, maar dat is alweer heel lang geleden. Hamvraag is uiteraard of 'In The Long Grass' als produkt van (nog altijd) 'een naam' serieus genomen kan worden. Het antwoord is ontkennend. Het is andermaal een samenraapsel van weinig bewerkelijke stukjes geworden. Muziek die richtingloos ronddobbert en voorts te veel herrie maakt.

Het grote van de Amerikaanse stadsrock zit er nog wel in, ook de 'speelse' afwijkingen met toeters en bellen alsmede de pathos van acteur Geldof. Maar ze moeten zó nodig zó veel dat de uit louter lichtgewichten opgetrokken band zichzelf alras voorbij vliegt.

Dikshonario Papiamentu

Mi no sa si tin algun komishon riba asuntunan di papiamentu, ku ta okup'é ku formashon di un dikshonario; riba término korto. Sin disponibilidat di un dikshonario redaktá den outografia fonológiko, papiamentu lo no por krekeché, pa no papia mes di 'bai' skol por lo pronto. Un dikshonario lo ta un dje promé nesesidatnan pa un maestro por duna lès di papiamentu; un dje promé rekisitonan ku un mucha mester, p'e siña papiamentu i haña lès den otro vaknan.

E dikshonario di señor Jansen a proba su utilidat den e tempu ku aínda ningun hende no por imagin'é, ku un dia papiamentu lo tin ku drenta enseñansa, o drenta skol (pues no 'bai' skol - ku ta dòbel-sintí). E tempu ei, un dikshonario asina tabata mas bien destiná pa hendenan ku ke buska un ke otro palabra, espesialmente personanan di menos enseñansa, makambanan i 'strañeru'. Pues, no tabata un dikshonario destiná pa, porehèmpel, periodista- i reporteronan, i eksritornan en general. Sóbadje e tempu ei nos no tabatin diario na papiamentu (ku eksephon di La Prensa ku ta' lèn kontra spaño) pa publiká notisianan, etsetera.

Pues, ora e dikshonario di señor dijkhoff a blo riba merkado djis algun aña pasá, tabata un sorpresa menos agradabel pa nos di siña, ku e editor no a tene kuenta ku adelanto di tempu. Aña pasá m'a hañami ku e nesesidat di buska sierto palabranan, relashoná ku un tradukshon ku mi tabata hasiendo, pero dikshonario Dijkhoff no tabata sirbimi di nada. E no tabata kontené ningun dje palabranan ku mi tabata buska. I kí palabra!? Palabranan komparativamente simpel, ku kualke dikshonario di otro idioma (ingles, Hulandes, spañó, ets.) sí ta kontené.

Permitimi ilustrá un problema típiko (ku ta di nos tur) ku un solo ehèmpel: Nos ta bisa, "Mi wowo ta basha awa." Ta nifiká, ku den nos dikshonario papiamentu, bou di lèter A, e líkido transparente ku ta sali for di nos wowo lo ta: 'awa'. Anto tranen, lágrimas, tears, tur lo ta 'awa'. (Tambe nos tin e ekspreshon 'aw'i-wowo', pero nos no ta bisa: "su wowo ta basha aw'i-wowo." [illegible] sinembargo, ta bon pa e wordu menshoná den nos dikshonario.) Na e irekonsiliabelnan, e diehardnan, na e fanátikonan infantil ku ta pretendé ku papiamentu ta desbordá di rikesanan di palabra, mi ke bisa, ku papiamentu ta riku na hopi kos ku NO ta palabra, ku ni awa ni aw'i-wowo nos no por huza den poesía o beyas letras tan fásilmente. Nos lo no por bisa, porehèmpel: "Mi amor, mi wowonan ta basha aw'i-wowo ora mi ta kòrda riba bo". Tampoko no por bisa: "Atrobe un awa a sali for di su wowo. "Sierto fanátikonan ku mi ta refirí na dje aki riba, ta insistí (porehèmpel), ku lágrima NO ta papiamentu. Pero ta kua palabra den e kaso ariba menshoná nos por huza na lugá di awa? Tranchi? Kem nota! Uniko palabra adekuá ku a keda nos di fia, o hòrta, ta 'lágrima'; sikiera komo sustantivo, esta kaminda nos por pone 'e' òf 'un' su dilanti; asina: e lagrima - un lágrima. NO e awa, ni un awa. Ke desir ku, segun mi, for di antayera kaba 'lagrima' no ta únikamente spaño, sino papiamentu tambe! Sino kèn ku ta, ki ora ku ta, por hustifiká nos pobresá di palabra.

Asina nos por demostrá ku muchu mas ehèmpel, ku papiamentu tin mester di hopi palabra, no solamente den pensamentu o poesía, ets., sino tambe den uzo diario. Ta un rekisito apsoluto pa nos asentuá nesesidat di fia o tuma di spaño ki era ta nesesario. Espesialmente pa eskritornan di beyas letras i di poesía, e palabranan akí, fiá e hòrta, ta papiamentu día!

Den formashon di un dikshonario, atrobe, ta un kondishon apsoluto, pa inkluí palabranan spaño ku nos ta aseptá ku nan tin nan uzo den papiamentu. Sino tal dikshonario lo bin resultá mas bien flèngue-flèngè ke delegá; ko'i bosta [illegible]. Tur palabra ku e dikshonario ta kontené, lo ta bon konosí kaba, di manera ku ta tantu bal si nos ke biba kú òf sin un dikshonario.

Kòrda ku fluisteren NO ta kuchi-kuchi. Kòn nos ta bisa fluister na papiamentu antianu? Pierre lo a sentia su fuente spiritual latino; den (su) poesía/i promesa no tin lugá pa germanismo o nerlandismo rana si desodorá.

Edward de Jongh

Enkuentro

Enkuentro

ENKUENTRO beoogt een ontmoetingsplaats te zijn voor op schrift gestelde denkbeelden van personen en/of instanties over zeer diverse aangelegenheden. Het moet als een platform dienen van uiteenlopende meningen, zienswijzen, reacties en beschouwingen van deskundigen en andere geïnteresseerden op allerlei gebied. Deze nieuwe rubriek is niet bedoeld om in de plaats te komen van de ingezonden stukken, maar moet dáár juist een aanvulling op zijn. In de regel zal het om langere artikelen gaan dan de gebruikelijke ingezonden stukken, die wat betreft aan strenge lengte-regels gebonden zijn. Soms zijn het stukken geschreven op initiatief van de scribent; zoms ook zal de redactie iemand vragen op grond van zijn of haar interesse of expertise over een bepaald onderwerp een bijdrage te leveren voor ENKUENTRO om zo de discussie over die materie in goede banen te helpen leiden. Net zoals dat het geval is bij de ingezonden brieven hoeft de redactie van de Amigoe niet noodzakelijkerwijs de meningen te delen die in ENKUENTRO worden geventileerd. Wel is het geheel en al aan de redactie ter beoordeling welke bijdragen wel en welke niet voor plaatsing in deze rubriek in aanmerking komen.

Verschil tussen echtscheiding en nietigverklaring huwelijk

HET IS BEKEND DAT de katholieke Kerk geen echtscheiding toelaat. Zij doet dit op grond van de woorden van Christus in het evangelie: "Wie zijn vrouw wegzendt en een ander huwt begaat echtbreuk; en wie een weggezonden vrouw huwt begaat echtbreuk". (Math. 19 vs 9). Dat was ook toen reeds een harde eis. "De leerlingen zeiden Hem: als de verhouding tussen man en vrouw zo is kan men beter niet trouwen". Hij antwoordde: niet iedereen kan dit begrijpen, maar alleen zij aan wie het gegeven is". (Math. 19 vs 10, 11). Het huwelijk is een groot geheim (sacrament) dat niet door iedereen goed begrepen en beleefd kan worden. Maar de Kerk moet deze geloofswaarheid leren en verkondigen krachtens de opdracht die zij van God gekregen heeft.

Zij die niet willen trouwen

Als er in de Kerk al geen echtscheiding mogelijk is, wel is er een onderzoek mogelijk naar de geldigheid van een huwelijk. Niet iedereen kan trouwen: hij begrijpt b.v. niet waar het bij een huwelijk om gaat. Of hij wil eigenlijk niet trouwen: hij zegt uiterlijk wel ja, maar innerlijk zegt hij nee. Als deze mensen naar de kerk, naar het altaar zouden gaan en daar publiek zouden verklaren dat zij elkaar tot man en vrouw nemen gebeurt er in werkelijkheid eigenlijk niets. Er komt althans geen huwelijk tot stand. Want deze mensen proberen iets te doen wat zij in feite niet kunnen of niet willen. Wat dit laatste betreft: als zij in hun z.g. huwelijk werkelijk geen kinderen willen krijgen zijn zij niet geldig getrouwd: zij stellen een voorwaarde waardoor het [illegible] ... als het moeilijk wordt gaan we weer van elkaar af. Of ook: ik wil in mijn huwelijk er ook nog een byside op na houden. In al die gevallen komt er geen echt huwelijk tot stand. Als die dingen bewezen kunnen worden kan het z.g. huwelijk door de kerkelijke rechtbank nietig worden verklaard. De beide partners zijn dan vrij om, onder betere voorwaarden, een geldig kerkelijk huwelijk te sluiten.

Zij die niet kunnen trouwen

Er zijn ook gevallen dat mensen wel zouden willen trouwen maar het niet kunnen. Het nieuwe kerkelijk wetboek zegt daarover (in artikel — canon - 1095): "Niet in staat om een huwelijk te sluiten zijn zij die
1) niet voldoende verstand hebben;
2) ernstig tekort schieten in hun vermogen om te beoordelen wat de wezenlijke rechten en plichten zijn die in een huwelijk moeten worden nageleefd;
3) om redenen van psychische aard de wezenlijke verplichtingen van het huwelijk niet kunnen nakomen".

Wat onder nummer 1 gezegd wordt is vrij duidelijk: om te trouwen moet je een minimum aan gezond verstand hebben. Populair gezegd: je moet in staat zijn om je eigen boontjes te doppen. Je moet zoveel oordeelsvermogen hebben dat je voor jezelf kunt zorgen, niet onder voogdij of curatele staat en de voortdurende leiding van volwassenen nodig hebt. Het huwelijk is een overeenkomst van volwassen mensen, niet van kinderen of idioten.

Van geslachtsgemeenschap naar persoonsgemeenschap

De redenen opgesomd onder nummer 2 en 3 zijn een neerslag van wat gezegd werd door het tweede Vaticaanse concilie. De betekenis van een huwelijk ligt niet op de eerste plaats in de mogelijkheid om geslachtsgemeenschap te hebben — er moet een persoonsgemeenschap mogelijk zijn. De karakters van deze beide mensen moeten de mogelijkheid hebben om geestelijk bij elkaar te komen. Wij moeten de eisen daarvoor niet overdrijven: ook een goed huwelijk kent moeilijkheden die overwonnen moeten worden. Maar als het vast komt te staan dat beide partners van het begin af aan als kat en hond met elkaar leefden, kan men soms tot de conclusie komen: deze mensen hebben geprobeerd iets te doen wat menselijkerwijze onmogelijk was. Het kon een- voudig niet. En je kunt niemand verplichten om te doen wat niet kan.

Onder nummer 2 vallen b.v. huwelijken gesloten op te jeugdige leeftijd, teenagers b.v. Deze jonge mensen kunnen absoluut niet overzien wat een huwelijk meebrengt. Geen mens kan dat helemaal overzien, maar bij hen is ook het minimum aan inzicht niet aanwezig. Als er druk van buiten wordt uitgeoefend, b.v. door de ouders omdat het meisje zwanger is dan kan het gebeuren dat de noodzakelijke rust om tot een verantwoorde beslissing te komen ontbreekt.

Onder nummer 3 kan men b.v. denken aan mensen met een diepgewortelde homo- sexuele aard. Ook andere karakter afwijkingen kunnen iemand ongeschikt maken voor de normale huwelijksomgang.

De vrijheid om te trouwen

Een mens moet zelf vrij zijn om te trouwen en hij moet ook de ander vrij laten. Hij mag hem of haar niet dwingen, niet bedriegen door iets te verbergen want, als het bekend zou worden, het huwelijk zeker niet zou doen doorgaan (b.v. zwangerschap van de vrouw, verwekt door een andere man). In al de bovengenoemde gevallen kan een onderzoek ingesteld worden door de kerkelijke rechtbank of hier een verbintenis heeft plaats gevonden die een echt huwelijk was. Als bewezen kan worden dat de omstandigheden van die aard waren dat die twee mensen niet bij elkaar gekomen zijn op de manier waarop God het wilde en de Kerk het door haar wetten heeft geregeld kan er een uitspraak [illegible] geen huwelijk was. Het huwelijk behoeft, strikt genomen, niet "gescheiden" te worden omdat het in feite nooit bestaan heeft.

De meeste huwelijken mislukken door eigen fouten

Er is dus een groot verschil tussen nietig verklaring en echtscheiding. Het tweede is in de Kerk niet mogelijk, het eerste wel. Maar men moet deze mogelijkheid niet te gemakkelijk voorstellen. Het grote aantal echtscheidingen komt in het algemeen niet voor door de onmogelijkheid om te trouwen (zoals in de koloniale tijd wel van de slaven werd beweerd) maar door de maatschappelijke omstandigheden die het huwelijk van vele mensen in deze tijd erg moeilijk kunnen maken. Wij leven in een gemeenschap die veel wil genieten en weinig offers wil brengen. Men vecht vaak niet meer om het huwelijk in stand te houden. Maakt een van de partners dan een fout dan geeft de ander de strijd op en loopt naar de rechter, de "Raad", om echtscheiding te krijgen — vaak met de gedachte om het met een ander opnieuw te proberen. Dat kan de Kerk niet goedkeuren. Wel kan zij proberen de mensen te helpen door een betere huwelijksvoorbereiding. En zij zal ook altijd moeten proberen mensen te helpen wier huwelijk, soms zonder hun schuld, is mislukt. Dan kan men verlof krijgen om "gescheiden van tafel en bed" te leven en dan deel blijven nemen aan de sacramenten. Maar het huwelijk van gescheiden mensen kan de Kerk niet als een sacrament beschouwen. Zij zou dan ontrouw worden aan de opdracht van het evangelie.

MR. E. SCHOENMAECKERS, S.J.

Nos subkonsenshi

Pa nos por komprende e mentalidat antiáno o sea su logika ku nò ta logiko, ta nesesario hasi un estudio masha minusioso pa nos por komprende nos ley di inkonsistensia.

Den tur faseta di nos bida nos ta haña nos konfrontá ku un kantidat di sentido ku no tin ningun sentido. Por ehempel:
1) Nos ta keha ku kos ta malu ma nos no ta baha man na gastunan supèrfluo ni hala sintura mara ora nos entradanan baha.
2) Nos ke establesé un ortografia uniforme pa nos papiamentu ma nos no ke sigui e reglanan stipulá ora ku e no ta kuadra ku nos konseptonan prekonsibí.
3) Nos pueblo ta yama kos pa "krul" kabei kos pa "kleur" kabei el a lubidá ku tinzji ta e palabra na papiamentu apropiá.
4) Nos ke standarisa skirbimentu di papiamentu ma nos no ta preokupa pa siña nos mès papia papiamentu na un manera aseptabel pa no bisa bón.
5) Nos no ke usa palabra spaño ni palabra ulandés puru pa nos papiamentu no perde su identidat loke ta presísamente e úniko kos úniko k'e tin.
6) Gobernantenan di nos nashon ta tuma tur sorto di atvís di nan atvisornan pa pone na praktika hustamente loke no ta kumbini nos nashon.
7) Nos ta tene un reunion pa solushona nos problemanan ekonomiko y kén ta hiba "het hoogste woord"? Presisamente e kousantenan di e debakel ku e mundu di komersio i industria ta'den.

Mi konklushon ta, ku loke ta pasandu den e ex kolonianan di un par di e paísnan kolonisador ku a inkulká den nos e idea ku nos nó ta "rijp" pa asumi responsabilidat pa goberna (y nan no a hasi nada pa hasi nos rijp) a krea den nos mente-subkonsíente un konsepto hopi pober di loke nos bal. Konsekwentemente ki ora ku un di nos mester admití ku un kos ku nos a hasi nó ta bon, den nos imaginashon nos no ta sinti ku si nos atmití, nos ta rebahá nos amor propio (self esteem) aínda más.

Komprendiendu esaki, kisas nos tur, riku i pober, sabi of bobo, tur por komprende e trauma mental aki pa asina nos por siña diferenshá entre logika y pretenshon mal fundá.

Unikamente rekonosiendo origen di un trauma un psychiater por kura su pashent.

James G. Caprilles

Menudo onder reclame-contract

NEW YORK — De Portorikaanse muziekgroep Menudo heeft een contract ondertekend met een bekende Amerikaanse frisdranken-gigant waar reeds Michael Jackson onder contract staat voor reclame-doeleinden. Met ingang van 1985 zal Menudo in Engelstalige en Spaanstalige advertenties gaan optreden waarin de lof wordt gezongen van bedoelde drank. Daarnaast neemt het concern Menudo onder zijn hoede bij een concertenreeks in 1985 in de Verenigde Staten en op Puerto Rico. Het contract houdt verder in dat het bedrijf zich bepaalde rechten heeft verworven wat Menudo betreft in onder meer Spanje en het Caribisch gebied. De onderneming heeft niet verteld hoeveel Menudo met dit contract verdient. Kennelijk is het een tegenzet tegen een andere Amerikaanse frisdranken-gigant met bijna dezelfde naam die in mei vol trots aankondigde dat men Julio Iglesias had gecontracteerd. Ook in dit geval werd niet bekend om hoeveel geld het ging. Het enige wat wel bekend werd was dat Michael Jackson met zijn eerste reclames 5,5 miljoen dollar verdiende. Daar zat de brand niet bij inbegrepen.

Postzegels

IN HET VORIGE ARTIKEL — heb ik de lezer onthaald op een drietal krachttoeren van Heracles: het wurgen van de Nemeaanse leeuw; het uitschakelen van de hydra van Lerna en het vangen van het everzwijn van Erymanthis in Arcadië. Heracles wurgde de leeuw van Nemea met zijn blote handen en droeg daarna het stoffelijk overschot braaf naar Mycene. Bij de negenkoppige hydra van Lerna waren er wel enige moeilijkheden. De middelste Kop van het serpent was namelijk onsterfelijk! Heracles verzekerde zich van de nodige hulp door zijn neef Iolaus op te laten draven. Samen bedolven zij de onsterfelijke kop onder een aantal reusachtige rotsblokken. Tot slot van het karwei doopte Heracles zijn pijlenvoorraad in het bloed van de acht afgehakte koppen. Dit betekende, dat voortaan een door deze pijlen gemaakte wonde nooit meer zou genezen!

Het everzwijn van Erymanthia raakte verstrikt in en door Heracles geworpen net. Daarna nam onze held het hele geval achteloos op zijn schouders en trok weer op Mycene aan. Daar aangekomen mocht hij meteen rechtsomkeer maken, want ergens in Acadië zwierf ook nog een vrouwelijk hert, een hinde, rood, die door de natuur begiftigd was met een gouden gewei en bronzen hoeven. Heracles sprintte onverwaard achter het beestje aan en wist na een regelrechte marathon, die een vol jaar duurde, de hinde bij het gewei te grijpen. Het grattevolle dier mocht blijven leven, maar de gouden hoofdtooi en wellicht ook de bronzen hoeven verhuisden naar de schatkamer van Mycene. Tot mijn spijt kan ik de Arcadische hinde op geen enkele Griekse postzegel terugvinden. Afbeeldingen ervan komt u echter nogal eens tegen als beschildering van vazen, die uit het Midden Oosten afkomstig zijn.

Voor zijn vijfde krachttoer werd Heracles door koning Eurystheus gezonden naar het Meer van Stymphalia, waar een stelletje vogels met bronzen snavels en dito klauwen hun tenten hadden opgeslagen en zich tegoed deden aan mensen vlees. Heracles was met zijn vergifdigde Lernapijlen en onverslaanbaar en roeide verder onbekende vogelfamilie grondig uit door tot slot en sluiting de oeverbegroeiing van het Stymphalische Meer plat te branden. De Griekse 6-drachmenzegel uit 1972 brengt bovengenoemde herculiaanse opruimingsdienst in beeld. De Helleense fauna krijgt nu even rust, want hercules gaat vervolgens naar Elis, waar koning Augias hem nodig heeft.

Deze monarch bezat een stal, waarin zo'n drieduizend runderen huisden. Die gezamenlijke koeienmacht had in de loop van de jaren zo'n ontzaglijk mesthoop geproduceerd, dat de stank reeds mijlenver te snijden was en men door de bomen het bos niet meer zag. Van Heracles werd verwacht, dat hij binnen één etmaal schoon schip zou maken. Aldus gebeurde. Heracles leidde daartoe de beide rivieren Alpheus en Peneus door de stal heen en het snelstromende water zorgde er prompt voor, dat het karwei binnen de gestelde tijdslimiet geklaard was. Hoeveel runderen deze watersnood overleefden, vermeldt de geschiedenis niet.

In de Wereld van de Postzegel is ook deze herculiaanse krachttoer de Griekse postzegelontwerpers te machtig geweest. Op geen enkele Griekse zegel komt men een Augias-stal tegen. Daar staat tegenover, dat men wel in vele talen de uitdrukking kent van "het reinigen van een Augias-stal". De volgende opdracht van koning Eurystheus voert Heracles naar Thracië, waar de legendarische Diomedes, koning van de Bistonen, er een stal wilde paarden op nahoudt, die elke opdoemende vreemdeling vertrappen en daarna verslinden. Heracles geraakt met Diomedes in een tweegevecht verwikkeld en laatstgenoemde belandt na een enorme hoogstwaai regelrecht in de voederbak van zijn eigen paarden, die ook van hem geen stuk heel laten. De brave beestjes zijn dan meteen tam en hebben voor de toekomst geen mensenvlees meer!

(wordt vervolgd)

M. ARVIS

Amigoe puzzel

PARA

P	E	L	I	K	A	N	I	L	A	G	X	H	S	P	A	T	U
C	N	L	G	A	Y	S	Y	B	Z	N	R	Z	F	W	W	D	M
R	E	I	G	E	R	K	S	W	K	A	L	A	K	U	N	A	S
M	B	Y	Y	V	X	A	V	L	X	Y	P	M	I	B	K	C	N
F	N	W	H	V	Z	X	W	S	C	S	C	S	E	U	J	H	E
S	L	O	K	F	C	X	F	A	O	I	N	G	A	U	P	U	P
P	T	O	T	O	L	I	K	A	R	D	H	K	J	S	C	C	I
A	L	R	V	O	C	V	J	B	C	A	U	C	G	Q	Q	H	U
L	C	D	B	N	H	N	C	A	N	B	W	J	E	L	F	U	I
A	X	B	Q	Y	N	G	L	F	T	B	C	B	D	B	S	B	F
B	R	L	O	R	A	A	K	R	L	C	C	U	T	G	A	I	A
R	Z	C	H	B	B	L	S	B	S	P	Y	L	Z	R	S	R	L
U	L	W	I	L	H	K	I	Q	V	Y	D	A	Z	G	A	I	K
A	G	L	A	Z	W	T	C	N	Q	L	Z	D	M	F	P	A	I
S	A	N	T	R	U	P	I	A	L	K	M	E	W	O	N	Z	B
N	K	L	V	K	Z	A	H	K	W	Z	V	I	L	A	F	U	C
A	L	B	Y	N	O	G	N	I	M	A	L	F	R	W	B	I	X
G	G	Z	V	B	L	A	U	D	E	I	F	I	T	I	M	S	B

ALABLANKA, BIBITU, BLAUDEIFI, BOBI, BULADEIFI, CHUCHUBI, FALKI, FLAMINGO, GABILAN, GAI, GALINA, GANS, KALAKUNA, KANARI, KRABECHI, LOPI, LORA, MAKUAKU, MEUCHI, MOFI, PALABRUA, PATU, PELIKAN, REIGER, SLUKE, SNEPI, TOTOLIKA, TRUPIAL, WARAWARA,

UIT HET grote aantal inzendingen van deze Amigoe-puzzel is uiteindelijk als gelukkige winnaar(es) van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

[illegible]

De winnaar(es) kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe Aruba, Nassaustraat 116 (gedurende kantooruren).

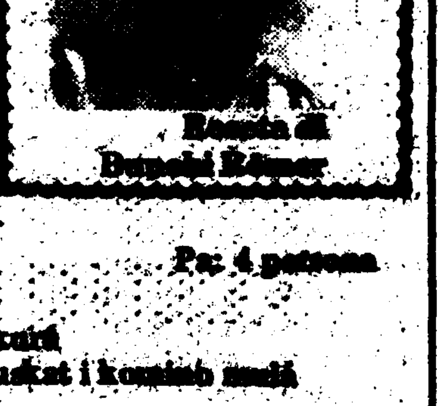
De goede oplossing had er als volgt uit moeten zien:

[illegible]

[illegible]
AMIGOE-PUZZEL.
Curaçao - P.O.B. 577; Aruba - Nassaustraat 116 en Bonaire - Kaya Gobernador Debrot 154, t.a.v. de heer Hubert Linkels.

Kabaron oriental

Rosepta di [illegible]

KABARON ORIENTAL Pa: 4 persona

Mester di:
A. 1 liber di kabaron + 24, kurá
B. [illegible] di konofló, netumuskat i komino [illegible]
1 telep di soya sous
1 telep di Worcestershire sou
1 webu bon batí
2 kuchara di hariña di pan
1/2 kòp di [illegible]
C. 1/2 kòp di siboyo [illegible] fini, fini
2 kuchara di sweet mixed pickles
1/2 kòp di wòrtel [illegible] fini fini
1/2 kòp di pali di [illegible] merikano, [illegible] diagonal
D. 1/2 kòp di buyon di piská
1 telep di ketchup
1 telep di maisena.

Moda di prepará:
1. Kaska e kabaronnan i limpianan.
2. Meskla e ingredientenan menshoná bou di B., traha un massa delegá.
3. Keinta e zeta den un panchi, dòp e kabaronnan den e massa, laga nan lèk i hasanan den e zeta kayente. "Stir fry" e siboyonan mas o menos mei minüt.
4. Buta e wòrtel, e pimentòn i e pali di [illegible] den un panchi ku poko awa na kandela, [illegible] e awa ta herebé, paga e stof, laga e berdurannan [illegible] 5 minüt den e awa kayente, [illegible]
5. Meskla e ingredientenan menshoná bou di D.
6. [illegible]

Het Westerse eigenbelang en onvermogen honger uit te bannen

Roepend in de woestijn

Meedogenloze cijfers in de statistieken: per dag sterven 100.000 mensen door honger en ondervoeding. De honger eist, elk jaar opnieuw, meer slachtoffers dan de hele Tweede wereldoorlog. Toch is op deze aarde voor iedereen voedsel genoeg. Verbijsterend feit: Waarom wordt het niet beter verdeeld? Want al twintig jaar geleden wist het rijke Westen dat er enorme rampen op komst waren. Waarom werd dit toegelaten?

Wie in Nederland gerekend moet worden tot de 'langdurig echte minima' heeft thuis geen vetpot. Er is in Nederland en West-Europa eten en drinken genoeg - het verdwijnt zelf in vuilniszakken en in vriesruimten van de EG - maar je moet het maar kunnen kópen.

Voedsel wordt onder de mensen verdeeld volgens de beschikbare koopkracht. Zo ligt dat nu eenmaal in de kapitalistische wereld. Maar hoeveel zwaarder komt dat aan in de Derde Wereld-landen. Volgens die formule staan hele samenlevingen met weinig of geen koopkracht dan achteraan in de rij.

Maar dat is in de internationale politiek meestal een ondergeschoven onderwerp, zo zei al enkele jaren geleden de voormalige topman van de Voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties, de Nederlander dr. Boerma.

Weliswaar wordt er jaarlijks bij gelegenheid van Wereldvoedseldag wel iets in fraaie volzinnen 'verklaard', zoals dan ook gebeurt op Werelddierendag of in het jaar van het Kind en worden er af en toe resoluties aangenomen, maar ondertussen verslechtert de toestand in de armste landen per jaar.

Want mooie beloftes worden overhoop gehaald door het eigenbelang van de verschillende Westerse landen. Ook van de Europese Gemeenschap, en door de macht van een beperkt aantal mammoet-ondernemingen.

RAMP

Tal van waarschuwende voorspellingen van de laatste twintig jaar over een naderende hongersnood in de Derde Wereld blijken intussen rampzalig juist.

Een van de eerste roependen in de woestijn was de Fransman René Dumont, hoogleraar aan de Landbouwhogeschool in Parijs. Dumont, in 1967: ,,Als de hulpverlening aan de ontwikkelingslanden niet totaal wordt gereorganiseerd is een hongersnood niet te vermijden."

Hij gaf zijn betoog een stevig fundament. ,,Sinds 1959 is in de ontwikkelingslanden de bevolkingsaanwas een stuk groter dan de toename van de landbouwproduktie. In de jaren tussen 1934 en 1938 exporteerden ze jaarlijks nog 11 miljoen ton graan. In 1966 echter voerden ze al 36 miljoen ton in en vanaf die tijd stijgt het tekort aan voedsel met sprongen."

Door de sterke terugloop van die uitvoer kregen die landen steeds meer te kampen met een tekort aan deviezen. Ze konden nauwelijks meer produktiegoederen importeren. Het tekort aan geldelijke middelen maakte ze bovendien economisch afhankelijk van de Westerse landen waarvan ze nog goederen betrekken. Vooral van de Verenigde Staten.

De eerste slachtoffers waren India, Marokko en Egypte. Zo ontving India vanaf 1955 twee miljoen ton graan per jaar. Vanaf '60 al vier miljoen. In 1965 werd dat zes miljoen ton en in 1966 elf miljoen. In India werd méér Amerikaans graan gegeten dan in de hele VS. Toch was het voor de totale bevolking maar voor de helft voldoende.

In 1984 meldt een V.N-rapport dat meer dan 35 miljoen mensen in Afrika door de honger worden bedreigd. Van vijftig Staten daar hebben er 27 dringend voedselhulp nodig. In achttien andere landen is de situatie zeer ernstig.

NIEUW

Dumont schilderde de nu werkelijkheid geworden zwarte toekomst. De internationale politiek nam er destijds beleefd kennis van en vond vervolgens voor elke oplossing wel een probleem.

Een dik jaar geleden echter kwam de EG met een 'nieuwe beleidslijn' voor de ontwikkelingshulp. En het is schrijnend dat daarin - en dan nog slechts voor een deel - de ideeën van Dumont voor de organisatie van de ontwikkelingshulp, die hij zo'n twintig jaar geleden de wereld voorhield, zijn terug te vinden.

1967

Dumont, in 1967: ,,Voedselhulp is slechts in uitzonderlijke omstandigheden de aangewezen weg. In de eerste plaats moet er hulp verleend worden in de vorm van kunstmeststoffen, in de vorm van fabrieken voor kunstmest. Voorts moeten er mogelijkheden worden geschappen voor irrigatie, insectenverdelging, opleiding, scholing, levering van landbouwmateriaal. De ontwikkelingshulp bedraagt thans (in 1967) 0.6 procent van het bruto inkomen van de rijke landen. Dat zou tegen 1980 4 procent moeten worden. Voorts moeten de grenzen worden opengesteld voor zekere industriële produkten van de landen van de Derde Wereld." Alleen dàn kunnen hongersnoden en economische instorting worden afgewend, aldus Dumont.

OEVERLOOS

Nadat die rampen zich intussen, de een na de ander, voltrokken zegt de EG in 1983: ,,Vanaf de oprichting - in 1957 - heeft de Gemeenschap de landen in de Derde Wereld willen helpen bij hun economische en sociale ontwikkeling. (...) Toen het ontwikkelingsbeleid gestalte kreeg leek het erop dat die landen een toekomst van meer welvaart tegemoet gingen.

De oliecrisis heeft dit verhinderd. Geprobeerd is plannen te maken om de gevolgen van de oliecrisis op te vangen. Het rapport 'Noord-Zuid' werd geschreven, waarmee Willy Brandt de wereld rondreisde, om aandacht te vragen voor de volstrekte noodzaak dwars door de politieke Oost-West-spaningen heen doelbewust de Derde Wereld op de been te helpen. Er is aandachtig naar geluisterd en instemmend bij geknikt. De Europese Commissie heeft zopas geconstateerd dat deze plannen in oeverloze discussies verzanden.

Onderwijl werd de import voor de arme landen duurder door de economische crisis en de stijgende dollar en bracht hun uitvoer aanzienlijk minder op.

De Fransman Edgar Pisani, die in de Europese Commissie special is belast met de ontwikkelingssamenwerking, heeft nu nieuwe beleidslijnen uitgezet.

De gemeenschap stelt zich ten doel de landen van de Derde Wereld te helpen zichzelf te helpen, hen in hun politieke, culturele en ideologische waarden te laten en een maximaal gebruik te maken van de natuurlijke hulpbronnen.

Het is de bedoeling de Derde Wereld werktuigen te verschaffen en de kennis die nodig is om die werktuigen zo goed mogelijk te benutten."

Verder is de Commissie van plan de kredieten voor ontwikkelingshulp in de begroting op te nemen, zodat het parlement er over kan meepraten.

EMOTIE

Volgens Jan Hanff van de Gelderlander registreren, tv-camera's en thans foto's in de kranten de wanhoop in Ethiopië. Emotie open de beurzen. Ook de politiek kan niet langer afzijdig blijven. De publiciteit brengt de hulp, aanvankelijk hortend, en voor honderdduizend en mogelijk zelfs voor miljoenen te laat, op gang. Dan nog blijft het bij het bestrijden van een symptoom, van een gevólg. De oorzaken worden nauwelijks aangepakt.

Intussen kun je niet alle verantwoordelijkheid leggen bij het economisch onvermogen het voedsel in de wereld eerlijker te verdelen.

Westerse landen zelf gebruiken voedsel soms als een wapen. Daar was de graanboycot van Rusland door Amerika onder Carter. Sommigen beschuldigen de VS en Groot-Britannië ervan de hulp aan Ethiopië te hebben geboycot om zo de val van het linkse regime van kolonel Haile Mariam, die sympathiseert met de Sovjet-Unie en Cuba, te bewerkstellingen.

Nee-zeggen anderen - dat wil het communistisch bewind in Ethiopië ons laten geloven, om zo een deel van de schuld van de tragedie af te schuiven.

Niet in de laatste plaats wordt de voedselpositie van de arme landen mede bepaald door de enorme invloed van een klein aantal mammoet-ondernemingen en de binnenlandse tegenstellingen tussen de meer welgestelden en de rest.

De concerns maken producten die voor de ontwikkelingslanden van levensbelang kunnen zijn. Maar volgens de economische wetten speelt de markt in zaden, kunstmest, granen en produktiemiddelen, en ook het transport, zich tegen de achtergrond van de koopkracht. Het gaat die concerns dus om de meest interessante vraag. En dat is niet de alledaagse behoefte van de armsten.

Ook de Derde Wereld kent zijn 'bovenlaag', die luxere goederen wil kopen. Of die grond genoeg bezit om er met ingevoerde produkten grootschalige landbouwbedrijven op te zetten. Talloze kleinere boeren kunnen daar niet tegenop en raken hun land kwijt. Voedsel wordt daardoor schaars en dus duur. Wat voor Nederland wordt beweerd gaat daar keihard op: de rijken worden rijker, de armen armen.

ZES DOLLAR

Honderdduizenden doden na de hongersnood van 1973 slaat de vijand van de Derde Wereld opnieuw toe, in tal van landen in Afrika, maar het verschrikkelijkst in Ethiopië.

Niemand telt meer de doden, in de dorpen op de heuvels twaalf uur gaans van het voedselcentrum Korem, een stadje aan de hoofdweg van Addis Abeba naar Asmara, de hoofdstad van de provincie Eritrea.

Wie Korem nog kan halen, na een uitputtende tocht over levenloze, door droogte tot stof vergane akkers, koestert een schamel rantsoen. Morgen blijven er weer meer verzwakt, ziek, wezenloos, achter, wachtend op het einde.

Vredesbeweging over uitslag VS-verkiezing niet ontevreden

WASHINGTON — Woordvoerders van de Amerikaanse vredesbeweging hebben verklaard niet ontevreden te zijn over de uitslag van de verkiezingen voor de senaat en het Huis van Afgevaardigden. De samenstelling van het congres is volgens hem nu van dien aard dat president Reagan een moeilijke tijd tegemoet gaat. ,,De mx-raket is in grotere problemen dan ooit tevoren", aldus John Isaacs, woordvoerder van de Council for a Liveable world.

Vredesorganisaties in de VS hebben actief campagne gevoerd voor kandidaten die zich voor een bevriezing van de kernwapenwedloop hebben uitgesproken. De ,,grote meerderheid" van kritische congresleden is herkozen, zo zei Mike Mawby van het committee for a sane nuclear policy terwijl anderzijds parlementariërs hun intrede doen die zich in de campagne voorstander hebben getoond van de standpunten van de Freeze-beweging.

Tot hen behoren Paul Simon (Illinois) die senator Charles Percy versloeg, senator Carl Levin (Michigan), Les Aucoin (Oregon) en Tum Harkin (Indiana die de Republikeinse senator Roger Jepson klopte.

Simon verklaarde er zeker van te zijn dat zijn freeze-opvattingen hem in de senaat hebben gebracht. Ondanks de gigantische overwinning van Ronald Reagan, zo zei hij, ,,is er onder het Amerikaanse volk een hartstochtelijk verlangen naar werkelijke en betekenisvolle beperkingen van de wapenwedloop".

Behalve president- en congres-verkiezingen zijn er in 16 plaatsen referanda gehouden over het aanwijzen van atoomvrije gebieden. In 14 van de 16 gevallen stemde de bevolking voor zo'n atoomvrije zone, aldus een woordvoerder van de National Nuclear freeze campaign. In de afgelopen vier jaar hebben 78 steden en districten (,,counties") zich voor een dergelijke atoomvrije zone uitgesproken.

In die gebieden moeten bedrijven die zich met atoomenergie bezighouden overschakelen op iets anders of ze moeten een andere vestigingsplaats zoeken, zo verklaarde een woordvoerster van de Women's Action for nuclear disarmament.

John Isaacs denkt dat de verhouding in de senaat ten opzichte van de mx-raket nu 51-49 is ten nadele van het project. De senaat in zijn vorige stelling kwam niet tot een beslissing. De stem van vicepresident Bush gaf toen de doorslag ten gunste van de mx-raket.

Primeur voor Griekenland:

Wet tegen martelen unaniem aanvaard

Het Griekse parlement, waarvan veel leden hebben geleden onder de vroegere dictatuur, heeft met algemene stemmen een wet aanvaard die marteling verbiedt.
Regeringsfunctionarissen verklaarden dat de wet, die overtredingen bestraft met levenslang bij de dood van een gemartelde, dat Griekenland nu het eerste land is dat in het wetboek van strafrecht een specifiek verbod op martelen heeft opgenomen.

De regerende Socialisten, de oppositionele Conservatieve nieuwe Democratische partij (NDP) en Moskougezinde communisten schaarden zich achter de wet in een zeldzaam vertoon van eensgezindheid. ,,Ik hoop dat deze wet nooit toegepast behoeft te worden", aldus de afgevaardigde Fivos Koutsikas, belangrijkste spreker namens de socialisten, die de namen van 19 belangrijke partijaanhangers noemde die zijn gemarteld onder de militaire junta van 1967 tot 1974. Lady Amalia Fleming, weduwe van de ontdekker van de Penicilline, de Brit Sir Alexander Fleming, was een van de socialisten die voor de wet stemden. Zij heeft zelf geleden onder de ruwe behandeling van de junta.

Behalve fysieke marteling tijdens onderzoeken van een staatsorgaan, verbiedt de wet ook ,,aantasting van de waardigheid", zoals het naakt of lange tijd in isolatie gevangen houden van personen. Functionarissen die bevelen geven tot martelen zijn onder de nieuwe wet even schuldig als degenen die het bevel uitvoeren.

Tijdens het debat ontstond een felle discussie toen een vertegenwoordiger van NDP een rapport van Amnesty International citeerde, dat zegt dat over de hele wereld fysieke en psychische marteling wordt toegepast, inclusief het Sovjetblok. Een communistische afgevaardigde noemde Amnesty daarop een ,,organisatie in handen van imperialisten, wier enige doel is belastering van socialistische regeringen".

Een VN-commissie zal zich later buigen over een Grieks voorstel uit 1975 te komen tot een wereldconventie inzake marteling, zo verklaarde de minsiter van Justitie, George Mangakis, in het parlement.

Surinaams verzet koopt klooster voor vluchtelingen

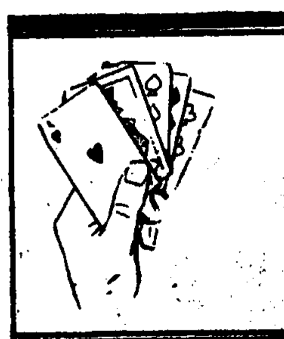
Stichting-voorzitter: waarom zou schietles verboden zijn?

ROTTERDAM — De Surinaamse ambassadeur in ons land H. Heidweiler zou graag zien, dat de Nederlandse regering een onderzoek instelt naar speciale gevechtsopleidingen, die Surinaamse jongeren in een voormalige klooster aan de Lange Hilleweg in Rotterdam zouden krijgen. Hij vermoedt dat de jongeren worden voorbereid op een coupe tegen het bewind van Bouterse.

Volkomen onzin, waarom zouden onze jongens geen vechtsporten mogen leren en Nederlanders in andere sportscholen wel? En waarom zouden wij geen schietlessen mogen volgen of parachute leren springen? De vluchtelingen moeten toch ook in vorm blijven", stelt Paul Somohardjo. Hij is voorzitter van de stichting Makmur, die het robuuste klooster in september voor ongeveer vier ton overnam. De Bondspaarbank financierde de aankoop voor de zeventig procent. ,,Het is in de eerste plaats een opvangcentrum voor mensen, die om politieke redenen in Suriname niet meer veilig waren. Gemiddeld vangen wij elke week twee vluchtelingen op, die wij tijdelijk in het klooster onderbrengen. Momenteel zitten er twintig mensen. De achterdocht van Heidweiler heeft een reden. Somohardjo staat bekend als een fervent tegenstander van het bewind-Bouterse. Hij leidde vroeger een Javaanse politieke partij in Suriname en was daarmee in het parlement vertegenwoordigd. Later werkte hij samen met Chin a Sen, toen deze nog door Bouterse werd geduld. Nadat ook deze het veld had moeten ruimen, probeerde Somohardjo samen met Rambocus een tegen-coupe te plaatsen, die mislukte. Hij werd gearresteerd en mishandeld, waardoor hij in een hospitaal belandde en twee dagen in coma lag. Op dat moment dacht iedereen dat hij dood was. Rond de jaarwisseling in 1982 vluchtte hij echter via het buurland Guyana en Miami naar Nederland, waar hij werd opgenomen in de bevrijdingsraad van Chin a Sen. De stichting Makmur ontplooit activiteiten in Nederland die gericht zijn tegen het huidige regime in Suriname. Zo is pas een boekje op de markt gebracht met als titel: 'Gevangenen van Bouterse'. Behalve Somohardjo zelf komen hierin verschillende Surinamers aan het woord, die tijdens gevangenschap zeggen te zijn mishandeld. Somohardjo over de activiteiten: ,,In Nederland moeten we ons aan de regels houden, maar ik kan militairen toch niet verbieden te trainen. Dat heeft niets met het verzet te maken. We proberen de meeste vluchtelingen in de buurlanden van Suriname onder te brengen en vandaar actief te laten zijn. Alleen als ze daar ook nog gevaar lopen, halen we ze naar Nederland". Hij verklaart zich een tegenstander van geweld, maar is verheugd dat in Suriname het ondergrondse verzet tegen Bouterse toeneemt en daarmee het aantal vluchtelingen. Hij hoopt dat massale stakingen en sabotage de dictatuur zullen doen verdwijnen. Hij is blij, dat Nederland geen ontwikkelingsgelden naar zijn vaderland overmaakt. Op dat moment rinkelt de telefoon in het kleine kantoortje in Rotterdam-west boven een winkel in tropische produkten. De stem aan de andere kant wil graag weten of één van de laatste vluchtelingen geen infiltrant is. De man zegt kanonnier te zijn geweest in de Surinaamse leger. Hi is gedeserteerd. ,,Ik zal het nagaan", antwoord de man, die zich graag een leider van het volk noemt. Even later: ,,Wij hebben natuurlijk connecties in Suriname, waarmee we via koeriers in verbinding staan. We kunnen op meerdere manieren redelijk controleren of hij een infiltrant is. Als hij inderdaad kanonnier is, is dat meegenomen". Somohardjo geeft toe, dat het klooster meer moet worden dan uitsluitend een opvangcentrum. ,,Het moet een centraal punt zijn, waar de vluchtelingen elkaar kunnen ontmoeten. Op 30 november organiseert de bevrijdingsraad daar zijn congres". Makmur doet nog meer. Behalve het klooster beheert de stichting een winkel in tropische produkten en er is pas ook een vergunning aangevraagd voor een café-restaurant aan de Rotterdamse Dijk in Schiedam. Ook daar zetelt een, nog niet erg goed lopende, winkel in tropische produkten. Ook deze commerciële activiteiten dienen volgens Somohardjo het hoofddoel van de stichting: terugkeren naar een democratisch Suriname. ,,We zullen de vluchtelingen in Nederland onafhankelijk maken. Ze moeten hier ook werk hebben. Dat proberen we zelf te realiseren".

Het bovenstaande verslag is van de hand van Dirk Mellema en verscheen in de Haagsche Courant.

Bridge

(Verzorgd door: HENK BEERMAN)

7th World Team Olympiad Seattle I

VAN 27 OKTOBER t/m 10 november hebben twee Antilliaanse teams deelgenomen aan de Olympiade in Seattle. Bij de heren werd Wil Saladin bereid gevonden om op het laatste moment als n.p.c. op te treden. De spelers waren V.d. Ende-Moenir Alam, V.d. Pol-Serphos en Vos-Beerman. De dames presteerden het om met z'n vieren te gaan! Bongers-Siemens en V.d. Ende-De Vries. Tijdens het toernooi werd de nieuwe v.p. telling gebruikt: 25-0.

De uitslagen v.d. eerste dag waren:

Dames:	Heren:
Nederland 8-22	Duitsland 12-18
Taipei 7-23	Italië 9-21
Australië 1-24	Guadaloupe 6-24

De USA leed de eerste nederlaag tegen Australië (14-16). De Australiërs gebruiken een volslagen gek systeem, maar het werkt wel.

W	N	O	Z
Hamman	Burgess	Wolff	Marston
—	—	—	1 Ru(1)
p	1 S(2)	p	1 NT(3)
p	2 K(2)	p	2 Ru(4)
p	4 Sch	p	p
p			

N
S AV84
H AV83
R 5
K A643

W
S H105
H 109
R 98643
K H52

O
S3
H 4642
R AB1072
K B87

Z
S B9762
H B75
R HV
K V109

1: 4+ Sch 8-12 HCP
2: relay
3: evenwichtige verdeling
4: 5-3-3-2 verdeling

Oost startte met een kleine Ha, de Boer in Zuid won de slag. De leider sneed de Sch Heer eruit. Hierna sneed hij over de Kl Boer. Toen de Kl 3-3 bleken te zitten, kan een Ha in Zuid weg op de 4e Kl van Noord: +620. In de andere kamer speelde Zuid 4 Sch, dit was kansloos na een Ha start van West.

De uitslagen van de 2e dag:

Dames:	Heren:
USA 6-24	Ierland 11-19
Zimbabwe 11-19	Colombia 21-19
Engeland 2-25	Martinique 16-14

Bob Hamman, de Amerikaan met de meeste meesterpunten mist zelden de goede speelwijze. Tegen Zweden ging hij echter de mist in:

N
S —
H VB95
R A10764
K H1097

W
S HVB94
H H
R VB5
K V632

O
S A87632
H A4
R 8
K 854

Z
S 10
H 1087632
R H932
K AB

W	N	O	Z
Sundelin	Wolf	Flodquist	Hamman
—	—	2◊*	p
2H	p	2 Sch	3 Ha
4 Sch	5 Ha	Dbl	p
p	p		

* multi (a.o. zwakke 2 m Sch)

P.O. Sundelin startte met Sch H, die werd getroefd, toen hij in de tweede slag met Ha Heer aan slag kwam, was hij geplakt! West ging er met een Kl uit. Als Hamman mee speelt Kl B, Kl A, Ru A en Kl H en daarna Oost ingooit met een Ha, dan moet Oost een Sch in de dubbel renonce spelen. Hamman deed het niet, daarna kan Oost er uit met een kleine Ru; 1 down. Toch was de USA 8 imp's op dit spel, daar Wolff in de andere kamer 4 Sch maakte. Toch een verdienste van het gewaagde 3 Ha bod van Bob Hamman.

(wordt vervolgd)

Samenwerking met Zuid Korea in vooruitzicht

De scheepbouw van Japan worstelt om voortbestaan

TOKIO — De scheepswerven in Japan, ooit een zeer belangrijke sector, vechten op het ogenblik voor hun bestaan. Ze hebben taken naar zich toegetrokken waar ze vroeger met minachting op neer keken. Zo wordt er bij wijze van spreken gevochten om een order voor de reparatie van een kleine tanker. De overheid is niet langer bereid subsidies te verstrekken, hooguit nog voor het slopen van schepen.

Volgens Kenji Tokoedome, onderdirecteur afdeling Scheepsbouw van het Japanse ministerie van Transport, is de sector scheepsbouw zijn prioriteit in de industriele ontwikkeling van Japan kwijtgeraakt. Het ministerie is in 1978 begonnen met pogingen de zes grote werven in Japan ertoe te brengen hun gezamenlijke capaciteit te verminderen met dertig procent.

De regering in Tokio had ook graag gezien dat de werven meer gingen samenwerken en hun onderlinge felle concurrentiestrijd opgaven om te voorkomen dat de toch al niet hoge scheepsprijzen gedurende de periode van recessie nog verder zouden dalen. Het maar zeer langzame herstel in het zeevrachtsector en de sterke concurrentie van Zuid-Korea komen op het ogenblik hard aan voor Japan.

In het begrotingsjaar 1983 had Japan nog het leeuwedeel van de wereldmarkt voor scheepsbouw in handen. Het land ontving orders voor schepen van in totaal elf miljoen brutoton, 56,8 procent van de wereldmarkt. In de eerste helft van dit begrotingsjaar kwamen er orders binnen voor in totaal 2,45 miljoen brutoton, bijna zestig procent minder dan in de eerste helft van het afgelopen begrotingsjaar.

Bij de werf van Kawasaki Heavy Industries in Sakaide in het zuiden van Japan werken op het ogenblik 2200 mensen, de helft van het aantal dat er tien jaar geleden werkte. Computers en robots doen er het meeste werk. De werf heeft zelf de produktie van stalen plaat en containers ter hand genomen en bouwt ook drijvende dokken, boorplatforms en kleine boten.

Sakaide biedt een verlaten aanblik. Het grootste droogdok daar, waarin schepen tot 350.000 ton kunnen worden gebouwd, is nog maar acht jaar geleden voltooid en wordt nu niet meer gebruikt. De schepen die er langs de kust, die eens beroemd was om de winning van zout, liggen, wachten op reparatie van de motor of de wanden. Er ligt op het ogenblik maar één nieuwe bulkcarrier, die binnenkort van stapel zal lopen.

Van de verwachtingen in 1975 — orders voor zes supertankers per jaar — is nu niet veel meer over. Installaties voor de bouw van tankers voor het transport van vloeibaar gas liggen stil doordat de vraag naar vloeibaar gemaakt gas lang zo groot niet is als werd voorzien. In Sakaide wordt meer en meer „kruimelwerk" gedaan, zoals de torenconstructie voor een hangbrug die de op een na grootste ter wereld wordt.

In kringen van de Japanse industrie wordt overigens verwacht dat Japan in de jaren negentig nog steeds ongeveer vijftig procent van de wereldscheepsbouw voor zijn rekening zal nemen. Er zullen weer orders worden geplaats voor vloeibaar-gastankers en binnen vijf jaar komt er vraag naar vervanging van supertankers los, zo luidt de mening.

Japan zal terdege rekening moeten houden met Zuid-Korea als scheepsbouwer. Het land heeft nu twintig procent van de wereldscheepsbouw in handen tegen 1,3 procent tien jaar geleden. De lonen in de Japanse scheepsbouw, die al lager zijn dan in andere takken van industrie van Japan, zijn ongeveer drie maal zo hoog als in de Zuidkoreaanse scheepsbouw.

Tokio zal Zuid-Korea ervan moeten overtuigen dat nog meer scheepsbouwcapaciteit rampzalig is, ook internationaal gezien. Zuid-Korea zit te springen om de kennis die Japan heeft van het bouwen van schepen en wil die wel hebben in ruil voor samenwerking en matiging in de scheepsbouw. Japan lijkt daartoe bereid te zijn. Het ziet er bovendien naar uit dat scheepsbouwers over de hele wereld de handen in elkaar gaan slaan om de scheepsbouw leven in te blazen.

NAVO aanvaardt Rogers-plan:

Aanvallen diep in O. Europa met conventionele wapens

BRUSSEL — De politieke autoriteiten van de NAVO hebben het omstreden "plan-Rogers" goedgekeurd dat voorziet in aanvallen diep in Oost-Europa met conventionele wapens, in antwoord op een aanval van het pact van Warschau.

De raad voor de defensie-planning van de Noord-Atlantische verdrags-organisatie, in Brussel op ambassadeurs-niveau bijeen, accepteerde een nieuwe richtlijn die de FOFA ("follow-on force attack") tot opdracht van Navo-strijd-krachten verklaart.

Het concept is erop gericht van nieuwe technologie gebruik te maken bij het opsporen en aanvallen van vijandelijke versterkingen tot honderden kilometers aan gene zijde van de Oost-West-grens, om te voorkomen dat zij het slagveld bereiken of de opmars althans vertragen.

Met deze taktiek probeert het plan het gebruik van kernwapens door de NAVO in een oorlog in Midden-Europa in een vroeg stadium te vermijden.

In een recent interview heeft de opperbevelhebber van de Navo-strijdkrachten in Europa, de Amerikaanse generaal Bernard Rogers, gezegd dat het terugdringen van de frontlinie van de vijand prioriteit nummer 1 van de Navo blijft, maar dat "de aanval van follow-on forces in onze conventionele opstelling het succes zou kunnen bepalen".

Onafhankelijke defensie-specialisten hebben over het plan-Rogers gezegd dat het duur geld voor de defensie ten koste legt aan zeer kostbare en onbewezen technologieën voor een opdracht die misschien niet eens meer zo belangrijk is door wijzigingen in de Russische taktiek.

Hoge Navo-functionarissen zeggen daar op dat zij altijd hebben gezocht naar het vermogen om de vijandelijke versterkingen tot doelwit te maken en dat de nieuwe technologie voor het eerst het vermogen verschaft om het met conventionele veeleer dan met kernwapens te werk te doen. Fofa zal bij het lokaliseren van doelwitten ver voorbij de horizon de jongste verwerkingstechnieken ten aanzien van surveillance, communicatie en gegevens uitbuiten.

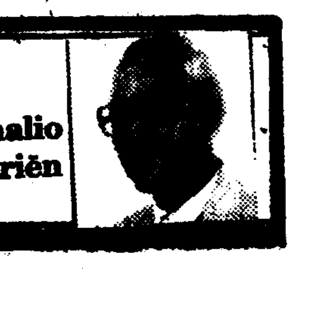
Het besluit verplicht geen enkele lidstaat tot het spenderen van meer geld of het verleggen van bestaande middelen naar Fofa. Men vraagt hun slechts de opdracht op te nemen in de defensieplanning op lange termijn.

Als eerste doelwit van Fofa in het geval van een aanval uit Oost-Europa op West-Europa, noemt generaal Rogers de zeer mobiele eenheden van de Russen die vlakbij de frontlinie opereren — een taktiek die in de plaats is gekomen van de aan strikte tijdschema's gebonden versterkings-golven.

Nicaragua: op zoek naar luchtdoelraketten

MANAGUA — Nicaragua schaft Russische Mig-gevechtsvliegtuigen aan, verzekerde de Nicaraguaanse ambassadeur in Spanje Orlando Castillo. Volgens hem heeft Nicaragua het recht gevechtsvliegtuigen aan te schaffen om zich te verdedigen. Hij zei ook dat Managua uitkijkt naar luchtdoelraketten om een einde te maken aan de schendingen van het Nicaraguaanse luchtruim.

Pa Omalio Meriën

FORSA UN HAKE-MATE den 10 movida no a resultá asina fasil pa varios lesadó di PEON. Pesey ta bon pa nos analisá e dos Diagramanan di Entrega nr. 119, i pasa e movidanan pa tur duda keda niklá. Diagrama "A" tabata mustra: Blanku: REY na e2, DAMA na f1; Pretu: REY na c5.

Manera nos a mira kaba e promé kos ku bo mester planeá ta: manda e REY pretu na rant dje tablero! E mandamentu dje REY na rant no ta bai un, dos tres. Pesey un poko pensamentu lo saka na kla ku si bo korta su kaminda den sentro di tablero, outomatikamente e REY ta haña su mes obligá na bai rant di tablero.

Pa korta su kaminda den sentro di tablero, Blanku ta move su DAMA di f1 na f4. Aki nos ta mira ku e REY Pretu su hòkinan pa bai aden a kuminsá bira menos, pasobra ela pèrdè 3 hòki den KAREDA 4, ku ta b4, c4 i d4. Komo e sa ku Blanku ta purba mandé den rant, lo e no move bai b5, pasobra eynan e ta seka rant kaba, pero lo e bin na d5, ku ainda ta den sentro di tablero.

Blanku su di dos movida mester ta: REY di e2 ta bai d3. Ku e movida aki Blanku ta trese su REY serka djesun PRETU, pa djoin e DAMA den nan plan pa manda e REY Pretu na rant.

Na su turno awor e REY Pretu lo bai bek na c5, pa purba keda den sentro mas tantu ku ta posibel.

Blanku su di tres movida awor lo ta pa sigui hasi e REY Pretu su hòkinan pa bai menos, pues ta tempu pa duna e REY Pretu un haké ku DAMA na d4. Awor e REY Pretu no por krusa FILA d mas, i ta kedé di bai na c6, na unda te ainda e no ta dje serka di rant.

Blanku su di kuater movida mester ta: trese su REY mas aserka pa sigui yuda e DAMA changa e REY Pretu. Esaki kier men ku e REY Blanku ta bai di d3 na c4.

Wak bon awor ku e REY Pretu tin unikamente 2 hòki pe bai aden, kwal ta c7 i b7. Klaramente bo ta riperá kon Blanku ta logrando su meta.

Si e REY Pretu bai na b7, Blanku su di sinku movida ta bini un paso mas dilanti ku su REY, buskando "oposishon". Oposishon ta e situashon ora e dos REYNAN ta para regt dilanti otro! Esun ku ta na turno pa move e ora ey, mester bèk of hala na un hòki ku ta na banda. E REY ku tin "oposishon" tin ventaha di espasio i tempo.

Blanku su movida ta anto: REY di c4 ta bai b5, hañando "oposishon". Despues ku Blanku tin oposishon, e mester di maksimalmente 5 movida mas pa duna haké- maté.

Sinembargo tin varios variante pa logra e haké- maté, ya ku kada biaha e Rey Pretu, por skohe entre mas ku un hòki pa e bai aden.

Ta nesesario pa wak kada un dje posibilidatnan, ku for di kada un ta resulta atrobe mas ku un manera pa yega na maté.

POSIBILIDAT nr. 1 saliendo for dje posishon e REY Pretu na b7 i e REY Blanku na b5 i DAMA Blanku na d4.

Laga nos mira kiko ta pasa si e REY Pretu hunga awor: Rb7-c7.

Naturalmente e movida aki ta pa e no bai na rant. Blanku su di seys movida mester bira DAMA di d4 ta bai d5. Ku e DAMA pará na d5, Blanku porfin ta logra obligá e REY Pretu di bai na un hòki na rant, pasobra for dje puesto ey e DAMA ta dominá e hòkinan b7 i d7, na unda e REY Pretu lo por a bai, pero ya no por bai mas pasobra e ta pone su mes haké. Pues no ta keda e REY Pretu nada otro sino di bai of na c8 of na b8.

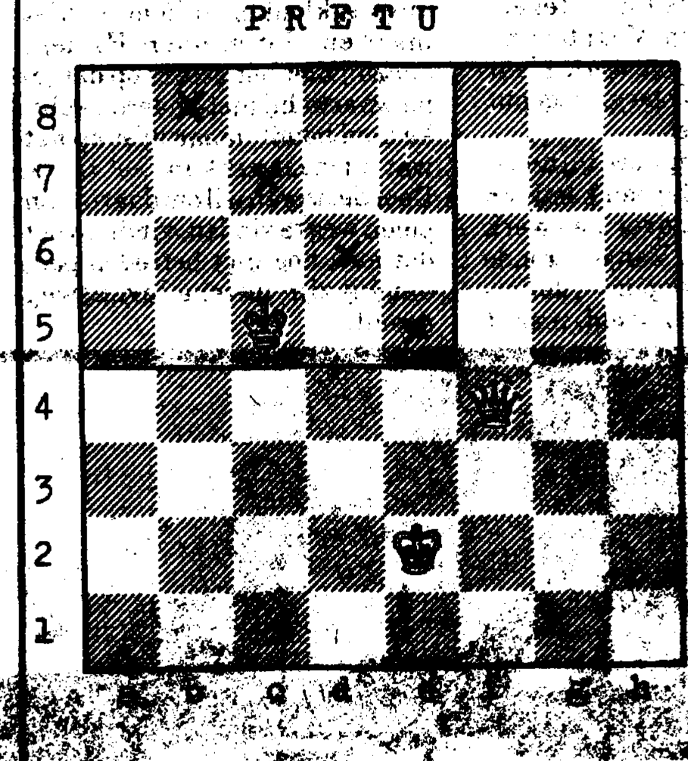
Posibilidat 1a. Si e REY Pretu bai na b8 Blanku su di shete movida ta bira DAMA di d5 ta bai d7, pa asina limitá e REY Pretu su chens di move na unikamente e dos hòkinan a8 i b8. Ku otro palabra awor si Blanku ta un stap for di su meta, pasobra e REY Pretu mester bai na a8, pa e ora ey Blanku trese den su di ocho movida su REY for di b5 na b6. Wak bon ku e REY Pretu awor si boi kui, ta un hòki so a kedé pa bai, ku ta b8 na unda e ta topa su morto. E DAMA Blanku awor por duna ku su di nuebe movida haké- maté. Ta dos! Por último e DAMA por bai di d7 na e8, ku tambe ta morte kacho.

Posibilidat 1b. Si e REY Pretu bai na c8, lo e muri mas lihé ainda, pasobra Blanku su di shete movida den e kaso ey lo ta REY di b5 ta bai na b6, forsando e REY Pretu di bai awor na b8, kual ta e hòki kaminda ela muri den Posibilidat 1a. Pues ya lo ba mira kaba ku atrobe e DAMA Blanku tin tres posibel hòki pa duna haké- maté. E hòkinan aki nan ta: b7, d8 i g8.

Esaki tabata Posibilidat nr. 1, ku su dos variantenan. Ainda ta keda tres posibilidat mas, i kada un ku nan variante. Otro siman nos lo kontinuá ku nan.

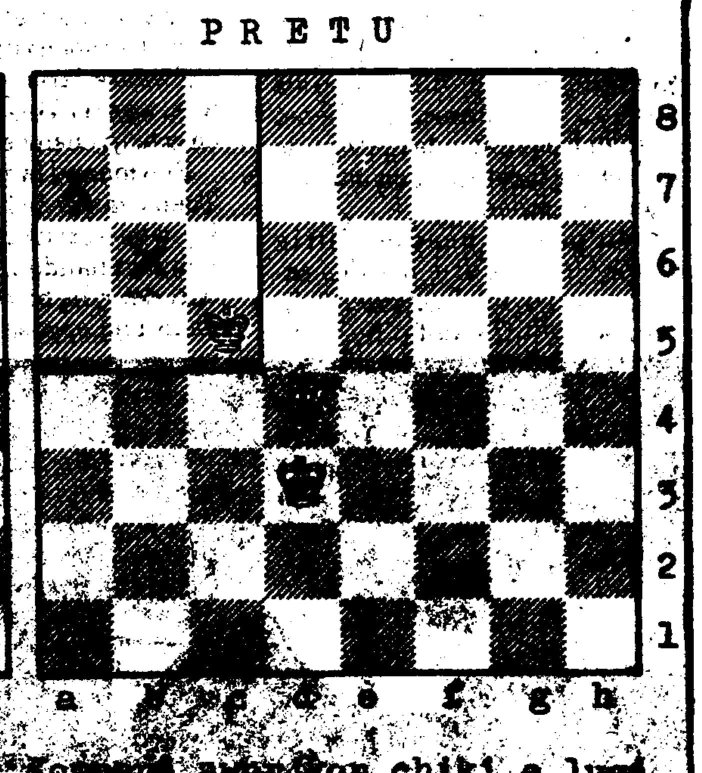
Wak den e diagramanan aki bou kon e DAMA Blanku ta limita e REY Pretu su espasio di move!

DIAGRAMA «A»

Ku e DAMA Blanku na f4, e REY Pretu por move solamente den e kuadro marká, nia e hokinan ku krus aden. Espasio ta poko!

DIAGRAMA B

Kompará awor kon chiki e lugá pe REY Pretu move aden a bira despues ku e DAMA a duna haké na d4. Asina su lugá di move ta keda bira menos, te ora e maté !!!

America's Watch: stelt Reagan-leugens aan kaak

Houding Nicaragua tegen Miskito's zeer verbeterd

NEW YORK — Een organisatie voor de rechten van de mens in de Verenigde Staten heeft president Reagan en regeringskringen beschuldigd van het bezigen van "halve waarheden en doodgewone leugens", waar zij het hebben over de behandeling van de Miskito-indianen in Nicaragua.

"America's Watch", een organisatie die verwant is aan het "Helsinki Watch committee", verklaarde dat de situatie van de mensenrechten van de Miskito-indianen, die in officiele kritiek van Washington op de Sandinistische regering met nadruk wordt vermeld, zeer is verbeterd.

In het rapport van de organisatie wordt een beroep gedaan op de Amerikaanse regering "op te houden met het publiceren van ongestaafde en onjuiste informatie over misdrijven tegen de Miskitos".

„Het is niet waar", volgens America's Watch, „dat 'duizenden Miskitos zijn afgemaakt', zoals president Reagan op 9 mei heeft gezegd". „Het is ook onwaar dat de Miskitos 'zijn uitgehongerd en mishandeld' op het nieuwe terrein dat hun werd toegewezen en het is evenmin juist om de kampen, althans sinds de reisbeperkingen werden opgeheven, te brandmerken als 'detentiekampen'".

De organisatie heeft haar rapport opgesteld op basis van reizen naar Nicaragua in mei en oktober.

America's Watch lichtte toe geen standpunt in te nemen wat het vechten in Midden-Amerika betreft, maar zich te beperken tot het geven van commentaar op schendingen van de rechten van de mens, zoals aanvallen op niet aan de strijd deelnemende burgers.

„De Nicaraguaanse regering begon heel slecht in haar relatie met de Miskitos en beging ernstige misdrijven jegens hen in 1981 en 1982", aldus het rapport. „Maar vooral het laatste jaar is, menen wij, de behandeling van de Miskitos door de Nicaraguaanse regering aanzienlijk verbeterd".

Onder de laakbare handelingen van de regering noemt het rapport de abrupte verdrijving van Miskitos uit hun dorpen aan de Hondurese grens en de onnodige verwoesting van hun huizen, gewassen en dieren.

In het rapport wordt aan de "contra's" in Nicaragua die door Amerika worden gesteund, gevraagd geen aanvallen meer te doen op weerloze burgers en aan de Amerikaanse regering deze contra's op geen enkele wijze meer te steunen, zolang die aanvallen voortduren.

Jaap ter Haar, een curriculum

TER HAAR WERD 25 maart 1922 geboren in Hilversum. Hij vond zichzelf op school niet zo'n goede leerling, meer iemand die het hebben moest van een mazzeltje dan van (boven-alles-en-iedereen-uitstekend) intelligent zijn. Vlak voor zijn mondeling eindexamen aan de H.B.S. destijds hoort hij van zijn directeur, dat opgaan voor dat examen eigenlijk geen zin heeft. Maar ter Haar geeft niet op. Achter deze schijnbaar niet zo knappe studiebol zit een ijzeren wilskracht.

Misschien hangt die wel samen met een indringende jeugdervaring. Op 14-jarige leeftijd wordt ter Haar ziek. Iedereen denkt dat het om jeugdkanker gaat. Hij gaat naar het ziekenhuis, in de wetenschap dat ... maar het leven is sterker. Het is geen kanker; er is wel de wil, om te leven, om levensmoed uit te stralen en vooral om niet op te geven. "ik ben niet lui geweest" of "ik heb er hard voor gewerkt" zijn twee uitspraken die ter Haar dan ook in het geheel niet vreemd zijn (en wie alleen het naar buiten toe zichtbare werk probeert te overzien, heeft dat al snel door).

Na z'n examen - hij slaagt voor z'n examen in die onwerkelijke meidagen van 1940 - doet ter Haar een poging in de theologische richting, maar de verschrikkingen van de oorlog maken het moeilijk om zo direct te preken en te praten over een wereld die zich eigenlijk zou moeten bekeren. Hij ziet ervan af.

Hij wil naar Engeland toe om aansluiting te vinden bij het leger. Hij gaat via Frankrijk, maar komt niet verder dan daar. Na de oorlog tekent hij voor de mariniers en al snel is hij - op weg naar en in Indonesië - marinierscorrespondent voor een aantal nederlandse kranten en natuurlijk ook voor het mariniersblaadje. In die functie ervoer ter Haar dat schrijven (en dan met name het schrijven van korte verhalen) hem gemakkelijk afging.

Terug in Nederland kwam hij in dienst bij Radio Nederland Wereld-omroep. Hij wordt er hoofd van de transscriptiedienst. Zijn directe baas is Frits Thors. Deze raadt hem aan eens wat te schrijven voor de radio. Voor ter Haar (die al getrouwd was en twee kinderen had) was de gezinsuitbreiding toen met een tweeling noodzaak om zijn inkomen te vergroten. Hij voelt zich wel geen schrijver, maar hij volgt toch de raad van Thors op en het eerste hoorspel over **Saskia en Jeroen** wordt niet alleen gehonoreerd met f 50,= honorarium, maar ook met de eervolle opdracht nog vijftig hoorspelen te schrijven.

En dat was in feite voor hem niet moeilijk, omdat hij in zijn hoorspelen registreerde wat er bij [illegible] gebeurde. Het taalgebruik van die hoorspelen stond daardoor erg dicht bij de werkelijkheid van alle dag en als hoofd van de transscriptiedienst wist ter Haar dat je de taal van de luisteraar moet spreken om verstaan te worden.

Een poging om die vijftig hoorspelen, tot drie boekjes samengevoegd, uitgegeven te krijgen, mislukt. Twaalf uitgeverijen zien er niets in. Als hij bij toeval - de manuscripten lagen inmiddels al weer een half jaar thuis - Holkema en Warendorf zijn pennevruchten toestuurt, hoort hij aanvankelijk weer niets. Een telefoontje zi nerzijds naar Amsterdam en daarna een bezoek ter uitgeverij resulteren in een contract, evenwel zonder dat de uitgever ook maar een letter van de manuscripten gelezen had. Niettemin, de uitgave van deze boekjes wordt een groot succes.

Toen inkomen van z'n functie als hoofd transscriptiedienst en van uit z'n honorarium voor de hoorspelen en de boeken gelijk ging lopen, besloot ter Haar fulltime schrijver te worden.

De reeks boeken die volgde getuigt ervan dat ter Haar als schrijver een publiek wist te bereiken dat zijn vak bestaansrecht gaf. Zijn geschiedenisboeken, en dan met name **De geschiedenis van Amerika,** zijn net als de boeken van Saskia en Jeroen bij toeval van start gegaan. Het was het indringende verzoek van z'n uitgever en het toen aarzelende antwoord van de schrijver dat resulteerde in eerst uitgebreide studie over het onderwerp en vervolgens in een voorzichtig eerste hoofdstuk. Zijn plezier in dit werk en het enthousiasme van de uitgever zorgen voor voortgang.

Ter Haar die geen andere historische scholing heeft gehad dan wat hij op de middelbare school leerde, koppelt zijn belangstelling voor historie aan noeste studie. De film die daardoor in zijn gedachten afgedraaid wordt over het verleden, vertelt hij op zijn manier. En na **De geschiedenis van Noord-Amerika,** volgden **De geschiedenis van Rusland, De grote sagen van de donkere middeleeuwen, De franse revolutie, Napoleon, Koning Arthur** en alle samen waren ze de voorbereiding van het grote, in vier delen uitgegeven standaardwerk **De geschiedenis van de lage landen.** Het kostte ter Haar 5 jaar studie en schrijfwerk om dit af te ronden. Hij had hierbij assistentie van wel veertig hooglераren en wetenschappelijk medewerkers, teneinde zijn fantasie en de historische werkelijkheid niet met elkaar in tegenspraak te doen zijn. Maar toen na vijf zware jaren dat werk klaar was, was ter Haar leeg, uitgeput en schrijvensmoe.

Een maand lang deed hij niets. Toen timmerde hij een kastje en hij was verrukt over het werk van zijn handen. Van een ronde w.c.-deur die hij ergens in de Jordaan had opgescharreld, maakt hij vervolgens een ander kastje en zo maar - het leek hem wel aardig - schildert hij op dat kastje een ovaal schilderijtje. Zelf is hij er verrukt van: 'oogjes die zien, handjes die werken, eindelijk rust voor dat volle denkhoofd'. Hij neemt een beslissing: DAT GA IK DOEN! Zes maanden oefent ter Haar in schilderen; hij krijgt kritiek, maar hij zet door (ijzeren discipline, het staat al ergens eerder in deze levensloop) en dan opeens zijn er mensen die zijn werk mooi vinden, die een schilderijtje willen kopen.

Opnieuw voltrekt zich bij ter Haar dat hij bekend wordt om iets wat hij niet kon. "Een professionele academie-opleiding - zo zegt hij - zou mijn middelmatigheid geaccentueerd hebben. "Nu moet hij zoeken naar de mooie uitkomsten van zijn probeersels, en dat dat niet eenvoudig is getuigt het volgend voorbeeld: Een schilderijtje van een verjaardagspartijtje (de jarige zit onder tafel, want de gasten spelen met zijn speeltjes) zou op de voorgrond een hond krijgen, maar er staat een beest (een nijlpaard / een giraffe?) op een plankje met wieletjes eronder. Iedereen vindt het origineel, creatief en wat al niet. Maar in feite verbergt dat plankje de vele machteloze pogingen van ter Haar om een hond te schilderen; dat kan hij namelijk niet!

Tot de dag van vandaag schildert ter Haar. Hij werkt aan zijn schilderijen even serieus als destijds aan zijn boeken. Zijn streven is erop gericht - naast uiteraard het werkplezier dat hij aan z'n schilderen beleeft - een minimumloon bij elkaar te verdienen. Tot nu toe lukt hem dat aardig, al zijn alle jaren niet even goed. Daarnaast is er ook de erkenning zowel binnen als buiten de landsgrenzen, met tentoonstellingen in New York, Londen, Carmel (Californië), Grasse (Frankrijk), Heidelberg (Duitsland), op verschillende plaatsen in Nederland en nu dan ook op de Antillen.

Jaap ter Haar. Hij kenschetst zichzelf als het kleintje bij de groteren. Hij maakt zich niet bezorgd over het feit dat hij niet is als die groten: hij heeft zichzelf niet gemaakt, hij kan niet anders dan proberen te zijn wat aan mogelijkheden in hem is, niet meer en niet minder. Hij legt daarbij niet het accent op datgene waarin hij met anderen gelijke tred houdt, maar juist op dat wat hij maar net kan.
Door de ijzeren wil om daarin zijn eigen weg te vinden, vindt hij net dat ene, nog niet betreden pad, dat hij zijn unieke levensweg noemt.

De expositie van schilderijen van Jaap ter Haar in het Curaçaosch Museum was aanleiding voor een gesprek met schrijver, schilder. Het navolgende wil hiervan een verslag zijn. Dit verslag valt in drie delen uiteen: Jaap ter Haar, een curriculum; Hoe ontstaat een boek en als derde De naïve schilderkunst van Jaap ter Haar. De drie onderdelen samen geven - naar ik hoop - een beeld van deze respectabele schrijver - schilder - mens.

S.P.

Hoe ontstaat een boek

NA EEN SNELLE BLIK in de krant ("even de koppen bekijken, ik heb genoeg letters gezien vandaag") zakt ter Haar onderuit voor de t.v. Hij zit wat te soezen, ziet vaagweg een student die door kleding en haardracht duidelijk ook nog voor andere zaken staat dan die waarvoor hij nu de aandacht vraagt. Die jongeman praat goed; hij heeft wat te zeggen en ter Haar vindt het jammer, dat de helft van de kijkers de knop van de t.v. nu omgedraaid heeft, om geen andere reden dan het uiterlijk van de betreffende student.

Ter Haar soezelt weg en wordt een poosje later wakker van een stem die zeer zinnige dingen zegt. Als hij opkijkt, ziet hij een jongeman, keurig geknipt en keurig in het pak; zijn verschijning op de buis - zo denkt ter Haar - zal er nu wel voor gezorgd hebben, dat die andere helft van de kijkers de knop omdraait.

Een paar dagen later. Ter Haar doet boodschappen en hij betrapt zichzelf erop dat hij commentaar heeft, ja zelfs negatieve kritiek op een dame die zo maar op een door-de-weekse-dag er prachtig opgedoft en overdreven netjes uitziet, en bovendien nog rondkijkt met een air, alsof de hele wereld aan haar voeten zou moeten liggen zwijmelen.

En dan opeens trekken lijnen samen. Misschien heeft die mevrouw wel reden om zo te doen? Misschien is er voor haar wèl iets bijzonders aan de hand? En wat zou ík denken, als ik haar niet zou zien, maar alleen maar zou horen?

De 'progressieve' student, de 'zichtbare' corpsbal, de 'deftige' dame zijn verschijningen van hetzelfde idee: "Als ik ze niet zou zien, dan zou mijn oordeel over hen anders uitvallen." Als ik niet zou zien, als mensen niet zouden zien ...

Het IDEE voor wat later **Het wereldje van Beer Ligthart** zou worden is geboren. Nu moet de vorm komen. Al snel valt de keuze op een mens in ontwikkeling, geen volwassene, geen kind, maar daar tussenin, iemand die nog gekneed moet worden, maar toch al voldoende ervaringen heeft om er standpunten op na te houden, menigen te verkondigen, vooroordelen als norm te gebruiken, kortom Beer Ligthart.

Ook het bedenken van een plot is snel gebeurd: een jongen krijgt een ongeluk waardoor hij blind wordt; hij wordt eerst in het ziekenhuis behandeld; daarna zal de familie proberen de 'nieuwe' blinde thuis op te vangen, maar uiteindelijk is opname in een blindeninstituut noodzakelijk.

Maar dan komt de uitwerking: het is een beginnen en een nog eens beginnen, het verscheuren van de eerste aanzetten. In feite is het geen schrijven, maar denkwerk over hoe het boek in elkaar moet zitter, en vooral over wie Beer Ligthart is; ter Haar moet Beertje kennen als z'n eigen zoon, hij moet z'n hart en nieren kunnen doorgronden; daarvoor zijn die eerste aanzetten. En dan opeens is Beer er; hij leeft! Ter Haar kan hem zien, hij weet wat hij in welke situaties zal doen, hij hoeft in feite maar te kijken naar wat zijn hoofdpersoon meemaakt, om zijn verhaal te vertellen. De registratie van dat zien wordt dan het boek.

Een navertelling van dit proces dat weken, maanden in beslag neemt, is natuurlijk wat simpeltjes; het maakt niet duidelijk wat het schrijven van een boek werkelijk inhoudt. Er hoort ook bij: de gestage, dagelijks terugkerende arbeid; het constant rekening houden met wat je al geschreven hebt op vorige bladzijden, en natuurlijk de eisen die iedere schrijver aan zijn eigen werk zonder meer stelt.

Wat dit laatste betreft zijn er voor ter Haar twee duidelijke eisen. De eerste eis die ter Haar aan al zijn werk stelt, is de afstemming van het taalgebruik op de doelgroep. De training in deze bij de transscriptiedienst van Radio Nederland Wereldomroep is een goede leerschool geweest. De tweede eis is de eis van-het-oordeel-vrij-laten-van-de-beschreven-situatie. Dat betekent niet dat de verhaalfiguren in de boeken van ter Haar geen oordelen of meningen zouden hebben. Het houdt in dat de functie van de verteller in het boek zodanig is, dat de lezer het idee heeft dat hijzelf zijn mening vormt; er worden geen oordelen opgedrongen, of het zou moeten zijn (zoals in het onderhavige geval van De wereld van beer Ligthart) dat oordelen van mensen die alléén kunnen luisteren anders uitvallen dan de oordelen van mensen die zíen en luisteren, maar dat is dan ook juist de idee van het boek.

De gerichtheid op de deelgroep is in eerste instantie waarschijnlijk ook de oorzaak geweest van het succes van Saskia en Jeroen. Los van het feit dat voor dit hoorspel maar vier stemmen nodig waren, is het vooral het taalgebruik (destijds registratie van wat bij ter Haar thuis gebeurde men een 'kleurtje' er over heen!) dat waarborg was voor de herkenning van de eigen ervaring door de luisteraar (en later ook de lezer).

Twee aspecten (taalgebruik afgestemd op de doelgroep en informatie zonder waarde-oordeel) hebben gezorgd voor de eigenheid/de herkenbaarheid van de boeken van ter Haar. Een laatste, maar evenzeer onmiskenbare 'saus' is de liefde die nodig is om de personen en gebeurtenissen binnen het verhaal geloofwaardigheid te geven. "Die liefde van mij voor mijn verhaalfiguren-in-hun-situaties hoop ik dat lezer van mijn boeken zullen blijven herkennen."

De naïeve schilderkunst van Jaap ter Haar

NA DE VOLTOOIING van **De geschiedenis van de lage landen** was er die misschien merkwaardige, maar toch wel begrijpelijk beslissing van "Ik ga schilderen." Waarschijnlijk worden wel vaker belangrijke levensbeslissingen zo maar genomen. Maar vier dikke delen, die niet alleen vertellen hoe iets volgens jou gebeurd is, maar die ook nog moeten kloppen met de historische werkelijkheid hebben ter Haar doen besluiten een punt te zetten achter zijn actieve schrijversloopbaan. Wat de implicaties zouden worden van dat "Ik ga schilderen " kon ter Haar natuurlijk destijds ook niet overzien. Iedereen die deze reactie van hem hoort/hoorde, heeft in eerste instantie natuurlijk de gedachte van 'Dat loopt wel weer los' en 'Straks' of 'Na zo'n dik boek kan ik me dat best voorstellen, althans voor een tijdje'.

Het is waarschijnlijk de gebetenheid op een onderwerp (versterkt door de vijf jaar ervaring en noeste arbeid, nodig om **De geschiedenis de lage landen** te voltooien) die ter Haar ertoe brengt om niet van zijn keuze af te wijken. En dan na een half jaar ploeteren met verf en kwastjes is er opeens iets dat mensen kópen willen. Dat werkt natuurlijk als een enorm positieve bevestiging, en versterkt de genomen beslissing.

Inmiddels - we schrijven nu vele jaren later - heeft ter Haar z'n sporen verdiend op het gebied van de schilderkunst. Hij heeft zichzelf een vak geleerd en het zijn de tijdgenoten die hem indelen bij de naïeven. Maar de vraag in dezen is: wat is zijn vak, en op wat voor manier is hij naïef?

Ter Haar formuleert voor zichzelf dat de verantwoordelijkheid voor je eigen doen en laten bestaat in volstrekte eerlijkheid tegenover jezelf. Het is zaak - aldus te Haar - binnen het cirkeltje van je eigen mogelijkheden te blijven. Probeer niet meer te zijn dan je kunt, maar geef je wel vol overgave over aan datgene waartoe je in staat bent.

Het maakt dan - zoals in ter Haars geval - niet uit of je schrijft of schildert, al zal natuurlijk datgene waarin je je beter thuis voelt wel je uiteindelijke voorkeur krijgen. Dat dat bij ter Haar de schilderkunst is geworden hangt samen met (voor zover ik dat heb kunnen ervaren) zo veel mogelijk mensen willen bereiken. "Uit drang naar universaliteit zou men Latijn, zou men liever nog geheel taalloos willen schrijven." zou ter Haar Nijhoff waarschijnlijk na willen zeggen. En schilderen IS taalloos.

Er is wel iets van een verkondiger in ter Haar aanwezig. Hij excuseert zich bijna als hij zichzelf vergelijkt met een dominee. Maar het is "het reiken naar hoger leven" dat hem uitsluit van die groep naïeven die huisje-boompje-beekje schilderen, omdat dat zo echt is, of om het rustieke ervan, of om 'iets historisch' vast te leggen. Bij hem is het schilderen ook geen machteloosheidskunst (zo van "ik wil zo graag, maar ik kan niet), ook geen bewust-primitief doen dat in sommige naïeven zo gekunsteld aandoet. Niets van dat alles; ter Haar schildert zoals hij schreef: de doelgroep is ruimer en de taal daarom taalloos; het beeld is waardevrij en het oordeel daarom bij de kijker; en de liefde voor de geëvoceerde werkelijkheid is in ieder schilderij te ervaren.

Het grootste compliment dat ter Haar ooit gekregen heeft voor een van zijn schilderijen, was het volgende: iemand had niet lang meer te leven; hij zou worden opgenomen in het ziekenhuis. Als enige herinnering aan 'vroeger' nam hij zijn schilderij van ter Haar mee "omdat de verwevenheid van leven en dood er zo in aanwezig is"...

Niets in dat schilderij gaf tot die uitspraak een directe aanleiding ("ik heb ook wel begrafenissen geschilderd", merkt ter Haar laconiek op), maar de grondidee vanwaaruit ter Haar werkt bleek aanwezig: reiken naar hoger leven!

door Sybren Paul

WASHINGTON — President Reagan heeft met het grootste aantal kiesmannen ooit in de geschiedenis van de Amerikaanse verkiezingen behaald, zijn tweede ambtstermijn veilig gesteld, maar zal zich in januari geconfronteerd zien met een „nerveus" congres.

Enerzijds zijn de leden van de senaat en het Huis van Afgevaardigden zich bewust van de grote steun die de kiezers de zittende president hebben gegeven. Aan de andere kant zijn de kiezers in meerderheid tegen de denkbeelden van Reagan op het gebied van de kern-bewapening, belangrijke delen van de buitenlandse politiek en de zedelijkheids-wetgeving, zo is uit opiniepeilingen en kiezersonderzoeken gebleken.

Dat is de teneur van de meeste reacties in de Amerikaanse hoofdstad op de resultaten van „election day". Veel waarnemers noemen de overweldigende overwinning van de president eerder een persoonlijke zege van een triomf voor de Republikeinse partij. In de senaat verloor de „grand old party" twee zetels aan de Democraten. Weliswaar behouden de Republikeinen de meerderheid in de senaat, maar de marge is aanzienlijk kleiner geworden (53 tegen 47).

Politieke commentatoren in Washington wezen er op dat de „nervositeit" van het congres mede wordt ingegeven door het feit dat over twee jaar opnieuw verkiezingen worden gehouden, waarbij 34 senatoren moeten worden gekozen en, andermaal, het gehele Huis van Afgevaardigden. Uit de statistieken blijkt dat bij verkiezingen halverwege de ambtstermijn van een president, de oppositie meer stemmen krijgt dan de partij van Amerika's hoogste ambtsdrager.

In 1986 gaan 22 Republikeinse en 12 Democratische senatoren in de slag voor herverkiezing. De kans dat de senaatsmeerderheid over twee jaar in handen komt van de Democraten, wordt door die parti niet onmogelijk geacht, temeer daar de Republikeinen de eerstkomende tijd in een ingewikkeld proces verwikkeld raken wie de opvolger wordt van fractie-leider Howard Baker. Deze gaat zich voorbereiden op de presidents-verkiezingen van 1988 en had gehoopt dat Percy zijn plaats zou innemen.

Het congres heeft Reagan in diens eerste jaar veel ruimte gelaten om een eigen beleid te ontwikkelen. Een groot aantal wetsvoorstellen en belastingmaatregelen kwam tamelijk ongeschonden door het congres, mede dank zijn de steun van conservatieve Democratische senatoren uit zuidelijke staten. Een dergelijke behandeling zal de president naar wordt verwacht in zijn tweede ambtstermijn niet worden gegund.

Reagan heeft aangekondigd de komende vier jaar een beleid te zullen voeren dat voortborduurt op zijn beloften van vier jaar geleden: optimisme en welvaart (een sterke economie), zelfvertrouwen en internationale kracht (versterking van de defensie) en patriottisme (het verdedigen van Amerika's traditionele waarden). In de meeste commentaren in het buitenland klinkt de wens door dat de Amerikaanse president vooral op het gebied van de buitenlandse politiek initiatieven zal nemen die leiden tot daadwerkelijke ontspanning.

Behalve de betrekkingen tussen Oost en West zullen de komende vier jaar vooral het terugdringen van het begrotingstekort en de situatie in een aantal gevoelige gebieden in de wereld (Midden-Amerika en het Midden-Oosten) de aandacht van Reagan vragen.

Het congres is Reagan de eerste vier jaar vrij tegemoetkomend geweest waar het ging om het uitbreiden van bewapenings-uitgaven. Juist vanwege het gigantische begrotingstekort zullen, zo menen commentatoren in Washington, congresleden bij nieuwe uitgaven nu echter eerst garanties vragen dat ontwapenings-besprekingen opnieuw op gang worden gebracht.

Conflicten tussen het congres en het Witte Huis zijn wel te verwachten waar het gaat om Midden-Amerika. Walter Mondale had van de situatie in dit deel van de wereld een van de voornaamste aanvalspunten van zijn campagne gemaakt. De eerste reactie van Washington op de verkiezingen in Nicaragua wijst er volgens waarnemers in Washington niet op dat er vooralsnog wezenlijke verandering in de VS-politiek ten aanzien van de Sandinisten komt.

In Washington werd na Reagans spectaculaire overwinning druk gespeculeerd op eventuele wijzigingen in de ministersploeg. Voor de verkiezingen klonk in Washington herhaaldelijk de naam van congreslid John Tower als eventuele opvolger van Casper Weinberger als minister van Defensie, maar nu verstomde dat gerucht.

Reagan staat er om bekend dat hij bij voorkeur niet al te grote wijzigingen aanbrengt in zijn ploeg van medewerkers tenzij de omstandigheden hem daartoe dwingen. Tijdens de verkiezings-campagne verklaarde de president herhaalde malen dat hij „zeer tevreden" is met zijn ministers en adviseurs.

Geheel anders is de situatie bij de Democraten die, na de aankondiging van Mondale zich uit de politiek terug te trekken, niet meer beschikken over een politiek leider. Thomas „Tip" O'Neill, de voorzitter van het Huis van Afgevaardigden, werd in Washington omschreven als de man die thans Reagans grootste politieke opponent is. O'Neill geldt echter niet als kanshebber voor de presidents-verkiezingen van 1988.

De Democratische partij beschikt nog wel over een vrij solide aanhang in de Verenigde Staten, zo werd in Washington opgemerkt. Daarbij werd verwezen naar de verkiezingen voor het congres die voor de Republikeinen wat teleurstellend uitpakten, maar die de Democraten nog enigszins uitzicht bieden op een succesvolle campagne over vier jaar wanneer de termijn voor Reagan er definitief op zit. Een president van de VS, zo schrijft de Amerikaanse grondwet namelijk voor, kan hooguit eenmaal voor herverkiezing in aanmerking komen.